اووه ګامه مزل
www.salgay.com
افضل شوق

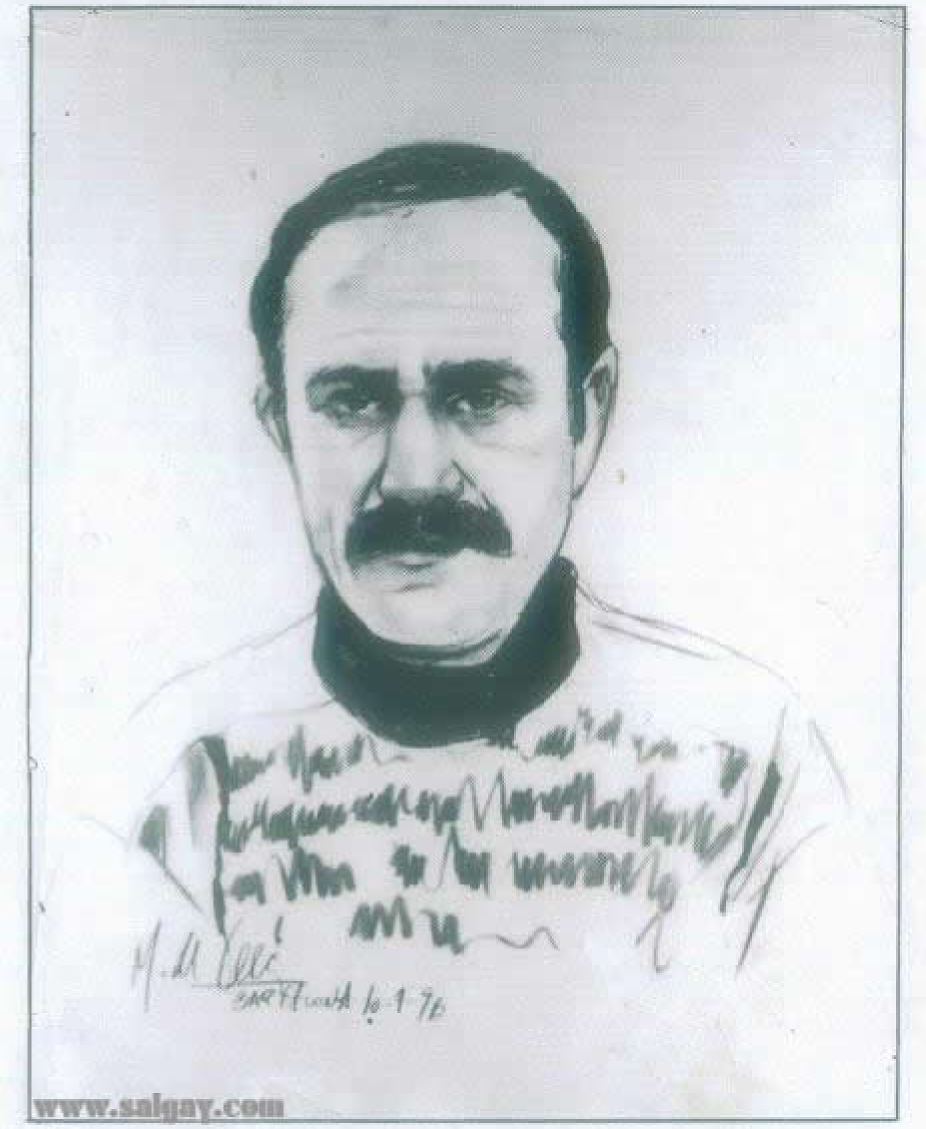

افضل شوق

www.salgay.com

اووه ګامه مزل

(یُونلیک)

دَ سیاحتي هر اړخېزه سېل او دَ پښتون سېلاني دَ ادراکي مشاهدو په رڼا کې...
(دَ ملائیشیا ، سنګاپور ، تهائي لېنډ ، ایران ، ترکي ، سري لنکا او دَ انډونیشیا سفري حال)

افضل شوق

لهٔ اړخه دَ

سکام ادبي اکېډمی کوئټه

حقوق محفوظ

کتاب اووه ګامه مزل

ليکوال	افضل شوق
کمپيوټر آپرېټر	محمد طارق فېروز
لاسي عکسونه	ميرا جان (ژوب)
ټائيټل	ډاکټر باقي دُراني
دَ مصنف لاسي عکس	مارسيلا ډيخا (بارسلونا - سپېن)
دَ چاپ کال	جولائي ۱۹۹۶ع
دَ چاپ شمېر	۵۰۰
خپرونکي اداره	سکام ادبي اکېډمۍ کوئټه
بهيه	۲۰۰ کالداري

دَ مصنف درک

- ۹ - نېشنل چمپئين سوسائټي
  جوډيشل کالوني ـ چکلاله ـ راولپنډۍ / اسلام آباد
- اي مېل ـ afzalshauq@yahoo.com
- ويبلاګ ـ www.tolafghan.com/afzalshauq
- ويب لنک ـ http://www.salgay.com/,
- www.benawa.com او www.khyber.org
- کور ټېلي فون ـ 5954687 – 51 – 92 +
- سيل ـ 5455414 - 0346 and 5206095 - 0300

انتساب دَ کتاب (دَ کتابي برخې)

زړه ته راتېر ملګري او جديد پښتو شاعر ښاغلي سهېل جعفر په نوم

انتساب دَ کتاب (دَ برېښنائي برخې)

دَ هر هغه پښتون په نوم ، چې نه یوازې ځان دَ پښتو په تول درنوَي ، بلکې دَ پښتون قام دَ سرلوړۍ په نېک نیت ځانته په انساني نړۍ کې ځانګړې بڼه غوره کولو په خاطر خپل فکري ځغل دَ علاقایت ، مقامیت او مکانیت له محدودو رُجحاناتو او سوچونو څخه دَ لا محدود انساني نړېیز آفاقیت په لور ساتل خپل پښتني ننګ ، پت او اصل مرام ګڼي-

_____... افضل شوق

_____

مننه...

- دَ خپل محترم اُستاد رب نواز مایل ، چې دَ هغه دَ راهنمائي په سوب زه نن شاعر او ادیب یم-
- دَ ابراهیم عطائي ، چې دَ ځینو تاریخي حقائقو وضاحتونه یې راته وړاندي کړو -
- دَ ډاکټر خدائیداد خان ، چې نه یوازې یې په سُوچه پښتو لیکلو وَ پارَولم بلکې کومک یې هم راسره وکړو -
- دَ طاهر آفریدي ، چې ماته یې نه یوازې دَ سفرنامې لیکلو مشوره راکړه بلکې دَ چاپ کولو وعده یې هم راڅخه واخیسته-
- دَ سعید ګوهر ، چې ګټوَرې مشورې یې راکړې-
- دَ سهېل جعفر ، چې په ګټوَرو مشورو باندې یې زه نن دَ دې کتاب خالق کړم-
- دَمحمود ایاز، چې دَ کتاب په پروف ریډنګ او چپائي کې یې کومک راسره وکړو -
- دَ محمد طارق خان فېروز ، چې په ډېره مینه او اخلاص یې دَ دې کتاب کتابت په کمپیوټر وکړو -
- دَ میرا جان ، چې په ډېره مینه یې دَ دې کتاب دَپاره لاسي عکسونه جوړ کړو -
- دَ ډاکټر باقي دُراني ، چې دَ کتاب دَ ټائیټل په جوړَولو یې زما دَ دغه یُون لیک مسوده درنه کړه -
- دَ رامبلاس سټریټ بارسلونا سپېن نامتو مصورې مارسبلاډیخا ،چې دَ کتاب دَبېک ټائیټل دَپاره یې زما عکس په لاس جوړ کړو-

- دَ سید محمد انور شاه ، چې هر قسم تکنیکي کومک یې را سره وکړو –

فهرست

- څو خبرې ...
- دَ سهېلي لمر ختیځې اېشیا په زړه کې
- دَ مونکي ګاډ په جنت کې
- دَ تهائیانو په کرانګ تهیپ کې
- هلته... چرته چې سترګې ژغبېږي
- دَ جمال په دُرشل کې
- دَ جنت څخه لرې جنت
- هلته لمر دَ شپې راخېږي
- خوب مې لیدو ... خو ، ویده نه وم
- له ښکلا څخه تر ښکلا پورې
- دَ سېلاني په خیر... خپل ځاني سفري تاثر

ستا خدائي نه شوه بربنډه

چې مې زړه غواړي الوت ته
نو ، لاسونه مې وزَر شي

او په بڼه دَ مارغه شم
دَ هوا په اوږو کښېنم
او آسمان ته په ختو شم
بیا چې څو په ما کې وَس وي
الوځمه
الوځمه
هن تر دې ... چې ستړی شمه
او وزَر مې دواړه شل شي
بې وسي راسره مل شي
هم په سترګو تیاره راشي
هر څه زما وړاندې فنا شي
په فضا کې معلق شم...
په دې خیال ، چې
لویه ربَه !
څونې پورته دی ،
دا عرش ستا
دَ انسان له خاورین فرشه ،
چې مزل کې دَ پېړیانو
فاصله نه شوه رالنډه
ستا خدائي نه شوه بربنډه

(شوق / دَ کراچۍ په لور کې په سفرکې / ۱۹۹۲ع)

څو خبرې---

دَ نقشې له رُویه دَ انسانانو دَ پاره جوړه شوي دغه نړۍ چې په وړو او غټو ټاپُوګانو باندې اړه لري ، که یوې خواته په یوه لمر روښانه ده نو بلې خواته دَ جوړښت، رنګونو او موسمونو په اړه ځای ځای بدله او ځانګړې هم ښکاري - دا توپیر څله تر منځ راغلی دی؟ ... ولې دَ یوه ټاپُو انسانان دَ بل ټاپُو دَ انسانانو څخه ، نه یوازې په ښکاره کړو وړو اه په ګوُنو بدل بدل دی بلکې په سوچ او فکر ، خوُی او بُود ، ژبو او ژوند کولو کې بېخي ځان ځانته ... چرته په ازل کې دَ ژوند ونډې وېښلو په وخت زه او زما په چاپېر کې راغونډ کړل شوي انسانان تش په ژوند (دَ ساه په اړه) راسپارلو خو نه یُو غولول شوي ؟ که هو.. نو بیا دَ پرون په مقابله

کې نن مونږ څله دَ اخلاق او کردار په اړه ، نه یوازې خپل غوره حېثیتونه بائیلو بلکې دَ پرمختګ تعمیري جذبه او دَ نورو قامونو سره دَ مثبتې سیالۍ کولو سوچ هم نه لرو - که یَه... داسې خبره هم نه ده ، ګوا انسان په فطرت یو رقم دي او ټول ټال له خاورو څخه جوړ شوي دي .. نو بیا دا خبره مزغو ته راځي چې څله بیا زمونږ دَ هوارو او ډېرینو سیمو خلګ په تېره پښتانه دَ نړۍ دَ نورو قامونو په سر هیڅ ګټل کېږي ؟

هو .... دا هغه سوچونه دي ، چې زه یې په شاعر ځان سېلاني کړم – اوس شاعري په خپل ځای ، خو پښتني هوډې زه په دې خبره مجبوره کړی یم ، چې دَ څلورنیمو ورځو په دې بې باوره ژوند کې دَ خپل مانده وَس په سمه هغه ټولې بندې دروازې خلاسې کړم ، چې له مودو راهسې په ټکولو په یو بل باندې ځکه نه شوې راخلاسې چې تر منځه روابط نه لري - چرته رواجونه دَ لارې خنډ جوړ شوي دي ... چرته نسلي او لساني توپیر منځ ته راغلی دی او چرته مذهبي کرَکې ... لارې تر منځ جوړې دي ، خو دَ خورو ازغو او ځیژو کاڼو سره سره دومره دېوالونه په کې ولاړ دي ، چې دَ دوؤ ګامونو لاره به مزل لنډَولو کې نیم عمر خوُري – کرَکه څله .... محبت څله نه ...؟ کېدلی شي ، دَ دې خبرې ځواب هم هغه وخت وَمومم چې کله زه دَ نړۍ په ورستني ټاپُو باندې ګامونه کښېږدم ... منم چې کار ګران دی او دَ دې خارمړي ژوند هم هیڅ نه ده معلومه ، چې کله رسۍ وَشلوي – خو بیا مې هم په خپل سر دَ زړه سره داقول دی ، چې وَس به تر آخري ساه پورې نه ورڅخه ګرانوَم - او خدائی پاک دې وکړي ، چې په خپل دې نېک مشن کې بریالۍ شم –

په ˝ اووه ګامه مزل ˝ نامي سفرنامې کې چې ما دَ لیکلو کوم اسلوب خپل کړی دی ، هغه دَ یو عام سېلاني دَ طرزِبیان څخه بېل په دې وجه دی چې زه له اصله شاعر یم - او شاعر دَ ژوَر نظره سترګو لرلو پرته که دَ مصلحت څخه کار نه هم اخلي ، خو ذوق یې بیا هم شاعرانه وي - ګوا حقائق هم په افسانوي او ډرامائي انداز څېري - نو ځکه ما هم وَس کړی دی او هغه ټولې پېښې او خبرې مې په ښکاره ، مګر په شاعرانه انداز نوشته کړي دي ، چې زه ورسره مخامخ شوی یم او یا په ما باندې راغلې دي - زما په فکر، که لوستونکی وَغواړي نو دَ سېل دَ حال احوال سره سره په ما باندې راغلو پېښو په رڼا کې دَ هغو هېوادونو په حقله خپلې رائیې هم غوره کولی شي ، کوم چې ما بېخي دَ نېږدې څخه لیدلي دي –

دعوه نه کوم ، خو دا به وَ وایم چې په دې سفرنامه کې دَ لیدل شوؤ هېوادونو په حقله ما ځینې داسې تاریخي او معاشرتي حقائق هم راغونډ کړي دي ، چې دَ مخه هیڅا کېدلی شي ځکه نه وي څېړلي ، چې په یوه نا یوه وجه به قلم ورسره ملګري نه وي کړې - او ما داسې ځکه کړي دي... ولې ، زه غواړم چې دا نړۍ او په نړۍ باندې خور وور معاشرتي ژوند دَ حقائقو په رڼا کې نه یوازې وَوینم بلکې پښتو لوستونکو ته یې هم وړاندې کړم - مطلب دا ، چې زه اراده لرم ، چې دَ سېل سره سره دَ سېل حالونه (نېغ په نېغه) لیکل هم جاري وَساتم –

.... افضل شوق

دَ سهېلي لمرختيځې اېشياء په زړه کې

تاثراتي لنډيز ---

"دَ خبرو تر حده اسلام خو په هر اسلامي هېواد کې شته ، ګوا په جامو مسلمانان او يا دَ شپې او ورځې دَ پرله پسې لمونځونو دَ پاره جوګه په مُوسلو ولاړ مسلمانان .... چې په عملي ژوند کې دَ انسانيت په اړه تول مانده لري - نو وَ به وايم ، چې که دَ سُوچه مسلمانۍ کردار او بې ساري اخلاق خبره منځ ته راځي ، نو دَ ملائيشيا دَ سپېڅلو خلګو (مسلمانانو) مثال نه ورکول دَ حقيقت څخه سترګې اړول دي - مګر دا بېله خبره ده چې دَ دې ځای دَ خلګو زړې رواجي جامې څوکه څوکه خپل مشرقي طرز بائيلي او مغربي انداز په تېزۍ خپلوي لګيا دي" (شوق)

" شعرونه "

دَ خپل رُوح له اضطرابه
راته دا سې څرګند ېږي
چې هم ته هغه راني يې
چې دَ زړه له سلطنته
دَ خلوص په قافله کې
زما دَ سترګو تر چوکاټه
هره شپه راوړې وَ ماته
په ځولۍ کې ډېره مينه
او دَ سرو ګلو هارونه ،
خو چې څنګه بيا سهار شي
نو دَ درَستې شپې خوبونه
تېر له تا سره وختونه
په ما وَليکي شعرونه

دَ هوټل ګرېنډ کانټينېنټل کوالالمپور په لويه دروازه چې څنګه ور دننه شوم ، وَدرېدم ، شاوخوا مې په دې پراخه او ښائيسته غوندې لابي کې وَکتلو او بيا خپل ښي لاس ته جوړ دَ استقباليې Reception کاؤنټرونو په لور روان شوم - لا نه وم ورته رسېدلی چې دَ کاؤنټرونو تر شا په نيمه خلاسه دروازه کې ولاړې انجلۍ ته مې پام شو ، چې په ما کې يې سترګې داسې اچولې وې لکه ما چې پېژني .... او بس چې څنګه کاؤنټرونو ته وَرسېږم ، نو دا به ژغ راباندې وکړي - ځکه خو مې له اوله ګامونه دَ هغې په لور چسپ شوي ؤ - ژغ يې نه راباندې وکړو ، خو چې تر څو پورې دَ کاؤنټرونو سره جوخت ولاړ وم نو دې راته کتلو - دلته مې دَ خُونې دَ پاره کارډ ډکولو ، هلته مې سوچ په دې انجلۍ کې بند ؤ .. او په وار وار مې ورته کتلو هم – خلاس وښنته ، په تندي باندې ټيکه او په ژېړې هندي جامې کې داسې ښکاره کېدله ، لکه جوړه چې دَ مودو راهسې زما په تمه ولاړه وي - بس که حېرت وړی وم ، نو دې خبرې ته چې ګيرېدۍ غنم رنګې څېرې يې حال نه وئيلو - ګوره چې دا اوس زما په رنځ اخته شوې وه او که مې په تن پراخو پښتني جامو ته حېرانه وه - په مزغو چې به مې څومره زور ورکړو ، معامله به هومره کړکېچنه شوه - مګر ناشُوده خو يې هغه وخت وکړو ، چې زه څنګه له دې ځايه دَ لفټ په خوا روان شوم ، نو دې دروازه شاته پورې وهله او دوه ګامه مخته راغله - بيا نه يم خبر چې دې په کاؤنټرونو باندې ولاړو Malay انجونو سره څه خبرې کولې ؟

خبره دا وه ، چې زه په دې فائيو سټار هوټل کې ځکه اوسېدو ته راغلی وم ، چې دَ انټرنېشنل کونسل آن مېنېجمنټ آف پاپولېشن پروګرام ICOMP په څورلس ورځني نړيوال ورکشاپ کې ، چې دَ زياتې آبادۍ په کشالو باندې ؤ ، دَ پاکستان دَ غړي په توګه مې ګډون په کې درلودو - کوم چې په دولسمه جنورۍ ۱۹۹۲ع ګوا بل سبا سهار پئيل کېدو - خو دې وخت زه دَ هوټل په ۲۳م پوړ کې په ۲۳۰۱ نمبر کوټې کې ناست په ټېلي ويژن کتو کې بوخت وم ، چې اووه نيمې بجې شاوخوا ته ډاکټر ثريا ابراهيم رشيد نامې ښځې په فون خبرتيا راکړه ، چې نن ماځُستن په اتهه نيمې بجې به دَ ټاکل شوي پروګرام په سمه دَ ICOMP په درنه ډوډۍ کې دَ ګډون دَ پاره له هوټل څخه روانېږو .. او وئيل يې که تاسو مهرباني وکړئ ، څه لس منټه دَ مخه لاندې لابي ته راشئ ، نو ښه خبره به وي - ما ورته وئيل ...” هو ، حتماً به درځم “ او بيا په تياري بوخت شوم –

څه وخت ورسته زه دَ هوټل په لابي کې دَ ډاکټر ثريا او ځينو نورو دَ ورکشاپ په سلسله کې راغلو ملګرو سره ولاړ دَ سفر حال مې ورته تېرَولو - ګوا داسې دَ کراچۍ څخه تر بنکاک پورې په يَو جهاز کې او بيا له بنکاک څخه تر دې ځايه په بل جهاز کې راغلم - غرض دا چې ، څه وئيلي ، څه اورېدلي ، چې څوکه څوکه سړي او ښځې ، چې دَ بېلو بېلو هېوادونو سره يې اړه لرله هلته غونډېدل شروع شول –

اتهه نيمې بجې يوه سړي په موږ باندې ژغ وکړو ...” ګاډيانې تيارې دي ، راځئ چې ځو ...”

بیا چې څنګه روانېدو ، نو ګورم چې هغه انجلۍ په هغه نیمه خلاسه دروازه کې بیا هغسې ولاړه او په هغه رنګه راته ګوري.... مګر ځله ؟ دا سوال مزغو له ځکه راغلو ، چې دې وخت خو زه په پښتنې جامو کې هم نه وم - رښتیا خبره دا ده ، چې سوچ مې په کې بند شو او بیا درسته لاره نه شوم پوهې چې څنګه او په کومو لارو وبګنان تر Titi Wangsa نامې ځای پورې وَرسېدو - بس چې له وبګنه کښته کېدمه ، نو لومړی نظر مې په مخامخ دوؤ بورډونو باندې وَلګېدو - په یوه باندې لیک ؤ "نبلایان رېستورېنټ" او په بل "سلامت دیتانګ" ګوا "ښه راغلې" - دلته داسې ښکاره کېدو ، لکه تر لرې لرې پورې چې مېله لګېدلې وي - په سرو ، ژېړو او شنو بلبونو کې عجیبه غوندې دَ شاعرۍ موسم او دَ مستۍ مُوډ ؤ ، چې څنګه څنګه مخته تلو ، رڼاګانې زیاتېدلې - بیا څه مخته لکه موږ چې کشتۍ ته وَ ختو – ولې چې اوس دَ لرګي په دَړو باندې روان وو او دواړو خواؤ ته اوبه څرکېدلې – په هر مېز دَ یوه نا یوه هېواد پرچې پرته وه - ځان مې دَ پاکستان تر مېزه وَرسَولو ، چې څنګه په چوکۍ کښېنستمه ، نو یو سړي راباندې ژغ وکړو ...

"زما نوم نسیم دی ، زه دلته په پاکستانی سفارت خانې کې تهرډ سېکرټري یم"

بیا راسره داسې غاړې وتو لکه زه چې دَ ده سکه ورور وم او حالونه مو یو بل ته سره تېرَول شروع کړو - اوس که یوې خواته ما له ده سره خبرې کولې ، نو بلې خواته مې ګېرچاپېره سترګې هم ګرځَولې – عجیبه غوندې ښائیسته ځای ؤ ، آسمان خو بالا دَ رېستورېنټ په بام راڅخه پټ ؤ ، لاکن نور هر لور خلاسه خلاسې وه –

کله چې ټول مېلمانه کښېنستو ، نو نورمیان نامې ښځه مخامخ دَ واړه ټاپُو په رنګه جوړ سټېج ته وره غله او دَ "سلامت دیتانګ" وئیلو ورسته په ملې (Malay) ژبه کې دَ هرکلي سندره دَ سازونو سره وئیلو ته چمتو شوه - نور خو نه ورباندې پوهېدمه ، بس چې کله یې دَ نړیوال ورکشاپ دَ غړو یعنې دَ مېلمنو نومونه یې اخیستلو ، نو یو ځل مې خپل نوم هم تر غوږه شو – بیا له دې سندرې ورسته په سټېج باندې ډله انجونې او هلکان چې قامې جامې یې اغوستې وې راغلو او خپل رواجي رقص یې پېیل کړو - اوس دلته څُلو خواړه خوړلو او هلته سترګو دید کولو ، چې یو وخت مې یوه ښکلې Malay پېغله ، چې کټ مټ دَ شهزادګۍ په ښه ساز ه کړل شوې وه دَ سترګو شوه او سوچ مې په کې بند په دې خبره شو، چې هغه شهزادګۍ له یوه مېزه دویم ته او له دویمه دریم ته او دغه رنګه کرار کرار زموږ په خوا را روانه وه - دا یوازې نه وه ، یو کېمره مېن هم ورسره ؤ ، چې دَ شهزادګۍ تصویرونه یې دَ هر راغلي مېلمه سره اخیستلو- نو ځکه چې څنګه څنګه یې زما په لور فاصله رالنډَوله ، هومره هومره مې زړه واګې ورته شلولې - بیا چې زموږ تر مېزه راورسېده ، نو کېمره مېن راته وائی ...

"سر ! تاسو مهرباني وکړئ ... دَ یو تصویر دَ پاره له دې انجلۍ سره وَ دریږئ "

څنګه انجلۍ زما لاس په لاس کې واخیستو او څنګه یې دَ ځان سره وَدرَولم... ؟ نه یم خبر ، خو چې بیرته په چوکۍ کښېنستمه ، نو نسیم صاحب راته وائي ...

" ستا دغه تصویر به سبا یا بل سبا سفارت خانې ته رالېږل کېږي "

په ما لکه ګوزار چې وَشي ، له خُلې مې یَو دم ورته وَوتو " ولې ؟ " او اوس به مې لا بدن دَ بېلابېلو امکاني خطراتو له سوبه بَژي نیولو ، چې نسیم زما په حالت وَخندلو .. وئیل یې ...

ه پرېښانه کېږه مه - دا دَ انټرنېشنل پروټوکول یوه لازمي برخه ده - ګوا دَ سرکاري مېلمه یوازي ځانته تصویر دَ ریکارډ دَپاره په داسې موقعو کې اخیستل بې عزتي ګڼل کېږي - ځکه ورسره یو داسې شهزادګۍ له څنګه ته درَوي "

دې خبرو مې نه یوازې له ځایه ښورېدلی زړه بیرته په ځای کړو ، بلکې په خپل حېثیت هم پوهی شوم - بیا تر یولس نیمي بجو پورې دَ شپې رنګارنګ محفلونه وو ، چې دَ تېرو سترګو تنده یې راماتوَله .. او بیا چې له دې ځایه ولاړېدو ، نو نسیم صاحب راته په کلکه وَوئیل ... چې

" څنګه ورکشاپ په ۲۵مه جنورۍ سرته وَرسېږي ، نو زموږ دَ خوا به ګاډۍ درشي ، او دوې درې ورځې به زموږ په مېلمستیا کې تېرې کړئ "

خدائی شته ، چې دَ ده په دې ستړ بر خوشحاله شوم –

*****

دې وخت دَ سهار اتهه نیمې بجې وې او دَ هوټل په رېستورېنټ کې مې خوړل ښینبل کولو ، چې یو سړی دَ خپلې خوا راغلو او "ګوډ مارننګ "کولو سم دستي دَ ما سره په مخامخ چوکۍ کې کښېسنتو ...

" ماته ډاکټر کنول وائي ... زه له انډیا څخه په دې ورکشاپ کې دَ ګډون کولو دَ پاره راغلی یم "

که څه هم ده دا خبره په انګرېزۍ کې وکړه ، خو ما ورته په اُردو ژبه کې په خپله باره کې حال ورکړو - په دغه شناخت زه تر ده او دائی تر ما زیات خوشحاله شو او بیا یو خواته خوراک ، بل خواته خبرې ، چې دَ برایه شپې له تاؤده محفله راپئیل شوې او دَ نن دَ ستړې تووُر په فېصله حتمي شوې –

نهه نیمې بجې زه او ډاکټر کنول ټکټونه په لاس کې دَ Bestasy Travel وَ بس ته وَ ختو - په بس کې څه نور سړي او ښځې هم وې ... بس چې څنګه دَ هوټل له ګېټ څخه دَ جالان راجه لاؤت په تور سړک مخته روان شو ، نو دَ ډرائیور شاته سیټ کې ناست ګائیډ خُلې ته مائیک وَنیولو –

" سلامت دیتانګ ... هېواد ملائیشیا ، چې دَ ۱۳ ریاستونو Confederation نوم دی ، آبادي یې دې وخت ۳ ـ ۱۸ ملیونه ته رسېدلې ده - دلته ۵۰ فیصده مسلمانان ، ۳۰ فیصده چینیان ، ۱۰ فیصده هندوان او داسې نور نور مېښته دي - ۹ ریاستونه موروثي باچهان لري او دَ دغو نهو باچاهانو په خوښه هر ریاستي

باچا پنځه پنځه کاله په ملائیشیا باندې باچهي کوي - کوالالمپور چې دې وخت یې موږ په جالان اسماعیل باندې روان یُو ، دَ ملائیشیا دارلحکومت دی "

بیا چې څنګه دَ جالان اسماعیل او جالان امپانګ دَ چوک څخه تېرېدو ، نو ګائیډ وئیل ...

" دا کیڼ لاس ته چې کومه ښائیسته ودانۍ تاسو وینئ .. دا ملائیشیا ټوؤرسټ انفارمېشن کمپلېکس دی ، چې لویه دروازه یې جالان امپانګ ته خلاسېږي "

ګائیډ چې په کوم کوم لور زموږ توجه اړَوله ، هلته په جدید طرز جوړې ودانۍ ولاړې وې ، چې دواړو اړخونو ته یې زرغونې ونې او شنه چمنیان ښکاره کېدو - خو ما دَ ګائیډ خبرې هم په ډائرۍ کې نوشته کولې... وئیل یې ،

" ملائیشیا یو آزاد خیاله اسلامي هېواد دی – دلته مذهبي آزادي ده - که تاسو یو کال دلته تېر کړئ ، نو خپله به وَ ګورئ ، چې دلته دَ مسلمانانو دَ اخترونو پرته چائینیز نیو ائیر ، کرسمس او دیوالي هم په ډېر خوند لمانځل کېږي "

ګائیډ چې څنګه دا خبره سرته ورَسَوله ، نو بس دَ سیګنل په سره لائټ وَدرېدو - دا یو چوک وو او څلور طرف ته رووډونه ښکاره کېدو - دَ نوي ماډل موټرانو سره سره موټرسائیکلان هم زیات ښکاره کېدو ، چې جوړه جوړه انجونې او هلکان ورباندې ناست وو - له دې څخه سړی اندازه لګولی شي ... چې ملائیشیا څومره خپل واکه اسلامي هېواد دی ، چې مینه په کې جُرم نه او مئین په کې واکمن ....

چې بس څنګه دَ شنګرېلا هوټل سره ورته دغه چوک څخه مخته روان شو ، نو ګائیډ دَ اوبو ګلاس په غاړه اړَولو ورسته خبرو ته یو وار بیا ملا وَ تړله ...

" کوالالمپور ته " ګارډن سټي آف لائټس " وئیل کېږي - دې وخت موږ دَ Equatorial Hotel سره تېرېږو اوهغه مخته هلټن هوټل دی - نو ما خبره کوله ، چې که په تاسو کې څوک دا دَ رڼاګانو ښار دَ شپې خواته کتل غواړئ ، نو هغه دې مونږ سره تماس وَنیسي "

دَ دنګو دنګو او ښائیسته ودانیانو په دې ښار کې موږ مخته روان وو ، چې یو وخت ګائیډ وئیل ...

" زموږ ښي لاس ته دا غټ دَ سایه وان په رنګه جوړ سټېډیم نګارا دی - او دا بل چې مخته په څه فاصله ښکاري ، مرداکا سټېډیم دی - او اوس چې موږ تاسو کوم ځای ته وړو ، هلته لېک ګارډن ، ورسره نېشنل مونامنټ او بیا آسیان پارک .... درې واړه ځایونه دَ کتو وړ دي "

ښه ډېر وخت ورسته بس دَ نېشنل مونامنټ نامي ځای سره وَدرېدو ، ټول سړي او ښځې دَ بس څخه راکښته شولو او په دې وړه ، مګر ښائیسته غونډۍ دُنیا کې یوې بلې خواته وَوېښل شولو – ما او ډاکټر کنول هم

يو خواته مخه وکړه - دلته دَ يو ښائيسته او غټې ودانۍ پرته دَ فوارو په مابېن کې دَ کاڼو په يو غټ بلاک باندې دَ عسکرانو بُتان دَ اوسپنو څخه داسې جوړ کړل شوي دي ، چې ورباندې دَ بُتانو ګمان لږ او دَ ژوندئيو باور زيات کېدو - دا بُتان په کال ۱۹۶۶ع کې دلته لګول شوي ؤ - او بله خبره دا ، چې دلته ډېر زيات سره او سپين خلګ چې دَ بېلو هېوادونو سره يې اړه لرله ګرځېدو - څه تصويرونه مې واخيستو او مخته دَ Asean Park په لور روان شولو - له دې ځايه ډېره ښائيسته لاره ورَغلې وه – په آسيان پارک کې هر لور دَ شنو چمنيانو په منځ کې دَ نادره آرټ ځينې ځُونې کړل شوي نمونې دَ نمائش دَ پاره اېښول شوي وې - دَ ځينو سرونو او څېرو پرته زياتره داسې کاڼه واړه شيان، چې دَ لرګيانو او له کاڼو څخه جوړ ؤ ، چې ورته په لومړي کتو يې سترګې کمال ته نه رسېږي – دا ټول شيان دَ آسيان نامې نړيوال تنظيم دَ ملګرو هېوادونو، لکه سنګاپور، تهائی لېنډ ، فلپائن، برونائي ، انډونېشيا ، او ملائيشيا دَ فنکارانو دَ آرټ نمونې وې -

دَ آسيان پارک څخه چې زه او ډاکټر کنول دواړه دَ روډ په دې بل اړخ لېک ګارډن خواته روان ؤ ، نو دَ يوې انډين څېرې په کتلو ما ته دَ هوټل دَ لابي هغه انجلۍ چې څوکه څوکه يې زما په زړه کې کور جوړولو ډېره راپه زړه شوه - ځکه خو مې بيا بيا تر شا ورته کتلو - خېر دلته هر لور لکه ځنګل چې وي او په منځ کې يې ښې ډېرې اوبه ډم ولاړې وې - دا يَو غټ کروُم وو ، په دې کې خلګو وړې وړې کشتيانې چلوَلې - او دَ قدرت له ننداره څخه يې خوندونه اخيستلو - ګوا چا په يوازې ځان او دَ ژوند دَ ملګري سره - فطرت په سُوچه ښه کې سترګو ته ښکلاګانې ښکاره کولې - دَ دې شنې او ځنګلي سيمې ځينې برخې دَ کتو وړ وې - لکه په قدرتي چاپېر کې جوړ دَ هوسيانو ځای ، دَ رنګارنګ ګلونو او دَ ونو ګڼ باغ ، دَ ۵۰۰۰ بېلا بېلو مارغانو ځانته ښائيسته علاقه – مګر خلګو تر ټولو زياته دلچسپي دَ تنکو عبدالرزاق ، چې دَ دې هېواد خلګ ورته " دي فادر آف ډوېلپمنټ " هم وائي دَ ژوند په هغو نخښو او شيانو کې اخيستله چې ده تر استعمال لاندې راوړي ؤ ... لکه کور، لائبرېری ، جامې او نور نور - موږ به لا نور هم ګرځېدلې وای ، که وخت راسره وی–

دولس بجې بس مخته روان شو او ډېر ژر دَ يوې ښائيسته غټې ودانۍ مخته وَدرېدو ، ګائيډ وئيل...

" بخښنه غواړم ، دې تکې سپينې ودانۍ ته تاسو بې دَلاس لېک اجازت نامې نه شئ دننه کېدلی - ولې چې دا پارليمنټ هاؤس دی - هغه مخامخ ولاړ هسک ټاور هم دَ دې هاؤس برخه ده - که څه هم په ملائيشيا کې باچهي نظام دی ، خو دَ انګلېنډ په رنګه .. ګوا دَ ملک وزيراعظم دَ قامي اسمبلۍ يعني Dewan Rakyat په اکثريتي خوښه ټاکل کېږي - دغه رنګه په هر رياست کې رياستي اسمبليانې وجود لري چې ځان ځانته وزير اعلی ټاکي - دَ دې پرته سېنټ ، ګوا Dewan Negarat هم شته ، چې دَ غړو ځُونې يې باچا سلامت خپله کوي "

بس بيا مخته روان شو ، چې يو وخت موږ په جالان تون باندې جوړ پخواني ټېمپل سره په اړخ تېرېدو ، نو ګائيډ وئيل...

" لکه څنګه چې مخ کې ما تاسو ته وئیلي ؤ ، چې آزاد اسلامي هېواد دی ... نو دَ دې مثال دا ښائیسته دَ هندوانو مندر هم دی - چې یَو وخت درست وران شوی ؤ- لاکن ګورنمنټ په خپل خرڅ په کال ۱۹۸۵ع کې بیرته جوړ کړو او څه ۲. ۱ ملیونه ډالرونه یې ورباندې وَلګولو "

دَ دې ښائیسته تاریخي هندو ټیمپل په بام بې شمېره ښائیسته او رنګ برنګه بُتان داسې جوړ کړل شوې ؤ ، چې دَ لرې څخه هم ښکاره کېدلو - ما که څه هم دې وخت مندر ته کتلو ، خو په مزغو کې مې دا خبره راغلې وه چې دا مندر به نه وای ... که په موږ کې جوړ وای ... هو ، ځکه خو مې دَ بامیان بُت او ځینې نور غېر محفوظه تاریخي ودانیانې او پلارني آثار له خیاله ډېر ژر په کنډراتو کې بدل بدل پرېښېدو - او بیا چې څنګه دا مندر دَ سترګو څخه پټ شو ، نو په ډاکټر کنول کې په خوب ویده هندو راویښ شو او وئیل یې ...

" دې مندر ته چې مې وَکتلو ، نو زړه ته دا خبره راغله ، لکه دلته چې ډېر پخوا هم هندوان پاته شوي وي "

ما وئیل ...

" هو ، ډاکټر صاحب .. ، تاریخ هم داسې واي ، چې په کال ۱۲۰۰ع کې دَ ملاکه ملې باچهي مخ کې دا سیمه چې ځنګل ؤ دَ هندوانو او بدها منونکو تر واک دلاندې پاته شوي وه - او بیا اسلام خورېدلو ورسته دلته په کال ۱۵۱۱ع کې Dutch ګوا دَ نیدرلېنډ خلګ هم راغلي دی – ولې چې دا سیمه دَ لمرختیځ او لوېدیځ دواړو خواؤ خلګو دَ پاره مهمه وه - ګوا دَ سېلانیانو او سوداګرانو لاره په دې ولات باندې سپره وه "

موږ خبرې کولې ، چې بس دَ جي پي او او سېنټرل مارکیټ څخه تېر شو او چائینا ټاؤن شاپنګ ائیریا نامې خوش رنګه ځای ته وَرسېدو –

چائینا ټاؤن دَ جالان پېټانګ ، جالان سلطان او جالان باندر په مابېن کې دَ چینیانو یوه ګڼه علاقه وه – یو پراخ روډ له یوه سره تر بله سره پورې له رنګا رنګه سایه وانې ربړهیانو څخه داسې ډک ؤ ، چې لاره په کې نه کېدله - دلته زیاتره خوراکي شیان خرڅېدلو - ځای په ځای له سرونو سره ، مګر پخې کړل شوې هېلیانې او وَچ کړل شوي ماهیان راځېدلو - او بیا خود لکه چې دې خلګو ملخان او دَ اوبو موریانې او نور خسمانان هم په خوند خوړلو ، چې په هره پنځمه یا شپږمه ربړهۍ کې پاخه پراته ؤ – دلته ښځې دَ سړیانو څخه یو په لسه زیاتې وې - ډاکټر کنول چې په عُمر څه راڅخه غټ وو ، ګوره چې زړه یې څله وَتخنېدو ، چې وئیل یې ...

"زړه مې غواړي چې دَ دې ښائیسته او نازکو انجونو دَ لاس یَو شئی وَخورم "

ځواب مې ورکړو ...

زما خو زړه ته نه کېږي.... که یې خورې ، نو خوره یې ... زه به درته وَدرېږم "

بیا مې تر لاس وَنیولو او دَ پخو ملخانو وَ ریړهۍ ته مې وَدرَولو ...

" دا وَ خوره "

ده چې دَ چشمکو تر شا ورته وکتلو ، نو اوس به یې یَو څه وئیلو ، چې دَ ریړهۍ وَ بل اړخ ته ولاړې چینې انجلۍ ورته وائي ...

" وایه ... ! څومره غواړې ؟"

په ډاکټر لکه ټک چې وَشي. یو دم یې شاته ټوپ کړو او وائي...

یاره ! دا دي څه خسمانانو ته وَدرَولم "

او بیا تر برېتو دلاندې تر ډېره پورې موسېدو - چائینا ټاؤن ، یو خو خپله دَ سېل ځای وو او بل ورسره جوخت دَ کوالالمپور تر ټولو غټ او ښائیسته مارکېټ ، چې سېنټرل مارکېټ په نامه پېژندل کېدو ، هم زیات خلګ ځانته ورکښَولو –

درې بجې خواته نېشنل آرټ ګېلري ودانۍ ، ماجت نګارا ، انډیا ماجت او دَ ښار ځینې بازارونه راښکاره کولو سره سره موږ پنځه بجې هوټل ته وَرسَول شولو - که څه هم ستړی وم ، خو ماځیګری مې دَ هوټل په لابي کې تېر کړو - بیا دَ ماښام ډوډې خوړلو ورسته ، ما غوښتلو چې ژر سترګې وَلګوم - ولې چې سبا ته دَ ورکشاپ لومړۍ ورځ وه - نو ځکه تر څه وخته مې ټي وي کتله او بیا دَ ویدېدو په نیت په پلنګ باندې وَ غزېدم – خو چې څنګه مې سترګې سره ورتلې ، نو سوچونو بیرته دَ هوټل لابي وَ انجلۍ ته مخامخ وَدرَولم... او له خیاله ما ځینې پُوښتنه وکړه ...

" خبرې ولې نه کوې ؟ "

دې راته وئیل ، چې ...

" ګونګۍ یم ... ژبه نه لرم "

او بیا دَ لاس په اشارو راته ګډه شوه - دا سوچ څه ؤ ، چې زما دَ سترګو څخه خوب وَ تښتېدو او ښه مې په یاد دي ، چې تر ډېره وخته پورې خوب نه راتلو –

*****

دَ ټېلي فون په زنګ مې سترګې راخلاسې شوې - ګهړۍ ته چې مې وَکتو ، نو دَ سهار پنځه بجې وې ... حریان پاته شوم ، چې دې وخت دَ چا ټېلي فون کېدلی شي ؟ خبر ، چې دَ ټېلي فون رسیور مې دَ غوږو سره وَنیولو ، نو دا هغه ثبت شوی Awaking call وو ، چې پرون سهار یې هم زه زما په خوښه په اووه بجې ژغولَی وم - مګر پرون چې دا کال څومره خوږ او ښه راباندې لګېدلی ؤ ، نن هومره راباندې وَغمېدو - یو دم مې رسیور کښېښولو او په سر مې بړستن راواړَوله ... خو مجال ؤ ، چې خوب راغلی وی - ولې چې خشم مې خوب تېښتولی ؤ - که څه هم دَ بې خوبۍ دَلاسه مې بدن ویده ؤ ، خو سترګې مې نه سره ورتلې- چې ښه په ځان پوهی شوم چې زیاته خوب نه کېږي ، نو رسیور مې راپورته کړو او آپرېټره مې په لائن راویستله ...

" اوس څو بجې دي " ما پُوښتنه وکړه

پنځلس منټه بالا پنځه بجې ... ولې خېر خو دی ؟"

خېر خو نه دی ، بس دا حال راکړه ، چې زما دَ Awaking Call وخت څو بجې وو "

"سر یَو منټ "

او څو لمحې ورسته یې ژغ بیرته زما تر غوږو شو ...

" اووه بجې سر ! "

که څه هم دا په سر سر راته ژغېدله ، خو دلته زما دا حال ؤ ، چې ابله مې وَس نه په رسېدو ، ګنې تر غاړې به مې نیولې وای –

" ښه ، چې دَ ویښَولو وخت مې اووه بجې ؤ ، نو دا زه دې په پنځه بجې څله راوَژغولم ؟ "ما پُوښتنه وکړه -

دا څه چپ غوندې شوه ... اوس به یې لا څه وئیلو ، چې بیا مې وار ورباندې وکړو ...

"عجبه خلګ یاست"

دې په ماته څُله بخښنه وَغوښتله او دَ خپلې ورانۍ دَ پاره یې دَ پښېمانۍ اظهار هم وکړو – لاکن لا زه وم ، چې مزغو مې ټکهار درلودلو ...

"ستا په دې سورې سورې خو ، نو اوس ماته خوب نه راځي"

او په خشم مې ټېلي فون بند کړو او بیرته مې سترګې پټې کړې - زیاته به دَ یوه نا یوه سوچ په نیلي باندې سپرېدمه ، چې بیرته دَ ټېلي فون ګهنټۍ وَګرنجېده ...

˝ سر ! ستا دَ بې وخته ويښَولو دَ پاره زه يَو ځل بيا بخښنه غواړم ˝

که څه هم له خشمه ورته خوُځکېدمه ، خو په پسته ژبه مې ورته وَوَئيل…

˝ څه خبر دی… بل وار خيال کوه ˝

او بيا ….˝ خوب نه درځي ؟ ˝ دي په نرمه پُوښتنه وکړه

˝ يَه ˝

زما دا ˝ يَه ˝ څه وو ، چې انجلۍ په وړې او پستې خندا کې راته وَوَئيل …

˝ غم مه کوه … زه به دي وخت در تېر کړم ˝

ما وئيل ˝ هغه څنګه ؟ ˝

˝ هغه داسې ، چې تر اووه بجو پورې به خبرې درسره کوم ˝

په ما دَ دې دا خبره داسې ښه او خوږه غونډې وَلګېده او دَ نه غوښتلو پرته مې هم ورته څُله ويره کړه …

˝ ښه ښه وايه ˝

زما خبره لا تر سره نه وه رسېدلې ، چې دا راته وائي …

˝ که زه دا وَوايم ، چې دا هر څه ما له کسته وکړو ، نو ……. ؟ ˝

˝ له کسته ؟ ˝

دا توری څه وو ، چې ابله مې رسيور دَ لاسه وَنه لوېدو …

˝ مګر څله ؟ ˝

دي په وازکې غونډې انداز وئيل …˝ هغه ځکه ، چې …˝ او بيا يې مخته خبره په خوږه خندا کې داسې سر ته وَرسَوله….

˝ زړه راته وئيل .. هغسې هم يوازې يم … راشه چې تا راوينښ کړم او څه خبرې درسره وکړم …. او بس دا دی راوينښ مې کړې ˝

دَ دې خبرې ورسته ، لکه هغه چې زما دَ ځواب په هیله چپ شوه او دلته زه نه پُوهېدم، چې څه ورته وَوایم ... خو څه وخت ورسته هغې سرې وا خیستله او راته وائي ...

" يَو منټ "

ګوره چې دَ چا فون وو او يې دَ چا Awaking Call آن کولو - په دې چپه چپیا کې ما له تندې څخه خولې وچې کړې ... لږ مې همت سره په يَو ځای کړو او چې څنګه دا په لائن راغله، نو مې ورته وئیل ...

" ښه ښه ، که داسې خبره ده ، نو بیا خو دې ډېر ښه وکړو ، چې دې راوبښ کړم ... هووون ښه ، نو په دې خبره سر راخلاس کړه ، چې تا زه لیدلی هم یم که بس مازې...."

لا به مې خبره مخته کښَوله ، چې هغې زما خبره ماته کړه ...

" ولې نه ، ما نه یوازې لیدلی یې ، بلکې ډېر ښه دې پېژنم هم ... هو ، په دې چې دَ هوټل دَ آپرېټر مخې ته دَ هرې خوُنې چارټ پروت وي – او بیا زه خو کله کله ... زما مطلب ، چې اول ځل مې وَلیدې، نو دَ يَو تُرک ځوان ګمان مې درباندې وَشو، خو بیا چې ستا دَ خوُنې چارټ مې وکتلو، نو هغه ته تُرک نه بلکې پاکستانی وختې او نوم دې ... دا دی "

دا ژغېدله او ما هان... هون ورته کولو ، خو چُرت مې هلته په لابي کې په کاؤنټرونو ولاړو انجونو کې ، کله یوې انجلۍ خواته تلو او کله بلې ته... او پرته له داسې سوچونو مې هم دَ دې خوارې ژغ تر شا پټه څېره نه کړه سهي - بیا عجبه خبره دا هم وه ، چې Awaking Call دَ دې انجلۍ په خوارې ژغ کې ثبت شوی ؤ - خیر دغه رنګه دَ دې انجلۍ خوږو خبرو او زما په خوُشو سوچونو کې دَ سهار اووه بجې شوې –

*****

دغه ورځ دَ ورکشاپ دَ افتتاحي ناستې او Tea Party ورسته غرمه یولس بجې خواته دَ ډاکټر ایم - اې - ستار، چې دَ ICOMP ایګزېکټیو ډائرېکټر هم ؤ، په مشرۍ کې دَ ورکشاپ لومړۍ غونډه سم دَ لاسه دَ نېشنل پاپولېشن اېنډ فېمیلي ډویلپمنټ بورډ LPPKN ملائیشیا چې دَ هوټل ګرېنډ کانټینېنټل څخه په څه فاصله دَ یوې هسکې پلازې په دویشتم پوړ باندې ؤ ، په حال کې پئیل شوه - دې وخت دَ ورکشاپ ملګري په یوه غټه دائره کې ناست وو - دَ پېژندګلوۍ ضرورت ځکه نه شو پېښ ، چې دَ هر ملګري مخته په مېز باندې دَ هغه نوم او هېواد تختۍ پرته وه - ډاکټر ستار، چې په "ورلډ پاپولېشن پالیسي " باندې خپله مقاله وړاندې کوله ، نو په یوه نا یوه اړه به په کې دَ پاکستان ذکر خامخا راتلو ... لکه دا چې " دَ پاکستان دَ آبادۍ دَ زیاتوب شرح دَ حېرت وړ ده " - لنډه دا ، چې څنګه به دَ پاکستان ذکر راغلو، نو دَ ورکشاپ ښځو او سړیانو به ما ته داسې په حېرانتیا وَکتلو ... لکه دا هر څه هر څه چې هلته په پاکستان کې زما له وجې کېږي - او بیا دَ مقالې ورسته دَ سوال ځواب سېشن پئیل شو - په دغه توده څېړنه کې دَ الازهر یونیورسټۍ دَ ډاکټر مراد په دې ورکشاپ کې ګډون ، که یوې خوا ته زه حریان کړی وم ، نو بلې خوا

ته دې سرې فېميلي پلاننګ په قرآن ، سنت او نورو مذهبي اړو داسې ثابتَولو ، لکه دا پروګرام چې پټيل کړی مسلمانانو وي - دغه ورځ دَ ورکشاپ لومړۍ ورځ دَ چيني ملګري "ين ياؤ زانګ" په پرله پسې چپيا ، دَ بنګله دېش دَ "باقي سرکار" دَ پنډو چشمکو دَ شيشو تر شا په حېرت حېرت يوبل خواته کتلو ، دَ انډين "ډاکټر کنول" په څالاکۍ ، دَ ګانا دَ "کوفي" نامي تور يار په پُوښتنو ، دَ LPPKN ملائيشيا دَ "چوا" په ډېرو ژغېدلو ، دَ نائجېريا دَ "مارګرېټ" دَ هيڅ نه منلو ، دَ کينيا دَ "ماريه موسومي" په خندلو راخندلو ، دَ ماؤريشئيس دَ هندوي پېغلې "سوبهراتي" په غور اورېدلو ، او دَ مالديپ دَ "احمد خليل" په بې ځايه تنقيدونو کې ماځيګر پنځه بجاؤ شوې –

ګوا ، يَو وار بيا زه وم او زما دَ تېرو سترګو تنده ، چې دَ هوټل په لابي کې دَ هغې ښکلې څېرې وَ ديدن ته نه يوازې مضطربه وې بلکې شاعر زړه هم دَ فراق په تراخه اور کې داسې سوځېدو ... لکه ما چې په مودو مودو مينه ورسره کړې وي ....

منم ، چې مئين نه وم ورباندې ، خو زړه مې ځينې صبر کېدو هم نه ....

" دا هر څه ګوره چې څه وو؟ "

دَ دې سوال، که به مې هر څو په مزغو زور ورکړو ، خو ځواب يې په ګوتو نه راتلو - هرڅه هرڅه ، خو دَ زړه په تختۍ مې دا نظم بيا بيا دَ "هما" په نامه داسې نوشته کولو ، لګيا وم ....

" اې په خپل حُسن غاوړې !
تا هم کړې دي وزرَې
په مثال دَ هما غوندې
ځکه
نه کړې په ما سيورى
داسې نه
چې زه باچا شم
او زړګى دي کړم تر لاسه

(شوق / کوالالمپور - ملائيشيا /۱۹۹۲ع)

*****

ماښام دَ باقي سرکار او ډاکټر کنول سره دباندې دَ ښار په سېل وَوتم - په تنګ تنګ کې دَ هوټل سره په څه فاصله "يوهان پلازه" ته وره غلو - دَ پلازې په هر پوړ کې دوکانونه جوړ ؤ ، چې زياتره ملې او چينائي انجونو چلولو - دَ دُنيا هر شئی په کې خرڅېدو - دَ رنګا رنګه رڼاګانو، رقم رقم څېرو سره سره دَ دې مارکېټ دغه له شمېره وَ تې دوکانداري انجونې په رنګينو جامو کې ، چې سکرټونه او پېښټونه يې

اغوستې وو دَ ښکلا دَ سېوا کولو اصل سوب ګڼل کېدې - غرض دا ، چې دَ ګودر دَ ماځیګري تنده ورباندې ښه ماتېدله - کله یو دوکان ، کله بل دوکان ، کله چاته خندلې ... چا راته خندلې او کله چا سره سترګې اړ باسلې – دغه رنګه تر ځلورم پوړه پورې په لفتونو کې وَ ختو - دلته یَو وخت په خیال کې ځنګه ما دا لفټونه او " موؤنګ سټئیرز " دَ خپل هېواد په یو شاپنګ پلازه کې وَ لګولو ، نو سم دستې دَ بجلۍ دَ پټې پُټانې احساس زما دغه دَ ویښو خوب بې تعبیره غوندې کړو او زړه راته وئیل ، چې ...

" کرار کښېنه نادانه .... چرته چې بجلي په خپل حال نه وي ، هلته دَ رڼاګانو او مشینې ژوند تصور کول لېونتوب دی "

دَ شپې چې تر ډېره وخته پورې ناست وم ، دَ لېونو غوندې به کله په لفټ کې بالا خوُنې ته وره غلم او کله به لاندې لابي کې دَ مطلوبې انډین انجلۍ دَ کتو په تمه .... بیا دَ وخت دا ظلم لا ښېل ؤ ، چې دولس بجو خوا ته ما دَ نا اُمېدۍ ورسته ځنګه په لفټ کې قدم ږدلو ، نو هلته دَ کاؤنټر تر شا هغه انجلۍ راښکاره شوه - خو راغبرګ ځکه نه شوم ، چې یو ګام مې په لفټ کې ایښی ؤ - ما وئیل ... ځه خېر دی بیرته به را کوُز شم ... مګر چې ځنګه بالا خوُنې ته ور ددننه شوم ، نو دَ ټېلي فون زنګ ګړنجېدو ... او بیا بیرته لاندې ځکه نه راغلم چې دَ هوټل آپرېټرې زه په ټېلي فون باندې تر نیمې شپې پورې اخته ساتلی وم -

*****

وخت مخ په وړاندې روان وو او تاریخونه اوښتو - ګوا ورځ په ورکشاپ کې، ماځیګریان او ماښامونه دَ ښار په چکرونو کې ښه په خوند تېرېدلو ، لګیا ؤ- یعنې په کوالالمپور کې مې زړه دومره لګېدلی ؤ ، چې ورځخه دَ بیرته تګ احساس به زه په ګنټهو ګنټهو پرېښانه ساتلم - مګر کولی مې هیڅ نه شو ، ولې چې دَ وخت دَ نیلي باګې چې به مې ځومره په خپل ځای باندې درَولو دَ پاره راټینګولې ، نو دا نیلی به په هومره چسپاندۍ مخته په ترپکو روان ؤ- مخ مخ ته ښکلې ننداري وې او شا شا ته سپېرې دُوړې - او دغه خو وجه وه ، چې په سترګیا نه پوهېدم .... بس کله یَو ځای کله بل ځای - ګوا هر وخت په لیدو کتو کې بوخت ښکاره کېدم - چې زړه مې بیرته خپل ځای ته ځله نه راتلو ؟ که ځه هم هغه دَ روسلینا نامې پېغلې چې دَ LPPKN سره یې اړه لرله ، خبره ، چې ...

" شوق په طبعیت سېلانی دی ... هر وخت کله په یوه روډ (جالان) کله په بل روډ باندې لیدل کېږي "

دَ ورکشاپ دَ ۱۷مې جنورۍ ۱۹۹۲ع لومړۍ دوې غونډې په دې اړه ډېرې اهمې وې ، چې هر ملګري دَ خپل خپل هېواد په باره کې دَ خانداني منصوبه بندۍ په اړه مقاله وړاندې کوله - خو چې کله زما مقاله پائی ته وَ رسېده . نو عبدالباقي سرکار ته دَ مقالې اورَولو دَ پاره بلنه ورکړل شوه - ده چې ځنګه مائیک اوچت کړو ، نو دَ مقالې اورَولو دَ مخه یې ماته برګ برګ وَ کتلو او پئیل یې له دې خبرې وکړو ...

˜ بنګله دېش چې له پاکستان څخه دَ هندوستان په کومک يَو خپل واکه هېواد جوړ شو ، نو تاسو خبر ياست ، چې موږ ته څه راپاته شوي ؤ.....؟ ˜

ده به اوس يوه ناواړه خبره کوله، چې ځان مې تر ده لومړى کړو ...

˜ ولې باقي صاحب ! چرته ستا اشاره خو ستا دَ ملک دَ باد و باران او سمندري طوفانونو په خوا نه ده ؟˜

دا خبره څه وه، چې ټولو وَخندلو او باقي سرکار هم غاښونه سپين کړو .... ځواب به يې په نره راکولو ، چې راملي بن عثمان ، چې دَ LPPKN ملائيشيا ډائرېکټر جنرل ؤ ، مېز وَټکولو او خواست يې وکړو .....

˜ نو پرسنل اټېک پليز ˜

بيا که څه هم درسته ورځ په يو بل باندې ˜ پرسنل اټېکونه ˜ وَنه شو ، باقي سرکار دَ خپلو پنډو عېنکو تر شا ګړى ګړى داسې راته په قهرناکه نظر کتلو را کتلو ، لکه ما چې يې په زخمونو مالګې دُوړَولې وي –

سبا سهار دَ رياست ترينګانو په دوره دَ دوؤ شپو دَ پاره تلو... خو عجبه ناپېښه دا وه ، چې هغه دواړې انجونې ، لکه چې خبرې وي .... ځکه خو يوې په لابي کې په ديدنونو موږ کړم او بلې بالا په خوُنې کې دَ ټېلي فون په خوږو خبرو - هرڅه هرڅه ، خو خبره بيا هم هغه رنګه وه - يعنې چا ، چې خبرې راسره کولې .. هغه دَ سترګو وړاندې نه راغله او چا ، چې سترګې په سترګو کې راته بيا بيا اچولې .. هغې خبرې نه کولې - که څه هم ما ډېرې هلې ځلې وَکړې ، خو بريالى نه شوم -

*****

دَ ۱۸مې جنورۍ سهار نهه بجې په دوؤ مرسډيز بسونو کې ، چې سيټونه يې دَ جهاز له سيټونو کم نه وو ، دَ ترينګانو رياست په لور روان شولو - چې څنګه بسونه دَ کوالالمپور په قطبي خوا مخه وکړه ، نو رياست Pahang ښار Bentong زموږ لومړى منزل وو- دَ ښائيسته پراخ سړک دواړو خواؤ ته ، که څه هغه هواره مځکه وه او غرئيزه علاقه ، ورباندې تر لرې لرې پورې شنېزه او ګڼې درختې ښکاره کېدې - په لاره کې وړې او غټې آباديانې هم مخې ته راتلې - دَ کورونو په اړه يې خاص خبره مخې ته دا راغله ، چې يَو ، خو يې کورونه واړه او دَ لرګيانو له دَړو او بانسونو څخه جوړ شوي وو او بل، هيچرته مې دَ خوُنو شاوخوا ته دېوالونه تر سترګو نه شو - خونې له مځکې څخه دري څلور فټه بالا جوړې وې او دَ دغو خوُنو دلاندې چې کوم خالي ځاى ؤ ، هلته يا خو چرګې او يا بُوزې او پُوسونه تړل شوي ؤ - دلته په ښځو کې دَ مخ پُټولو رواج نه ؤ، ټولې لوُڅ مخ ګرځېدلې - ايراني او عربي وزمه وړوکي دُسمالونه يې په سرونو پېچلي ؤ - اوږده پراخ سکرتونه او پنجابي لنګ يا هندي ساړۍ ته نيږدې نيږدې جامې يې په تن وې - سړي زياتره په تورو خوليانو کې ليدل کېدو -

يَو وخت بسونه دَ Bentong ښار څخه يو څه رادې خوا ، ياني په لنډه لار (بائي پاس) باندې څه مخته په Karak هائي وې روان وو مزل يې لنډوَلو - دَ Karak ښار شاته پرېښوَلو ورسته Maran او بيا Temerloh نامي ښارونه هم شا ته پاته شولو - او دې وخت مونږ دَ رياست Pahang ساحلي ښار Kuantan په لور مخه کړې وه – دَ قدرتي ننداړو څخه خوندونه اخيستلو سره سره په بس کې دَ ناستو ملګرو ګپه هم خوږه وه - چا ټوکې کولې ، چا خندلو ، يو نيم په سنجيده خبرو چمتو وو او چا به دَ نورو دَ خبرو څخه خوندونه اخيستلو سره سره يوې بلې خواته حريان حريان کتلو- غرض دا ، چې ماښپښين خواته بسونه په Kuantan کې دَ South China Ocean يعنې دَ سهېلي چينائي سمندر په څنډه جوړ Merlin Resort Inn نامي رېسټورېنټ ته وَرسېدو - دا رېسټورېنټ خاص دَ سمندر په غاړه دَ ښائيسته کاڼو او لرګيانو څخه داسې جوړ کړل شوی ؤ ، چې سور سمندر مخامخ ښکاره کېدو- او سمندر څخه لږ رادې خواته ، ګوا دَ سمندر دَ غاړې او دَ رېسټورېنټ په منځ کې خلاسه مځکه يا خو په شنو چمنيانو نيول شوې وه ، يا بيا سوئمنګ پولونه په کې جوړ شوي ؤ – چرته چې سره سپين خلګ ، چې زياتره په کې ښځې وې لمبېدلو - ځينې ښځې او سړي دَ Sun Bath کولو په نيت په اوږدو سپينو چوکيانو باندې پراته ؤ - مونږ ته نيږدې مخامخ دوې ښځې ، چې ځيګرونه يې لوڅ بربنډ وو پرتې وې – نو ځکه دَ هوټل په برانډه کې ناستو خلګو بلې خواته لږ لږ او هغو ښځو ته زيات کتلو - خو دَ الازهر يونيورسټۍ ډاکټر مراد خليل په وار وار غوږونو ته لاسونه وړلو او وئيل يې ...

" دومره آزادي هم انسان ته نه ده په کار ...."

مګر په ډاکټر کنول دا خبره ، لکه چې بده وَلګېده ، چې په ځواب کې يې ورته وَوئيل ...

" ډاکټر صاحب ! په دې کې نو اوس څه بده خبره ده ، دېر څه خو يې پټ ساتلې دي"

لنډه دا ، چې چا په پټه څُله تماشه کوله او چا ورباندې خپلې رائيې ورکولې - هن تر دې چې ، دَ زمونږ دَ ډلې ښځو هم يو بل ته په غوږونو کې خبرې کولې او بيا بيا يې ورته کتلو - دَ غرمې ډوډۍ خوړلو ورسته ټول ملګري په پارکونو يا دَ سمندر په غاړه دانه دانه شول - ښه مې په زړه دي چې دلته يو وخت دَ پېغلې سوبهراتي دَ تندي ټيکې او خلاسو وېښتانو ما ته دَ هوټل ګرېنډ کانټينېنټل دَ لابي هغه انجلۍ رايادة کړه، چې زما په زړه کې يې ځای جوړ کړی ؤ –

چې له دې رېسټورېنټ څخه بسونه روانېدو ، نو نرۍ نرۍ باران هم ورېدو - يَو خواته باران او بلې خواته شنه مځکه او دلته په بس کې دَ ما سره لا دا ظلم ېيل، چې سوبهراتي زما دَ ښی لاس په دوؤ سيټونو کې دَ کهړکۍ دَ خوا په سيټ کې دَ Lous دَ انجلۍ سره داسې کښېنستله، چې دَ خبرو کولو په وخت به يې خلاس وېښته په څېره باندې داسې را ايله شولو ... لکه جوړه چې په سپوږمۍ باندې نرۍ اوريځ راغلې وي - نو ځکه خو مې سترګې دَ هغې په لور کړې شوې وې او تر ډېره مې ورته کتلو - خو يو وخت چې دَ هغې راته پام شو ، نو مخ يې په يوه جټهکه هغې بلې خواته داسې واړوَلو ، لکه زما په سترګو کې چې سور اور وي او

دا په ژوندي ځان ستی کوي - او بيا چې به يې په هېره يا له کسته کله مخ راواړولو، نو لکه ټپي زمری ، چې ايله يې وَس نه رارسېدلو، ګنې په مخ به يې منګولې رالګولې وی - دَ سوبهراتي په دې خاموش ظلم مې فېصله وکړه ، چې څنګه له ترينګانو څخه راغبرګ شم، نو دَ هغې اندېن انجلۍ سره به خبري کوم – او په داسې سوچونو کې يو وخت دَ رياست ترينګانو لومړی ښار Kemamen څخه مخته تېر شولو –

ماځُستن اتهه نيمې بجې خواته بسونه ترينګانو ښار ته ورسېدو – دا يو غټ ، ښائيسته، دَ وړو او غټو ودانيانو ښار ؤ - ځای په ځای چمنيان او هر لور پراخ پراخ سړکونه جوړ ؤ - دلته موږ دَ دوؤ شپو دَ پاره دَ ښار په منځنۍ برخه کې په هوټل ډيسا ، چې په يوه زرغونه غوندې غوُنډۍ باندې جوړ وو کې کښته کړلی شولو - دَ ماځُستن ډوډۍ خوړلو ورسته ملګري ډله ډله په لانونو کې کښېنستو - زموږ ډله چې په کې دَ فېميلي پلاننګ بورډ کوربنه ليلاوتي دَ خپل معصوميت سره ، ډاکټر ثريا دَ شوخۍ سره ، ډاکټر کنول يو وار بيا دَ خپلې ځالاکۍ او رنګينو ټوکو سره ، او زه دَ خپل شوق سره، زما دَ خوُنې په خلاس کاريډور کې په چوکيانو کښېنستو- او تر يولس نيمو بجو پورې دَ شپې په خبرو او ټوکو ټکالو اخته ؤ –

*****

سهار نهه بجې موږ په بسونو کې وَ "وسيما دارالايمان " ته وره غلو - په دې نوي ډؤل جوړې غټې ودانۍ کې دَ ترينګانو رياست دَ انتظاميې دفترونه ؤ .... دَ وزيراعلی او سټېټ سېکرېټري دفترونه هم هلته ؤ – لومړی ناسته مو دَ سټېټ سېکرېټري سره په کمېټي روم کې وَشوه – او بيا ورپسې وزيراعلی دفتر ته ورَغلو- دَ ملاقات ورسته موږ يو ښائيسته هال ته ور وړلی شو - هلته زموږ په مېلمستيا کې وړوکی لاکن خوندَور تقريب وَشو - دَ تقريب ورسته هر مېلمه ته وزيراعلی ترينګانو په خپل لاس دَ زېړو يعنې Bross جوړ څيزونه نخښه کې ورکړل شو - هلته حال دا ؤ ، چې رياستي وزيراعلی دَ خپل ساده او درانه خوُی او بُود له کبله هر مېلمه سره جلا جلا خبرې کولې - بيا دَ دې شاهي ډوډۍ خوړلو ورسته دَ اووؤ ملکونو مېلمنو، چې زه هم ورګډ وم ، دَ ټېلي ويژن ټيم سره دَ وزيراعلی په مشرۍ کې دَ ورکشاپ دَ اهميت په حقله مرکه وکړه –

په دې مرکه کې دَ ورکشاپ په حقله دَ خبرو او حکومتي انتظاماتو دَ ستائينې سره سره ځينې داسې خبرې هم منځ ته راغلې ، چې په کې په يوه نا يوه اړه دَ دې هېواد خلګ وَ ستائيلی شو - لکه

" دا خلګ بې ساري مسلمانان دي "

دَ نرانو سره سم يې ښځې هم ژوند کولو ته جوګه دي "

" هر وخت موسکني او خندني ښکاره کېږي "

او وَ به وايم، چې ملائيشيا ته راغلی هر سړی نه يوازې دا هر څه محسوسولی شي بلکې دَ سترګو وړاندې يې ليدلی هم شي -

یوه نیمه بجه مو ږ یو نرسري هوم ته دَ ستېټ سېکرېټري په مشرۍ کې دوره وکړه - دلته دَ څلورو کلونو څخه کم ماشومان دَ روزنې دَ پاره په ښېلو ښېلو لوبو کې بوخت ساتل شوي ؤ - څوک مې ښکل کړو ، څوک مې واخیستو او دَ چا سره مې بازۍ وکړې .... دغه رنګه مې دَ خپل وړوکې زُوې قامیار خان تنده پرې ماتوَله- دَ ماشومو فرښتو له دې جنته مو ږ دَ دستکارۍ یَو اداري ته وره غلو - هلته ټول کارونه انجونو ، چې واړه رومالونه یې په سرونو پېچلي وو کولو - یو ځای رخت جوړېدو ، بل ځای رنګېدو او دریم ځای یا خو ټاپې ورباندې لګېدلې یا بیا دَ هرې انجلۍ په لاس کې درې درې بُرشان دَ ښېلو رنګونو وو ، چې دَ مشین غوندې تېز تېز چلېدلو او په رختونو باندې یې نقش نګارۍ کوله - دَ خندنئیو څېرو له دې ځانګې مو ږ یوې بټۍ ته یُو وړل شولو - دلته لکه زمو ږ دَ هېواد دَ سندهي اجرک ، دغه رنګه ټوکران په ایښېدلو اوبو کې رنګول کېدو او بیا یې دَ وړو بلاکونو په کومک ټاپې ورباندې لګولې - دا دَ ملائیشیا بوتیک، دَ ګائیډ له قوله ، په دُنیا کې ډېر زیات خوښَول کېږي - او بیا مو ږ له دې ځایه دَ ژېړو او سپینو زرو شیان جوړَولو کارخانې ته بوتلل شولو - کارخانه خو یې نه کړه راښکاره، خو دَ فلم په ذریعه یې دَ ځینو شیانو دَ جوړَولو عمل راښکاره کړو - او چې له دې ځایه راوتو ، نو هر میلمه ته یې دَ ژېړو څخه جوړې چاړې ورکړې ، خو دومره په مینه ، چې ماته چاړه راکولو په وخت زړه حلق ته راغلو - او زړه راته وئیل چې دا خلګ دَ ژوند په هر ډګر کې په زړونو منګولې لګوي –

مازیګر چې بسونو دَ هوټل ډیسا په لور مخه وکړه ، نو ترینګانو دریاب ته ورته جوړ سېنټرل مارکېټ سره ډاکټر ثریا بس وَدرَولو ، ماته یې را ږغ کړو ...

" شوقه ! په دې مارکېټ کې ستا دَ کتو دَ پاره ډېر شیان دي – که غواړې نو کښته شه شاپنګ وکړه "

ما وئیل .... "هو"

او بیا مې ډاکټر کنول دَ لاسه وَنیولو او په نه ساعت کې دواړه کښته شولو - مو ږ چې څنګه کښته شولو ، نو څه ګورم چې لیلاوتي هم راکښته شوه او درې سره ملګري په مارکېټ ننوتلو - دلته ملائیشئین بوتیک ، دَ ژېړواو سپینو زرو جوړ ځېزونه ، دَ کانئیو جوړې خولیانې ، توَرې ، په لاس کشیده شوي رختونه او پړونې دَ کتو وړ ؤ - ډېر په کې وګرځېدو – ما څه شیان واخیستو او چې له دوکانه دباندې راوَوتم، نو لیلاوتي هم له مخامخ دوکان څخه راوَوته۔ په لاس کې یې ملائیشئین رومال وو ، وئیل یې راته...

" دا واخله زما له خوا ستا کور ودانې ته نخښه "

که څه هم ما نه ورځخه اخیستله ، خو چې دَ ډاکټر کنول دا خبره (په اُردو کې) ، ګوا " وایې خله ... ګنې دَ خوارکۍ زړه به مات شي" تر غوږه شوه ، نو مې ځینې تر لاسه کړه - اوس مخته خدائی خبر، چې ما هغه ماشوم زړه مات کړو او که جوړ ... ؟

*****

په دې بله ورځ بيا موږ ؤ او هغه زړه لاره ، ګوا بيرته په هغو ښارونو راتېرېدلو – خو دې ځل يَو هم په بس کې چپ نه ؤ - دَ ډاکټر ثريا په کست هر ميلمه دَ خپلې علاقې يوه يوه سندره تېره کړه – په عُمر يَو هم هلک نه ؤ ، خو دې وخت هلکوالى ، ګوره چې څله په هر يوه کې سر راپوته کړى ؤ ...؟ چې له دې چې په Kuantan ښار کې موږ دَ غرمې ډوډۍ دَ Merlin Inn په ځاى په Hyatt Restaurant کې وَخوړله – کوم چې هم په خپل ځاى غټ او ښائيسته رېسټورېنټ ؤ – بيا يو دوه ځايه بسونه دَ تېلو اچوَلو دَ پاره په پمپونو وَ درېدو .... ګنې روان روان به وو - څکه خو په اول ماښام هوټل ګرېنډ کانټينېنټل کوالالمپور ته راوَرسېدلو - دَ سترِيا وساکولو ورسته زه دَ شپې يولس بجې خواته لاندې لابي ته را کښته شوم - مګر دَ ښېخې انتظار کولو پرته هم هغه غنم رنګه ښېره ما وَ نه ليده او نه بالا په خوُنې کې ټېلي فون وګرنجېدو - يَو خوا ته ستړى وم او بل دَ انتظار داسې سترې او زاوال جن ساعتونه... وايم چې زه يو ځل بيا خړو اوبو دَ مخه کړى وم - اوس به لا دَ مايوسۍ دَ درياب مستو څپو دَ غم وَ سمندر ته ور غورځوَلم، چې دَ پخوا دَ يوې شپې په رنګه ، چې دَ لفټ په خوا ور روان شوم، نو دَ کاؤنټرونو دَ شا دروازه خلاسه شوه - زه به اوس بيرته راغبرګېدم، چې هغې انجلۍ په ځان پسې دروازه بيرته پورې کړه ... او زه هم غېرت اخيستى په لفټ کې بالا وَختم -

اوس چې څنګه څنګه ورځې شپې مخ په وړاندې لنډېدلې ، ما ته خپله ماته هومره هومره باورې کېدله -او په ځان مې خندلې هم نه شو ، ولې چې دَ خپله لاسه او ښه په هوش کې مې ځان په دې جنجال کې اچولى ؤ – که مې څه هم ډېرې هلې ځلې وکړې ، خو نه ما هغه دَ لابي ګونګۍ انجلۍ وَژغوله او نه مې دَ خواږه ژغ تر شا پټه ښېره دَ سترګو وړاندې راغله - بيا دَ حېرانتيا خبره دا ، چې ورڅخه صبرېدم هم نه - لکه جوړه چې يې جادو راباندې کړى وي - خير ، وخت تېرېدو .... ښه يا بد ، تېر شو –

سبا دَ ورکشاپ ورستى ورځ وه - داسې خو زه له دې ځايه په ۲۷مې جنورۍ ۱۹۹۲ع دَ بنکاک په لور تلم، لاکن دَ سبا ماښام نيت مې سنګاپور ته له ډاکټر کنول سره دَ تلو ؤ- ولې چې تر دغې ورځې پورې دَ پاکستانۍ سفارت خانې له خوا راسره کړې قول په سمه دَ مېلمستيا بلنه لا نه وه راغلې - خيال مې دا ؤ ، که سبا تر مازيګره هم ګاډۍ راغله،نو دَ سنګاپور پروګرام به کېنسل کړم ، ګنې داسې به ولاړ شم او داسې به بيرته راشم – او بيا به مخته ګورم، که مې نورې شپې کولې او که په هغه ۲۷مه نېټه دَ جنورۍ به بنکاک ته ځم - غرض دا ، چې دغه شپه چې څنګه لابي له ديدنونو څخه راخلاس شوم ، نو هلته په خوُنې کې دَ ټېلي فون په تارو کې ايله ما او آپرېټرې يو بل ته وَ نه ژړَلو - ښه مې په ياد دي ، چې هغې په دې شپه ښېخې ډېرې خبرې راسره کړې وې–

سهار مې په Awaking Call سترګې راخلاسې شوې – درست کال مې دَ آخرې ځل دَپاره ډېر په خوند واورېدو - چې څنګه مې رسيور کښېښولو ، نو تر پرونه پورې خلاسې ټولې دروازې راباندې بندې شوې- نور خو نور ، دَ برايه شپې قول هم آپرېټرې په ځاى نه کړو .... چې وئيل يې سهار دې په خوشحالۍ رخصتَوم– مګر دَ Awaking Call سره هر څه هرڅه داسې پاته شول ، چې زه يې يوازې خپلو مايوسيانو او

غمونو ته پرېښوَلم - لا به نور نور په زړه کې ژړېدم، چې دروازه وَټکېده ، ګهړی ته مې وَکتو ، دَ سهار ۱۳ منټه بالا اووه بجې وې - یو دم زړه راته وَوَئیل ....

" دا هغه ده "

چې څنګه مې دروازه خلاسه کړه ، نو څه ګورم چې دَ آپرېټرې په ځای دَ هوټل دَ لابي انډین انجلۍ مخامخ راته ولاړه ده .... نه هیلو .... نه هائی .... یَو دم مې دَ خلې څخه ورته وَوتو ....

" ته ؟ "

دې دَ ځواب په ځای په کاریډور کې یوې بلې خواته وکتو او په ځرَېي خوُني ته رادننه شوه ... بیا ساه کېدلې ساه کېدلې دَ چوکۍ په خوا وره غله - بس چې څنګه کښېنسته ، نو یې فقط دومره وَوئیل .....

Shut The Door Please

او په ما خوله ځکه را ایله شوه ، چې دا هغه ژغ ؤ ، چې هره شپه به ما په ټېلي فون باندې اورېدو –

دَ مونکي ګاډ په جنت کې

تاثراتي لنډیز ---

" دَ انسان عظمت ، دَ قانون احترام او دَ ژوند په اړه دَ پرمختګ څومره اخلاصمنه جذبه چې دَ سنګاپور په خلګو کې شته ، داسې مثال مې بل هیچرته نه خو وَلیدو او نه مې دَ چا څخه واورېدو - نو ځکه دَ دې فائن ستې په باره کې په باور سره وایم، چې دَ مځکې په سر دَ داسې جنت جوړَونه یا خو دَ مونکي ګاډ کرشمه کېدلی شي او یا دلته مېښته دَ مونکي وزمه انسانانو دَ پرله پسې زیار نتیجه .... ګنې انسانان خو مورِ هم یُو ، چې دَ لاسو خیرې لا هم نه شو صفا کولی " (شوق)

" پټ پُټانی "

چې له ګرومو مې دا زړه بډه وکړي
مځکه آسمان راباندې تنګ شي دُوني
چې دَ مرګ ويره ما په تېښت مجبور کړي،
پربېږدم خپلوان او وَ پرېږدو ته لاړ شم
دَ نړۍ هغو هېوادو ته لاړ شم
چرته، چې غم نه وي تر لرې لرې
چرته ، چې وي دَ خوشحاليانو موسم...
خو ، دربغه دربغه ځان ساتلی نه شم
که هر څو پټ شم او ترې منډه وکړم
غمونه زما په تعاقب وي هر ځای
زه يم دَ مخه او دوئ ټول راپسې
بيا چې مې ساه راولي ځُلې ته څنګه،
په خپلو پلونو شم راغبرګ وَکور ته
او بس په داسې رنګه پټ پُټانې
ټوکې کوي راباندې ژوند هر کله

(شوق / کوالالمپور - ملائيشيا / ۱۹۹۲ع)

دَ ملائيشيا ائيرلائن فلائټ نمبر MH 613 ټکټونه په جېب کې زه او ډاکټر کنول دَ ۲۵ مې جنورۍ ۱۹۹۲ع په مازيګر څلورنيمې بجې دَ ګرېنډ کانټينېنټل کوالالمپور په ګاډۍ کې کښېنستلو ... ګاډۍ چې څنګه روانه شوه، نو تر شا مې وَکتو او دَ مينې وَ دې دنګ او هسک مزار ، چې زما ارمانونه په کې ښخ ؤ ، ته مې آخري ځل لاسونه پورته کړو - بيا چې څنګه څنګه ګاډۍ دَ Subang ائيرپورټ په لور مزل لنډوَلو ، نو زړه مې وار په وار بډه کوله - که څه هم زما فاتح پښتون زړه ته پته وه چې بل سبا به بيرته دَ سنګاپور څخه دلته راځم او بيا به يې ترې تنده دَ مُهېش وري په ديدن ماتوم - لاکن ګوره چې په ده څه ټکه رالوېدلې وه ، چې په ځای دَ هوَسېدو يې ژړَلو –

هسې خو مې دَ سرکاري پروګرام په سمه له دې ځايه په ۲۷مې جنورۍ VIA بنکاک کراچۍ ته دَ تلو نيت ؤ– لاکن وَ سنګاپور ته په دې لنډه دوره پخپل خرڅ ځکه روان وم، چې ما وئيل ، سهار ته مې دَ سنګاپور ته کتو ارمان په زړه پاته نه شي - پروګرام مې داسې جوړ کړی ؤ، چې نن شپه او دَ سبا درسته ورځ به په سنګاپور کې تېروَم او سبا ماښُستن لس بجې به په ټرېن کې بيرته کوالالمپور ته را روانېږم - او بل سبا به په سرکاري ټکټ غرمه دولس نيمې بجې دَ بنکاک په لور مخه کوم - هم هغه ورځ به دَ تګ له مخه دَ چائينا

ټاؤن سره جوخت سېنټرل مارکېټ په مېن ګېټ کې له مُهېش وري سره دَ ټاکلې وخت په سمه لیدل کتل هم کومه –

شپږ بجې جهاز پورته شو او دَ سنګاپور په لور یې مخه وکړه - یوه ګنټهه ورسته بیا زه او انډین ملګری ډاکټر کنول دَ سنګاپور په ائیرپورټ کې دَ انټري کولو دَپاره په لائن کې ولاړ ؤ- که یوې خواته دا ائیرپورټ زما سترګو ته په خپل جوړښت او لوړ ښائیست ښه وَیسېدو ، نو بلې خواته په دې ائیرپورټ کې ما ته خپله پېژندګلوي دَ پاکستاني په حېثیت کولو کې خورا ګرانه هم پرېوته - هغه داسې ، چې دَ ایمیګرېشن په کاؤنټر ناستې انجلۍ (کلرکې) ماته ګوته وَنیوله او وئیل یې ...

" ته پاکستانی نه یې "

او زما دَ پاسپورټ تصویر ته یې داسې په ژوَر نظر بیا بیا کتلو ، لکه ما چې دَ بل په پاسپورټ کې خپل تصویر لګولی وي - ډېر مې ورته وَ وئیل ، چې ...

" باور وکړه ، زه پاکستانی یم "

مګر دا وه ، چې هر ځل یې سر یوې بلې خواته ښوروَلو او په تکرار یې راته وئیل ...

" نو ... نو ... یُو آر ناټ پاکي .... پاکي ، بلېک بلېک "

اوس که په یَو بله موقعه داسې چا راته وئیلی وی ، نو ډېر به خوشحاله شوی وم - چې څه یاره ! شکل دې سپین پوستو ته شوی دی ...... مګر دلته زه په دې خبره خورا ډېر پښېمانه وم او هڅه مې کوله چې دَ خپل سېل دَ لارې دا خنډ ژر تر ژره لرې کړم - خو هغه کلرکه وه چې زما دَ پاسپورټ پاڼې یې اړوَلو را اړوَلو ورسته دَ ځان سره یو خواته کېښېښولو او زما تر شا یې ولاړو مسافرانو ته په پاسپورټونو دَ انټري ټاپې لګول شروع کړې – دَ څه انتظار ورسته چې بیرته هغې انجلۍ ځان سره نېږدې ولاړ دَ ائیرپورټ یو بل کارنده ته خدائی خبر چې څه وَوئیلو او دَ سر په اشاره یې دَ هغه ځوان توجه راواړوَله - هغه ځوان هم یَو وار سر تر پایه راته وکتلو او بیا یې پوښتنه وکړه – لاکن زما په ځواب یې داسې سترګې په سترګو کې راته واچولَې ، لکه جوړه چې ، یو غټه ښکنځا مې ورته کړې وي..... سر یې یوې بلې خواته وَ ښوروَلو او دَ ځان سره وَبُونېدو - دوئ ماته او زه دوئ ته حریان وم ... ، چې یَو دم مې په مزغو کې راغلو ، چې شوقه ! بس دی ... ډېره وَشوه .. ځان ورته پښتون کړه ، ګنې بې ګناه به یې تړلی یې - او سرې سترګې مې دَ دوئ په سترګو کې واچولَې او څه غوندې په کلکه لهجه کې ورته ګډ شوم ...

" زه له اصله Pathan یم Pathan ، خو دَ ډیورېنډ دَ کرښې په لمرختیځې خوا ، ګوا په پاکستان کې مې کور دی "

لا به مې نور څه وئیلو ، چې دواړو یو بل ته وکتلو ، څه سره وَ هم بُونېدو او بیا انجلۍ راته واي...

" یس پټهان ... پټهان "

دواړه وَ موسېدو او دَ بخښنې غوښتلو ورسته یې په پاسپورټ ټاپه وَلګوله ، چې پاسپورټ یې راکولو ، نو دَ نوم په ځای یې وئیل راته ....

Ok , Take this Pathan

ماځُستن اتهه بجې خواته په ټېکسي کې کښېنستو ، ډاکټر کنول وَ ډرائیور ته وئیل ، سرنګون روډ ته مې وَرسوه ، بیا به مې نو خود په کرایه کموَلو کې څه جنجال هم ورسره کړی وي - ولې چې داسې کول خو هندي او پاکستاني کلتوري خاصه ګرځېدلې ده – هم په دې خو شاید چې دې سنګاپورین ډرائیور خوا بده کړې وه - چې په درسته لاره یې دَ ځان سره ګرېز ختو - نور نه پوهېدم ، خو دَ خُلې څخه یې " بارګېنینګ ... بارګېنینګ " او " لټل انډیا .... لټل انډیا " رنګه توري په تکرار سره وَتو - خو ما او ډاکټر خوند ورباندې اخیستو او ورته خندلو مې هم - بس چې یَو وخت سړي په رښتیا راواړَوله او نورنور توُند شو ، نو ما په ملا وَ ټکولو او ورته وَمې وئیل ...

" څه بړ بړ دې خېږې ... پیسې درکوؤ ... مُفت مې نه وړې ، ګاډی وَدرَه ... موږ کښته کېږو "

سړي چې دَ کښته کېدو واورېدو ، نو کرار شو ، خود لکه چې وَو پرېدو. چرته دا خلک پولیس ته نه وَواي ... بیا دا نوره پاته لاره مې دَ سړک دواړو خواؤ ته ولاړو ښائیسته او په رڼاګانو جل بل دنګو دنګو ماڼیانو او ودانیانو ته په کتلو تېره کړه - شپه وه ، مګر زموږ تر ورځې رُوڼه او ډېره زیاته رنګینه هم . څه نیمه ګنټهه ورسته ټېکسي وَدرېدو ، ډرائیور وئیل ...

" دا لټل انډیا ، ګوا سرنګون روډ دی "

ډاکټر کنول یَو ځل مخ کې هم سنګاپور ته راغلی وو - چې دَ ټېکسي څخه راکښته کېدو ، نو یې مخامخ غټ مارکېټ ته په لاس اشاره کولو په وخت وئیل ...

" خان بهائي .... یه مصطفی مارکیټ هی "

مارکېټ او ورسره ورته جوړ ښائیسته دوکانونو او رش ګش دومره خوند راکړو ، چې زړه مې غوښتو ... چې ورته په چکر شم - لاکن بیا مې په اوږه راټال درانه بېګ ته پام شو ، نو ډاکټر کنول ته مې ورژغ کړو ...

ډاکټره ! اوس ته دَ مخه او زه درپسې ، هوټل راښئیه ، چې له دې بېګونو خلاس شو "

بیا دائی دَ مخه او زه ور پسې ، څو هوټلانو باندې وګرځېدو - مګر هر هوټل دومره ګران وو ، چې وَس مو نه په رسېدو – چې ښه سترې شولو ، نو ډاکټر کنول دَ یَو لارَوي څخه دَ انډین ګیسټ هاؤسونو تپوس وکړو-

دَ لارَوي په ښول شوي لاره روان شولو ... خدائی حق دی ، چې ښه ډېر ستړي هم وو - مګر دَ ستړیا وساکولو حاجت مې ځکه نه محسوسَولو ، ولې چې زموږ له مخه یوه ځُوري او چته غوندې پېغله ، چې ښائیسته خو نه وه ، لاکن په تک تور او تنګ مني سکرټ کې یې ټکې غورځوَلې او زموږ مخ مخ ته روانه وه - یَو دوه ځله خو یې مخ هم راواړوَلو - ګوره چې اوس دا موږ ته چُرت وړې وه او که یې څه بل مطلب ؤ ..؟ ډاکټر ته مې څوکه غوندې وَوئیل ...

" چرته دَ دې انجلۍ وَ کور ته خو مې نه وړې ، چې دَ سرنګون روډ څخه دا دَ مخه ده او موږ ورپسې پسې روان یُو؟ "

ډاکټر وَخندل او اوس به یې لا څه وئیل ، چې هغې انجلۍ بیا شاته وَکتلو او وَ موسېده ... نو ځکه دَ ډاکټر ځواب په خلې کې پاته شو او راته وئیل یې ...

" خان ... خیال رکهنا ... یه لڑکي مجهې اچهي نهین لګتي "

ما ورته وئیل ...

" فکر مه کوه ، دومره لا هم کمزوره نه یم ، چې هر چا ته به زړه په لاس کې ږدم "

ما چې څنګه دا خبره کوله ، نو هغې انجلۍ دَ یَو دوکان په تړه باندې پرتې چوکۍ کې ناست ځوان ته لاس پورته کړو ، وئیل یې ...

" هائی "

دَ هغې انجلۍ " هائی " څه وو ، چې دَ پښو دلاندې مې مځکه وَختهِ – ما او ډاکټر یَو بل ته داسې وَکتو ، لکه دواړه چې ښه مزېداره بې وقوفان جوړ کړل شوي ؤ - او په دې خبره کې څه شک هم نه وو پاته شوی ... ولې چې هغه انجلۍ ، انجلۍ نه بلکه Lady Boy یعنې " نرښځئی " ؤ-

*****

دَ دواړو په صلاح دَ یَو تامل کورنۍ دَ بالائي پوړ په یوې خوُنې کې Paying Guest جوړ شولو - خونه څه وه ، بس هسې ساده کوټه وه - نه په کې حاجت ځای او غسل خانه وه او نه بل دَ ضرورت خاص شئی - بس دوه کټونه پراته ؤ ، چې ورباندې نیالیانې او څادران پراته ؤ- باک مې ځکه نه کولو ، چې مازې شپه تېرَول ؤ - او بیا ډاکټر دومره خوشحاله ؤ ، لکه جوړه چې خپلو عزیزانو ته راغلی وي - ولې نه ، که یې سکه عزیزان نه هم ؤ ، خو په بهګوانانو خو ورګډ ؤ- له زړه یې منلو که نه، خو زما او دَ هغوئ دَ مخه یې دَ دې کور په تاخچو کې پرتو بهګوانانو ته په وار وار جوړه لاسونه نیولو ضرور - په دې کورنۍ کې دوې سُرتوَرې او په رنګ هم تکې تورې او لغوَړنې ، دوه ځوانان او دَ هغوئ زړو مور او پلار استوګنه کوله - دې ځوانانو او

پېغلو زمونږ داسې خدمت کولو ، چې که مې غوښتې وای نو دَ ماما زامن یې جوړېدلی شو –لاکن دَ یوې شپې خبره وه، بس یَو رنګه مې تېرَوله–

څه درې پاوه وخت مې هلته سترِیا وسا کړه او تیاري ورسته دباندې راوَوتو ... په سرنګون روډ کې په یَو انډین هوټل کې مې دال او چاول وَخوړلو او مصطفی مارکېټ ته په سېل شولو - شه خوش رنګه مارکېټ وو - لاکن دَ کوالالمپور دَ مارکېټونو په سر بیا هم نهٔ – په دې مارکېټ کې په ګرځېدو راګرځېدو مې یَو ځای نابېره شېرینه پښتو تر غوږه شوه ... وَ درېدم او شاته چې ګورم ، نو دوه کچه ځوانان ، چې پښتنې جامې یې په تن وې ، خپلو کې خبرې په پښتو کولې - دومره خوند یې راکړو ، چې ژغ مې ورباندې وکړو ...

" پښتانه یاست ؟ "

هغوئ وئیل ..... " هو پښتانه یُو "

" دَ کوم ځاي ... ؟ "

دوئ وئیل .....

" دَ چمن "

دا "چمن" توری یې داسې په خُله راغلو ، لکه دا چمن ښار چې جوړه ځانته یَو بېل هېواد وي - په خبرو خبرو کې مې بیا ورڅخه پُوښتنه وکړه ...

" دا الیکټرانکس سامان خو دلته ډېر ګران دی - که څه هم زمونږ هېواد ته له دې ځایه ورځي "

په هغو دوؤ هلکانو کې یوه وئیل ...

"هو ګران دی ، چې یَو یَو شئی اخلې ... مګر مونږ خو دَ کنټېنرانو په حساب له دې ځایه سامان وړو .. ځکه راته ارزان پرېوَځي "

اوس که څه هم هغه دواړه هلکان تر مونږ په عُمرونو باندې واړه وو ، خو دې غټو خبرو یې مونږ ورڅخه په حېثیت واړه او نابلده وَ یسَولو ... او مخته ورڅخه تېر شولو - په ګرځلاؤ کې چې ښه سترې شولو ، نو بیرته دَ تامل کورنۍ په لور روان شولو - چې دې وخت له مونږ څخه په ډېره فاصله باندې پاته شوی ؤ - نو ځکه تر هغه ځایه رسېدلو پورې مونږ ښه ډېر سېل کولی شو -

دَ سرنګون یوه اړخ ته سپین ماجت او ورسره ورته دَ چینیانو وړه غوندې اوپن ا ئیر عبادت ګاه وه - ماجت کې مې دَ ماخُستن لمونځ ادا کړو او مخته له ډاکټر کنول سره تېر شوم - چې کله دَ چیني عبادت ګاه سره په

ځنګ کې تېرېدو، نو څه ګورو ، چې چينائي نران او ښځې لاس په لاس ، په يوه غټه دائره کې په يَو ځيز باندې شاوخوا ګرځېدو راګرځېدو - په مخونو يې سره شنه، تور او ژېړ رنګونه لګولي وو او قسم قسم لفظونه يې په ګډه له خُلو څخه راوتلو - دلته ډاکټر کنول دَ دې چينائي مېلې کتلو سم دستي راته وَوئيل ...

" ياره ! دې چينائي عبادت کولو انداز ته چې وګورم ، نو ستاسو دَ دين په ريښتونولی مې باور شي "

يَو وار مې لا خبره حلق ته راغله ، چې ورته وَوايم، چې نه يوازې دَ چينايانو څخه ، بلکې .... خو بيا مې زړه ته راغلو ، چرته راڅخه خفه نه شي - ځکه مې په "هو" کې ورسره "هو" وَ تړلو - او يَو وار بيا دَ سنګاپور دَ رُوڼې شپې په خوش رنګيانو کې رنګېدلو دَ ده په خوښه او ملګرتيا جوګه شولو -

*****

دا شپه راباندې ډېره په زاوال تېره شوه – يَو خواته غوماشې وې ، چې کرار ته يې نه پرېښوَلم او بلې خواته دَ زړې پنکهې کړَپې - ډاکټر بختَور لا ښه وو ، ژر ويده شو - لاکن زه وم ، چې سترګې مې نه سره ورَتلې - يَو اړخ بل اړخ اوښتم او زړه مې غوښتو چې په يَو کتاب يا رساله باندې سترګې کرارې کړم - لاکن داسې مې هم ځکه نه شو کولی ، ولې چې دَ دباندې دَ بلبونو په لړه رڼا ، چې دې وخت دَ کهړکيانو دَ شيشو څخه دننه راتله ، کې لوست نه شو کېدلی او دَ خوُنې بلب مې هم په دې نه بلوَلو ، چې په خوارړه خوب ويده هندو يار مې نه شو راويښوَلی – بس دې وخت زه وم او ډوَل ډول راڅرمه شوې سوچونه ، چې يَو وخت يې هغو اژدهاګانو مخامخ وَ دروَلم، چې دَ چيني يا منګولي نسل بُدها منونکو خلګو په برخه دَ خوُش بختی، سوکالی او نورو ښو علامتونو په څير ورَغلي دي ... "چرته دا ځناور خو بُدها نه دی ورته په ګوتو کړی ..؟ " او بيا مې په خپل سوچ او فکر دَ دې خبرې داسې نفي وکړه ... چې دَ تاريخ له رُويه بُدها په درست ژوند کې چې دَ مارانو له باچا " ناګا " څخه نور داسې رنګه ځناوران نه دي ياد کړل شوي –نو ، خبره بيرته دې ځای ته وَرسېدله ، چې دغه اژدها خود لکه چې دَ افسانوي علامت په توګه دَ دوئ په پخوانئيو افسانو ، نکلونو ، کيسو او متلونو کې غوره کړل شوی دی ... او بيا کرار کرار دغې ځناور دَ بُدها منونکو په مذهب کې ځای موندلی دی - ځکه خو نن دَ دې نسل خلګ چې په کومو هېوادونو کې هم په زيات شمېر مېښته دي ، هلته دَ دې اژدها ښودنې نه يوازې په سرکاري مونوګرامونو کې شوې دي بلکې په قامي او مذهبي مېلو کې هم دَ رنګينو رختونو څخه يې جوړوَنې او ښودنې په خصوصيت سره کېږي –

خو دَ پورتنئيو ذکر شوؤ خبرو پرته موږ دغه اژدها نه يوازې دَ تهائي لېنډ، لاؤس، وېتنام، برما ،کمبوډيا ، او نېپال رنګه ملکونو دَ پاره دَ ابېدز په شکل کې دَ تباهی علامت ګڼلی شو ، بلکې دَ چين او انډيا دَپاره يې دَ زياتې آبادی هغه بلاهم، چې خلګ به ډېر ژر په وَښو او پاڼو خوړلو باندې مجبور کړي - او بيا دغه اژدها دَ سنګاپور دَ خلګو دَپاره قانوني ويره، دَ سري لنکا دَپاره دَ خوشحاليانو دُښمن، دَ هانګ کانګ ، کوريا او ملائيشيا دَ پاره دَ صنعتي انقلاب زېری او دَ پاکستان يا برما دَ پاره دَ منشياتو لعنت او عذاب هم ګڼلی شو - غرض دا ، چې په داسې رنګه ګډ وډ سوچونو کې دَ نيمې شپې خواته خوب په خپله پسته غېږه کې واخيستم -

*****

دَ سهار چائی او ډوډۍ (ناری) مې په ډېرو لږو پيسو په تامل کورنۍ تاوان کړه او دباندې راوَختو - په لومړي نظر دَ دباندې چاپېر دَ لمر په رڼا کې داسې راته ښکاره شو ، لکه موږ چې په انډيا کې ګرځو- سنګاپور او دومره زيات انډين ... ؟ سر مې دَ ټېکسي ډرائيور په هغه خبره يو دم خلاس شو ، چې وئيل يې ..." دا لټل انډيا دی " – خېر ، دَ دې لټل انډيا دَ مېن روډ ، ګوا سرنګون روډ دَ يَو بس سټاپ دَ ښائيسته ټکټ کېبن څخه مې ټکټونه تر لاسه کړو او دَ سېنټوزا روټ بس ته وَختو - په دې بس کې په شمېر يو څو سيټان وو ، چې دَ خواپاکۍ يو مثالي ماحول په کې زما په رنګه دَ يو کليوال سړي دَ پاره دَ حېرت خبره نه يوازې سوال کوله بلکې دَ دې بس دننه دَ خلاسې خلاسۍ ماحول دَ روح دَ خوشحاله کولو په څير ځواب لټولو ته مجوره کولم هم - عجبه خو دا وه ، چې په دې بس کې هيڅوک هم دَ بل په اوږه نه وو سپور ... هرې سوارلۍ ځان ځانته پراخ سيټونه درلودلو – ګوا سړي دَ سړيانو سره نه او نه ښځې دَ ښځو سره ناستې وې ، بلکې دلته ښځې او سړي يو بل سره څنګ په څنګ په ښائيسته او غټو سيټونو باندې پټه خُله ناست وو- هيڅ قسم شور شرابه نه وه - زه دَ يوې زړې آنټي ، ګوره چې دَ کوم هېواد وه ، په څنګ کې کښېنستم او ډاکټر زموږ مخته په سيټ له يوې چټې پېغلې سره اوږه په اوږه کښېنستو .... او په وار وار به يې تر شا داسې راته کتلو لکه جوړه چې هغه ټُوره وهلې وي –

دغه بس دَ ښائيسته ، څرکېدونکو او دنګو دنګو ودانيانو په منځ کې په جوړ هوارو سړکونو باندې مخته منډه وهله - شاوخوا غوره شوی چاپېر هغه ... دَ چا خبره په ما وَمنله ، چې سنګاپور ته Fine City نه يوازې دَ ښائيسته ښار له سوبه وئيل کېږي بلکې دلته که څوک دَ ټرېفک دَ قوانينو خلاف ورزي کوي او يا هر قسم سخن څېزونه غورځوَي . نو سمدستي يې پوليس جرمانه کوي - هم دغه وجه وه ، چې يَو هم داسې ځای مې په سنګاپور کې تر سترګو نه شو ، چې زړه پرې خراب شوی وي - هرخوا ته خواپاکي او ښائيست وو ، چې سترګې يې ګټلې - ما دَ سنګاپور په ښائيست خوند اخيستو او زما مخته ناست ډاکټر کنول دَ څنګ انجلۍ سره وړې ، سړې او خوږې خبرې کولې - يَو وار مې لا په اوږه هم وَټوُمبلو ، لاکن ظالم ګرسره چُرت را په کې نه وَهلو - نو ځکه بيا نو ما هم دائی خپل عشق ته اپله کړو -

سېنټوزا ، دَ سنګاپور سره جوخت يَو وړوکی ټاپُو (جزيره) وو- دلته ډېر پخوا يوه عسکري چهاونۍ وه - لاکن اوس دَ خلګو دَ سيل دَپاره درست ټاپُو او شاوخوا دَ سمندر غاړې په کار راوړل شوې وې - دې واړه ټاپُو ته دوې لارې تللې وې – يوه سمندري لاره وه ، چې دَ Ferry ، ګوا وړو ، غټو کشتيانو په ذريعه سړی ورتلی شو او بل ، دَ سنګاپور دَ خوا ، له سمندري غاړې دَ هسکې مينارې څخه دَ سېنټوزا تر ساحلي ميناري پورې په چئير لفټ کې —— په دواړو لارو سړی په لس منټه کې ورته ښه په کراره رسېدلی شو – موږ دَ لفټ چئير ټکټونه وکړو او ميناري ته په ساده لفټ کې وختو- چې کله په چئيرلفټ کې دَ سېنټوزا په خوا روان وو ، نو تر لرې لرې پورې دَ سنګاپور غټې ، ښائيسته او ښخې دنګې دنګې ماڼيانې ، ودانيانې او ښائيسته کورونه داسې ښکاره کېدو ، لکه هغه چې دَ خوبونو يوه ښاريه وي - او دلاندې دَ سمندر په

شنو اوبو کې واړه او غټ لانچونه او کشتیانې هم دَ کتلو وړ ننداري وړاندې کولې - موږ دلته له بالا څخه خورا ډېر عکسونه هم واخیستلو او ځانونه مې دَ دې خوبَولې ماحول برخه کړلو-

په سېنتهوزا کې ۲۲ واړه سټېشنان یا دَ کتو ځایونه جوړ وو ، چې په ټولو باندې یَو Mini Train ، ګوا وړه رېل ګاډی راګرځېدله - ښه خبره دا وه ، چې بیا بیا به دَ ټکټ اخیستلو ضرورت نه پېښېدو – په یوه ټکټ هر سټېشن ته تګ کېدلی شو - تر ټولو لومړی موږ دَ Butterfly Park نامي سټېشن په لور وره غلو - چرته چې دَ رنګارنګ ګلونو ، زرغونو بُوټو او چمنیانو دغه ښائیسته پارک هغه وخت لا نور نور هم دَ رُوحاني سکون راکولو پلمه شو ، کله زموږ سترګې هغو ښائیسته تمترو ته په کتو شوې ، چې فضا یې ګل ورینه او داسې رنګینه کړې وه ، لکه شمال چې دَ رنګارنګ ګلونو پاڼې یوې بلې خواته الوَځوي - دَ یوې اندازې په سمه ، دلته پنځوست قسمه ... څه کم او زیات دوه نیم زره تمتري خپل مخته آزاد دَ ګلونو شاوخوا الوَځي را الوَځي - داسې خو هر تمتری وَ ځانته په ښائیست کې ځانګړی وو ، خوځېنې داسې تمترې هم لیدل کېدو ، چې دَ یو ماشوم په رنګه مې زړه ورته ټالی وهلې او غوښتلو مې چې وَ یې نیسم او بازی ورسره وکړم - لاکن داسې مې نه شو کولی ... ولې چې دلته هر څه ته قانون تحفظ وربخښلی دی – ځکه خو ، هر څه او هر کس دَ یَو سیستم دلاندې ژوند ته په خوشحالی اوږې ورکوي - خیر ، له دې ځایه چې څنګه بیرته موږ په وړې رېل ګاډی کې کښېنستلو ، نو په وړه ډبه کې په مخامخ دوؤ سیټونو باندې دوې جاپانۍ انجونې کښېنستې - ګوره ، چې ما او ډاکټر کنول ورته دَ بلې دُنیا مخلوق ښکاره شولو ، که بل څه چل وو ، چې یَو دم یې کېمرې آن کړې او راته وَائي...

" که تاسو خوا نه بدَوئ ، نو موږ له تاسو سره ګډ تصویرونه اخلو"

وړی څه غواړي.... فقط دوې ډوډۍ - ډاکټر ورته په ځواب کې له ژبې سره سم دَ سر په اشاره وَوئیل ...

" ولې نه .... ولې نه .... یقیناً "

او بیا یَو وار یوه انجلۍ زموز په مابېن کې کښېنسته ... هغې بلې تصویر واخیستو او بیا دویمه راسره کښېنسته... دغه رنګه مې په ګډه ډېر زیات تصویرونه واخیستو - یَو وخت دَ لاس په اشارو کې ما ورڅخه پُوښتنه وکړه...

" یوازې یاست ، که څوک نرینه هم درسره دی ؟ "

زما په دې سوالیه اشارو دواړو په خپله ژبه کې راته ګډې شوې...

ډاکټر ته مې وئیل ...

یاره !دا انجونې څه وائي... سر دې ورباندې خلاسېږي ، که څه ؟ "

هغه په خندا ځواب راکړو ...

دوئ وائي ، چې له موږ سره ملګرې شي او بس "

زه پوهی شوم، چې ډاکټر ټوکه راباندې وکړه ، نو ځکه مې دَ خپلې خوا داسې وار ورباندې وکړو ...

" یَه یَه دوئی دا نه وائي ... بلکې دوئی وائي ، چې ستا په رنګه پلار او زما په رنګه ورور لري "

او بیا موږ دواړه په خندا سر شولو - دَ خوند خبره دا وه، چې هغو انجونو هم راسره خندلو او په خندا خندا کې یوې زما لاس هم داسې وَنیولو ، لکه زما په خبره چې یې سر خلاس شوی وي - ډاکټر چې زما لاس دَ جاپانۍ په لاس کې ولیدو ، نو یې وئیل ...

" ما نه وئیل ... چې دَ دوئی څه مطلب دی؟ "

او بیا ګوره، چې څله نه ما لاس ورڅخه راټول کړو او نه دې په کراره ایله کړم - دَ ډاکټر کنول خبره کېدای شوه، چې رښتیا شوی هم وی ... بس که موږ دَ Musical Fountain نامې فوارو، چې تر ورځې دَ شپې خواته په دې خوند کوي چې نه یوازې دَ هرې فوارې دَ اوبو رنګ په بېلو بېلو رڼاګانو ځانګړی وي بلکې خواړه سازونه هم ژغوَي ، څخه مخته په دې بل سټېشن نه وی کوُز شوی - لاکن دا څه دوئی خو هلته پاته شوې او بیا یې لاسونه داسې راته ښورَولو ، لکه دَ دوئی وخت چې زموږ سره ښه تېر شوی وي ... یَو وار لا زړه راته وئیل ... چې بیرته ورشم او ورسره څنګ کې کښېنم ، لاکن چې ډاکټر ته مې پام شو، نو دَ خواهش په مرۍ مې پښه کښېښوَوله -

دلته دَ Under Water Sea World نامې ځای دَ کتو وَړ دی - که وَوایم، چې په دې Sentoza کې تر ټولو زیات زړه خوشحالوَنکی او دَ حیرت وړ ځای دغه یَو دی ، نو غلط به نه یم - ولې چې دِ شیشې جوړ یَو غټ ټیوب دَ سمندر په تله کې داسې لګول شوی ؤ ، چې ورڅخه دَ سمندر دَ مخلوق او رنګین ماحول ننداره په آسانه کېدلی شوه - ټکټونه مې واخیستو او په Moving Belt وَ دربدو - دا غټ ګرځنده بېلټ کرار کرار مخته روان وو ، دَ سمندر ښائیسته او رنګا رنګ مخلوق ، لکه ماهیان، کیشوګان، کومباران او شنه بُوټي (اوبږۍ) په خپل فطري چاپېر کې ډېر ښائیسته ښکاره کېدو – ځای په ځای دا ټیوب تر خطرناکو پاټونو دلاندې داسې تېر کړل شوی ؤ ، چې کله به سرې ورڅخه تېرېدو ، له ډېرې ویرې به یې زړه دَ حلق ژبه ښکلوله او سترګې به یې وازې نیولې وې چې چرته هغه غره هومره پاڼ ورباندې را ایله نه شي - غرض دا ، چې دَ ماشومانو سره سره دَ ځوانانو دَ پاره هم ډېرې زړخوښیانې په کې لیدل کېدې-

په سېنټوزا کې ، یَو بل ځای دَ "مني ټربن" چې دوئی ورته "مونو رېل" هم وئیلو ، څخه کښته شولو – دا یوه ښائیسته سمندري غاړه وه -- که یوې خواته پېغلې او ځوانان ، واړه او زاړه دَ سمندر په اوبو کې لمبېدلو، نو بلې خواته ، تر لرې لرې پورې په ریګ باندې پراته هم وو او Sun Bath یې کولو - زه او

ډاکټر هم په رېښک باندې وَ غزېدو او ځانونه مې دَ دې رنګين او ښائيسته سمندري غاړې په رنګونو کې وَرنګولو ، ګوا په خپله وَ نه لمبېدو ، خو دَ نورو خلګو لمبېدل مې په هډېو واخيستو –

بيا يَو پارک ، بل پارک وګرځېدو او دولس بجو خواته په چټير لفټ کې بيرته دَ سېنټوزا دَ ورې لاکن ښائيسته دُنيا څخه دَ سنګاپور دَ ښار وَ مځکې ته راغلو - ما سره دغه يوه ورځ وه ، نو ځکه مې غوښتلو ، چې ډېر ځايونه وَوينم - په بس کې کښېنستو او Tang Dynasty نامې تاريخي ځای ته وره غلو - دا دَ براعظم ايشياء تر ټولو لوی تاريخي او ثقافتي پارک ؤ - دلته ورې لوې دَ زړې زمانې چينائي طرز ودانيانې دَ ټانګ زمانه اقتدار يادونه تازه کوي - پارکونه او ودانيانې دومره په ترتيب جوړې وې ، لکه پخوا چې نه ، په نن زمانه کې جوړې کړل شوي وي - محلونه، دَ مشهورو چينائي شاعرانو کورونه او دَ عدليه ودانۍ دَ کتو وَړ ځايونه ؤ -

دلته په پلنو پلنو دېوالونو بې موړه يوه سره تر بله سره چکر وَ وهلو - يَو ځای دَ بېزوګۍ مجسمه هم جوړه شوې وه ، چې ورته په ډېر احترام بې مونکي ګاډ هم وئيلو - داسې داسې ښکاره کېدو ، لکه دَ زړې زمانې چينايانو چې دا بېزوګۍ (توبه نعوذُباالله) خدائی يا دېوي منلې وي – پرته دَ پُوښتنو ، که څه هم چا غوره ځواب رانه نه کړو را ، لاکن دَ دې باوجود هم دَ دې مجسمې په حقله دَ دې ځای دَ اصل چينائی خلګو عقيدت دا څرګندَولو ، چې دَ دې مونکي ګاډ ځانته يَو تاريخي او مذهبي حېثيت پاته شوی دی او خبره وه هم دغه رنګه ، ولې چې مونکي ګاډ که څه هم په ښکاره ژوندی نه وو ، خو دَ منونکو دَ عقيدې له کبله فېض بې ورته رسېدلو- دا عقيده ، چې څومره زړه نه منله ... خو سترګو دغومره باورورباندې په دې وجه کولو ، چې دَ مونکي ګاډ جنت دَ سنګاپور په نامه ځانته په درسته نړۍ کې په هره اړه ساری نه درلودلو ... لاکن دا بيا بېله خبره ده ، چې Raffless نامې انسان دَ سنګاپور دغه ښکلې سيمه لومړی ځل دُنيا ته په ګوته کړې وه - دَ ډاکټر کنول دَ دې پُوښتنې ، ګوا....

" دا بُت ، خو زموږ دَ بهګوانانو څخه زوړ نه دی "

په ځواب کې ما ورته وَوئيل...

" بخښنه غواړم ، دا دعوه ته هم نه شې کولی "

ډاکټر زما په خوا داسې څه غوندې په تريو تندي را وَکتل – خود زما خبره ، لکه چې بده ورباندې وَلګېدله، ځکه خو مې مخته وَ نه خېږله .... هو ، په زړه کې مې وئيل چې ، چې آيا ، دائی په دې خبر وو هم ، که نه ، چې دَ بُتانو دَ جوړَولو تاريخ دَ انسان دَ وجود هومره پخوانی دی – غلط به نه يم، که وَوايم، چې کله حضرت آدم عليه السلام سترګې رُونړلو په وخت دَ خدائی پاک دَ کليمې سره پېوست دَ حضرت محمد صلی اللهُ عليه واله وسلم نوم په حقله پُوښتنه دَ حضرت جبرائيل عليه السلام څخه وکړه، نو دَ حسد او رشک سلسله شروع شوه – او بيا ورپسې هابيل او قابيل دَ شر او امن پېلامه شولو ، نو انسانان څوکه څوکه په دوؤ ډلو کې سره وَوېښل شولو - يوه ډله دَ رحمان په لاره او بله دَ شېطان په لاره روانه شوه ... او له

دې سره سره دَ ښه ژوند کولو او سر ساتنې تکل او احساس په انسانانو کې دَ دُنیا جوړونکې او ژوند سپارونکې خالق دَ لټولو تجسس پیدا کړو - او هر چا دَ خپل خپل سوچ او فکر په سمه خدائیان ټاکل شروع کړو – ځینو انسانانو ته سجدې لګول شروع کړې او ځینو په عقلي دلیلونو غرونه، لمر، سپوږمۍ، اور، اوبه، هوا او غټ ځناوران خدائیان وګڼلو او دَ هغوئ عبادت کولو دَ پاره یې دَ هغوئ په ښه دَ ختو او لرګیانو، یا بیا دَ کاڼو څخه بُتان جوړَولو ته چمتو شول - هم دغه رنګه دَ خدائیانو په جوړَولو دَ مجسمه سازۍ آرټ پئیل شو –

درې نیمې بجې خواته زه او ډاکټر کنول دَ سنګاپور ښار وَ چائینا ټاؤن ته وره غلو – دلته هم هغه رنګه کیسه وه ، لکه دَ کوالالمپور په چائینا ټاؤن کې - ګوا هغسې رنګین ساېه واني دوکانونه او رېړهیانې، چې په کې اکثره خوراکي شیان خرڅېدلو ، دَکتو وړؤ - هر لور چینائي پېغلې ښکاره کېدې - دلته موږ له یوې رېړهۍ سره وَدرېدو او په ولاړو مې دَ وریژو غابونه صفا کړو – موږ خو شوم، خو دَ ډوډۍ بار مې نه شو ورباندې مات... مجبوري وه، څه مې کولی شو - ولې چې دَ دوئ وَ نورو خوراکونو ته مې زړه نه کېدو - خبر، دَ سترګو تنده مې نو ښه په کې سړه کړه او بیا له دې ځایه مخته روان شولو – مرینه سېنټر، رېفلس شاپنګ سېنټر او فېسټیول شاپنګ سنټر ، چې درې واړه دَ سنګاپور غټ او نامې مارکېټونه وو ، کتو سره سره مازیګر خواته په آرچرډ روډ کې له یوه سره تر بل سره پورې وګرځېدو راوګرځېدو - دلته دَکتو وَړ خبره دا وه، چې نرینه وو که ښځې... زیاتره دَ جامو او ظاهري کړو وړو څخه داسې ښکاره کېدو، لکه دَ دې علاقې خلګ چې دَ High Gentry سره اړه لري - ولې چې دَ کبر دَلاسه هر یَو په کې په ملا غوټ ماتېدو ... ښائیست هم په کې زیات وو ، خو له بده مرغه دې زړه مې ورڅخه استفاده نه شوه کولی - غرض دا ، چې په دې آرچرډ روډ کې دَ سترګو خوړَولو پرته ، چې سړې پلازه سنګاپوره او لکي پلازه ، چې په هره اړه ساری نه لري ته وَرشې ، نو زړه په رنګ رنګ ښکلاګانو باندې جارېدو ته په سینه کې په ټوپونو شي ، ولې چې دلته په حُسن غره سنګاپورین ښځې تر نورو ځایونو په شمېر زیاتې لیدل کېږي - ګوا زما او دَ هندو ملګري هم څه دغه رنګه حالت وو ، چې دَ سترګو تنده مې ، په ځای دَ ماتوَلو ... نوره نوره زیاته شوه او آخر پای دباندې را وَوتو - خبره دا چې، ما به سنګاپور نور نور تر پېښو ایستلی وای ، که ډاکټر کنول راته جوړه لاسونه نه وای نیولې او وئیل به یې راته ...

" خانه ! تا خو په یوه ورځ کې دَ سنګاپور ټول خوندونه واخیستو "

او خبره وه هم دغه رنګه ، دَ ستړیا احساس راته ځکه نه کېدو ، چې یَو خو هر لور ښکلاګانې وې او بل مې دا اراده کړې وه، چې شپه به درسته په ټرېن کې په خوب تېرَوم - ولې چې هغه دَ چا خبره، چې دَ ټرېن او ځانګو خوب یَو برابر دی ، ښه ستړیا په کې وسا کېږي - خبر، دَ لمر پُټېدو سره سم زه او ډاکټر کنول سرنګون روډ ته بیرته وَرسېدو –

ماځُستن دَ تیاري ورسته مې بېګ په اوږه راوَځڼولو او انډین ملګري په اجازت په ټېکسي کې کښېنستم ... ټېکسي چې څنګه روان شو، نو دَ کنول غوړېدلي څېره په لومړي ځل رانه مړَغونې غوندې

ښکاره شوه – دا سې يې لاسونه راته وَښورَول، لکه زما وَ بېلتون ته چې يې زړه نه کېږي - خدائی حق دی ، چې زما زړه هم له هغه څخه دَ بېلېدو له سوبه ډېر خفه وو- ځکه خو تر ډېره مې تر شا شا ورته کتلو او خپل خواږه هندو يار څېره مې په ذهن او زړه کې په وروستي ځل ثبت کولو هڅه کوله - درسته لاره مې دَ ډاکټر سره دَ تېر کړل شوي وخت فلم بيا بيا له سره کولو او په نمناکو سترګو مې هغو خوش رنګه لمحو ته زړه پسخولو ، چې ده به په ټوکوټکالو کې راسره ګډَولې - څنګه رېلوې سټېشن ته ورسېدم ... په دې نه شوم پوهی او چې لړ په حال کې شوم، نو څه ګورم ، چې ټکټ او پاسپورټ مې په لاس کې او زه دَ سنګاپور رېلوې سټېش په غټ حال کې دَ کاؤنټرونو خلاسېدو په تمه ولاړ وم - دا رېلوې سټېشن په هره اړه زما دَ هېواد تر غټ او ښائيسته ائيرپورټ څخه يَو په سله ښه او صفا ؤ –

ټرېن په لس نيمې بجې دَ شپې دَ سنګاپور رېلوې سټېشن څخه دَ کوالالمپور ملائيشيا په لور مخه وکړه - دَ دې صفا او ښائيسته ټرېن ډبو له يوه سره تر بله سره پورې تر خپلو په مابېن کې لاره درلودله او داسې ښکاره کېدو ، لکه درست ټرېن چې په يوه اوږده ډبه باندې اړه لري - ولې سړی په آسانه له اولې ډبې څخه تر آخېرنۍ ډبې پورې تلی راتلی شو - او بل ، دَ ډبو ترمنځه جوړې دې لارې داسې څرګندَولو لکه دلته چې مسافران په رېل ګاډيانو کې بې ټکټه سفر نه کوي او نه دَ ټي ټي دَ چېکنګ په وخت له يوې ډبې څخه بلې ډبې ته ځان پُټولو دَپاره هلې ځلې کوي - لنډه دا ، چې په خپل برت وزمه اوږده سيټ باندې کېښېنولو او دَ نيږدې ډائينګ کار په يوه صوفه وزمه چوکۍ کې کېښېنستم - زما شاوخوا ځېنې نور خلګ هم ناست ؤ – دَ زياتره خلګو سترګې په ما کې کېدای شي په دې وجه ښخې وې ، چې دَ څېرې کړو وړو مې له ناستو ټولو خلګو سره هيڅ سمون نه خوړَلو - ولې هغوئ ټول پيت پوزې وو او زه په کې دَ کاکاشاهي دَ نسل يوازينۍ کس وم - يَو وخت مخامخ ناسم ځوان ، چې په څنګ کې يې ګرل فرېنډ ناسته وه، له ما پُوښتنه وکړه ...

Hi Mr. Where do you come from?

او بيا يې زما دَ ځواب انتظار لا نه وکړو او خپله يې مخته وئيل...

Are you Indian?

ما ورته وئيل ...

" يَه .... زه انډين نه يم "

لا به مې نور ورته وئيل ، چې بيا يې پُوښتنه وکړه ...

" ايرانی يې که عرب ؟ "

ورسره ناستې ګرل فرېنډ يې په خندا کې وئيل ...

˝نو ... نو انګلېنډ˝

او دَ دوئی په خبرو دَ نورو ناستو خلګو هم راته پام شو .. نو ځکه مې په خندا ورڅخه پُوښتنه وکړه ...

˝زه او انګرېز ... دا خبره تا څنګه او په کومه حواله وکړه ؟ هغه خو سره او سپين خلګ دي او زه .... زه خو˝

انجلۍ چې لا یې هغه رنګه غاښونه سپين کړي وو ، وَوئيل ...

˝All looking same same˝

دا خبره چې يې کوله نو لاس يې په خپله پوزه باندې ايښی وو- ګوا ټول دَ جګې پوزې خلګ يَو رقم مونبرې - دَ پېژندنې په اړه دا مجلس تر ډېره پورې تود وو ... که څه هم ستړی وم او خوب ته مې ټالۍ وهلې ، خو دَ دې مجلس څخه پورته کېدو ته مې زړه په دې نه کېدلو ... چې په داسې رنګه خو ما دَ دې خلګو دَ روئيو او خوی او خصلت صحيح اندازه لګولی شوه – ولې چې هوشياران واي ، چې سړی په سفر کې پېژندل کېږي او ما دَ دوئی اندرون ته ادراکي نظر اچولی ؤ –

ټرېن ۳۵ منټه سفر کولو ورسته وَدرېدو ، ما پوُښتنه وکړه چې دا سټېشن دی .. هغه هلک وَ موسېدو او راته وئيل يې...

˝يَه ... دې وخت ټرېن دَ سنګاپور او ملائيشيا په باډر ولاړ دی او دَ اِن آؤټ تر مرحله تېرېږي˝

او بيا چې ټرېن څنګه مخته روان شو ، نو له دې همسفر يارانو څخه مې اجازه واخيسته او په خپل اوږده سيټ باندې وَغزېدم - دَ درستې ورځې ستړيا داسې دَ کاره ايستلی وم ، چې څنګه مې سترګې پټې کړې ، نو خوب په خپله غېږ کې واخيستم – او بيا زه وم او چپه راسته خوبونه ... څو ځله مې سترګې هم خلاسې شوې ، خو داسې به مې وَسنجَولو ، لکه زه چې ماشوم وم ... په ځانګو کې پروت يم او څوک مې کرارکرار ځنګوي - نو ځکه به مې سترګې بيرته سره وره غلې -

*****

سهار شپږ بجې خواته مې له خوبه سترګې خلاسې شوې - دې وخت ټرېن له کوالالمپور څخه دَ يوې ګنټهې په واټن باندې ؤ - راپورته شوم ، دَ ډبې وَ واش روم ته وره غلم، مخ لاس مې پرېمنځلو او ږيره پنر تېر راتېر کړو - په ډائينګ کار کې مې لا چائی سمې نه وې کړې ، چې ټرېن دَ خپل ټاکلي وخت څخه تش لس منټه په ځنډ ، ګوا لس منټه بالا اووه بجې کوالالمپور رېلوې سټېشن ته وَرسېدو - په انټري کولو کې څه نيمه ګنټهه وَلګېده - چې دَ سټېشن څخه دباندې راوَوتم،نو لمر ښه بالا راغلی ؤ – پياده مې يوې خواته مخه وکړه – په دې روډ باندې له ماڅخه پرته بلا ډېرې انجونې او واړه لوی هلکان دَ بېلابېلو سکولونو او کالجونو يونيفارم اغوستې يوې بلې خواته په غټو ګامونو روان ؤ- نېږدې يَو ريسټورېنټ کې کښېښستم

او چائی سره مې څو دانې بسکوټونه وَخوړَلو - بیا چې سګرېټ ته مې تلې بلوله ، نو دې وخت زما په ګهړۍ کې دَ دې هېواد په سمه پنځه منټه بالا اتهه بجې وې - ګوا دَ ټاکلي پروګرام په سمه زما او دَ مهُبش وري دَ دیدن تر منځه بس فقط ۵۵ منټه پاته ؤ -

نهه بجو ته لا څو منټه پاته ؤ ، چې زه دَ سېنټرل مارکېټ کوالالمپور په غټ ګېټ کې یَو اړخ ته ولاړ وم - شاوخوا مې سترګې غوړَولې او سوچ مې کولو ، چې اوس به راځي ... اوس به راځي ... یَه له دې خوا به راځي ... یَه یَه له هغې خوا به راځي ... بس چې څنګه راغله ، نو لاس په لاس به دواړه مارکېت ته دننه کېږو ... زه به هغې ته تحفه اخلم او هغه به یې ماته .... هو ، کېدای شي چې په یَو نیږدې رېسټورېنټ کې هم کښېنو ... بیا به لس نیمې بجې خواته ورڅخه اجازه اخلم او دا به ضد کوي ، چې هغه هم راسره ائیرپورټ ته ځي - هلته به هغه په ژړا ژړا ما خدائی ته سپاري او زه به ډاډګیرنه وَرکوم ، " ته فکر مه کوه ، زه به هرکله لیکونه درته رالېږم او هغه ټول تصویرونه هم ... کوم چې ما او تا په تېرو ورځو کې په هوټل ګرېنډ کانټینېنټل کې دَ وصال په وخت اخیستي ؤ" - بس دغه رنګه یوې خواته دَ شېخ چلي غوندې په سوچونو کې غرک ترک وم او بلې خواته مې دَګهړۍ ستنې په ډېره چټکۍ باندې دَ لس بجو خواته رواني وې - زړه ماتی به شوم ، خو دَ مهُبش وري هغه پخوانی جنون چې به راپه زړه شو ، نو راتګ به مې یې باوري وګڼلو - مګر ترڅو پورې ؟ آخیر پای دا باور هم کرار کرار په مایوسۍ او محرومۍ کې بدل شو - اوس که څه هم نا اُمیده شوی وم ، له هغه ځای مې ښوریدو ته زړه نه کېدو - ما وئیل کېدای شي ، چې راشي ... مګر دا نه راتله، نو نه راغله- لنډه دا ، چې په ټېکسي کې کښېنستم ... یَو ځل مې دَ مارکېټ وَګېټ او شاوخواته سترګې وَ ځغلولې او ډرائیور ته مې وئیل ....

" ائیرپورټ ته درځه "

دلته ټېکسي دَ ائیرپورټ په لور منډه وهله او هلته زه دَ مهُبش وري په سوچونو کې غرک ... کله وایم ، چې کېدای شي ، ډیوټي یې بدله شوې وي ... کله وایم چې کېدای شي، چه هغه لومړي ملاقات کې لا راڅخه بېزاره شوې وي - بیا له ځان سره وایم ، یَه داسې کیسه که وای ، نو په لومړي ملاقات کې به یې دَ نن دَ ملاقات دَپاره ضد نه کولو - په دغه رنګه ګډو وډو سوچونو کې زه یولس بجې خواته ائیرپورټ ته وَرسېدم - هلته مې هم تر یَو څه وخته پورې هیله وه چې کېدای شي دَ آخیري سلام دَ پاره راشي - ولې چې خبره خو وه چې زه نن دَ فلاني وخت په فلائټ کې دَ دې له هېواده وَځم - قسمتونه مو سره نه وو شوې، نو ځکه دا نه راغله - او ښه مې په یاد دي چې کله دَ تهائي ائیر وېز انټرنېشنل کاؤنټرونه دَ بورډنګ کارډونه وَرکولو دَپاره پرانستل شول ، نو دَ مایوسۍ او محرومۍ داسې څپه راباندې راغله ، چې نه پوهېدمه ، څه وَکړم او بیا مې کولی هم څه شو ؟ ولې چې اوس خو وخت زما له لاسو څخه وتی ؤ -

*****

دَ عجیبه غوندي کېفیت سره مخامخ وم .... که مې هر څو ماشوم زړه په ژړا سرؤ او کرارېدو نه ، خو په ځان پورې خندا هم راتله - ولې چې دَ تعلق په اړه دغه دَ یَو څو ورځو پېښه ، محض یَو اتفاق وو ، نور هیڅ نه ...

او داسې پېښې په ژوند کې په هر دویم ګام سرې سره پېښېږي – هرڅه هرڅه ، خو زړه مې په دې ګرَم نه ګڼلو ، چې زړه خو بس زړه دی ... په هرې ښکلا باندې غولېږي او په سینه کې ورته ټوپونه وهي – منم چې ویرجن کېفیت عارضي ؤ- لاکن دَ یَو شاعر دپاره ... که نور نه ، دَ شاعرۍ کولو سوب په حواله بې معنا نه - نو ځکه مې دَ نه غوښتلو پرته هم خپل دا نظم په زړه باندې بیا بیا راوربړو – که څه هم دغه نظم دوه کاله په خوا په یَو بله موقعه ما په پېښین کې په کال ۱۹۹۰ع کې لیکلی وو- خو دې وخت زما دَ کېفیت ، حالت او خپه شوؤ خیالاتو ترجماني یې کوله – نوځکه زه غواړم، چې هغه نظم دلته نوشته کړم .... داسې نه چې زه خپل لوستونکو ته سهار جواب ده یم ....

" خوبَولی تعبیر "

ستا په لیدو راته زړه وَوئیل
هېر زړیه شوقه !
په فرېبي نظر دَ سترګو
غُولېدلیه شوقه !
دا ملاقات هم دَ خوبونو یوه برخه بوله
ځکه چې دا څېره ... هغه څېره وه ... بله نه وه ،
چا ، چې دا ستا قلم په تورو باندې وَژغوئ
چا ، چې په ځان پسې په روغ ځان لېونی کړلې ته
که یَه ، ته وائې ...
چې دا خوب نه ؤ
تعبیر ؤ دَ خوب ،
نو دا ښائیست دَ جنۍ نه
دَ یَو پرۍ کېدی شي
او په دې ته هم ښه خبر یې لېونیه شوقه !
چې ښاپېریانې خو اکثره
په خوبو کې راځي

(شوق)

دَ تهائیانو په کرانګ تهیپ کې

تاثراتي لنډيز...

"که څوک انسان تر ځناوره هم په بد او لړلې حال کې ليدل غواړي، نو هغه دې په خپل ژوند کې يَو ځل خامخا تهائي لښنډ ته په چکر شي ... خپله به يې په سترګو وَويني ، چې دغه دَ عظمت په جامه کې پټ انسان چې کله خپلې مخې ته ايله کړلی شي ، نو څومره په اخلاقي توګه وَلوېږي .....؟ خبره دا نه ده، چې ګوندې دَ دې هېواد خلګ په ښو او بدو نه پوهېږي - بلکې زه فکر کوم چې هرڅه دلته له کسته کېږي - څوک يې کوي ؟... څله يې کوي ؟ او دَ چا په ضد يې کوي ؟ دَ دې خبرو ځوابونه به هغه وخت مخې ته راشي ، چې کله دغه تهائي هېواد دَ نيمې نړۍ دَ خلګو دَ پاره دَ مرګ دَ فرښتې پرته دَ اول يا دويم بادارحېثيت وَمومي " (شوق)

؟

پتايا او تر بنکاکه
تر آئي لښنډه دَ کورال ما
کومه پېغله
تهائي پېغله
په ښو کې وَ پېئيله
خو ، خبر نه يم چې څله ؟
چې يې څُله څُلې له راوړله
ما به شاته ځينې ټوپ کړو
په څلورو به وَځغاستم
دا به هم وَ روژدېدله
راپسې به ګرځېدله....
پټ پُټانې به شروع شو ،
زه دَ مخه ، دا تر شا شا
لکه روګې ، رُوح مې اخلي
پُټېدمه .... وېرېدمه
کله يَو "بار"
کله بل "بار"

خو ، نه زه ترې ورنه پټ شوم
اړونه دا ترې شوه پاته

(شوق / پتایا بیچ - تهائي لېنډ / ۱۹۹۲ع)

دَ جنورۍ په ۲۷ مه نېټه کال ۱۹۹۲ع کې چې ، څنګه په سبانګ ائیرپورټ کوالالمپور کې دَ تهائي ائیر وېز انټرنېشنل TG 416 کاؤنټرونه بنکاک ته تلونکو مسافرانو دپاره خلاس شو ، زه هم په لائن کې تر ټولو ورسته وَدرېدم - یوې خواته که زه دَ لائن سره سره مخته روان وم، نو بلې خواته دَ سهېلي لمرختیځې ایشیاء له زړه څخه کرار کرار وتمه هم، او شاته پرېیښې یادونه وار په وار راباندې غمېدو هم – نو ځکه مې دَ شاوخوا چاپېر په ورستي ځل په مزغو کې ثبت کولو هڅه کوله - هرچا او هر څه ته مې ډېر په ژوَر نظر کتلو او بیا هغه وخت هم راغلو ، چې ما خپل پاسپورټ او ټکټ له ملائیشیا څخه دَ وتو دپاره په کاؤنټر ناستې "ملې" پېغلې ته وړاندې کړو - انجلۍ یَو ځل ماته وَکتو او بیا یې په پاسپورټ باندې دَ خروج ټاپه وَلګوله او بورډنګ کارډ یې سره دَ ټکټه زما په پاسپورټ ږدلو په وخت وَ وئیل ...

" ته دَ څه دپاره روان یې ؟"

" په چکر باندې ځم"
ما ورته په عاجزۍ ځواب ورکړو ، له دې سره وخت لکه چې ډېر وو او یا زه آخیري مسافر وم ، چې راسره په ټوکو شوه ...

"زړه دې لکه چې دلته نه وَلګېدو ، چې دومره ژر روان یې او هغه هم بنکاک ته ..."

او بیا یې ځان سره نیږدې دې بلې کاؤنټر وَ انجلۍ ته په خندا خندا کې وَوئیل ...

" په بنکاک کې داسې څه دي ، چې هر ځوان ورته روان دی ؟"

هغې بلې هم وَخندلو او وئیل یې ...

" په بنکاک کې نو... نور څه دي .... بې دَ لېډي ... لېډي"

او بیا دواړو په یوه صلاح کلک وَخندلو ... لازمې خبره ده، چې ما به هم ورسره غاښونه سپین کړي وي او په ځواب کې مې لږ غوندې په اړامه انداز کې ژغ ورباندې وکړو ...

" یَه داسې خبره نه ده ، دا لېډي .... لېډي خو دلته هم شته او ولې ته نه یې لېډي ؟"

مخامخ ناستې انجلۍ خواته چې مې اشاره کولو په وخت دا سې وَوئيل، نو دَ نېږدې کاؤنټر هغې انجلۍ زما دَ خبرې په ځواب کې داسې په شرارت وَوئيل ...

" ستا دا لېږدي که خوښېږي ، نو پاته شه دلته ... دا به واده درسره وکړي "

او کټ کټ يې وَ خندلو او بيا چې زه مخته تېرېدمه ، نو داسې ځوکه غوندې مې په لغازي موسکا کې ورته وَوئيل ....

" دَ زامنو پلار يم ... وايه څه دې خوښه ده؟" او په خندا ورڅخه تېر شوم –زما په دې شرارت دواړو وَخندل او تر ډېره يې راپسې نارې وهلې ...

" ايډز .... بنکاک ... ايډز "

*****

اوس بيا زه وم ، چې په جهاز کې ناست ، تهائي هېواد ته روان وم - هرڅو چې به مې سوچونه يوې بلې خواته اړَولو هڅه کوله ، نو بيرته به مې مزغو ته هغه توره بلا راننه وته ، چا ، چې دَ نړۍ زياتره خلک .. يا خو وَخوړل او يا يې له ډېرې ويرې څخه دَ يو بل له ملاقاته څخه وګرځولو - زه ملامت نه وم، دَ دې ځاى دَ ايډز په باب مې دومره لوستلي او اورېدلي وو ، چې اوس راته تهائي لېنډ دَ انسانانو نه ، بلکې دَ اژدهاګانو ، لېوانو ، مارانو او سړي خورو ځنګل محسوسېدو - نور خو نور ... وايم ، چې دَ تهائي جهاز ائير هوسټېسه له ځنګه څخه تېرېده ، نو ځان به مې ورڅخه راټول غوندې کړو .... هو ، ما ګڼل ، چې چرته دَ هغې په لمس هغه توره بلا را څرمه نه شي - ګوره چې دا ويره مې څنګه يَو دم زړه ته راننوتې وه؟ ګني له ملائيشيا څخه چې راتلم ، نو داسې هيڅ خبره نه وه - کېدلی شي ، چې دَ ائيرپورټ دَ هغو مستو انجونو ټوکې مې په رښتيا را اړَولې وي - بس په داسې رنګه ګډو وډو وسوسو او واهمونو کې دَ بنکاک په ائيرپورټ باندې له جهازه کښته شوم - ښه مې په ياد دي ، چې دَ ختيځ شوي طبعيت له سوبه مې داسې وَسنجَوله ، لکه زه چې دې وخت په مځکه نه، بلکې دَ يوَ لوی اژدها په خُله کې راکښته شوی وم –

دَ بنکاک ائيرپورټ په هره معنا غټ، ښائيسته او خوش رنګه وو – حال دا وو ، چې پنځه يا لس منټه ورسته يا خو يَو جهاز الوتو يا کښېنستو - قسم قسم مخلوق دَ خدائی په کې ګرځېدو - دلته مې زړه څه په ځاى شو او خيال مې کولو ، چې داسې کيسه به نه وي ، لکه چې خلک په دې هېواد پسې ژغېږي - ګنې په دومره زيات شمېر به دا خلک دَ لرې لرې څخه ورته نه راتلو- او په تېره هغه سره سپين خلک ، چې دَ ښه صحت له سوبه يې اوسطاً عمر هم له ټولې نړۍ څخه زيات دی او له هر رقم ناروغۍ څخه نه يوازې خلاس بلکې ځان ژغوري هم - خبر، چې له ائير پورټ څخه څنګه دباندې را وَ وتم، نو يَو دوه درځنه ټېکسي ډرائيوران داسې راباندې مات شولو، لکه زه چې دې وخت هغه يوازېنی مسافر وم په دې ائيرپورټ کې ... ايله يې جامې راباندې نه کړې څيرې – ولې چې هر چا دَ ځان په لور کښَولم – خو زه له هيڅ يَو چا سره هم نه

شوم ست او دَ ائیرپورټ ټېکسي سټېنډ آفس ته مې ځان وَرسَولو - يَو ټېکسۍ مې کرايه کړو او دَ بنکاک دَ بازار په خوا مې مخه وکړه -

دلته په سړکونو ډېر زيات ټريفک وو ... دومره زيات ، چې ګاډۍ به هر پنځلس يا شل منټه ورسته درېدله – ډرائيورتر ډېره په پټه خُله خپله ګاډۍ چلوَله ... خو ، يَو وخت يې راباندې ژغ وکړو ...

"سر ! تاسو کوم هوټل ته ځئ ... ګران او که ارزان"

ما ورته وئيل ...

" يَه ډېر ګران نه ... بس داسې برابر غوندې هوټل ته مې بوځه"

ما به لا اوس نور څه ورته وئيلو چې ده يَو البم رامخته کړو ... په البم کې دَ ډوَل ډوَل انجونو تصويرونه لګېدلې وو - بدن مې بڑَې وَنيولو او البم مې بيرته ورکړو - زما په داسې بې رُخۍ که څه هم هغه پوهې شوی وو خو دَ هرڅه پرته يې هم لا بيا بيا لېډي لېډي ، مساج مساج رنګه خبرې راته تکرارَولې – ما ورسره هيڅ نه منلو او نه زه لېوني سپي خوړلی وم چې به مې ورسره منلو - چې کله ډرائيور مايوسه شو ، نو بيې په ډېر هنر خبره په بله واړَوله او راته وائي ...

"که ته سبا ستپي ټوؤر کول غواړې. نو دَ درستې ورځې په کرايه راسره جوړ شه"

ما وئيل ...

" دا دې نو اوس دَ کار خبره وکړه ... وايه څو به اخلې ؟ "

"دولس سوه بهاته "

ده وئيل ... او بيا دَ څه بارګېننګ کولو ورسته راسره په زر بهاته ست شو - او دوې ګنټهې ورسته ، ګوا ماځيګري خواته يې په هوټل ليپرټي کې کښته کړم ، راسره کاؤنټر ته لاړو او په څلور سوه بهاته يې راته خوُنه وَنيوله – او بيا دَ سهار دَ نهو بجو دَ راتګ په قول رُخصت شو –

خوُنه مې دَ هوټل په دريم پوړ باندې وه ... دومره غټه او داسې جوړه وه ، چې يوازې ځان راته په کې بد ښکاره شو - لاکن بيا چې به مې بلا دَ مزغو دروازه راوَټکوله ، نو غوږو ته به مې لاسونه يوړو او کليمې به مې په ځان چُوف کړې - په سړو اوبو وَ لمبېدم او په ټېلي فون مې دَ چائې آرډر ورکړو – دَ تنهائۍ غم غلطولو دپاره په دې کوټه کې يوې بلې خواته ګرځېدم او چې يَو وخت مې دَ کهړکۍ پرده لرې کړه ، نو څه ګورم، لاندې سوئمنګ پول دی او تر نيم درځن زيات نرينه او ښځې يا خو په کې لمبېدلې او يا په اوږدو سپينو پټه دارو چوکيانو پرتې وې - يَو وار مې دې زړه لا راته وَوئيلو ، چې ورکښته شم ، څه دَ لمبېدو

شوق په ځای کړم - مګر بیا راته خپله ایکړي دَ شوق په لاره کې خنډ شوه - ما لا دَ کهړکۍ له شیشو دباندې کتلو ، چې دَ خونې دروازه خلاسه شوه ... یَو تهائي ځوان چائی راخیستې وې ، دَ چائی لوښي یې په مېز کښېښوَلو ، شاو خوا ته یې په خونې کې وکتلو او بیا یې په حېرت راڅخه پوښتنه وکړه ...

"ایکړ یې .... دوست نه لرې ...؟ "

ما وئیل ...

" یَه ... ولې ، خبر خو دی چې پوښتنه دې وکړه ؟ "

اوس ګوره چې زما لهجه سخته وه او که زما ایکړي یې په مزغو بار شوه ، چې هغه ځوان یَو دم له خونې څخه وَوتو –

دَ چائی څښلو ورسته مې دَ بې ریموټه غټې ټي وي په چېنلانو باندې ګوتې وهلې ، چې دَ چائی لوښي وړلو دپاره خلاف توقع یوه ښکلې او ډېره خوږي شان تهائي پېغله په کوټې رادننه شوه - یَو ځل مې زړه ته دا خبره راغله چې دَ دې خلګو لکه چې په ما دا ایکړي نه پېرزؤ کېږي - خبر ، هغې انجلۍ یوې خوا ته دَ چائی لوښی ټولوَلو ، نو بل خوا یې ما ته په وار وار داسې په مینه او معنې خبزه یعنې په موسکنې شرارت راته کتلو لکه زه چې یې له ورکو غوښتم او دغه یم چې پیدا یې کړم - ما ورڅخه اخلاقاً پوُښتنه وکړه ...

"په دې هوټل کې کار کوې ؟ "

هغه یو وار وَموسېده او بیا په ماته ګوډه انګلسۍ کې راته وَوئیل ...

"هو ، په دې هوټل کې کار کوم، لاکن دَ روم سروس کار نه ... "

دَ دې په داسې خبره مې زړه ته رالوېدلی شک په یقین بدل شو - او پُوهی شوم چې هغه څه غواړي ، خو دَ هغې دَ داسې اشارتي سَت باوجود مې هم خپلو خوائشاتو مخته ماته نه وَمنله ... ولې چې دا انجلۍ که څه هم دَ سترګو وړاندې راته ډېره ښه او ښائیسته برېښېده ، خو همت مې ځکه نه شو کولې چې خبره بیا تر منځه دَ مرګ او ژوند راغلې وه او ما نه غوښتلو ، چې بې وخته مې دَ ایډز بلا وَ خوُري - ځکه چې څنګه څنګه دې تلکې راته دروَلې، هغسې زه ورڅخه وار په وار ذهني طور لیري کېدم - آخیر پائی چې ویرې راباندې ښېخي زور وَ کړو، نو لاسونه مې ورته جوړه وَنیولو ... لا به مې اوس ورڅخه بخښنه غوښته، چې هغې هم زما په رنګه خپل لاسونه جوړه ونیوَلو او په موسکا دوه قدمه داسې رامخته شوه، لکه ما چې دَ بخښنې په ځای ورته بلنه وَرکړې وي او راته په تهائي ژبه کې وائي ...

" Kop Khum Krap "

چې مطلب يې شايد دَ "مننې وئيلو" وَتو- ولې چې دغسې توري په جوړه نيولو لاسونو باندې ما دَ تهائي ائير وېز په دروازه کې ولاړو ائيرهوسټسانوله خلو څخه دَ سوارليانو وَ جهاز ته دَ ورختلو او کوُزېدلو په دواړو موقعو کې دَ "Sawatdee "يانې "هيلوّ او "ښه راغلې" رنګه تهائي توري سره ګنډلي اورېدلې ؤ - نو ځکه راته دَ خپلې تېروتنې احساس وَشو او ژر مې لاسونه لاندې وَځڼوَلو او له خُلې مې دَ "سوري ... سوري" تکرار څه شروع شو ، چې دَ هغې تهائي پېغلې له خبرې څخه موسکا يَو دم وَ تښتېده - او په تندي کې يې دَ کرکې دَ تروؤ نرئيو ګوُنځو سره دَ زړه ماتې خاموش اظهار غاړه غړې کولو سم دستي زما له خونې په غټو ګامونو دباندې وَوته - اوس که يوې خواته مې دَ خدائی شکر ادا کولو ، نو بلې خواته مې په خپلې دې نادانسته غلطۍ خندلو هم -

*****

دا لومړۍ شپه مې دَ خوب څخه پرته په تېلې ويژن کې دَ تهائي ژبو او يو نيم انګلسي ژبې چېنلونو کتو يا دَ تهائي ائير وېز دَ يوې معلوماتي کتابچې "اې ګائيډ فار ټؤرسټ" لوستلو او څه څه په ګډو وډوخوبونو ليدلو کې تېره کړه -

تهائي لېنډ ، دَ سهېلي ايشياء په ۷۶ صوبو باندې اړه لرونکې يَو داسې هېواد دی چې په کې دَ کال ۱۹۹۲ ع دَ سرکاري شمېرې له رُويه ۵۰ مليونه خلګ مېښته دي - په کوم کې چې ۹۵ فيصده دَ بُدها منونکې، ۹. ۳ فيصده مسلمانان ،۵. فيصده کرسچن او ۶. فيصده نور و مذهبونو څخه اړه لري - دلته درجه حرارت سرکال له C° ۱۹ څخه C° ۳۸ پورې وي - مطلب دا ، چې هلته خو نه دَ جېکب آباد غوندې ګرمي راځي او نه دَ ګلګت او دَ کوئټې غوندې يخ ... دَ براعظم دغه هېواد دَ چيني او هندي ژواکونو تر اثر دلاندې پاته شوی دی - دَ تهائي ژواک ښوؤنه که يوې خواته دَ تهائي طرز کلاسيکل پېښتېنګز ، لرغوني آثار، دَ بُدها او ډرېګون په خپل خپل غوره ډؤل جوړو بُتانو کې کېږي ، نو بلې خواته يې رواجونه ، بېل بېل اړخيزه تړون ، کشت کرونده ، خوراک څيښاک ، څُوئيونو او ناسته پاسته هم دَ ژواک ښوؤنه په ښه ډؤل کوي -

تهائي ژبه دَ دُنيا دَ نورو ژبو څخه په دې خبره ځانګړې ګڼلی شي ... چې دَ دې ژبې هر توری يَو سېلابيزه Mono Syllabic دی - او بيا يَو توری که په پنځه آوازونو کې وَ وئيلی شي - نو دَ هر (Tone) سره ادا شوی توری بېلې بېلې معناګانې يا مطالب لري - لکه په غټ يا اوچت ژغ کې "Suea" وَوئيلی شي ، نو مطلب يې دَ زمري وَ ګرځي ... خو که دغه توری په کښته يا واړه ژغ کې له خُلې څخه وَ ايستلی شي ، نو معنا يې دَ ټېرۍ يا غالۍ شي او بيا هم دغه پورتنی توری په بېخي ځوکه او پُس پُسي کې له خُلې راوَځي، نو معنا يې دَ جامې خبرې -

*****

دَ سهار چائی څيښلو (ناری کولو) او دَ ضروري تياري ورسته مې بېګ په اوږه راوَځڼوَلو او په پروني نيول شوي ټېکسي کې دَ بنکاک ښا ر ، چې ورته په تهائي ژبه کې Krungthep يعنې "دَ فرښتو ښار" هم وئيل

کېږي ، دَ سېل کولو په نیت روان شوم - ټېکسي په بېلا بېلو لارو یَو ګنټهه ورسته " ګولډن بُدها ټېمپل " نامي ځای ته وَ رسېدو - دلته هرې خواته ژېړې ګومُبتې ولاړې وې او بې شمېره لوی واړه او دَ پخوانۍ زمانې جوړ دَ بُدها بُتان نه یوازې دَ نمائیش دپاره ، بلکې دَ هغوئ په وړاندې دَ عبادت دپاره هم ایښول شوي ؤ - دَ ډرائیور Noi له خلې پته راته ولګېده ،چې ژېړ رنګ دَ هغوئ مذهبي رنګ دی - خاص خبره مې په دې غټ ټېمپل کې دا وَلیدله ، چې تهائیان دَ نورو خاورو یا کاڼو څخه جوړو بُتانو په مقابله کې دَ سرو زرو څخه جوړ بُدها مجسمې ته په دومره ګڼ شمېر او داسې په احترام درېدو ، چې زړه ته یَو دم دا خبره راغله ... چې خود لکه ... دَ هغوئ په عبادت کې چې دَ ژېړو زرو دخل وي - دَ غېر ملکیانو پرته ، په ژېړو جامو کې پټ سرخریلي دَ بُدها دَ لارې طالبان یوې بلې خواته ګرځېدو- دَ شرافت او دَ ښه والي یې دا حال ؤ ، چې په هیڅا یې کار نه درلودلو او هر کس خپل سېل یا عبادت کولو ته آزاد ؤ - دَ ټېمپل دننه دَ تصویر اخیستلو او له څپلئیو یا چوَټو سره راتللو باندې پابندي وه - چې دَ بُدها له ټېمپل څخه دباندې راوَوتم، نو راسره مل ډرائیور "نوي" څخه مې پُوښتنه وکړه ، چې ...

" دَ بُدها په حقله دې څه خیال دی ؟ "

ده یَو وار ماته په معنې خېزه نظر وکتلو ، نو یې راته وئیل ، چې ...

"بُدها زموږ (نعوذوبالله) خدائی دی ... هغه موږ ته رزق راکوي او دا دَنیا یې جوړه کړې ده "

بیا یې مخته وئیل ، چې ...

" ما هم یولس میاشتې دَ بُدها په یَو ټېمپل کې ملنګي او طالبي کړې ده "

بس دومره وئیلو ورسته داسې چپ پاته شو ، لکه له دې پرته ورسره دَ خپل لاسي جوړ خدائی په باب معلومات نه ؤ ، او نه یې ما سره خبره څېړله - ولې چې دَ تهائي لېنډ په قانون کې دا خبره په واضحه ټکو کې نوښته کړل شوې ده ، چې ...

" دَ بُدها ، شهنشاه او ملکه تهائي لېنډ په شان کې هر قسم زباني، عملي ګستاخي نه یوازې لوی جُرم دی بلکې تهائي خلګ یې نه برداشتَوي ... "

نو ځکه ما نه غوښتلو ، چې دَ بُدها په باب له چا څخه ښه یا بده پُوښتنه وکړم ....

خېر ، ټېکسي یَو ځل بیا دَ بنکاک په روډونو باندې مخته روان ؤ او ډرائیور "نوي" زما دَ دې پوښتنې په ځواب کې ، چې (دا ښځې په روډونو دومره په زیات شمېر څله ګرځي ؟) ... نو ده وئیل چې...

"دَ تهائي لېنډ ښځې تر نرانو زیات کار کوي او ډېرې پیسې ګټي - ګوا دَ ښار درست سپک کارونه لکه دوکانونه چلوَل او په سېل ځائیونو کې خلګو ته تفریح ورکولو کې دوئی ډېر لاس لري "

مطلب دا ، چې که څه هم مسټر نوي په ښکاره خبره نه کوله، خو زما مزغو ته دا خبره بیا بیا راتله ، چې دَ ګټې کولو پرته دَ تهائي ښځې دَ سېلانیانو زړونه ټکورَولو دپاره دَ هغوئ سره په هوټلانو کې اوسېده هم په خوښه او په نره کوي- دغه خبره مې په دې په زړه کې رادننه شوه، چې دلته په دې ښار کې مې مسافران بې دَ تهائي چاکلېټې انجونو دَ ملګرتیا چرته هم وَنه لیدو ... او بیا دَ تهائي هېواد قانون هم وائي ، چې

" تهائي ښځې ته بې دَ هغې دَ خوښې لاس وَر وړل نه یوازې اخلاقي بلکه قانوني جُرم هم دی "

ګوا دَ دې خبرې څخه مراد ، دلته په خوښه هر څه هر څه جائز دي-

هو، دا او داسې نورې خبرې زما او دَ ډرائیور تر منځه کېدلې لګیا وې او سوچونو وهلو، کې یَو وخت مسټر ټوي ګاډی دَ Vimanmek Mansion نامې ځای سره وَدرولو- دا ښائیسته ژېړه ماڼۍ چې په چیني طرز جوړه وه او دَ بام نرۍ څوکو یې له آسمان سره خبرې کولې- دَ ډرائیور نوي په قول دا دَ خپل طرز جوړه عالي شانه تاریخي ماڼۍ په کال ۱۹۰۱ع کې باچا Chulatong Korn جوړه کړې وه او په کې له خپلې شاهي کورنۍ سره اوسېدو - اوس دغه ماڼۍ دَ پخوانۍ نخښې په توګه نمائش دپاره خلاسه ساتل شوې ده - دَ دې ماڼۍ عکس په اوبو کې ځکه ښکاره کېدو ، چې مخنۍ اوږده او لویه برانډه یې په شنو ډم اوبو کې ولاړه وه -

څه وخت ورسته ګاډی دَ Wat Chetuphon نامې ټېمپل سره وَدرېده - زه او مسټر نوي دواړه په لوُڅو پښو ور دننه ورَغلو- دلته هم هر لور دَ بُدها رقم رقم جوړ بُتان پراته ؤ- حریان په دې خبره شوم چې دَ بُدها دَ څېرې کره وړه او په خاص توګه سترګې او پوزه یې څه څه تهائي نسل ته مونېدلي ؤ- او داسې برېښېدو لکه بُدها چې په تهائي لېنډ کې پیدا شوی وي ... که څه هم تاریخ وائي چې دَ شهزاده سُدهارتا ، ګوا ماتما بُت (بُدها) زوکړه دَ نېپال په لومبیني نامې ځای کې شوې وه- دلته یَو ځای په تختۍ باندې نوشته ؤ، چې بُدها له حضرت عیسی علیه السلام څخه ۵۴۳ کاله دَ مخه تېر شوی ؤ- دائی چې دَ ۳۵ کالو شو، نو دَ ولایت مرتبه یې پیدا کړه او له ځنګل څخه یې دَ انساني آبادیانو په لورې مخه وکړه- او بیا یې ۴۵ کاله دَ خپل دین تبلیغ وکړو - ګوا په اتیایم کال ده دَ خپل عُمر او ژوند رسۍ وَشلوَله-

یَو بل ځای په دې ټېمپل کې دَ بُدها کومه مجسمه پرته وه ... هلته یې دَ بالا وَ شاته دَ مارانو څو سرونه هم جوړ کړي ؤ ... داسې ښکاره کېدو لکه مارانو چې بُدها په قبضه کې اخیستی وي او یا یې دُښمنان وي او دَ چیچلو دَ پاره ورباندې حمله آور وي- لاکن داسې خبره نه وه، بلګې دَ تهائیانو له قوله دا سرونه دَ مارانو دَ باچا " ناګا " سرونه دي ، کوم چې یَو وخت بُدها په پټه چیچلی هم ؤ او بیا داسې هم وئیل کېږي چې دَ ناګا دَ دې وراني پېښې ورسته په بُدها باندې ایمان راوړی ؤ - نو ځکه خو ناګا خپل پاته ژوندون دَ بُدها دَ سر ساتنې په چوپړ کې تېر کړی ؤ - چې څنګه له دې ټېمبل څخه دباندې راوَوتم، نو په مزغو کې مې دا خبره وه، ګوا دلته دَ بُدها بُتان شته ... نو دَ هغه منونکې هم - څه وجه ده، چې دَ افغانستان په بامیان نامې

زرغونې درې او يا ورسره ورته هزارَجات کې دَ دې مذهب منونکې څله نه شته ؟ چرته چې ۵۳ میټره غټ بُدها کم او زیات څه یَو نیم سله کاله وړاندې دَ یَو غره له پاڼ څخه تراشل شوی دی ، وجود لري –

له دې بُدها ټېمپل څخه چې ګادی مخته تېره شوه ، نو مې له مسټر نوي څخه پُوښتنه وکړه چې ،

" ته اوس مهرباني وکړه ، دَ بُدها له بُتانو څخه پرته هم څه راته ښکاره کړه ، چې دَ کتو وَړ وي "

که مې څه هم نه ورته نه وئیل غوښتلو ، خو مطلب مې دا وو ، چې چرته مې په ایمان کې فرق نه شي را .... خو بیا هم دَ هغه یې کور ودان چې راته وَموسېدو او وئیل یې ...

" دې وخت موږ دَ روز ګارډن په خوا روان یُو - دا دَ خپل نوعیت نه یوازې ښائیسته او دَ سېل ځای دی بلکې دې ځای ته له لرې لرې هېوادونو څخه سېلانیان هم ډېر به شوق رائحي "

خېر ، څه وخت ورسته موږ دَ روز ګارډن نامې پارک یا ځای ته دَ ننوَتلو دپاره ټکټونه اخیستو ... دا زرغونه او ښائیسته علاقه په ۶۰ ایکړه مځکه باندې جوړه ، څو اړخیزه سېل ځای ؤ - دلته دَ تهائي طرز کلیوال چاپېر پرته تهائي رواجي رقصونه ، لوبې او رقم رقم مېلې او تماشې نه یوازې دَ کتو وَړ دي بلکې سترګې هم ورباندې خوږې کېدلی شي - دَ تهائي پېغلوله خوا دَ تهائي ژواک ښودنې مې تر ډېره پورې وکتلې - دلته به دې لوبو کې دَ ښځو او نرینه آرټسټانو دَ رنګینو جامو څخه ها غه دَ برایه دَ لوستلي کتاب خبره نوره پخېدله ، چې دلته ګونډې دَ چیني او انډین ژوند ژواک زیات اثرات دي - دَ واده دَ رواجونو دَ ډرامه ګی (تمثیلي لوبه) ښکاره کولو په وخت په سټېج باندې یَو تهائي ځوان وئیلو ، چې ...

" په تهائي واده کې دَ ۱۰۸ خواړو اهتمام دَ هلک دَ کورنی دَ خوا دَ ناوکی او وراباڼو ته دومره ضروري خبره ده ... چې که دَ ټاکل شوي شمېر څخه څه خواړه کم وي ، نو دا خبره ممکن کېدلی شي چې واده سر ته نه ورَسېږي "

نو دې خبرې دا څرګنده کړه ، چې په واده کې ولور وي او که جهېز او یا ۱۰۸ خوراکي شیانو غوښتنه .... واده هرې خواته په نړی کې نن سبا دَ کور ودانی / ورانی رواجي لار لیکه وي ... دَ تهائي ژواک ښوؤنې پرته دلته مې دَ فیلانو فُټبال لوبه هم څه وکتله -

بیا چې مخته تلو ، نو ډرائیور راته وئیلو ، چې ...

" اوس دې کروکوډائل ته بوځم "

ده به لا نوره خبره مخته وړله ، چې ما ورته وئیلو ...

" مسټر نوي .. ! ایله کوه یې ، ماشوم خو نه یم ... بل داسې زړه راکښونکې ځایونو ته مې بوځه پلیز "

ده شاته راوګتل او وئیل یې ...

" نو بیا دې (Floating Market) ته یُو سم، هلته هم سېلانیان ډېر ځي "

ورسره مې دا خبره خوښه کړه او ګاډی دَ سمندر په لور مخه وکړه .... یَو وخت ګاډی دَ سمندر له غاړې څخه رادې خواته وَدرېده -

نوي وئیلو ....

" هغه دَ سمندر په مابېن کې دَ وړو وړو نرئیبو کشتیانو ، چې دَ یوې غټې کشتۍ په مثال دَ سبزیانو ، غوښو او رقم رقم شیانو مارکېټ ښکاري ... فلوټنګ مارکېټ بلل کېږي ... که تاسو وَغواړئ ، نو ورته په چکر تلئ شئ "

او ما هم هغسې وکړه ، څنګه چې ده راته وئیلي ؤ - فلوټنګ مارکېټ (لامبوزن مارکېټ) یوه وړه شان دُنیا وه، چې کشتیانې په سلګونو شمېر دَ رقم رقم سوداګانو دَ خرڅولَو راخرڅولَو ذریعه دَ زړخوښیانو تر هانده ګرځېدلې وې او دَ کشتیانو دَ چپوګانو وهلو سره سره په زیات شمېر ښځینه دوکاندارانو خپلې خپلې سوداګانې دَ خوړو موسکاګانو سره ترلې خرڅولَې - ما هم په کې ځان دَ هغې چاپېریال برخه کړو او دَ روحانې تسکین تر هانده مې خوندونه لُوټلو دپاره لستونې پورته کړي وه - نو څکه خو یَو ځای راته یوې چتې تهائي پېغلې په ماته ګوډه تهائي وزمه انګلسۍ کې وئیلو ...

" که تا ته دَ ګائیډ ضرورت وي ، نو زه به درسره ملګري وګړم ؟ ټول ښکاک به درته ښکاره کړم "

لومړی خو مې ورته یَه کړو ، لاکن دې چې راته دَ خواست تر هانده بیا بیا خواست وکړو ، نو په پنځه سوه بهات کې مې خبره خلاسه کړه ... انجلۍ ګائیډ څه وه ، ببخې ژر بیا لاس په لاس راسره روانه وه او دَ سترګو تر ګُونجویې لا جلا ټکې راباندې غورځولَې ... دا ښه راباندې لګېده او که بده، خبر نه یم، لاکن وېرېدمه نه ورڅخه، ګوره، چې څله ؟

اوس په ټېکسي کې زما او دَ ډرائیور څخه پرته Lek (لیک) نامې تهائي پېغله هم ناسته وه - داسې ژغېدله ، لکه مورِ چې دَ ډېرې مودې راهسې یَو بل پېژنو ، یَو ځای دغه پېغله وائي ...

" دا سخو وت روډ دی "

" ته سخووت ایله کوه ... بس دا راته وَوایه ، چې تهائي نران څه کوي، چې هر لورې ته ښځې ښکاري او ټول کارونه یې لاس ته کړي دي؟ "

ګوره چې په ګائیډ پېغلې لیک باندې دا خبره ولې بده ولګېده .. که څه هم هر لور انجونې او ښځې پرېښېدې او که څه بل غم ؤ ، چې هغې راته په سترګو کې سترګې په ډېرې سنجیدګۍ را واچولې او دَ ځواب راکولو په ځای یې را څخه پوښتنه بیا کړه ...

" ولې ستاسو په هېواد کې ښځې کارونه ده کوي؟"

ما بهلا ځواب ورکولو ، چې هغې پېغلې لیک دَ خپلو نرانو په باب ټُله خلاسه کړه ...

" نشیان ... جواریان ... ظالمان... ځناوران دي دا زمونږ نران... نور هیڅ نه"

غرض دا ، چې بیا یې څه په ټُلې ورتلو ... نبغ په نبغه یې وئیلو ، مګر زه حریان په دې وم، چې مسټر نوي ډرائیور چې نر ؤ، دَ هغې خبرې اورېدلې او په ټُله یې لاس اېښی ؤ - هو، داسې برېښېدو، لکه هغه انجلۍ چې رښتیا وایي - زه هم نر وم، خو په دې غلی وم، چې دَ هغې انجلۍ په پُرهارونو باندې مې مالګې دوړَولې وې - هغې انجلۍ چې ځان ښه سترِی کړو، نو داسې په ماته ټُله باندې پُوښتنه ورڅخه وکړو ...

" دې مونږ په کومه روان یُو ؟ "

هغه لکه چې زما په دیغیت پوهی شوه ، چې دَ ځواب راکولو دَ مخه ډرائیور نوي ته په خپله تهائي ژبه کې ګډه شوه ... دَ ښه ډېر (((مین مین مین ... میاؤن میاؤن میاؤن))) کولو ورسته LEK په دروغجنې موسکا کې راته وئیل ...

" هې مېن Weekend Market دَ کتلو ځای دی... بس په یَو څو منټو کې به ورته وَرسېږو "

*****

رښتیا خبره دا وه ، چې دغه Weekend Market نه یوازې دَ بنکاک په غټو مارکیټونو کې یَو مارکیټ ؤ بلکې له لاندېنې پوړ څخه تر آخیري پورتني پوړه پورې دَ ښائیسته دوکانونو او رقم رقم زړخوښیانو په اړه ځانګړی هم ؤ - دَ نورو مارکیټونو په ډؤل دلته هم درست کاروبار تهائي چټو پېغلو په خپلو لاسونو کې اخیستی ؤ- په پوړ تر سلو څه زیات دوکانونه داسې جوړ ؤ ، چې نه یې دېوالونه درلودلو ، نه یې دروازې وې او نه ځان ځانته بېل بامونه ... بس هر پوړ په یوه ستر هال باندې اړه درلوله او په دې غټ هال کې دَ هر یَو دوکان ځای ټاکنه دَ لرګیانو په ښائیستو دړو یا دَ سپینو اوسپنو په سلاخونو، دَ فائیبر په رنګینو شیشو او دَ ایلومینئیم په ښائیسته شیټونو شوې وه - له یَو لوړ ځای څخه په دغو غټو پوړونو کې په سلګونو جوړ واړه واړه دوکانونه په یوه نظر کې په آسانه ممکن کېدو - دَ هر یوه دوکان ځان ځانته دَ کارکونکو انجونو دپاره ښائسته یونیفارم ؤ- دلته دَ ژوند هر څه هرڅه خرڅېدلو - ګائیډ پېغلې لیک زه دَ ماشوم غوندې تر لاس نیولی وم او دَ دې بې مثاله مارکیټ په هر پوړ کې او کونې کونې کې دَ ګرځولو

ورسته زه دَ یَو ګارمینټس په دوکان تم کړم او ځانته یې یو سوئمنګ کاستیوم خوښ کړو او بِل یې رامخته کولو سره سم راته په ډېره بېباکه انداز وائي ...

" ورکړه پیسې "

ما څه کولی شو ... بس پیسې مې ادا کړې - ولې چې دَ هغې په داسې سپین سترګې باندې ډېر خشم هم راغلو ... خو په زړه مې کانی کښېښوَلو او ورته وَمې وئیلو ...

" درځه لیک ... چې ځو "

بیا چې څنګه زه او هغه " لیک " له مارکېټ څخه دباندې راووَتو ، نو قسم قسم وسوسو او ویرو مې په زړه یرغلونه کول شروع کړو - ما وئیل ... " داسې نه چې راباندې تاوان شي " ... او دغسې خبره هم وه – ولې چې زه څنګه یو بل مارکېټ چې دَ اندرا مارکېټ په نوم مشهوره ؤ سره جوخت په کهرانه ګیسټ هاؤس کې دَ خونې نیولو دپاره له ګاډي راکوزېدمه ، نو دا راسره سمه کښته شوله - ګوره چې په زړه کې یې څه ؤ ؟ خونې ته راسره تللو اراده یې کړې وه او یا یې ځان راباندې تللو هڅه کوله چې راسره څنګ کې دَ ماما دَ لور په شان ښېتې څه وَ درېده ، چې ورته مې وَ وئیلو ...

" ته درځه په ټېکسي کې کښېنه ... زه داسې ولاړم او داسې راغلم "

هغه په مات زړه په ټېکسې کې کښېنسته او څنګه دَ هغه ګیسټ هاؤس دننه لاړم ، څنګه مې کوټه نیوله او څنګه بیرته تر ټېکسې پورې راغلم ؟ نه شوم خبر ... بس که خبر وم ، نو دَ هغې تورې بلا دَ ناښکاره موسکنې وحشته او دَ ښائیت په سیورې کې پټ له غلچکې او قهرناکه دهشته ، چې دَ یوې تهائي سپین چکې پېغلې په بڼه دې وخت دَ یَو ټوؤرسټ ګائیډ په توګه راڅرمه شوې وه -

*****

اوس دَ ماځستن اته نیمې بجې وې او مونږ لا هغسې په شمېر درې ملګري ... ډوډۍ مو سره یَو ځای وَخوړله - مګر دَ ډوډۍ څخه فاریغېدو سم دستي ډائیور مسټر نوي راته دَ خپل ټېکسي دروازه خلاسَولو په وخت وئیلو ...

" اوس په کار دی چې زه تاسو ستاسې په خوښه چرته کوز کړم او خوشی سم "

بیا یې دَ لږ سوچ ورسته وئیلو ...

" که دَ خپل دې فربنډ سره " لائیو شو " ته تله غواړئ ، نو به مو ورته وَرسَوم .. بیا به زه لاړ شم خپل کور ته "

زما له خوا ورته ځواب ورکولو دَ مخه هغې پېغلې لیک لاسونه زما په اوږو را واچولو ، او په ډېره با مطلبه ناز نخره کې راته وائي ...

" هو ، هو ډئیر ... موږ به " لائیو شو " ته ځو "

دَ انجلۍ دې له ورخه اوېښتې سپین سترګې خولې راباندې ایله کړې او ځان مې ورڅخه را ټولولو په وخت مسټر نوي څخه پُوښتنه وکړه ، چې ...

" دا لائیو شو څه وي ؟ "

هغه دَ ځواب راکولو په ځای وَموسېدو او هغې مستې انجلۍ (ګائیډ) ته په خپله ژبه کې ګډ شو .. او بیا څو ساعته ورسته هغې ګائیډ دَ " لائیو شو " په حقله داسې شرمناکې او غېر فطري او تر ځناورتوب لا هم اوېښتې معلومات داسې په خوند خوند راکړو ، چې ایله مې په زړه دوره نه راغله - خدائی حق دی چې دَ دغې شو څخه څه، وایم ... چې دَ دې انجلۍ دَ بې حیائۍ څخه مې کرکه وَشوه ... او یَو دم مې ژبه په خُلې کې ورته په ښوریدو شوه ...

" لیک .. که ته اوس کور ته تله غواړې ، نو مسټر نوي به هم دَ دې وَ کور یا چرته دا تله غواړي وَرسوي "

لا به مې نورڅه ورته وئیل چې انجلۍ داسې حریانه غوندې شوه ، لکه ما چې دَ هغې تر " لائیو شو " دَ بې شرمۍ تر هانده ورته بد او ناروا وئیلې وي - نو ځکه خو یې په ډېر سوالیه انداز تپوس وکړو ...

" ولې ... زه به له تا سره نه اوسېږم ؟ "

دا خبره څه وه، لکه ټک چې یې راباندې وکړو او دَ نن نیمې ورځې او دې ماخُستن په بېلا بېلو موقعو دَ هغې له بېباکۍ په ما کې دننه راجمه شوې ټوله غُصه مې له خلې داسې را بهر شوه چې لکه جوړه زه هم دَ تهائې اژدها په جامه کې راځرګند شوی وم او دَ سره تړکېدونکې اور لمبې او خړُوڅکې مې ورباندې ورَولې - نور به مۍ څه او څه نه وي ورته وئیلې ، خو په آخیره کې مې ورته وئیل چې ...

" مائینډ یُور اون لېنګوېج اوکې ... ته یَوه ګائیډ یې او بس ګائیډ اوسه "

هغې به لا اوس معذرت کولو ، چې ما ورته له بټوې پیسې را ایستلو سم دستي وَ وئیل ...

" دا واخله خپلې پیسې او خپله لار وهه ښه "

او بیا چې په هوش کې راتلم، نو دې وخت دَ ټېکسي دَ شا په سیټ کې ناستې هغې پېغلې ګائیډ لیک زما په لور داسې په سرو سترګو کتلو ، چې څنګه مې سترګې ورسره څلور شوې ، نو په څېره یې دَ مایوسۍ یو رنګ تلو او بل راتلو –

*****

دَ سپل کولو په څلورم سهار ، ګوا په ۳۱ مه نیټه دَ جنورۍ ۱۹۹۲ع دَ " نوري ټرېولز کمپنۍ" په "پټایا سائټ ټریپ" کې دَ اوؤ سرو انګرېزانو او یَو پاکستاني ملګري سره په وېګن کې ناست دَ "پټایا بیچ" په لور روان وم - کم او زیات څه ۱۴۵ کلومیټره لرې دا نامتو سمندري څنډه یا غاړه په تهائي لېنډ کې کتل دومره ضروري ده لکه په پاکستان کې لاهور کتل ، چې پنجابیانو ورسره دَ پاکستاني کېدو شرط ایښی دی - دَ پټایا بیچ په لور تلونکې لارې ځای ځای په ورو او غټو آبادیانو باندې په مابېن یا یو څنګ بل څنګ تېرې شوې دي - عجیبه خبره دا وه، چې ښاري سیمې وې او که کلیوالې ، دَ سړیانو په مقابله کې ښځې په بېخي زیات شمېر تر سترګو کېدې -

اختر قزلباش چې دَ کراچۍ اوسېدونکی ؤ زما په څنګ کې دَ خپلې تهائي ګرل فرېنډ سره ناست ؤ - ډېر زړخوږی ، دروند او خوشحاله ځوان ؤ .. یو ځای یې راته وئیل ...

"داسې خو زه جرمني ته تلم، لاکن تر هلته ورتګ له مخه مې بنکاک په لمبو کې ځان سوځېدو ته زړه وَشو ، نو ځکه دلته راغلم او دا زما ګرل فرېنډ ګرځني ده ، چې راځرمه ده"

څنګه ګرل فرېنډ ؟ دَ مغربي اصطلاح په سمون او که هسې دَ تهائي دَ نن‌ني کلتور دَ یَو یا دوؤ شپو ګرل فرېنډ - ما ورڅخه پوښتنه نه وَکړه ... او خپله مې دا خبره وَسنجوله چې هغه دَ یوې یا دوؤ شپو ناوې وه - اختر او ما په اُردو کې دَ یو بل وَ زړونو ته لارې جوړَولې او نور مې دَ وروړئ احساس ته وده ورکوله - په دې وېګن کې مې دې بل اړخ ته ناست یَو ښکلی او دنګ دَ نیوزي لېنډ ځوان چې نوم یې تهامس ؤ هم په خوُی او بوُد او دَ ګپو په اړه بد نه ؤ – یَو وخت دَ ایډز په باب یې خپله رائیې له داسې دلیل سره وړاندې کوله ...

" دَ ایډز عالمي شوشه هسې لاسي خبره ده ، چې دُنیا یې دَ تهائي هېواد په زد کوي .. ګنې دَ ایډز مریضان چې څومره په مخته وتو مغربي هېوادونو کې شته .. دومره هیچرته نه شته"

په دغه رنګه ګپو او کتو راکتو کې یو لس بجو خواته مو دَ پټایا په واړه لاکن ښائیسته ښار کې په ګولډن بیچ نامي هوټل کې خپلو خپلو خوُنو ته وَرسَول شولو - هو ، مازې دَ پنځلس یا شل منټه دَ آرام په نیت –

دولس بجې یې مو ټول ملګري نیږدې سمندري غاړې ته بوتلو - دې وخت دَ سمندر دغه مشهوره غاړه چې دَ لرګیانو او کانیانو جوړ سایه وانونه په کې ځای په ځای ولاړ ښکاره کېږي ډېر خوش رنګه ښکاره کېده – تر لانچ پورې په وړه کشتۍ کې وَ رسول شولو او لانچ دَ کورال آئي لېنډ په خوا روان شو – کورال آئي لېنډ ،

چې فقط ۴۵ منټه فاصله باندې یوه ډېره وړه مګر بیخي زرغونه جزیره (ټاپو) وه ... دې وخت دَ سلګونو سرو سپینو او نرانو ښځه داسې ډکه وه چې ځوک په بل نه ؤ خبر - که څه هم ټول له جامو ښځه تر ډېره هانده خلاس ؤ ، خو دلته دَ یوه سړي هم په ځان دَ سړي ګمان ګوره چې ځله نه کېدو - لاکن بلې خواته هره یوه ښځه په یوه نا یوه مستۍ کې بوخت ښکاره کېده ... بلکې زیاترې خو په تکو شنو اوبو کې چړېپېدې هم - نور خو نور یو ځای زما سترګو لا درې داسې روسۍ ښېغلې هم وَلېدیې چې په ښکاره سینو یې سن بات کولو ... حریان ځکه شوم ورته ، چې زموږ دَ ټریپ دَ ګائیډ له رُویه ... په تهائي لېنډ کې دَ سمندر په غاړو باندې دَ سن بات کولو په وخت دَ بدن خاص برخې پټول لازي دي .. او دلته چې مې دا حال وَلیدو ، نو دَ تهائي لېنډ قانون راته څه غوندې کمزوره ښکاره شو – او چې دلته خال خال دَ حکومت سړي او ژوند ساتونکې هم ګرځېدو –

دَ واړه ټاپو په غاړه باندې دَ نور ژوند پرته موټر بوټونه ، آسماني سایه وانونه (په آسمان کې دَ الوتلونکو چهتریانې) واټرسکوټران او خاې ځای دَ ګېند لوبې هم دَ کتو وَړ او خوندَورې وې - که یو خواته زما په خیال چې زه یوازې هغه سړی هم وم ... چې جامې مې په تن وې – هم ځکه خو به ځینو ماته داسې پورته کښته کتلو لکه زه چې دَ دُنیا دَ داسې رنګه مغربي چارو ښځه بې خبره ورته بربېښېدم - که څه هم هغوئ په خپل سوچ کې صحیح ؤ ، خو کمزوری مې بیا هم چاته په لاس شاید چې په دې وجه نه ور کوله چې پښتون وم - مطلب، چې زه یو ځل یوې خواته په رېګ باندې ناست وم، چې دوې تهائي پېغلې راوَرسېدې او په څنګ کې راسره کښېنستې او وائې...

" مساج مساج ؟ "

که مې څه هم ورسره دا خبره نه وَ منله ، خو خبرې مې ډېرې ورسره وکړې - دا دواړې مسلمانې پېغلې وې او وئیل یې ...

" دَ مساج کار په تهائي لېنډ کې زیاتره مسلمانې پېغلې کوي ، ځکه چې دا تر نورو سپکو کارونو درونډ او ښه کار دی "

ما ورڅخه پُوښتنه وکړه ، چې...

" نران مو څه کوي... چرته مې په ستاسو دَ شمېر په سمه نه وَلیدو "

هغوئ وئیلو ...

" زموږ زیاتره نران په ښار کې خواري کوي او یا دې خوا ها خوا لانچونه چلوَي "

له دې ځایه ماځیګر خواته بیرته پټایا ستې ته راوړل شولو –

*****

دَ شپې نهه بجې يې Alcazar show ته بوتلو - په دې غټ ننداړتون کې دَ تهائي ژوند ژواک ښووني په نوې او خوندور ډؤل وړاندې کېدلې - دَ حېرت خبره دلته دا وه، چې په لوی سټېج باندې ننداړې دَ هرې لوبې او ډرامگۍ او سندرې يا بيا بيا رقصونو ورسته داسې ژر ژر بدلېدلې ، چې دَ سړي به وربانديې دَ جادوئي عمل گمان وَشو - گوا دَ سټېج درست ماحول به دَ هرې لوبې دَ موډ په سمون داسې په تادۍ بدلېدو لکه دا هر څه چې ژوندي نه .. دَ يو فلم برخه وي - له دې خوندورې شو دَ کټلو ورسته موږ ټول ملگري دَ شپې يولس بجې خواته دَ پټايا په فرسټ روډ کښته کړل شؤ ... يو عجيبه غوندې حال ؤ په دې روډ- هر لور رڼاگانې ، بارونه ، سازونه ، دمامې ، مستيانې په بېلابېلو نومونو باندې سرته رسېدلې او دَ دُنيا جهان ټوؤرسټانو زړونه يې غولوَلو - داسې بربښېدو لکه مځکه چې ځنگېږي ، خو عجبه بيا هم دا وه چې ودانيانې او مانېيانې دَ دې روډ لا هم هغسې ولاړې وې - په هر دويم گام ښځې او نرښځيان په رنگينو جامو کې نه يوازې ولاړ ؤ بلکې په ښکاره ښکاره يې وَ خلگو يعنې ټوؤرسټانو ته دَ هغوئ دَ خوښې هر اړخيزه خواهشاتو پوره کولو دپاره بلنې هم ورکولې - گوا انساني ژوند او اخلاقياتو رسۍ داسې په آزادۍ دَ شيطاني وحشت په نيت شلولې ... چې زما په رنگه يو ساده پښتون يې په بيا بيا غوږونو نيولو باندې مجبوره کولو - نه يوازې دا ، بلکې دَ روډ په دواړو څنډو ولاړو بې شمېره پېغلو داسې رقم بلنې هم ورکولو ته چمتو وې - چا وئيل ، لائيو شو ... لائيو شو ، چا وئيل ، دا ډسکو ... ها ډسکو ، اې گوگو ، داسې بار هاسې بار او تر دې هانده چې ځينو دَ لېډي هوم ... لېډي هوم مشهوريانې او بلنې هم ورکولې –

غرض دا ، چې دلته ايمان ساتل وَ سړي ته گران پرېوځي - ولې چې دلته ښځې او سړي دَ مختصرې مودې دَ رښتې په نيت جوړه جوړه داسې گرځي لکه هغوئ چې دَ جنم جنم راهسې ملگري پاته شوي وي - بس يَو زه وم، چې نه تش مې دَ گلانو دَ ښکولو څخه ځان ژغورلَو بلکې دَ پټايا بيچ دَ دغې شپې دَ مستيانو په نوم لوگی شوؤ گلوربنو لارو کې خورو ورو ازغيانو څخه مې جامې هم ژغورلې - هو، داسې نه ، چې زما په سينه کې زړه نه ؤ او يا سړی نه وم ، خو خبره هغه دَ هوشيارانو ، چې زړه ؤ لاکن همت نه - نو ځکه دَ بېلابېلو ناښکاره ويرو سره ملگری يوې بلې خواته په چکر وم - يعنې شايد چې زه هغه واحد سړی وم، چې چرته هم يوه بار کې نه کښېنستم او نه مې دَ پټايا بيچ په رنگونو کې ځان رنگ کړو –

دَ پټايا بيچ په باب دا خبره مشهوره ده، چې دلته دَ دُنيا جهان خلگ يا ټوؤرسټان (په خاص توگه نرينه) ځکه په زيات شمېر راځي ، چې ورځ په خوب او شپه تر سهاره په ويښه تېرولو عادت دَ رواج ځای نيولی دی - او بيا دَ ښار دَ سمندر دَ غاړې آمدني په يوه ورځ کې لکه يو لکهه ډالره پورې وي - او په دې کې دَ گټې زياته برخه دې هېواد ته دَ تهائي پېغلو دَ موسکاگانو او رقم رقم روا کړل شوؤ ناروا اداگانو په بنسټ دَ ټوؤرسټانو دَ زړونو دَ غولوَلو له سوبه لاس ته ورځي - وئيل کېږي ، چې دَ دې هېواد په خوشحاليانو ساتلو کې دَ دغو پېغلو لويه برخه وي - ولې چې هغوئ په خوږو خنداگانو ، ناروا نازونو او اداگانو باندې دَ سېلانيانو جېبونه داسې صفا کوي ، چې دَ يو څو ورځو ورسته دغه سېلانيان خپلو هېوادونو ته ستنېږي

، نو چپ دَ جهاز له ټکټه يې بل هيڅ څه هم په جېبونو کې نه وي پاته شوي - داسې ځکه، چې تهائي پېغلې دَ نريناؤ دَ کمزورۍ رګ نيولو په هنر کې خورا غښتلې ګڼل کېږي - هم شايد دغه وجه وه، چې دغو ماربچئيو تهائيانو ته زما ايکړي بده ښکاره کېدله او هڅې يې کولې چې دغه با ايمانه پښتون هم په يوه نا يوه طريقه ورګېر کړي - خو ، ما له هيڅا سره هيڅ رقم خبره هم نه منله - خو هغوئ هم شکست نه منلو او ما ته يې په رقم رقم نومونو تلکې درَولې ... خو زه په کې نه شومه ورګېر - هن ، تر دې هانده، چې زه کله دَ خپل هوټل په لابي کې وردننه شوم، نو يَو تهائي ځوان، چې ورسره څنګ کې يوه چټه پېغله هم ولاړه وه دَ ښې ډېرې نشې په حالت کې راته وَوئيل ...

" لېډي ... لېډي ؟ " ما که هر څو غوږونو ته لاس وړلو ، خو هغه بې غېرته ځوان يوه نه منله او انجلۍ ، چې خور يې ښکاره کېدله تر لاس نيولې زما تر شا شا راروان ؤ - او زه دَ مرګ وام نيولی دَ خپلې خوُنې په لورې په غټو ګامونو روان ....

*****

په دې بل سهار دَ ناری کولو ورسته په وېګن کې Jomthien Beach ، چې دَ پټايا سټې څخه دَ نيمې ګنټهې واټن باندې ؤ ته يوړل شولو - دَ پټايا بيچ په مقابله کې دا بيچ نه يوازې غټ ؤ ، بلکې دَ ځوانيانو ، مستيانو او ښائيستونو په اړه ځانګړی هم - دَ ژېړبخون رېګ او تکو شنو اوبو په دغه سمندري غاړه باندې مې په لومړي ځل اوبو ته ځان وَسپارَلو او دولس بجو خواته مې دَ ملګرو سره په وېګن کې دَ بنکاک په لور مخه وکړه ... او په هغو لارو دَ تهائيانو دَ کرانګ تهيپ (يعنې دَ خُورو ښار) ته يو ځل بيا روان ؤ - دا ټريپ دَ سېل دَ اهميت څخه پرته په دې وجه راته په ګټه تمام شو ، چې دَ اختر قزلباش غوندې غښتلی او خواخوُږی دوست مې په برخه شوی ؤ –

*****

بيرته هغه زه وم او کهرانه ګيسټ هاؤس ، چې هم ارزانه ؤ ، او هم دَ ښائيسته او خوش رنګه اندرا مارکېټ سره ورته ... دا مارکېټ څه ؤ ، دَ کلې دَ ګودر تنده ورباندې ښه ماتېدله - ما او اختر قزلباش، چې زما دَ هوټل څخه په څه فاصله باندې په مېټرو پېلس کې استوګن ؤ ، هر ماځيګر به موږ په سېل وتو - اختر قزلباش به له تهائي پېغلو سره رقم رقم ټوکې او شوخياني کولې – يَو ماځيګر، چې موږ دواړه په اندرا مارکېټ کې ګرځېدو ، نو اختر قزلباش دَ يوې تهائی سره په شوخۍ کې څه داسې اخته شو ... چې هغې انجلۍ ورته وئيلو ، چې ...

" انګرېزي مه وايه ... تهائي وايه تهائي وايه "

" زه پشي نه يم چې په مياون ميان به درسره ژغېږم "

ده به لا نورې خبرې کولې ، چې هغې تهائي پېغلې دا خبره په ځان څه بده وګڼله او وار يې داسې په تادۍ وَ لاس ته کړو ...

" زه بيا سپۍ نه يم ، چې ستاسو په رنګه به باؤ باؤ کوم "

دا باؤ باؤ يې داسې په خوند او په طريقه ادا کړو ، چې ما او اختر دواړه داسې خندا په سر شولو ، چې دَ هغې په شونډو هم موسکا خوره شوه -

*****

دَ سپېل اتم سهار ؤ ، چې دَ کهرانه ګيسټ هاؤس څخه دباندې دَ مېټرو پېلس هوټل خوا ته دَ اختر قزلباش سره دَ ليدلو په نيت روان وم - بس چې څنګه دَ خپل هوټل له روډه دَ ښي لاس په کوڅه وګرځېدم ، نو يَو تور بانجني کلر موټر کار چې ټولې شيشې يې هم تورې وې ... زما دَ څنګه وَدرېدو ، شيشه کښته شوه او يوه ټين ايجره تهائي پېغله ، چې تور نرم وېښته يې په مخ خُنګېدلو .. په کې ناسته وه ... راباندې ژغ وکړو ...

" مېن ... چرته روان يې ؟ "

ما ورته وئيل ...

" مېټرو پېلس هوټل ته "

دې لاس شاته وَ غزَولو او دَ شا دروازه يې څه غوندې خلاصه کړه ...

" راځه... زه به دې ډراپ کړم "

يَو وار لا زړه راته وَ وئيل ، چې ورسره کښېنم ، خو بيا چې مې دې پټ چارې انجلۍ ته پام شو ، نو انجلۍ راته انجلۍ نه... بلا ښکاره شوه ... نو ځکه مې لاس ورته دَ شکريه دپاره پورته کړو او وئيل مې ورته ، چې...

" نو تهېنک يُو "

او مخته روان شوم - هغې بيا راپسې ناره کړه او ګاډۍ يې زما سره سره روانه کړه او پرله پسې راته ګډه وه ...

" Man … Hey Man … No Problem … come come … join me "

لاکن زه وم، چې خپله لاره مې داسې په چسپاندۍ لنډَوله ، لکه جوړه چې تهائي اژدها دَ هغې چاکلېټي انجلۍ په بڼه کې راپسې وي او له خُلې څخه مې ورته " No..No " وتلو – لاکن هغه تهائي پېغله هم دومره

رډه وه، چې زما په خبره يې سر نه خلاسَولو - زړه مې حلق ته راغلی ؤ - که ورځ نه وی ، نو کېدای شو چې منډه مې کړې وی او بيا غم دا هم ؤ، چې يو بل خواته په دې کوڅه کې سړي هم کم کم ليدل کېدو او ځوک چې ؤ هم، هغوئ خپله خپله لاره وهله .. نه يې په ما او هغې کې باک کولو اونه يې زموږ په لور په هېره راکتلو - ما په بيا بيا هغې ته سوري وئيل او معافي مې ورځخه اخيستله ... او لاسونه مې جوړه ورته نيولی ځکه نه شو ، چې دلته چا ته لاسونه جوړول ... هغه ته هرکلی وئيل دي - خو دَ هرڅه پرته مې غوږونه په بيا بيا ورته وَنيولو ... ځکه چې دَ هغې په دې تکراري ضد ماته خپل مرګ يقيني شوی ؤ - خو دا وه چې ما ته به يې په ماته ګوډه انګلسۍ کې بيا بيا وئيل، چې...

" Come …. Come Join Me …. My Friend … don’t worry "

يَو وخت چې زه دَ مېټرو پېلس هوټل په کوڅه کې وګرځېدم، نو ګاډۍ هم څه شاته پاته شوه - ما وئيل ، چې اوس به ورڅخه خلاس شم - ولې چې هوټل اوس بس په يَو څه فاصله باندې ؤ - دغه سوچ مې کولو ، چې ګاډۍ هم راپسې بيا راوَرسېدله - دې ځل خو دومره راسره نيږدې روانه وه ... وايم چې هغې ايله لاس نه راواچولو ... ګنې که يې غوښې وه، نو يې اغوا کولی هم شوم - دا هغه وخت ؤ، چې مې په مزغو کې دا خبره راغله ... هغه هم دَ حېرت سره ګنډلې ، چې دا هم عجيبه هېواد دی ، چې ښځې يې نرانو ته په ګاډيانو کې لفټونه ورکوي ... که څه هم دَ دې خبرې برعکس زما په هېواد کې کېږي - نو ځکه خو زه په نره ځان دومره عاجزه شوی وم، چې شاپېرۍ راپسې وه او زه لکه چغال په منډه – يَو دوه ځله يې زما توجه دَ ځان په خوا اړَولو دپاره په هارن لاس هم کښېښولو... چې به مې ورته وکتلو ، نو دې به په شونډو ژبه تېره کړه او يوه سترګه به يې داسې پټه کړه لکه جوړه چې يې اوړه راپسې تمام شوي وي - او ناپېښنه خو هغه وخت وَشوه ، چې زه دَ هوټل په ګېټ ځنګه دننه کېدم، نو دَ خدائی په اماني دپاره مې لاس څه ورته پورته کړو ، چې هغې شونډې په خشم کې وَ چيچلې او له ځان سره په ترئيو تندي وَبُونېده - خود به يې کلکه شکنځا راپسې کړې وي... او بيا يې په ابکسلېټر پښه داسې کښېښوله، چې ګاډۍ ايله وانه لوته -

دا واقعه چې مې اختر قزلباش ته دَ هغه په خونې کې وکړه، نو ده زما په حال او شوق ډېر سر وَښورَولو او وئيل يې...

" څه ګولډن چانس دې دَلاسه ورکړی دی "

او بيا يې راته وئيل ، چې ...

" داسې پېښې دلته اکثره دَ خوش قسمته غېرملکيانو سره کېږي - يعنې دَ غټو کورنيانو انجونې داسې دَ دوئی دَ راګېرَولو په چکر کې ګرځي راګرځي - ولې چې دغه دَ لوئيو کورنيانو انجونې هرڅه هر څه دلته په خپلو سترګو ويني ، خو دَ خپلو خواهشاتو تسکين دَ عامو انجونو غوندې نه شي کولی – نو ځکه يَو نا يَو غېر ملکي ځوان په تلکه کمې راګېر کړي او ځوځو انجونې ...."

دَ ملگري اختر دا خبرې په ما هم ښې وَلگېدې – مگر دې وخت مې کولی هم څه شو ، چې موقعه مې دَ لاسه وتې وه -

دغه ورځ اختر قزلباش په ضد ؤ ، چې دَ بنکاک یوه تحفه زما په خوښه راته وړاندې کړي – ولې چې دائی نن ماځیگر جرمنۍ ته روان ؤ - که څه هم ما نه ورسره منله، خو ده راباندې په زوره وَمنله ... هو ، دَ یَو ښېخي ښه دوست په حېثیت - په ټېکسي کې یې کښېنولم او هلته یې بوتلم، چرته چې له ځانگو راشلېدلي گلونه دَ خزانه په امان او په هر موسم کې ژوند کولو ته جوگه برېښېدلو - هو ، هم دغه گلونه خو دي ، چې خوشبویانې پاشي - هرڅه هرڅه ، خو حریان په دې خبره وم، چې دَ ملگري اختر دَ اخلاس مخې ته زما په څُله کې دَ انکار توري څله اقراري شوي ؤ ؟

*****

دَ فرورۍ څلورمه وه، چې زه دَ بُدها له ښاره په ټېکسي کې دَ ائیرپورټ په خوا داسې مړَغونې روان وم، لکه هرڅه چې مې دلته پاته شوي وي - بس ایله مې وَنه ژړلو ، گنې نور خو مې طبعیت ښه خټه شوی ؤ - او عجیبه خبره دا وه، چې دلته دَ راتگ په وخت چې زه څومره له وسوسو او ویرو سره ملگرې راغلی وم ... اوس دَ تلو په وخت دغومره زړَور او دَ خلگو خبرې راته ایله هوائي خبرې محسوسېدلې - ولې چې ، که لاره هر څومره ازغنه وي ، نو دَ گلونو طلب گار تر گلونو پورې نه یوازې ځان رسَولی شي ، بلکې دَ ازغنو ځانگو څخه جامې هم په خپل هوش او هوشیارۍ ژغورلی شي - او بیا پام خو ، زموږ په څېرې پړې مشرقي نړۍ کې هم په کار دی - داسې ځکه، چې ولاتونه او هېوادونه که هر څومره بدل بدل دي ، خو انسانان او انساني روئیې دَ خپل خوی او بُود او جبلتي جوړښت له سوبه یَو رقم..... که داسې نه وای ، نو هر انسان به ځان ځان ته مکمل وای او دَ بل سره دَ ملاقات حاجت به یې نه درلودلو –

هلته ... چرته چې سترگې ژغېږي

تاثراتي لنډیز

"په ایران کې اسلام هم شته او اسلامي قانون هم - لاکن گوره چې خلک ورځخه دَ فرار لارې څله غواړي ؟ چرته دَ تاریخي سېکولر ایران دَ منځه تگ خو بې وخته نه ؤ شوی ؟ او یا کېدلی شي چې خلک یې لا تر اوسه په ذهني توگه دې نظام منلو او قبلولو ته تیار نه دي .... هرڅه هرڅه ، خو دَ سېلاني دپاره دَ سترگو

وړاندې ښکاره ایران ، په هره اړه ساری نه لري ... په ښکاره دَ ژوند کولو طور طریقه په هره معنا کې مغرب وزمه ده ، خو رښتیا خبره دا ده، چې ایراني ژوند لا خو په معنوي توگه دَ مغرب تقاضې نه پوره کوي ... که څه هم په لاره یې روان برېښي " (شوق)

"آئیډیل"

ما چې کله هم دَ ژوند په گودر باندې
کومه پېغله ژغوَلې ستا په باب ده
هغې ماته سر تر پایه دي کتلي
بیا یې دومره دي فقط راته وئیلې
چې "دَ خیال په نیلي سپور
اې لېونیه !
دا جنۍ زمونږ په کلي کې نه اوسي
شاپېرۍ زمونږ په کلي کې نه اوسي"

(شوق)

تر یورپ پورې دَ وچې لارې دَ مزل کولو په نیت ما او ملگري جمعه خان کاکړ بېگونه په اوږو باندې راوَځېولو او په ۲۸م اکتوبر کال ۱۹۹۳ غرمه درې بجې دَ پاکستان دَ سهېلي لوېدیځې څنډې ورستني ښار تفتان څخه وَ ایران ته ورننوَتو - لمر هغه ؤ ، دَ لمر وړانگې هغه ، موسم هغه ... هن چې دَ وختي ژوند کېفیتونه هم هغسې ؤ - خو بس که بدل ؤ ، نو هغه ؤ دَ دې ځای انسانان او دَ دَ هغوئ انساني خصلتونه - گوا یَو دم دَ علم په رڼا باندې هر یَو کس راته منور غوندې ښکاره کېدو - په مخونو باندې یې کوُنډۍ ږیرې درلودلو او په پتلونو او شرټونو کې پټ ایراني نرینه په ژبو ډېر پاسته او په اخلاق ډېر زیات خواږه او دَ سپین رنگت او جگ والي له سوبه سترگو ته دَ یَو مهذبه قام غړي برېښېدو - که څه هم دَ دواړو هېوادونو تر منځه راکښل شوې دَ پُولې کرښه دَ ولانگلو دپاره دَ گامونو په کچ دَ یَو منټ یا نیم منټ لاره وه - خو زمونږ او دَ هغوئ تر منځه دَ دومره زیات توپیر مخې ته راتلل څه وړه خبره نه وه - او بیا چې څنگه مونږ دَ ایران په مځکې باندې قدمونه ږدلو ، نو وخت یوه نیمه گنټهه شاته ټوپ کړو - گوا دَ پاکستان درې نیمې بجې یَو دم دَ ایران دَ ماځپښین په دوؤ بجو بدلې شوې -

ایران ، چې دَ پاکستان وَ سهېلي لوېدیځ اړخ ته په ۱۶۴۸۰۰۰ مربع کلومیټرانو باندې محیط یَو خور وور آزاد اسلامي هېواد دی ، په ۵۶۰۳۱۰۰۰ مېښته خلگو باندې اړه لري - تاریخ وائي ، چې دَ آریائي نسل

وګړي، چې کله دَ روس دَ سهېلي برخو څخه دَ نوي مسکن په لټون وَ وتو ، نو ځينو وګړو دَ پارس يعنې دَ ننني ايران دَ سيمې په خوا مخه راوکړه او په هغوئ کې ځينې دلته مېښته شولو او پاته نور وګړې برصغير ته وَرسېدو - بيا دَ وخت سره سره دغه پخواني آرين وګړي ، چې "ماد" او "پارسي" نومېدلو په ښېلو ښېلو وړو وګړو يا ټبرَونو کې په لساني بنيادونو وَوېښل شول - دَ نن په دې ايران کې دَ فارسی سره سره چې کومې نورې ژبې وئيل کېږي ، په هغوکې کرُدي، عربي ، بلوڅي او ترُکي ژبې دي - او ښکاره خبره ده، چې هم دغه ټولې ژبې دَ پخواني آريائي نسل څخه دَ رازېږېدلو ټبَرونو يا وګړو ژبې دي، چې خپل خپل ارتقائي عمل يې تر ننه پورې په ښېل ښېل تشخيصي توپير رارسَولی دی – او اوس ځان ځانته قامونه لري - پرته له دې، دغه ايران دَ نړۍ په هغې نو مورې سيمې باندې پروت هېواد هم دی ، چې په خاوره باندې يې نه يوازې سلمان فارسي، عمرُ خيام، فردوسي، حافظ شيرازي ، سعدي ، امام غزالي او نظيري رنګه ستر او بې ساري انسانان زېږېدلي يا پاته شوي دي... بلکې دَ رستم غوندې تکړه او زورَورو پالوانانو مسکن هم پاته شوی دی - مطلب مې دَ خبرې دا ، چې دَ پرون په رڼا کې دَ نن ايران هم په درسته نړۍ کې په ښېلا ښېلو ميدانونو کې ځانګړی حېثيت لري ... چې دَ روښان سباؤن په لورې نه يوازې تلو ته جوګه دی بلکې دَ دُښمنانو او حاسدانو په سترګو کې کوُټېږي هم –

*****

کله چې موږ په ټېکسي کې دَ زاهدان په لور روان وُ ، نو تر ډېره پورې خو دَ مخامخ راتلونکې هرې ګاډۍ څڅه وېرېدم او ځان به مې ټول ټول کولو ، چې چرته زموږ په دې ټېکسي باندې نه راوَخېږي - ګوا دَ مخالف سمت ګاډۍ چې به څومره څومره رانيږدې کېدله ، نو زړه به مې له وېرې حلق ته راغلو .. خو بيا چې به زموږ کينڼ لاس ته تېره شوه... نو زړه به مې ايله په ځای شو - خبره ناشُوده نه وه ، موږ نابلده وُ - ولې، چې دلته ټرېفک په ښي لاس چلېدو - بس به دغه رنګه حال کې چې څنګه څنګه ټېکسي مخته لاره لنډَوله ، نو دَ تک تور پراخ او هوار سړک دواړو خواؤ ته که څه هم هغسې غوُنديانې ، لږ ډېرې سمې مځکې او يا دَ غره لمنې وې ، چې ځای په ځای په کې واړه کلي او کورونه آباد وُ ، خو سترګو ته يې سکون بخښلو - څه مخته دَ ټېکسي ډرائيور ، چې وړه کوُنډۍ توره ږيره يې په مخ درلودله زما او دَ جمعه خان کاکړ دَ ښېلا ښېلو سوالونو په ځواب کې دومره معلومات راپه ګوته کړو ، چې موږ دَ ايراني ماحول، لږ ډېر رسم و رواج او څه څه دَ هغوئ دَ قانون په دائره کار هم بلد شولو - لاکن دَ هغه ډرائيور دغې خبرې موږ ډېر پرېښانه کړي وُ ، چې ګنې...

" پام کوئ پام ... داسې نه ، چې په يوه وړه غوندې ورانی مو سرونه قلم شي "

موږ هم ملامت نه وُ ، ولې چې رقم رقم وسوسو سره ګنډلې وېرې مو هغه وخته لا په زړونو او ذهنونو کې ځای نيولی وُ ، چې دَ ايران په باره کې ر رانو تلو په وخت په لومړي نظر دَ ستر امام خميني دَ عکسونو سره په دېوالونو نوښته شوې نارې لوستلې وې - ګوا دَ سترو مذهبي هيروګانو دَ زنده باد له سلوګنانو سره (مرګ بر امريکه ، مرګ بر اسرائيل) رنګه دَ نفرت دَ انتها ښودنه... نه يوازې دا بلکې دَ دغسې نارو پرته دَ اسلام

دَ سر لوړی، دَ اسلام دوستی په حق کې ببلابېل قومي جهادي نظر او دَ کُفر په زد ډېرې نارې په هر دویم دېوال او لګېدلې بېنر باندې لیکل شوې وې - خو بیا چې دَ ټېکسي ډرائیور خبرې لا په کې ورګډې شوې ، نو زه او زما ملګری لا نور هم وارخطا شولو او یَو بل ته مو داسې په بیا ورکتلو لکه موږ چې به ډېر ژر له یَو بله بېلېږو - نو ځکه مې جمعه کاکړ ته وئیل، چې...

" وروره !! ما و تا خو دَ آزادۍ فضا مارغان یُو ... لاکن خیال به کوؤ ... ډېر په سوچ او پام به دلته په دې هېواد کې قدمونه ږدو "

" هو ... دَ دې خلګو هیڅ پته نه لګي - دوئی تر اوسه لا په حالتِ جنګ غوندې کېفیت کې دي او له ذهنونو ځخه یې دَ ماضي تراخه وختونه نه دي وتي – داسې نه چې سرونه وَ بائیلو "

او دغه وجه وه ، چې موږ دواړه له ډرائیور سره هم په ډېر جیو جار خبرې کولې – هڅه مې دا کوله ، چې یَوه داسې کړه یا ترخه خبره مې له خُلې ورته نه راوَخېږي چې لاسونه یې زموږ تر غاړو راوَرسېږي - هو ، که څه هم هغه پخپله ټوله لاره دَ دې هېواد دَ انقلابي او اسلامي نظام په زد راته ګډ ؤ او دَ پاکستان تر ټاک اوینبتې خپلواکی یې په درنو ټکو کې ستائیله -لکه دا خبره ، چې به یې په مختلفو حوالو بیا بیا کوله ، چې ...

" په پاکستان کې که نور هیڅ هم نه شته ، خو دَ خلګو دغه ځانته په خپله خوښه ژوند کول یې غټه معنا لري او بس "

دا او داسې نورې خبرې یې لا سرته نه وې رسوَلې ، چې یوه ګټهه تېره شوه او موږ زاهدان نامي ایراني ښار ته وَرسېدلو او په نه ساعت کې بیا دَ ګېراج نامي ځای ، چې ورڅخه دَ تهران دپاره بسونه تلو کې له ټېکسي څخه کوز شولو - دا دَ ښار یوه خوش رنګه برخه وه – بلوڅي او فارسي په کې وئیل کېدله - که یوې خواته ته ټول نرینه په انګرېزي جامو کې پټ ؤ ، نو بلې خواته یې ښځو تور غټ پړوني په ځان داسې راپېچلي ؤ ، چې بې دَ سپینو او غوُنډو څېرو یې دَ بدن بله یوه برخه هم نه ښکاره کېده - دلته دَ بسانو درې غټې کمپنۍ وې .. لکه T.B.T ، ایران پېما او شرکتِ تعاوني ... او دَ هرې کمپنۍ دفتر مخته ښائیسته او نوي جوړ مرسډېز بسونه ولاړ ؤ - په ایران پېما دفترٍ کې مې دَ تهران دپاره دوه ټکټونه واخیستو او بیا یې دفتر سره جوخت هوټل ته دَ ډوډۍ خوړَلو په نیت ننوَتو –

دَ دې ځای دَ وخت په سمه درې نیمې بجې خواته بس دَ تهران په لور مخه وکړه - بس څه ؤ، تیار جهاز ؤ، پاسته او غټ سیټان یې درلودلو ، پراخه پراخي وه په کې او تر ټولو ښه خبره لا دا وه چې دَ ښائیسته ناستو انسانانو همسفري دَ اوږده سفر ټولې ویرې او وسوسې زموږ له زړونو څخه نه یوازې وَ ایستلې ، بلکې په بس کې دَ ناستو ایراني خلګودَ خواپاکی او دَ خوش اخلاقی مظاهرو موږ ته هم دَ هغوئ په انسانیت وزمه ماحول کې دَ برخه جوړېدلو احساس له تلقین سره ملګری راپه برخه کړو - نه یوازې په بس کې دا خبره رامخې ته شوه بلکې ما او جمعه خان دَ بس اډې دَ خواپاکې پرته دَ هغه هوټل چې موږ په کې خواړه خوړلې

ؤ ، هم په ښو ټکو ستائیلې ؤ - ګوا ما او زما ملګری دَ دې هېواد له باډري ښار زاهدان څخه لا دَ دې خلګو په حقله ښه دروند تاثر غوره کړې وې - هو ، شاید ، چې دا خلګ دَ دې حدیثٍ نبوي مبارک (النظافت من الایمان) معنا او مفهوم ته سم په نره رسېدلي ؤ ، چې دَ شاته پاته شوې اډې په هر دفتر، انتظار ګاه او هن چې په دې بس کې هم یَو ځای کې لیکلې شوی ؤ - دا خو ؤ دَ ایران او ایرانیانو دَ صفائي حال... سړکونه او په سړکونو روان ټرېفک یې داسې تاثر راکولو ، چې دَ ایران خلګ چې زموږ له (دَ بودګانو سره دَ مطابقت لرلو تر هانده ساده) خلګو څخه یوه پېړۍ مخته وتې وي - دلته دَ منظمه انساني ژوند پرته داسې څرګندېږي لکه په دې هېواد باندې چې کله هم جنګونه یا خوني انقلابونه راغلی نه وي - ولې چې نه مې چرته مات پُل تر سترګو شو او نه مات دېوالونه - نو له دې څخه دا څرګندېدله ، چې انقلاب تش دَ شاه او شاهي نظام په زد نه ؤ راغلی ، بلکې دغه انقلاب دَ اسلام او انسانیت په اړه هر اړخیزه انقلاب هم ؤ - ګنې یَو هېواد هم دَ نړۍ دَ نورو هېوادونو دَ مرستې بغېر دغه رنګه ژوند ته په همت او مړانه اوږه نه شي ورکولی ... لکه دَ ایران اوسنی اسلامي او جمهوري حکومت چې یې خپلو وطنوالو ته دَ ژوند ساتنې په حقله ورکوي - او بل، دا هر څه داسې ښکاره کوي ، لکه ایراني قام چې یَو وار بیا په خپل سر دَ زغمنې او مړانې ، هغه رنګه ښوؤنه کولو ته جوګه شوی دی ، کومه چې ډېر پخوا زمانې کې دَ پارس یا فارس (دَ نن ایران) وګړو دَ چنګېز خان او هلاکو خان دَ ظلم او بربریت په زد کړی ؤ - نه یوازې دا ، بلکې دَ ایرانیانو دې همت دَ فرهاد دَ جنون یادَونه هم تازه کوي ، چا چې دَ خپلو متو په زور دَ شېرینۍ ، چې دَ باچا خسرو پروېز (۵۹۰ - ۶۲۸) رانی وه ، دَ مینې په نشه کې دَ بېستون نامې غره څخه دَ شوُدو ویاله دَ هغې تر ماڼۍ پورې وړې وه -

ماخُستن وَ خواته بس ، چې دَ ایران خلګ ورته اوتوبوس وائي ، یوه ښار ته دننه شو ... بازارونه بند ؤ ، خو خال خال هوټل او یَو نیم دوکان ، چې په لویه لاره جوړ ؤ ، دَ مسافرانو دپاره خلاس ؤ - بس دَ یوه هوټل له مخه تم شو او ټولې سوارلیانې دَ ډوډۍ خوړلو او نور حاجت سر ته رسَولو په نیت ورڅخه کښته شو - دا کرمان نامې ښار ؤ - دلته مو په هوټل کې جوجا کباب، چې دَ ایران په خاصو خوراکونو کې یَو خوراک دی وَخوړلو ... او سلېماني چائی مو له نخودو سره وَڅیښلې - او بیا دَ ماخُستن لمونځ کولو ورسته په بس کې کښېنستو - دلته دا خبره لیکل ضروري ګڼم چې که څه هم سفر ډېر خوندَور ؤ ، بدني او ذهني ستړیا یې نه درلودله ، خو دَ پاسبانانٍ انقلاب دَ عسکرانو بېخي زیاتې او بیا بیا تلاشیانو له سوبه مو ساه څُلې ته راغلې وه - دَ لوې لارې هر وړکې او غټ ښار ته ورننوتلو څخه مخ کې یا ورڅخه وتلو په وخت په یوې نا یوې عسکري چوکۍ باندې به خامخا اوتوبوس شل یا پنځویښت منټه دپاره درېدو او سوارلیانې به دَ تلاشۍ او تپوسونو دَ زړه ازارَونکو تر هانده مرحلو څخه خامخا مخامخ کېدې - بیا یې هم کور ودان، چې موږ یې نه تنګولو ... بس فقط پوښتنې به یې راڅخه کولې او تش زموږ پاسپورټونه به یې کتل - لاکن خپل هېواد وال ، په تېره بیا ځوانان خو یې دَ سر له ویښتانو بیا دَ پښو تر نُوکانو پورې تلاشي کولو اوچپه راسته پوښتنې به یې ورڅخه ډېر په جابرانه انداز کولې - داسې حال ته اشاره کولو په وخت زما ملګرې وئیل ، چې...

"دا خو عسکري چوکیانې نه ، بلکې تیار امتحاني سېنټران دي"

او خبره وه هم دغه رنګه - ولې چې دَ مخ او دَ شا دَ تلاشي کولو پسته دَ دغو ځوانانو دَ خشم ، بې زارۍ او کرکې کېفيتونه دَ هغوئ په څېرو له ورايه ښکاره کېدو ، خو هيڅا څُله نه شوه ښوېلی او نه يې اظهار په تورو کې کولی شو – بس يَو بل ته به يې ګاهی ګاهی وَ کتلو او سرونه به يې يوې بلې خواته وَښورَولو - هرڅه هرڅه ، خو دَ هغو ځوانانو دَ تنديانو ګوُنځو به يې دَ زړه حالونه وئيلو - رښتيا خبره دا وه، چې دَ انقلاب دَ ساتنې دا شکي او ازاري انداز يې زما نه شو خوښ... خېر، يَو وخت مې سترګې سره ورَغلې وې – که يې دَ يامان نامي ښار په اوله چوکۍ نه وای بس درَولی، نو ممکنه وه، چې تر سهاره به په خوارړه خوب ويده وم -

سهار شپږ بجې خواته اوتوبوس دَ لارې په يَو غټ او ښائيسته غوندې هوټل باندې تم شو ... دا دَ لوې لارې هوټل دَ صفائي او ښائيسته والي او انتظام له جوره زموږ دَ غټو ښارونو دَ لوړ ستېږښدرَهِ له ريستوړينتونو څخه هم يَو په لسه ښه ؤ - دَ خوراک څيښاک دَ اوچت معيار او خواپاکۍ دَ بې ساري کېدو پرته دَ دې هوټل واش رومان دَ ستائينې وړ ؤ – خو دلته هم په يوه واش روم کې په دېوال باندې په څلورو رنګينه قلمونو باندې ليکل شوې فقره ، ګوا " لعنت بر رژيم آخوند " داسې خبره زړه ته راواچوله ، چې ګنې اوسنی انقلاب يې په خطره کې دی - ولې، چې په واش رومونو يا حاجت ځايونو کې دَ خلګو دَ کنځلو تحريري اظهار دَ کرکې او بې زارۍ انتها ګڼل کېږي - دغه رنګه سوچ يوازې ما نه درلودلو ، بلکې زما ملګرې جمعه خان کاکړ هم په دې هوټل کې دَ چائی په مېز راته وئيل، چې...

" دَ دې هېواد دَ خلګو دَ سپينوالي وجه چرته دا خو نه ده، چې دَ بې ځايه حکومتي بند بځونو له سوبه وينې په کې وچې شوې دي ؟"

دائی په خپله خبره کې که صحيح نه ، نو غلط هم ځکه نه ؤ ، ولې چې هر يَو سړی يا کس دَ دې هېواد سامولَی سامَولی ښکاره کېدو - هوټل دَ خلګو څخه ډک ؤ ، لاکن ژغژغه يې دومره نه درلودله ، چې څومره په کار وه - او نه مې په يَوه مېز باندې آزاده ګپه تر غوږه شوه - ګنې دا خلګ دَ جامو او کړو وړو په ظاهري وضحه په معاشي توګه خوشحاله هم ښکاره کېدو –

*****

لمر ښه بالا په سر راغلی ؤ ، چې موږ دَ رفسان جان او بم نامې ښائيسته ښاري علاقو څخه ښه ډېر مخته تېر شوې ؤ - او بيا څه وخت ورسته خم نامې ښار هم په يَو اړخ شاته پاته شو - اوس موږ دَ اصفهان په لور مخه کړې وه - دَ خوند خبره مې دا وليدله ، چې رک له باډره تر دې ځايه او بيا مخ مخته هم درست روډ په يوه حالت او روغ رمټ ؤ - له دې خبرې څخه مطلب دا راوَ تو، چې دلته لر او بر ته په يوه سترګه کتل کېږي - که هغه سمه وي او که غر ، په يوه وټه کې تلل کېږي - ګوا دَ باچا نوشېروان عادل (۵۳۱- ۵۷۹) دَ عدل و

انصاف تاریخي خاصیتونه دَ پلارني میراث په څیرلا څه څه دَ نن په دې ایراني حکمرانانو کې هم منتقل شوي ؤ -

دلته دَ سړک دواړه اړخه مځکې دَ زمینداری دپاره جوړې شوې وې ، خو له بده مرغه مې چرته کشت کرونده تر سترګو نه شوه، شاید چې دا یې موسم دَ کروندې نه ؤ - او نه مې ونې په ګڼ شمېر چرته وَلیدې - که څه هم دَ ټېلي فون او دَ بجلۍ ټولې تمبې یې له نرئیو او سمو سکو ونو له ډَډونو څخه جوړې ، ولاړې ښکاره کېدې - نو دا خبره مې مزغو ته راغله، که په دې سیمې یا لاره کې ونې نه شته هم، نو ایران به خامخا ځینې ځنګلي سیمې لري ، چې دا ستنئیانې یې ورڅخه جوړې کړې دي - او دا دی اوس اصفهان ښار هم یَو خواته پاته ګېږي لګیا دی – دَ خپل نامه په شان ښائیسته او ډېر په ترتیب جوړ دغه خور وور ښار مې دننه ځکه نه وَلیدو ، چې موږ په یَو اړخ ګوا بائی پاس باندې ورڅخه تېر شولو - او چې څنګه څه مخته لاړو ، نو اوتوبوس دَ یَو هوټل مخې ته وَدرېدو او دَ چائیو څیښلو او دَ غرمې دَ ډوډۍ خوړلو په نیت سوارلیان ورڅخه کوُز شولو- دلته دا خبره هم کوم، چې دَ ایران خلګ، دَ جوجا او چلو کباب پرته دَ هندوانې او خټکي یا کدو بیجان هم ډېر په خوند خوُري - او پیسته ځکه دومره زیاته نه خوري، چې دَ ببخي زیات پېداوار له سوبه یې ها غه" دَ کور دَ چرګې او دال برابر" خبره یې لکه چې منځ ته راغلې وه –ما او جمعه خان کاکړ بیا پیسته په دې زیاته خوړَله، چې یَو خو ارزانه وه او بل تازه او په خوند مزېداره هم -

دَ قم نامي غټ ښار څخه بیا رک تر تهران پورې نه یوازې علاقه دَ کتو وړ وه، بلکې اوتوبوس هم دَ رفتار په اړه وزرونه کړي ؤ –ولې چې ، درې هوار او تک تور سړکونه له یَو بل سره څنګه په څنګ داسې جوړ کړل شوي ؤ ، چې په یَو سړک له دې خوا ټرېفک تلو ، او په بل ، له هغې خوا راتلو ... او دریم سړک دَ غټو او درنو ټرکانو او ټرالرانو دپاره ټاکل شوی ؤ - دَ مځکې په سر هر څه ، که څه هغه انسانان ؤ او که جوړ کورونه ، ودانیانې او یا دَ کشت کروندې دپاره سمې شوې مځکې او پټیان ... یَو دم بدل بدل ؤ او سترګو ته ډېر ښه ښائیسته برېښېدو –ولې چې تهران اوس په څه واټن باندې ؤ - او هغه وخت هم راغلو، چې اوتوبوس دَ ایران زړه ، ګوا تهران ښار، چې ښې ډېرې درختې په کې ولاړې وې ته منډه وهله - هو، څنګه څنګه چې بس دَ تهران ښار په منځنۍ برخې ته لاره لنډَوله، نو چاپېریال نور نور ښائیسته کېدو لګیا ؤ - لاکن دَ سړک ښي لاس ته جوړه تکه ژېړه ببخي غټ ماجت وزمه ودانۍ، چې مینارې یې تر لرې لرې پورې ښکاره کېدې ، دَ سترګو وړاندې ښه ښکاره کېدو - دا دراصل دَ ستر امام خمیني زیارت ؤ، چې ورسره جوخته دَ اکېډمۍ دپاره ودانۍ هم زیرِتعمیر وه–

دَ ایران دَ وخت په سمه مائیګر څلور بجې اوتوبوس دَ تهران وَ مشهوره بس ترمینال ته وَرسېدو - دغه بس ترمینال څه ؤ، یَو غټ پوخ مېدانی ؤ ، چې په منځ کې یې دوه منزله ګېړدی ودانۍ دَ بسانو دَ دفترونو دپاره جوړه وه ، او دَ هرې کمپنۍ بسان خپل خپل دفترونو مخته په لائنونو کې ولاړ ؤ - که څه هم موږ ډېر ستړي شوي ؤ، خو دَ ستړیا دَ وساکولو دَ مخه مو غوښتلو، چې دَ ټُرکي دَ استنبول دپاره دَ سبا ټکټان تر لاسه کړو- دَ پوښتنې کولو ورسته راته پته وَلګېده، چې دَ ټُرکي دپاره بسونه دَ آزادۍ ترمینال څخه ځي - نو ځکه ببګونه په اوږو راټال زه او کاکړ صاحب په ټېکسي کې تر یاد شوې بس اډې پورې ځانونه وَ رسَولو او

هلته مو دَ سبا نه بلکې دَ بل سبا ، ګوا ۳۱م اکتوبر ۱۹۹۳ع دپاره وَ استنبول ته دَ تلو په نیت دَ شرکت تعاوني شمارې له دفتر څخه دوه ټکټونه تر لاسه کړو او بیا نېغ دَ اسکوائر ائیریا په هوټل وصال ، چې زوړ نوم یې دَ منېجر له قوله کاسا بلانکا ؤ ، کې خوُنه وَ نیوله او دَ ۲۴ ګنټهو دَ ستړیا دَ وسا کولو په نیت دواړه ملګرې په خپل خپل پلنګ وَغزېدو –

دَ آرام کولو ورسته ماځُستن اتهه بجې له هوټل څخه دباندې راوَوتو .... رښتیا خبره دا وه، چې په لومړي ځغلانده نظر مې په زړه کې دا شک پېدا شو ، چې موږ چرته غلط ځي ته خو نه یُو راغلي او یا بیا خود لکه چې خوب مې لیدو- لاکن دا نه خوب ؤ او نه غلط ځای ... بلکې دا دَ ایران زړه ؤ ، چې تهران نومېدو - هر طرفته په تورو څادرونو کې پټې ښځې په دومره زیات شمېر په روډونو باندې ښکاره کېدلې ، چې په کې نرینه دَ نه برابر ؤ - شاوخواته ښائیست او ځواني وه، او دلته په سینه کې دَ شاعر یَو حُسن پرسته زړه ؤ ، چې قابو کېدو نه –نو ځکه په سر باندې راټال دَ جلاد دَ ساتول دَ احساس پرته هم، سترګو په مخکه باندې راکښنته شوؤ دې شاپېریانو ته کتلو راکتلو ... دَ سترګو په جنګ کې دا ښځې هم څه کمې نه وې –داسې یې سترګې په سترګو کې اچوَلې ، لکه له عُمرو عُمرو چې تږې وي –لاکن دَ دې هر څه پرته یې کولی ځکه هیڅ نه شو ، چې په خواهشاتو باندې یې بند ېځونه ورته لګولي ؤ - بس فقط یې په کتلو راکتلو او دَ ښائیسته سترګو دَ ښهو په غښو باندې دَ زړونو په ویښتلو ګزاره کوله –او بله ناشُوده خبره خو دا وه، چې زما او زما دَ ملګري جمعه خان په پرته ، تر لرې لرې پورې بل غېر ملکي هم نه ښکاره کېدو – هم دغه وجه وه، چې موږ دواړه په خپلو حېثیتونو کې لکه دَ لارې کاڼي ... یوې بلې خواته په اوړو وهل کېدو راوهل کېدو ... خو، رغړېدو ځکه نه ، چې پښې مو درلودلې - کله کله به مو دَ پېغلو وَ پښو ته هم پام شو، چې په تورو اوږدو ماسیانو کې پټې وې ..دا ښکاره کولو ، لکه دَ اوږدو تورو تورو پړونو کې دا پېچل شوې پېغلې چې په سکرټونو کې ملبوسې وي - یوې خواته دا حال ؤ، او بلې خواته په دې ښار دَ ماجتانو کمبوت زما وَ زړه ته دا شک دَ یقین په لور بوتللو ، لکه دلته چې لا راج دَ اسلامي مملکت نه وي - دَ دې ټولو خبرو او مشاهدو په رڼا کې دَ ایران دَ نور حال احوال په پرته ، ما دَ ډائرۍ په یوه پاڼه نیمې شپې خواته داسې وَلیکلو ...

" شک نه شته، چې ایران دَ سرو زرو یَو قفس دی ، چې په کې ښائیسته میناګانې او طوطیان بندیوان کړل شوي دي "

او خبر نه یم، چې دا خبره ما دَ خپل واکه انسان په توګه نوښته کړه او که دَ آزاد فکره شاعر په حېث ؟

*****

سهار نهه بجې دَ آزادۍ پارک په لور دواړه ملګرې پیاده روان شولو... دَ روډ دواړو ځئیو ته دَ خپل نوعیت جوړ ښائیسته دوکانونو پرته دَ زړه ټکورَونکې خوش رنګې له سوبه دَ یوې ګنټهې په مزل ګرسره پوهی نه شولو او دَ آزادۍ پارک وَ ښکلاګانو ته مو ځانونه وَ رسولو – دا پارک دراصله یَو بېخې غټ راؤنډ اباؤټ ؤ- دَ وړو غټو شنو چمنونو او رقم رقم بُوټو پرته دَ آزادۍ دَ یاد ژوندی ساتلو دپاره په دې پارک کې دَ منځنۍ یادګاري نخښې ، چې دَ سنګٍ مرمر له خښتو او ټائلونو څخه جوړه وه شاوخوا دَ فوارو څنګ

څنګ ته په چمنیانو کې ناست ډله ډله یا په سېل کې بوخت ګرځنده خلک دَ سپلانیانو سترګو دَ خوږوَلو سوب ګرځېدلې ؤ - په بېلابېلو زاوئیو باندې عکسونه اخیستلو ورسته دَ یَو ښائیسته غټ بُوټي سره په چمني کې کښېنستلو - اوس چې به مې څنګه ځوک له څنګه تېرېدو ، نو داسې په عجیبه نظر به یې موږ ته راوَکتلو ، لکه موږ چې په غلط ځاي ناست ؤ - بیا چې به مو نورو ناستو خلګو ته پام شو ، نو زړونه به مو په ځاي شو - ګوره چې اصل معامله څه وه؟ موږ خپله په زړونو کې غله ؤ او که هغوئ په هر غېر ملکي باندې دَ شک نظر ساتلو ؟ څه وخت ورسته ما وَ ملګري ته وئیل ... چې ښه به دا وي، چې له دې پارک څخه په بله لاړ شو - داسې نه چې دَ شک په بنیاد وَنیول شو – ده هم راسره خوښه کړه ، خو چې څنګه ولاړ بدو ، نو نېږدې تېرېدونکې یَو ځوان ، چې تور سوټ یې په تن ؤ راباندې ږغ وکړو ...

" پاکستانیان یاست ؟"

موږ وئیل ...

" هو ، یُو خو ...."

دی راوګرځېدو ، که موسېدلی نه وای ، نو کېدلی شو ، چې بې وخته قیامت راباندې راغلی وای – خو زموږ له ښه بخته هغه ځوان په اخلاق دومره ښائیسته او په خوُیه داسې مهذبه ؤ ، چې هره ویره مې له زړه څخه وَوته ...

"زه پاکستان ته ځو کاله دَ مخه تللی وم"

دَ هغه ایراني ځوان دَ دې خبرې په ځواب کې مې ورڅخه دَ پوښتنې همت وکړو ...

" څنګه دې وَ سنجوَلو زموږ هېواد ؟"

ده یَو وار شاوخواته وَکتل ، بیا ووږ غوندې داسې وَ موسېدو ، لکه دَ یَو شي نفي چې کوي ... خو ده چې څو لمحې ورسته ژبې ته حرکت ورکړو ، نو شکر مې وَیستو ... ولې چې ده دَ پاکستان په حقله ډېره ښه رائیې درلودله ... په خاص توګه دَ انتظامیې څخه یې متاثر ښکاره کېدو - زه پوهې شوم ، چې دَ دې ځوان دَ خوا دَ پاکستان ستائینه فقط دَ خپل هېواد یعنې ایران دَ اسلامي انقلابي عسکریت غندل ؤ - که څه هم هغه ځوان یوه هم داسې خبره نه وه کړې ، خو مطلب یې کټ مټ دَ خپل ساه تنګې چاپېریال څخه ؤ - ده ډېره څه وئیل، لاکن موږ دَ ده په فارسي سم پوهېدو هم نه - موږ چې څنګه مخته ګامونه اوچت کړو ، نو هغه هم راسره په دې سوب ملګری شو ، چې دَ هغه له قوله دَ ده کور هم زموږ دَ هوټل شاوخوا چرته دی - په لاره کې دَ یوې پوښتنې په ځواب کې دې ځوان راته وئیل ، چې ...

" دا هر څه چې تاسو دلته په دې هېواد کې وینئ ... دا دَ شاه رضا شاه پهلوي کال ۱۹۶۰ع دَ دولس نکاتي پروګرام ، چې هغه وخت یې وائټ ریوالوشن یعنې سپین انقلاب هم ورته وئیلو ... پاته شوې نخښه ده"

او بیا یې مخته که څه هم هیڅ نه وئیل، خو دَ ده دَ خاموشۍ څخه دا مطلب څرګندېدو ، لکه دَ پخوا په سر چې نن هومره تعمیري کارونه نه وي شوي–

*****

ماځیګر خواته، مورِ پیسې بدلولو په نیت مېدانِ خمیني چې ورسره دَ ټېلي فون ایکسچېنج عمارت ؤ ته لاړو - ۲۰۰ امریکن ډالرونه مې په ایراني تومن کې مات کړو - دَ یوه ډالر په بدل کې ۱۵۵ تومن کېدو ... دلته خلګ ډېر زیات ؤ ، چې یوې بلې خواته ګرځنده ښکاره کېدو- دَ دې پارک وزمه مېدانِ خمیني په حقله دا خبره مشهوره ده، چې دَ دې مېدان ماځیګرې دومره په بېلابېلو مشغولاګانو کې دَ سېلانیانو دَ دلچسپۍ سوب ګرځي - چې تهران ته راغلی هر کس خامخا ورته یَو ځل راځي - او وئیل کېږي ، چې دا پارک دَ انسانانو دَ رش ګش له سوبه دومره ډک وي ، چې په کې لاره نه کېږي - لاکن خدائی شته ، چې دَ دې پارک په لیدو باندې مې دَ "آخیر څله ؟" رنګه سوال وَ ځواب ته مازغه راستړی کړو، خو تر پایه مطمئین ځکه نه ... چې دلته داسې هیڅ راته نه شو تر سترګو، چې سترګې پرې خوږې شوې وای- او بل ګوره چې دا دَ نن ماځیګرې دَ دې مېدان څله دَ رش په حواله سوړ غوندې هم ؤ ؟ پوښتنه مې هم له چا څخه نه شوه کولی – ولې چې خبره بیا دَ شک منځ ته راغلې وه ... لاکن زما خو، په بدن کې هغه وخت زلزله راغله، چې کله مې دَ یَو سړي ، چې زمورِ دَ څنګه تېرېدو ، دَ څُلې څخه دا خبره تر غوږه شوه ....

" مادام.... مادام"

او یَو یې بل رنګه توری هم له څُلې په هم دغسې تکرار بیا بیا وتو ، خو دومره ځوکه ګډ ؤ ، چې په ګرانه اوربدل کېدو- خود یې "دارُو... دارُو" یا "پوډر.. پوډر" دَ وئیلو مطلب ؤ - ولې چې داسې مې له ځینو ملګرو څخه اورېدلې ؤ ، چې دلته دارُو هم خرڅول کېږي - بس بیا نه یوه شوه او نه بله... داسې په تېزو قدمونو له دې پارک څخه هوا شولو ، لکه چا ، چې لرګی راپسې اخیستی وي - حریان وم، چې دا اوس څه چکر دی ؟ یَو خوا ته په خلګو باندې روا کړل شوې داسې ویرې ، چې پخپله خوښه خندلی هم نه شي او بلې خواته دومره زړَورتیا .... او هغه هم دَ اسلامي انقلاب دَ باني ستر امام خمیني په نوم منسوب مېدان کې –او بیا دَ جمعه خان کاکړ دا خبره زما زړه هم څه وَمنله... ګوا " کېدلی شي دَ هغه سړي دَ بُونږ بُونې مطلب هم دَ متعه یعني دَ لنډې مودې له واده څخه وي " مګر بیا مې وئیل، چې که څه هم په ښار کې دَ دې غرض دپاره دفترونه خلاس دی ، نو دلته داسې په پټه او په ویره باندې څله ؟ اوس مخته خدائی خبر، چې اصل حقیقت څه ؤ ؟ هر څومره چې به مې په مزغو زور ورکړو- نو خبره به بیرته په دې فکر تمامه شوه، چې دَ حوا یوه لوُر ، که دَ لنډې مودې په شرعي واده دَ چا سره وَ تړل شي او یا که خپل سر ته آزاده پرېښوَل شي – نو توپیر به په کې دَ حق ناحقه څنګه کوؤ ؟ ... ولې چې په دوارو اړخونو کې دَ دغې تور سرې په برخه دَ یوه کور غولی نه ورځي–

ماخُستن چې څنګه له بازار څخه دَ هوټل وَ خوُنې ته راغلو، نو يَو دوه منټه ورسته دروازه وَ ټکېدله - دروازه چې مې څنګه خلاسه کړه ، نو ګورم، چې يوه اناګو له يوې چټې پېغلې سره، چې عمر يې له شپاړس کلونو څخه زيات نه ؤ ... دَ دروازې مخې ته ولاړه وه - زړه مې په ټوپو شو او بدن مې مړ غوندې شو – اوس به لا ما ځان .. سره دَ خپل ملګري دَ جلاد دَ ساتوُل په سرپرېکړو شهيدانو کې شمېرَلو ، چې هغې اناګو دَ خپلې کوټې دَ خطاکولو دپاره بخښنه وَغوښتله او زموږ دَ خوُنې سره جوُختې دې بلې خوُنې دروازې ته وَدرېده - چې څنګه يې هغه دروازه وَټکوله ... نو زه په خپل حال کې راغلم -

لاکن دا زړه مې ګوره چې څله تر ډېره پورې بيا هم درَزېدو ؟ چرته چې انسانان استوګنه کوي ، هلته به دغه په غم او خوشحالۍ کې راګېر ژوند تېرَولو دپاره حق نا حق ضرور وي - لاکن په ايران کې دَ نورو هېوادونو په مقابله کې ژوند او ژوندکونکي انسانان دَ حق او رښتيا سره مخامخ محسوسَول کېږي - ګوا دلته قامي کلتور له مذهب سره که يوې خواته ګنډلی برېښي ، نو ځينې داسې رسمونه او روئيې يې هم دي، چې ورسره متصادم دي - دَ هرې خبرې ذکر زما په خيال ، چې وخت ضائع کول دي - دا ځينې رسمونه يې دَ فعاشت په لارې کې خنډ او دَ حق ملګري ګڼم - لکه دلته واده تر هغه وخته پورې نه تر سره کېږي ، چې نر په قرآن او قسم او ښځه دَخپل پېغلتوب Virginity دَ واده په شپه خپل مېړه او خوابنې ته نه کړي ثابت - ګوا دَ ښارونو انجونې به دَ خپل واده له مخه دَ پېغلتوب مېډيکل سرټيفيکېټ دَ هلک وَ پلار ته ضرور لېږي ، چې ګوندې هغه په خپل درست ژوند کې بل نر ته نه ده نيږدې شوې - لاکن اکثره پېغلې دَ واده په شپه دَ خپل مېړه وَ پلار ته دَ وينو لړلې ټوکر ورته لېږي - که داسې وَنه کړي او يا خپل پېغلتوب نه کړي څرګند ، نو واده په دې دويمه ورځ وران شي - له دې سوبه هاغه دَ بوريوالو په اصطلاح .... دلته پېغلې او ځوانان دَ "وَچ مجلس" څخه پرته په مينه کولو کې مخته ګامونه نه اخلي - هر څه په خپل ځای او داسې دَ انجلۍ له خوا دَ هغې پېغلتوب يقيني کولو رسم يا خواهش په پښتنو او عربو کې هم لږ ډېر مروج دی ، خو کومه خبره چې مې مزغو ته په ځواب راؤړلو کې هر کله ناکامه کېږي ... هغه دا ، چې دلته دَ پېغلتوب ثبوت دَ هلک وَ پلار ته څله ... دَ هلک وَ مور ته څله نه ؟ او تر څو پورې چې دَ متعه تعلق دی ، هغه دَ سخت قانون له نيوکو څخه دَ ځان ساتنې دپاره ښه رول ادا کوي - ګوا سړي ته نه دي په کار، چې دَ داسې روا شوؤ يا په قانوني توګه جائز کړل شوؤ رسمونو رواجونو پرته دې هم دَ ناروا جنون حدونه وَلانګي - دا بېله خبره ده، چې په مختلفو اسلامي فرقوکې دَ متعه په حقله بېلې آراء مخې ته راځي - څوک يې مني او څوک نه ... او يا بېلابېلې پېمانې ورته دَ رواکېدو دپاره ټاکي –

دا نه، چې ، دلته په ايران کې انسانان نه ... ټولې فرښتې اوسېږي - بلکې حقه خبره ده، چې دلته هم له فرښته وزمو انسانانو سره په څنګ څنګ کې شېطانان دَ سړي په مزغو کې دغسې بېرغونه دَ خپل بريتوب درَوي لکه هر چرته چې داسې کېږي - او له دې حقيقت څخه سترګې اړَول زما په خيال چې سترګې پټَول وي - هو ، که څه هم، زيات خلګ دلته دَ سر دَ خطرې له سوبه خوائشات سر ته نه شي رسَولی ... دا يوه خبره به ضرور کوم، چې په ايران کې اسلامي چارې په مذهبي جنون نه ، بلکې دَ جمهوري او معاشرتي حقيقتي اسلام له لارې هوارې کول کېږي - او دا دَ ايراني رژيم هغه مثبت سوچ دی ، چې دَ مسلمانانو سره سره دَ هرې سيمې انسانان هم متاثره کولی شي –

*****

دَ سهار ناری کولو په وخت ملګري کاکړ دَ ښې ډېرې خندا ورسته سترګې وَموږلې او راته وائي ...

" ښه ، نو بیا مخته څه وَشو ؟ "

ما بیرته کیسه شروع کړه ...

" نو لاس ترلی یې یَو مېدان ته راویستم - په مېدان کې ښځې زیات خلګ په تورو جامو کې ناست ؤ او ټولو ماته کتلو - زړه ته یَو دم دا خبره راغله، چې بس اوس مې پهانسی ته خېژَوي "

خبره چې تر دې ځایه ورسېده، نو کاکړ لکه دیغ شوی چې وي ، راته وائي ...

"او بیا یې پهانسی ته وَخېژَولې... هان... دغسې دي که یَه ؟ "

ما وئیل ...

" یهَ... هلته په ستېج باندې نه خو دَ پهانسی انتظام ؤ ، او نه دَ سر قلم کولو دپاره تخته او ساتوُل - بلکې په ستېج باندې درَولو سم دستي یې زما لاسونه راخلاس کړو .... دومره خوشحاله وم، چې پوښتنه مه کوه - مګر دا خوشحالي مې سرته نه وَرسېده، ولې چې...."

ما به خبره مخته کوله ، چې جمعه خان راباندې ژغ وَ کړو ...

" ښه ښه وایه ! "

ما په خُواب کې ورته وئیل...

"مخته به څه خامخا ؤ... بس که تا نه وای راژغولَی "

او موږ بیا دواړو په یوه صلاح وَخندلو ، او تر ډېره پورې زما په دې نیمګړي خوب وَژغېدو ... ټولې خبرې په خپل خپل ځای ، مګر دَ ملګري کاکړ دا خبره مې نه یوازې خوښه شوه، بلکې تر اوسه مې په یاد هم ده، چې وئیل یې ...

" دا لا ښه خبره ده، چې په خوبونو باندې بندیځ نه شته ، ګنې زما او ستا رنګه خلګو خو به لا ډېر پخوا سرونه خوړَلي وای "

بېشکه، چرته چې دَ سترګو په دید پابندي وي ، ژبه ژغېدلی نه شي ، سوچونه عملي کېږي نه او دَ شپې او ورځې په لانجو او ګروم سترې مازغه خپله ستړیا وسا کولی نه شي ، هلته ژوند دَ خوړلو ، څیښلو او سملاستلو پرته نور څه دی ؟ هو ، که دی هم، نو بیا فقط دَ مرګي په لورې ورځې شپې لنډول دي او بس...

*****

دَ پروګرام په سمه دَ ۳۱م اکتوبر ۱۹۹۳ع دَ ورځې په یوه بجه زه او کاکړ صاحب دَ ۴۸ ګنټهو په اوږده مزل ، په اوتوبوس کې کښېنستو او مخته روان شولو - په اوتوبوس کې چې زیاتره ایراني نرینه ځوانان او پېغلې انجونې او څه ښځې ،سره له یوې پاکستانۍ جوړې، چې تازه تازه یې واده کړی ؤ هم ناستې وې - بس چې څنګه روان شو ، نو هغو دواړو چې زموږ مخته سیټ کې ناست ؤ او په هنې مون باندې استنبول ته روان ؤ ، راته کتلو ورسته ژغ وکړو ...

" آپ دونون بهي پاکستاني هین کیا ؟ یعنې (تاسو دواړه هم پاکستانیان یاست ؟) "

او موږ چې ورته سرونه په اثبات کې څنګه وَښورَولو ، نو څلور واړو دَ اُردو ژبې دَلارې په خبرو کې دومره ژر بیا سره نیږدې شولو ، لکه موږ چې پخپلو کې له ډېره وخته راهسې پېژنو- ځوان نوید او ښځه پروین نومېده - خبر ، چې څنګه څنګه سفر مخ په وړاندې لنډېدو ... په موسم کې سړوالی راتلو - چې اووه بجې یعنې قضائي ماښام خواته رنجان نامې ښار ته وَرسېدو ، نو په شرک باران ورېدو - لاکن عجیبه خبره دا وه، چې دَ دومره باران پرته هم دَ درست رنجان ښار بجلۍ بلېدله .. ګنې هاغه دَ نوید خبره ، چې...

" که داسې باران زموږ په هېواد کې کله اوري ،نو بجلۍ بنده کړلی شي "

ما او جمعه خان هم ورسره " هو " ځکه وکړو ، چې په پاکستان کې که بل ځای داسې کېږي او که نه ... خو په کوئټه او شاوخوا علاقو کې تېز باران او بجلي ، ګوره چې تر خپلو څله نه سره منې ؟ ... یَو خواته شپه وه او باران او بلې خواته نرې یخ او زړه ټکورَونکی دَ بس دننه ماحول ... زما خو زړه کېدو ، چې ژر مې ډوډۍ خوړلې وای او کرار په سیټ باندې دَ خوب کولو په نیت غزېدلی وای –

لس بجو خواته دَ ډوډۍ خوړلو ورسته ، لا بس کې ځینې سوارلیانې دَ یَو بل سره په خبرو کې اخته وې، چې ډرائیور دَ شا دَ سیټونو ټولې بتۍ مړې کړې او بیا داسې چپه چُپیا شوه، چې که چا ته خوب ورتلو او که نه، ټول په خپلو سیټونو باندې وَ غزېدلو – زه هم په هغو کې یَو وم ... کله ویښ، کله ویده - دغه رنګه دَ سهار تر نهو بجو پورې دَ ګهړۍ ستنې وَرسېدې - دَ سهار دَ چائیو غوړَپلو ورسته بیا بس داسې مخته په تېزۍ روان شو ، چې چرته په وړو ښارونو باندې وَ نه درېدو ... نو ځکه دَ سفر کولو دَ ستړیا سره سم دَ سفر خوند هم کرار کرار په دې وجه زیاتېدو ، چې دَ ایران دَ ورستۍ پُولې ښار چې بازرګان نومېدو رانیږدې کېدو لګیا ؤ - او بل دا سیمه زرغونه هم وه او ځای ځای شینګشتې هم برېښېدله – نه یوازې دا ، بلکې دَ دې علاقې دَ خلګو جامې ، دَ ژوند کړه وړه او کلي کورونه هم یَو دم دَ ایران او پاکستاني اړخ دَ څنډې دَ

خلګو څخه ښه بېل او بدل ... هن چې په نوي طرز کې ورنغاړلي ښکاره کېدو - دوې بجې خواته، نوید ، چې بیا بیا په دې لاره تللی راغلی ؤ .. په موږ ژغ وکړو ...

" دا مخته ، چې کومه آبادي ښکاري ... دا بازرګان نامي ځای دی - بس به په پنځلس یا شل منټه کې ورته وَرسېږي "

متل دی، چې "هر څرکېدونکی شئی سره زر نه وي " ... هو ، په دې باډر باندې چې مې څه تر سترګو شولو او یا مې وَسنجَولو ، نو نه یوازې یې دا پورتنی متل رښتیا کولو ، بلکې په زړه کې مې دا خبره پخه هم شوله ، چې ګوندې انسان ، او په تېره بیا دَ نن انسان ، چې څومره هم په یوه نظریه یا ماحول کې وَ روزَلی شي ، نو هم دائی دَ انسانیت په تول پوره نه وَځي او هر کله مانده وي - ګوا که هرڅومره اغیارو ته په ظاهري ښه ځان مهذبه (دَ جامو او ګفتار په اړه) ښکاره کړي .... نو ځای په ځای ورڅخه نابېره دَ خپل غوره شوي جبلتي خوُی او بُود او خمیر په سمون داسې کارونه یا روئیه سرزده شي ، چې دَ هغه دَ پېژند ګلوۍ برعکس به وي - دلته زما مطلب دَ ځینو نورو شیانو پرته دَ لالچ او زړه ازارَولو څخه دی - کوم چې په ایران / تُرک باډر باندې دواړو اړخونو ته ډېر زیات له مسافرانو سره روا کړل کېږي - او ګوره چې دلته څله ښو او بدو ته په یوه سترګه کتل کېږي ؟ که څه هم تُرکیان په ظاهري کړو وړو باندې تر ایرانیانو زیات یورپئین وزمه برېښي ، خو په دې باړډر باندې دَ ایرانیانو مخې ته په هره معنا کې مانده او هیڅ ښکاري –

غرض دا ، چې څه وخت موږ بېګونه په اوږو راوَځَولو او دَ تُرکي په مځکه چې موقدمونه ځنګه ږدلو ، نو دَ زړه له سوخته مې یوه سړه شان اوږده ساه را ایستلو پس مې له ملګرې نوید څخه پوښتنه وکړه ...

" دَ مخ په باډرانو باندې به هم دغسې زړه چاؤدې حال وي ... که څنګه ؟ "

خبره مې لا سمه سرته نه وه رسَولې ، چې نوید وَوَئیل ...

" نه بابا ... چې له دې باړډره بل داسې باړډر نه شته مخته "

او بیا یې مخته وئیل ...

" خبر نه یم، چې دلته دا خلګ څله مسافران زیات تنګوي ؟ "

دَ نوید له دې خبرې څخه مې یَو دم زړه کې راغلو او ورته وَمې وئیل ...

" زما په خیال چې دلته له کسته داسې کېږي "

" نو څله.... ؟ "

دَ جمعه خان دَ دې وړې پوښتنې په ځواب کې ورته ګډ شوم... ما ورته وئیل ، چې ...

"هغه ځکه چې کېدلی شي ، چې په ترُکي کې ښځې زیاتې آزادئ له سوبه ژوند بې لګامه دی .. او بلې خواته ایران ، چې یَو اسلامي مملکت دی ، دا نه غواړي چې انسانیت دې په حېوانیت کې ورګډ شي - په دې وجه خو .... یَو خواته اورونه دي او بلې خواته اوبه ، چې نه سره مني ... او بس په دې Tussle کې مسافران خواران په تکلیف کې ورګېر شي"

اوس ګوره چې زه په خپله وینا کې څومره صحیح وم... په دې نه وم خبر... مګر دَ ترُکي په مځکه لومړی قدم مې دَ بې باکې آزادئ په لورې پېښبه وګڼلو -

---

دَ جمال په درشل کې

تاثراتي لنډیز

" چې تاریخ او غوره تاریخي آثارو ته وکتلی شي ، نو تُرک دَ یَو مارشل قام په حیثیت په نړئ باندې ځان منلی ؤ - مګر دَ دې قام دَ نن معاشي بدحالئ او دَ پیسو سره دَ بې کچه مینه دَ دوئی تاریخي حېثیت ګوره چې څله شکمن غوندې کړې ؟ ولې ، چې دَ تُرکیانو دولت پرستي سړی په دې وئیلو مجبوره کړي چې " دَ دې هېواد خلګ دَ اتا تُرک سره مینه په دې وجه زیاته کوي ، چې په کرنسي نوټ (لیرا) باندې یې تصویر چاپ دی " دَ پاکستان او مسلمانانو سره یې مینه په خپل ځای لاکن دلته دَ اتا تُرک دَ غوره شوي قانون پابندي کولو پرته بل داسې مثالي اسلامي خا صیتونه مې تر سترګو نه شو ... چې دَ نوښته کولو وَړ مې ګڼلی وای - هو ، که څه هم دَ دُنیا په سر دلته ماجتان ښځې زیات دي " (شوق)

که ته یَو یې ؟

وایه ! ستا څونې څېرې دي ؟
چې په هر څه کې وَ ماته

محسوسېږي
ښکاره کېږي
ته موسم خو چرته نه یې ؟
چې بدلېږي رابدلېږي
لا خو وخت یې
بل څه نه یې
دَ ورو ورو لمحو ته
که یَه ....
ته وائې ، چې یَو یم
یکې یَو . په یوه ښه
نو بیا زه یمه پخپله
کړیچې کړیچې یَو هنداره

(شوق)

آزادي څه ته وائي ؟ دَ دې خبرې ځواب هغه وخت ما وَموندلو ، چې کله مې ایراني همسفره ځوانان دَ هغوئ له خپل هېواد څخه دَ وَتلو سم دستي دَ ټُرکي په څنډه وَلیدو - که څه هم شین یخ ؤ او واؤره ورېدله ، خو دا ځوانان دَ ډیوټي فري شاپ دَ شرابو په بوتلانو داسې ورمات شولو.. لکه دَ مودو مودو تږي چې دَ اوبو په چینه باندې ورچپ شي - اوس یې نه یوازې بوتلان په غاړو اړَولو ، بلکې له تهران څخه دَ ایران تر ورستنې بارډر پورې تړلې ژبې یې هم په حرکت کې داسې راغلې وې - چې، چا خپل نظام ښکنځلواو چا خپل باداران ... وایم ، چې ورته په کتو مې سترګو باور نه کولو ... او سوچ مې کولو ، چې داهم هغه پټ ځُولې خلګ دي چې تېرې شوې څلیرویښت ګنټهې یې له موږ سره ګډ په یوه بس کې تر دې ځایه سفر کړی ؤ او که یَه ؟ او بیا ګوره چې تر څه میانه بیا پېغلو څادرونه غورځولي ؤ ، چې هره یوه یا خو په جینز پېنټ کې ښکاره کېدله او یا بیا په اوږده سکرټ کې - دغو انجونو که څه هم نه څیښلو ، خو ځوانې او بدمستې جذبې یې دَ سترګو په ککو کې له ورایه برېښېدلې – موږ څلور واړه پاکستانیان ، یعنې زه، ملګری جمعه، نوید او پروین چې دَ تهران څخه تر بازرګان پورې دَ خبرو او خنداګانو په اړه په درسته لاره کې دَ ژوند علامتونه ګڼل کېدو ... اوس زموږ حرکتونو معناؤې څکه بائیللې وې ، چې لا خو هم هغسې په پخواني حالت کې ؤ – منم ... چې نوي هېواد ته په راتګ موږ هم خوشحاله ؤ - لاکن بدمست او بې حاله بیا هم نه -

*****

بس هغه ؤ، مسافران هغه ... مګر که بدل ؤ ، نو دَ طبعيتونو موسم ... ګوا ، چا سندرې وئيلې ، چا خپرې ټکولې او چا بوتل په لاس کې يو بل اړخ ته غورځېدو کم ، خو له يوه سيټه دَ بل سيټ په لور دَ سرور په ټالونو کې ځنګېدو راځنګېدو زيات - او موږ که څه هم دَ هغوئ سره په مستۍ او بدحالۍ کې نه ؤ ورګډ ، خو دَ هغو ځوانانو تود محفل او دَ ناستو ولاړو پېغلو شوخيانې او خنداګانې مو په هډونو اخيستلې او په تشه توره ورته خوشحاله کېدو هم - دَ کال ۱۹۹۳ع دَ لومړي نومبر دَ مياشتې دا ماښام دَ زړخوښو هنګامو څخه را په دې خوا ، ما ته دَ قدر وړ ځکه ؤ، چې دَ يورپ دَ دروازې په لور روان وم - ولې ، دا زما غټه غوښتنه وه چې دَ استنبول په لاره يورپ ته پېښنه وکړم او ښه له نيږدې څخه دَ دې براعظم سمه او غر او کلي ښارونه وَوينم - دې وخت دباندې هيڅ نه ښکاره کېدو ... هر لور تياره وه – بس يوازې دَ مخ تور روډ ، چې څه څه واؤره ورباندې پرته وه، دَ اوتوبوس په بتيانو کې ښکاره کېدو –

دَ پاکستان دَ وخت په سمه دَ شپې دولس بجې او دَ ترکې دَ نهو بجو خواته بس دَ آګرې نامې ښار په يو هوټل دَ ډوډۍ دپاره وَدرېدو – دې هوټل هم دَ ايران دَ لوې لارې دَ هوټلانو په رنګه په يَو غټ او ښائيسته هال باندې اړه درلوده ، چې مېزونه په کې په ترتيب لګول شوي ؤ - دلته موږ دَ ملګري نويد ، چې څو کاله يې په ترکي کې روزګار هم کړی ؤ ، په خوښه "کرومنوليا" ګوا دَ واړه دال خوندَوره شوروا مو له ډېل روټيانو سره وَخوړَله او يَو يَو کپ سلېماني چائی مې دَ نخودو سره نوش کړې - په کاؤنټر ناست بابک چې دَ غالب چاچا غوندې سره خولۍ يې په سر ايښې وه ، بِل را وړاندې کړو- نو دې بِل ته په کتو ايله بې هوشه نه شوم ، ولې چې بِل باندې يَو لکهه پنځه څلوېښت زره ليرا رقم نوښته ؤ – ليرا خو نه وې راسره، نو ځکه مې ورته خواست وکړو ، چې...

"دا ليرا دې په امريکن ډالرو کې راته واړَوه ... که يَه نو پاکستانۍ روپۍ هم لرم"

دائی راته وائي...

"يولس ډالره راکړه"

بِل ادا کولو ورسته مې دَ نويد څخه پوښتنه وکړه ، چې...

"په يوه ډالر کې څو ليرا کېږي ؟"

دَ څه سوچ کولو ورسته ده وئيل ...

" زما په خيال چې نن سبا ۱۳۵۰۰ ليرا په يوه ډالر کې ماتېږي ، او دائی په خپله اندازه صحيح ؤ –

دَ ترکې له آګرې نامې ښار څخه چې زموږ اوتوبوس يعنې بس مخته روانېدو ، نو يَو ځل بيا نرۍ نرۍ واؤره ورېدله ... او څنګه څنګه چې مخ مخته تلو، واؤوره نوره نوره تېزېدله لګيا وه - اوس که څه هم په اوتوبوس کې دننه دَ ايرانيانو دَ ځېښلو سلسله ختمه شوې وه، خو يَو ښائيسته غوندې ځوان دَ ګوګوش

سندرې داسې په خوند خوند وئيلې ، چې ټولو سوارليانو خوند ورباندې اخيستو - تر څه وخته پورې ما او جمعه خان کاکړ هم ورته ناست اورېدلو مې - لاکن چې معامله اوږده شوه ، نو دَ سندرو خوند يې هم بې خونده کېدو لګيا ؤ ، نو ځکه مورږ هم سيټونه شاته ديکه کړو او په خپلو سيټونو باندې دَ خوب کولو په نيت وَغزېدو - دَ هڅې کولو پرته چې هم خوب نه راتلو ، نو مې په پټو سترګو باندې سوچونه وهلو ته لستونړې وَغړل ، او ډېر ژر بيا ما هيلې لوبوَلې ، چې...

" کشکې چې زه ټول عُمر هم دغه رنګه روان او بس روان واى "

خو بيا چې به مې کور او ماشومان تر سترګو شولو ، نو دَ اولاد مينه او کورنۍ چارې به دَ شوق په لاره کې راته خنډ شولې... هو ، په داسې رنګه ګډو وډو سوچونو کې مې سترګې ايله سره ورَغلې وې ، چې بس په جټهکه وَدرېدو - يَو دم مې سترګې راخلاسې شوې - څه ګورم ، چې دَ بس مخته څو سړي دَ ټوپکانو سره ولاړ دي... زړه مې حلق ته راغلو ... په جمعه خان مې ژغ وکړو ...

" غله دي ... هله کښېنه "

جمعه هم په نه ساعت کې له ويرې په سيټ کې جګ کښېنستو او وائي ...

" کوم دي ؟ "

نه يوازې مورږ، بلکې دَ اوتوبوس ټولو مسافرانو غاړې هسکې هسکې کولې ، دَ هيچا له خُلې څخه ژغ نه وَتو – خود لکه چې هر يَو پرېښانه ؤ - ما په کليمې برسېره کليمه په ځان او په بس باندې چُوف کوله لګيا وم، چې دَ بس دروازه خلاسه شوه او يَو عسکر چې شنه وردۍ يې په تن وه او په غوږونو يې مفلر پېچلى ؤ بس ته راوَختو او ډرائيور سره په خبرو اخته شو - ما دَ خپل سيټ مخته ناست ، دَ نويد په اوږو لاس کښېښوَلو او پوښتنه مې ورځخه وکړه...

" څه کيسه ده نويده ؟ "

هغه وئيل ...

" کيسه خبره ده ، دا عسکر وائي ، چې مخته دَ کُردانو او مامورينو تر منځه جنګ روان دى - تر څو چې دَ لارې دَ کلئيرينس حتمي آرډر دَ مخ له عسکري چوکۍ نه وي راغلى ... بس مخته نه شي مخته تلى "

شکر مې وَ ايستو او بيرته مې زړه ځاى ته راغلو ... واؤره په هم هغه شان ورېدله - که څه هم اوتوبوس دننه تود ؤ ، خو لږ ډېر يخ بيا هم محسوسېدو - ډېره هڅه مې وکړه، چې بيرته دَ خوب وَ هغو ټاپوګانو ته ورشم، چې څه وخت وړاندې ورځخه راستون شوى وم - لاکن ګوره چې خوب څله نه راتلو - راسره څنګ کې ناست ملګرى جمعه مې داسې په خوند ويده ؤ ، چې کله به يې خرکى شو ،نو نيت به مې ورباندې بد شو ...

دلته اوتوبوس درې ګنټې سټارټ ولاړ ؤ ... يَو وخت چې دَ کلئيرينس سګنل راکړلی شو ، نو بس دَ روانېدو سم دستي زه بيا په ځان نه يم خبر شوی -

*****

سهار په لمر ختو اوتوبوس دَ ترکي Kotak نامي ځای په هوټل وَدرېدو - دَ مخ لاس پرېمنځلو او چائيو څيښلو ورسته چې څنګه بس مخته روان شو ، نو دَ ژمي په دې ټمک يخ کې دَ شنېزې څادر په مځکه باندې خور وور ډېر عجيبه او ښائيسته ښکاره کېدو - ټوله غرئيزه سيمه وه ، داسې ښکاره کېدو لکه موږ چې په درو او ناؤو کې روان ؤ - دواړو خواؤ ته واړه او غټ غرونه ؤ ، چې شا شا ته پاته کېدو ، ځای ځای دَ غرو په لمنو کې واړه کلي هم ډېر ښائيسته او په ترتيب باندې جوړ شوې برېښېدو - خاص خبره دلته دا وه ، چې دَ دوئی په دې وړو کلو کې فقط يَو يَو ماجت چې سپينه مِناره به يې تر لرې لرې پورې ښکاره کېده - او بله خبره دا ، چې دَ ايران په رنګه دلته هم دَ روډ وَ يوې ځی ته ولاړې بجلۍ او ټېلي فون تمبې دَ لرګيانو له ستنئيو څخه جوړې وې – مګر عجيبه په دې نه ښکاره کېدې ، چې شاوخواته ځنګلي اوږدې او نرۍ درختې هم ليدل کېدې - زموږ دَ بلوچستان او پښتني سيمو په رنګه دلته هم کلي او آبادياني له لوې لارې سره مېښته ښکاري - دَ ښځو دَ مخ دَ پټولو رواج دلته هم نه ؤ- که په پټيانو او ښاري يا کليوالو سيمو کې يې نرانو پتلونان اغوستلو ؤ ، نو دَ ښځو يې لانګ سکرټ وز مه قميصونه په تن ؤ او دَ ګونډو دلاندې يې پښې يا خو لُوڅې وې او يا يې په اوږدو تودو ماسيانو پټې - په سرونو يې ګلداره دُسمالونه پېچلي ؤ - دنګې دنګې وې ، خو په سُرت باندې زموږ تر ښځو تندرسې برېښېدې – دَ دې تندرسۍ راز څه ؤ ؟ په دې نه شوم پوهی - خو په رنګ سپينې دغه ترکۍ ښځې يوې بلې خواته ډېرې ښکاره کېدې ، شايد چې دلته هم دغه ښځې له نرانو سره سمې کار روزګار کوي - دَ غرمې ډوډۍ مې په عثمان چېک نامي ځای کې وَخوړله او مخته تېر شولو - اوس ژر ژر واړه کلي شاته پاته کېدو او بس په هوار سړک مخته مزل ډېر په چټکۍ لنډَولو -

ارضِ روم دَ تُرکي يو مشهوره تاريخي ښار دی ، چې اوس موږ په کې مخ مخته روان ؤ ... لاکن دَ ښار په يوه څنډه ، نو ځکه خو مې سم وَ نه ليدو او دَ ګولۍ غوندې ورڅخه تېر شولو - موږ کولی هم څه شو ، زموږ دَ کاروان باګې دَ اوتوبوس دَ ډرائيور په لاس کې وې ، چې هغه دَ برايه شپې دَ درو ګنټو ځنډ اوس په دې ورځ برابرَولو - خېر ، دَ درو بجو وَ خواته بس په يَو غټ هوټل باندې برېک وَلګولو ، ډرائيور وئيل...

" اوتوبوس څه خرابی لري ، تاسو چائی وَ څيښئ او لمونځونه وَ کړئ ... زه به بس دې هوټل سره نيږدې مېکنيک ته ښکاره کړم "

دلته دَ اوتوبوس دَ درو ګنټو سټاپ په مزغو راته بار ځکه شو ، چې دَ استنبول او انقره دَ ټؤرسټانو درې ډک بسونه ښه تر ډېره پورې ولاړ ؤ او دَ رش ګش پرته دَ قسم قسم خلګو موجودګي مې دَ شاعر زړه دَ سکون سوب ګرځېدلې وه - بس غم دا ؤ ، چې په ژبه نه ورسره پوهېدو ، ګنې ځينو مې دَ زړه دَ رباب تارونه

ښېرلو هڅه کړې وه - خو نغمه ځکه نه وربانديې ښېرل کېده ، چې دَ اظهار ژبه ګونګۍ وه - دا درست تُرکيانۀ خو تيار انګرېزان، هو ... که په ژبه نه، نو په ښکاره کړو وړو ضرور –

ماښام شپږ بجې خواته اوتوبوس دَ انقره په خوا مخه وکړه ... خوشحاله وم، ما وئيل ، که مې هلته Botanic Garden ، چې دَ تفريح په اړه زړه ته سکون سپارونکې مشهوره دی ، نه هم وَليدو ، نو دَ خپل تاريخي حېثيت له سوبه يې دَ ښائيسته ښار څه برخې هم وَوينم ، نو ځان به خوش قسمته وَګڼم - ولې چې تاريخ وائي ، چې دَ دويم جنګ عظيم ورسته په ترکي کې استنبول او ازمېر په پرته انقره ښار هم دَ تمامې دُنيا دَ توجه مرکز ګرځېدلی دی - او بيا عجيبه خبره دا وه، چې بس دَ انقره سره په ښنګ ښنګ کې تېرېدو ، دَ دې ښار وړو ، غټو او ښائيسته په ډېر ترتيب جوړو بلډنګانو داسې ښکاره کوله لکه دا ښار چې دَ تاريخي اهميت پرته دَ دې دور تقاضې هم په پوره پوره ډؤل پوره کوي - دَ سپينو دېوالونو او سرو بامونو ښار انقره تر لرې لرې پورې خور وور ښکاره کېدو - خبره دلته بيا هغه وه، چې زړه مې په دې مځکه باندې قدم ږدلو ته کېدو ، خو زما خوښه دَ منلو ځکه نه وه، چې دَ بل په بس کې ناست وم - دَ رڼاګانو له دې ښار څخه چې زموږ اوتوبوس دَ استنبول په خوا روانۀ ، نو روڼ له اول حاله لا نور نور هم آرام ده شوی ۀ او سترګو ته دَ شاوخوا دَ جل بل رڼاګانو له وجې سفر ډېر خونده ور محسوسېدو –

دَ شپې يولس بجې خواته اوتوبوس استنبول ښار ته دننه کېدو له مخه په سمندر باندې جوړ مشهوره پُل Bosphorus Bridge باندې تېر شو – دا پُل دَ خپل جوړښت او ښېڅې اوږدوالي له سوبه دَ دُنيا په ځينو نوموړو پُلونو کې يَو او ځانګړی دی - او له دې ورسته بيا دَ استنبول جل بل ښار ۀ ، چې موږ ته يې دَ ستړياګانو دَ وساکولو په صله کې دَ خاموشۍ په ژبه هرکلی وئيلو او زموږ اوتوبوس په کې په يَو روڼ بل روڼ مخ مخته روان ۀ - چې څنګه ګهړۍ دَدې هېواد دَ وخت په سمه دولس بجو ته ستنې وَرسَولې ،نو اوتوبوس دَ استنبول په مشهوره برخه Laleli نامې کې تم شو - ورڅخه راکوُز شولو - دې وخت دَ " بلېک سي " او دَ " مېډيټېرينئين سي " په سنګم باندې جوړ په تاريخي ښار استنبول، چې ورته دَ " يورپ دروازۀ هم وئيل کېږي باندې چپه چپيا خوره وه - دَ ټېکسيانو او دَ يَو نيم سړي پرته هيڅ قسم رونق نه ښکاره کېدو ... نرې نرې باران ورېدو او سړه يخه هوا هم ګلېدله ... نويد ته مې وئيل ، چې ...

" اوس ته پوهې شوې او ستا کار ... ته له مخه او موږ درپسې ... وايه ! چرته به اوسېږو ؟ "

ده وئيل ...

" سرکې جي ته به ځو ... هلته هوټلان ارزانه دي "

او بيا په ټېکسي کې دَ سرکې جي نامې علاقې په لور روان شولو - داسې ښکاره کېدو ، لکه استنبول چې په وړو وړو غونډيانو باندې جوړ ښار دی - په شل پنځلس منټه کې ټېکسي په " سرکې جي " کې " هوټل هالې ډې " مخته وَ درېدو - دوې خونې ، چې دَ يوې خونې کرايه دوه نيم لکهه ليرا وه مې وَنيولې - زه او جمعه خان په يوې خونې کې او نويد دَ خپلې ناوکۍ سره په بلې خونې کې دَ ستړيا وساکولو دپاره لاړو –

*****

دَ ترکي دَ وخت په سمه سهار نهه بجې ، څلور واړه ملګري دباندې راوَوتو- چې څنګه مې شاوخواته لومړی نظر وَځغلوَلو ، نو باور مې نه راتلو ، چې دا ګوندې دَ مسلمانانو ښار استنبول دی - ولې چې يَو اړخ بل اړخ جوړو ودانيانو او مخامخ شنه پارکونو داسې تاثر راکړو ، لکه دا چې دَ جنت له ټوټو يوه ټوټه وي او بيا ترکۍ پېغلې خو هم دَ حُورو څخه کمې نه وې ... چې يا خو يې پښتېونو سره جېکټونه په تن ؤ ، يا بيا په دې يخ کې لانګ او مني سکرټونه ... په قد جګې ، نرۍ سپين مخې او په ژېړېخونو وېښتانو کې دَ مځکې مخلوق نه ښکاره کېدو ... په مينه باندې لکه دلته چې هيڅ بنديځ نه وي، ځکه خو لاس په لاس ځوانې جوړې يوې بلې خواته ليدل کېدې – دا نه، چې موږ وَ ترکۍ پېغلو او نريناؤ ته آسماني مخلوق ښکاره کېدو - مګر زموږ په لور يې زيات راکتلو شايد په دې ، چې موږ درې واړه نران څه کم کم ، خو پروين ورته زياته عجوبه ځکه ښکاره کېده - هو ، دَ هغې دَ پنجابي وزمه ښائيست او ځوانۍ په وجه نه ، بلکې هغې چې کومې پنجابي طرز جوړې شوې جامې اغوستې وې ... هغه که زما او دَ جمعه خان رنګه کليوالو په مزاج دَ کتو وړ وې، نو دلته ترکۍ پېغلو ورباندې پسخوند وهلو او تر خپلو يې ورباندې خندلو او شايد چې ريمارکس يې هم ورباندې پاسَولو – ځکه خو چې به يې دَ هغې په لور سترګې ورته واړَولې، نو به يې سرتر پايه ورته کتلو ورسته په شونډو پسخوندي موسکا خوره شوه - بس په پارک کې ايله خلګ راپسې نه شولو رامات –ګنې په سترګو کې هر چا پروين اخيستې وه ... هم دغه وجه وه، چې نويد ورته وئيل ...

" پروين !! ته هوټل ته درځه.. داسې نه چې دَ ترکيانو جلوس راپسې وَلګېږي "

او پروين هم خبره مائينډ ځکه نه کړه، چې نويد ورته په خندا وئيلې ؤ او بيا دا خبره دَ هغې په حق کې بهتره هم وه – ځکه خو يې وئيل ...

" هو ، زما هم دغه خوښه ده ... په سر مې درد دی ... زه به څه آرام وکړم "

او بيا موږ درې سره تر هغه ساعته ورته ولاړ ؤ ، چې پروين دَ هوټل په ګېټ ننوته ...

"هان ځه شکر دی ، چې اوس خپل چکر ته خلاس شولو "

دَ دې خبرې سره سم نويد چې داسې وئيل، نو سم دستي يې پوښتنه هم ورسره داسې وَ تړله ...

" ښه نو اوس به په کومه ځو ؟ "

ما ورته وئيل ...

"ياره نويده !تا خو هم ناشُوده وکړه ... موږ نو اوس څه خبر يُو "

دائی وَ موسپړو او وئیل یې ...

"نو بیا درځئ چې سېل درباندې وکړم او دَ استنبول څه پټ او ښکاره ژوند او شیان درته وَځېړم"

او بیا ده موږ دواړه له ځان سره ښي لاس ته روډ باندې سم کړو - دلته دَ روډ په منځ کې دَ رېل ګاډی پټړی هم تېره شوې وه -

" دلته په یوه وخت باندې رېل ګاډی او نورې ګاډیانې په دې روډ باندې چلېږي"

نوید چې دا خبره کوله ، نو یَو عجیبه غوندې هارن مې تر غوږه شو او په دوؤ غټو ډبو باندې اړه لرونکې رېل ګاډی دَ چوک له خوا راښکاره شوه ... که څه هم تله څوکه او کرار کرار ، خو په لومړي ځل کتو راته عجیبه غوندې ښکاره شوه –

په دې کې شک ګرسره نه شته، چې استنبول دَ ماجتانو ښار دی – ولې چې هر لور دلته په دې ښار کې تاریخې او غټې غټې ماجتان او دَ هغو هسکې هسکې منارې تر لرې لرې پورې ښکاره کېږي - خو ، په قول دَ نوید ....

" په دې ښار استنبول کې دَ دې دومره زیاتو ماجتانو پرته هم، دَ دې ماجتانو ملایان په لاؤډ سپیکرانو دَ آذان په چپه تقریرونه څه ، چې دَ جمعې خُطبه هم نه شي ورکولی او یا یې نه ورکوي - ولې چې هغوئ او حکومتي قانون پالونکې دواړه په دې صلاح شوي دي ، چې ماجت به تش دَ عبادت کولو دپاره په کارَولی شو ... اوجلسه ګاه به ورڅخه جوړَوؤ   ... لکه زموږ دَ هېواد ملایانو چې دَ خدائی او دَ رسول دَ لارې تر تعلیماتو زیات دَ سیاست مدارانو په حق او یا خلاف کې له ماجتانو جلسه ګاؤې جوړې کړې دي او هر رنګه روا ناروا خبرې په کې کوي"

او بیا یې مخته وئیل ، چې ...

"او بل دلته دَ ماجتونو په شمېر دَ لمانځیانو تعداد ببخي کم هم دی"

نوید دا خبرې داسې په سنجیدګۍ وکړې لکه هغه چې دَ خپل هېواد "مملکتِ خداداد" دَ حق په لاره مامور شوي وظیفه خواره دَ ناحقۍ په تور نیول شوي په ظاهره مجرمان دراصل دَ حقٍ صحیح پاسداران ګڼلو –

موږ خبرې هم کولې او مخ مخته هم روان ؤ ، په تنګو او خوش رنګو بازارونو کې یوې بلې خواته ګرځېدو ، چې یَو وخت مو دَ استنبول لویه ډاک خانه ، چې له دباندې دَ عدلیه دفتر ښکاره کېدو تر سترګو شوه - درې واړه په یوه صلاح ور دننه شولو... په دې نیت چې خپلو خواږو ته په خېریت دَ رارسېدو لیکونه وَ لېږو - دَ دې ضرورت راته ځکه پېښ شو ، چې موږ له کورونو څخه دَ یوه نیمې میاشتې دپاره راوتلې ؤ - نو ځکه دَ کور دَ غړو پرته مو خپلو نېږدو یارانو لکه سهېل جعفر او قدوس ترین ته هم خطونه نوښته کړو او هلته مې

پوسټ کړو- اوس دا ښېله خبره ده، چې دَ خطونو دَ مخه موږ پخپله کورونو ته وَرسېدو او دَ دې سفرنامې تر چاپَولو پورې خو لا نه دي رسېدلې –

دَ "سرکې جي" او "کراکوي" دَ علاقو تر منځه په سمندر باندې جوړ پُل ، که څه هم عجوبه نه ښکاره کېدو ، خو دَ ښېخې زيات رش ګش له سوبه دا ځای دَ وخت تېرَولو دپاره ښه او په زړه پورې ؤ - له دې خوا دَ "سرکې جي" سمندري غاړه او دَ هغې بلې خوا دَ "کراکوي" سمندری غاړه دَ وړو او غټو کشتيانو څخه دومره ډکه وه، چې دَ چلاؤ لاره يې ګوره چې څنګه پېدا کوله ؟ په دې پُل باندې مخته تېر شولو او دَ "کراکوي" تنګو تنګو بازارونو ته مو ځان وَ رسَولو – دَ استنبول دا برخه ښېخې زړَه او روائتي ترګ علاقه ده ... دلته زياتره زاړه خلګ هم هغسې دَ زړې زمانې دَ ترُکيانو په رنګه پې کېپ په سر او آزاد پردوګ وزمه پتلونونو کې دَ دوکانونو مخته يا په رېسټورينټونو کې ناست چُولمان چې دوئ ورته شيشه وائي څکوَلو او سلېماني چائيو څېښلو کې بوخت ښکاري –

دَ "سرکې جي" دا زړَه علاقه تر ډېره کتلو ورسته نويد پنجابي په يوې تنګې کوڅې باندې ورسم کړو او وئيل يې ...

"درځئ... چې کارخانه درته ښکاره کړم"

ما ورځخه پوښتنه وکړه...

"دَ چيشې کارخانه او څه په کې جوړېږي ؟"

دائی وَموسېدو او په خپل شرارتي انداز کې يې وئيل ...

"خېر ... خپله به يې وَوينې ..."

او بيا دَ کارخانې په لوی ګېټ وردننه شو ... موږ هم ورپسې پسې -

کارخانه څه وه ؟ يَو تود بازار ؤ ، چې دَ تنګ روډ دواړو خواؤ دوکانونو مخته غټ غټ له شيشو جوړ شوکېسونه لګېدلې ؤ - په اول نظر داسې ښکاره کېدو لکه دَ پېغلو مجسمې چې په کې ولاړې وي – لاکن چې ښه مې ورته وَکتلو، نو څه ګورم ، چې دا خو مجسمې نه بلکې دَ ترکي نسل حُورې وې ، چې په ښېلاښېلو پوزُونو او اداګانو يې دَ کتونکو توجه نه يوازې ځانته اړَولو هڅې کولې ، بلکې دَ کتونکو هر خوائش يې ور پوره کولو دپاره خپل خدمات هم شايد چې وړاندې کولو - په تندي خوله را ايله شوه او جمعه خان مې له لاسه نيولې بيرته غبرګېدو دپاره دَ شا په لور کش څه کړو، چې نويد هم راسره سم دباندې وَختو او په موسکني انداز کې راته وائي...

" خود لکه چې دا کارخانه مو نه شوه خوښه ... ښه ده ، نو درځئ چې بله تر دې هم ښه او غټه کارخانه درته ښکاره کړم "

موږ دلته لا په ځان ټوکلې ؤ ، چې دائی راته لا دَ بلې کارخانې دَ کتلو ست کوي ... نو ځکه مې په سنجېدګۍ لاسونه ورته جوړه وَنیولو ، چې ...

" یاره ... یَو بل داسې ځای راښکاره کړه ، چې دَ کتو وړ وي ، مګر داسې هم نه ، لکه دا اوس چې دې دهوکه کړو..... پلیز "

ده وئیل ، ښه دی او بیا دَ ده په راهنمائي کې دوې بجې خواته موږ په Princess Island ، ګوا دَ شهزادګیانو په وړې تاریخي جزیرې (ټاپو) باندې دَ لانچ له واړه سفر ورسته کښته شولو - لومړی قدم مې لا سم دَ دې ټاپو په غاړه ورته ایښی نه ؤ ، چې مې دَ خُلې څخه نابېره وَوتو ...

" واه نویده ! دا خو نو اوس ځای دی "

ولې چې دَ دې ځای دَ شاوخوا سمندري غاړې خوش رنګیانو پرته ، دَ شهزادګیانو دَ اوسېدلو او دَ سېل ځایونه ، که په تارخي اړَو دَ کتو وړ ؤ ، نو واړه غټ پارکونه او تالابونه هم بد نه ښکاره کېدو - دلته زیاتره غېرملکیان ، چې دَ بلغاریه ، رومانیه ، یونان او روسي ریاستونو سره یې اړه درلودله سېل کولو ته راغلې ؤ - وائي ، چې دا ټاپو څه یَو زر یا یولس سوه کاله دَ مخه دَ شهزادګیانو او مینځو دَ استوګنې دپاره په کار راوړل شوی ؤ - جمعه خان یَو ځای وائي ...

" کشکې ، چې دا جزیره مې خپله وائی ، نو ... "

ده به لا نور څه وئیلو ، چې ما یې خبره داسې سرته وَ رسَوله ...

" ..... هو ، نو بې ټکټه به دې بیا څوک ورته نه پرېښَولو .... که څنګه "

دا خبره څه وه ، چې زما دَ ډېر ضد په پرته یې هم دَ دې ټاپو په حقله خپله خبره پورا نه کړه - موږ به لا نور نور په دې ټاپو باندې ګرځېدلو ، که نوید دَ بېرته ستنېدو خبره نه وای ټینګه کړې ... وئیل یې ...

" درځئ چې ځو ، پروین به دیغه شوې وي او زما لاره به ګوري "

نو ځکه بیرته په لانچ کې کښېنستو او دَ خپل زاړه وتاک په لور ور روان شولو -

*****

ماښام شپږ بجې چې څنګه له خوبه راکښېنستم ، نو دَ دې هوټل په کاؤنټر ناستې پېغلې ته مې زړه وَتخنبدو ، ولې چې ظالمه بې اندازې زیاته ښائیسته او نازکه جوړه وه - په قد جګه ، سپینه ګېړدۍ څېره ، ژېړېخونې سترګې او خلاس ژېړ وېښتانو یې بلا خوند کولو او ښه خبره دا وه، چې انګرېزي یې هم زده وه- نو ځکه مې ټېلي فون ته لاس کړو – دَ سلام کولو ورسته مې دَ بلغاریه دَ سفارت خانې اته پته ، چې مازې بهانه وه، ورڅخه وَپوښتله... هغې وئیل ...

" نه یم خبره "

که یې خبره په دې ځای ختمه کړې وای ، نو ما به په ټېلي فون ایښې وای ... لاکن دې چې بلغاریه ته زما دَ تګ دَ اصل وجې تپوس وکړو ، نو په ځواب کې مې مزاقاً ورته وئیل ...

" دلته څه دي ... ځکه خو ورڅخه بلې خواته وځم"

"څه غواړې ؟"

دَ دې داسې پوښتنه بې معنا نه وه ، یَو وار لا زړه راته وئیل ، چې نېغ په نېغه ورته وَوایه ... لاکن بده خبره وه، ځکه مې خبره بلې خواته واړَوله....

" نوم دې څه دی ؟ "

" ساسیلا " دې وئیل

" ښه نوم دی... مسلمانه یې ؟ "

دې وئیل ...

" هو ، الحمدالله "

" واده دې کړی دی ، که یَه ؟"

په ډېره عاجزۍ مې ورڅخه پوښتنه وکړه ... دا یَو وار چپ غوندې شوه او بیا وائي ...

" یَه ... مګر زه بوائی فرېنډ لرم "

دا خبره یې داسې وکړه، لکه دلته چې په مېړه او په بوائی فرېند کې انجونې توپیر نه کوي – ما به اوس اجازه غوښتله، چې دا دَ خپلې خوا راته ګډه شوه ...

˝ په تُرکي کې دَ استنبول دَ تاريخي ځايونو پرته ډېر څه دَ کتلو دي ˝

˝ مثلاً ، لکه .... ؟ ˝

زما دَ مثلاً په ځواب کې هغې وئيل ...

˝ لکه دَ انقره ميوزيم، چې په کې دَ حضرت عيسی (ع) څخه هم قريباً ۷۰۰۰ کاله دَ مخه دَ Anatolian Civilization شيان پراته دي او بيا دَ دې پخواني طرز تهذيب ښځي زيات او دَ ښېلو ښېلو زمانو لرغونې آثار لکه Antique City of Perge او داسې نور نور دَ کتلو وړ دي - نه يوازې دا ، بلکې دَ Catholic عقيدې له کبله حضرت مريم چې په کوم کور کې دَ ژوند آخري ورځې شپې تېرې کړې وې، هغه زوړ طرز جوړه شوې ودانۍ دَ Selcuk نامي ځای څخه فقط اووه کلو ميټره لرې ده - دا انجلۍ باخبره وه، نو ځکه مې نه غوښتلو ، چې ما نور په امتحان کې واچوي ... په دې خو مې ورته وَوئيل ...

˝ زه به هڅه کوم، چې ستاسو دَ ټوُرزم دَ څانګې څخه يا خو ټوُر واخلم يا بيا پخبل انتظام دا هر څه وَوينم ˝

دا خبره چې مې څنګه وکړه، نو انجلۍ دَ خپل اصل مطلب په خوا راواوېښته ...

˝ ته خپله هيڅ تکليف مه کوه ... که غواړې،نو موږ دَ ټوُرستانو دَ ټوُر دپاره پورا پورا انتظامات لرو ˝

داسې کښېوتم، چې انکار راته کول ګران شو ... ما څه کړلو او دا څه وَوته ؟ او دغه خو وجه وه، چې دَ بيا خبرو کولو په بهانه مې اجازه ورڅخه واخيسته – ما چې دَ ټېلی فون رسيور ږدلو ، نو جمعه خان دغه ؤ ، چې کښېنستو او سترګې موږلو ورسته يې پوښتنه يې وکړو ...

˝ دَ چا ټېلي فون ؤ ˝

ما ورته وئيل ...

˝ دَ دې هوټل دَ لابي ساسيلا ټېلي فون ˝

ده وئيل ...

˝ ښه ښه په نامه يې بيا خبر هم شوې ؟ ˝

موږ به لا خبره مخته کښَوله، چې نويد او پروين راورسېدو - نويد هغه نويد ؤ ، خو پروين هغه پروين ځکه نه وه، چې جينز پېنټ يې اغوستی ؤ – زما دَ پوښتنې له مخه بيا نويد راته وائي ...

˝ دا پېنټ مې پروين ته لاندې په دوکان کې واخيستو ˝

او بيا خپله وائي ...

" زما په خيال چې بد ورسره نه ښکاري "

موږ نو څه وئيلی شوی ، چې ده له خپلې خوا سرټيفيکېټ ورکړو - دَ ښو ډېرو ګپو کولو ورسته محفل په دې خبره برخاست شو ، چې سبا سهار به اول دَ بلغاريه سفارت خانې ته دَ ويزې لګولو دپاره ځو ، بيا به په لالېلي نامې علاقې کې هوټل نيسو -

*****

په دې بله ورځ غرمه لس بجې موږ څلور واړه ملګري دَ بلغاريه دَ سفارت خانې وَ کھړکۍ ته ولاړ ؤ – که مو هرڅو زارۍ ورته کولې ، خو دَ کھړکۍ شاته ناستو دواړو ښځو کې يوې هم زموږ خبره نه منله او وئيل به يې ...

" تاسو بلغاريه کې له چا سره ملاقات کولو ته ځئ او دعوت نامې کومې دي ؟ "

او موږ ورته وئيلو ، چې ...

" هلته ستاسو په هېواد کې نه څوک لرو او نه مو له چا سره دَ ملاوېده مطلب دی .. موږ مازې دَ يَو څو ورځو په سېل ورته دَ تلو اراده لرو او بس ... "

غرض دا چې موږ ورته په خواست کولو ستړي شولو ، نو نويد ورته دَ سلو ډالرو نوټ له جېبه راويستو ... هغوئ نوټ ته به ډېر حسرت وه خو کتلو ، لاکن سرونه يې هغه رنګه يوې بلې خواته وَښورَولو - چې ورځخه مايوسه شولو ، نوپه خپله لاره بېرته را روان شولو - په نورو ملګرو نه يم خبر ... زما خو طبعيت ډېر پرې خراب شو ، نويد ته مې وئيل ...

" درځه چې يَو ټرېول ايجنټ سره خبره خلاسه کړو "

ګوره ، چې يورپ ته تلَ مې په قسمت کې نه ؤ شوي ... چې ايجنټانو هم يوه خوا نه کوله - که څه هم موږ داسې لا ورته وَئيل ، چې ...

" دَ ټوؤر دَ پيسو پرته به موږ خپل ټکټونه پخپله وَکړو ، خو دَ بلغاره يا يَو بل يورپي هېواد ټوؤر راته کنفرم کړی بس "

لاکن هيڅ يوه ايجنټ را سره زموږ خوښه نه وه منله - له دې ځايه هم دَ ماتې خوړَلو ورسته مې جمعه خان کاکړ ته وئيل ...

" درځه وروره ! چې نن نن له دې ځايه وځو "

ده وئيل ...

" هو ، ټکټان به نن واخلو ، مګر ځو به بل سبا ... سبا به دَ استنبول ستې ټوؤر وکړو - لا خو مې هيڅ نه دي ليدلي "

که څه هم زما نه وه خوښه ، خو دَ ده دپاره مې ورسره هو کړو –

يوه بجه ماځپښين بېګونه په اوږو راټال دَ " سرکې جي " ځخه " لالېلي " نامي پُررونقه علاقې ته په ټېکسي کې وَرسېدو - دَ لالېلي په مېن بازار کې په يَو هوټل کې مې دوې خونې وَنيولې – بېګونه مو په خونو کې وَغورځول او دباندې دَ ډوډۍ خوړلو دپاره راوَتو - او په نه ساعت کې يَو بلې پُر رونقه علاقې ته ورګډ شولو - دا علاقه يعنې دَ " لالېلي " سره جوخته دَ " تقسيم " نامي علاقه وه – دومره دَ غېرملکيانو ځخه ډکه وه، چې لار په کې نه کېده - دَ نويد په قول ...

" دَ استنبول دغه سيمه چې غېر ملکيان ورته راځي ، دَ خلګو دَ توجه مرکز ځکه هم ده، چې يَو غټه شاپنګ سېنټر ائيريا ده او بل په دې ائيريا کې دَ بلغاريه ، رومانيه ، يونان او روسي رياستونو په څُورو باندې نه يوازې دَ سترګو تنده ماتېږي ... بلکې دَ خوائشاتو بارِ هم پرې ماتېدلی شي "

دَ نويد خبره مې په دې زړه وَ منله ، چې دلته سړي کم او غېرملکي ښځې ، چې زياتره په کې پېغلې وې ... ګرځېدلې - او بيا چې څه وخت موږ دَ ټي – بي – ټي ايراني بسونو دفتر ، چې زموږ له هوټل ځخه په څه واټن باندې ؤ ته دَ ټکټانو دپاره تلو ، نو تر موږ څه شاته پاته شوي ملګري کاکړ صاحب ته يوې پېغلې ، ګوره چې دَ کوم هېواد وه، سترګه وهلې وه او دَ لاس په اشارو يې دَ لسو ډالرانو غوښتنه هم ورځخه کړې وه- ده چې بيا راته څنګه دا خبره وکړه ، نو که څه هم کيسه څه شکمنه غوندې وه، خو زړه راته وئيل ، کېدای شي هاغه دَ نويد خبره رښتيا وي دَ دې علاقې په باب - خېر ټکټان خو مې تر لاسه کړو ، لاکن دَ دريمې ورځې يعنې دَ ۷م نومبر ۱۹۹۳ع - ولې چې سبا او بل سبا دَ دوئی دَ کمپنۍ دَ بسونو وار وَ ايران ته دَ تللو نه ؤ - نو نن په چپه دوې ورځې له موږ سره نورې هم دَ سېل دپاره وې - که مې څه هم زړه مات ؤ، خو حتمي هڅه مې دا کوله ، چې وخت ښه په خوشحالۍ تېر کړم، چې ملګری مې ديغ نه شي - هم دغه وجه وه، چې دَ ډوډۍ خوړلو ورسته سم دستي موږ دَ Poli Tour له دفتر ځخه دَ ننني شپې دَ " اورينټ هاؤس هوټل کلب " او دَ سبا دَ ورځې دَ استنبول ستې ټوؤر دپاره ټکټونه تر لاسه کړو ... او بيا مې درست ماځيګری دَ لالېلي او تقسيم ائيريا دَ روډونو په فُټ پاتهونو باندې تېر کړو ، چرته چې خوش رنګو څېرو له خوش ذائقه طبعيتونو او موسکاګانو او موسمي خوش ګواره رنګونو سره سترګو ته ښکلاګانې او زړونو ته دَ سکون ببلابېل خوندونه سپارلو - يَو شاعر نور څه غواړي ؟ بس چې ښکلاګانې ورته چاپېرچل کې موجودې وي ... بيا خو يې دَ خېټې غم لا هم هېر وي - خو دا شاعر زړه مې خپله خوښه کله کولی شوه، ولې چې

ملګری جمعه خو هم ورځرمه شوی ؤ – نو ځکه دَ نه غوښتلو پرته هم يَو دوه ځله مې سلېماني چائی له هغه سره نوش کړې - دلته يَو کوپ چائی په لس زره ليرا باندې خرڅېدو – دَ دې علاقې رنګين ماځيګری په خپل ځای... خو دلته زه دا خبره کول ضروري ځکه ګڼم ، چې دَ دې مسلمان ملک مغرب وزمه آزادي وَ لوستونکو ته ور په کوته کړم - ګوا دلته په دوکانونو کې که شراب په آزادۍ خرڅېږي ، نو هم دغسې شراب خانې يا بارونه هم لري - هم دغه وجه ده، چې قضائي ماځيګر خواته يَو نيم سړی دَ سړک څنډې ته يَو بل اړخ ځنګېږي هم - لازمي خبره ده، چې زياتره ښځې به يې هم څيښي، خو تر سترګو مې يوه هم داسې ښځه تر دې ساعته نه شوه، چې څيښلو يې ، يا دې بې خوده غوندې په فُټ پاتهونو ګرځي - لاکن دلته ښځې سګرېټونه ډېر په شوق او خامخا څکوي - دلته خلګ چپ له خپلې ژبې ، دَ بل په ژبه نه پوهېږي او نه چاته بله ژبه ورځي... يَو څو ماتې ګوډې خبرې لکه "کش برا" يعنې (څومره يا په څو باندې) ، "اوُچ دانه سوخ سُو" يعنې (درې ګلاسه سرې اوبه) ، "آفندم" او "آفندي" او داسې ځينې نورې خبرې يا توري موږ همورباندې چسپَولو - ګوا خبره دا ، چې څوک هم تُرکي ته ځي ، نو به دَ لاس په اشارو ژغېږي يا به څه څه خاص خبرې دَ ډوډۍ پيدا کولو او شاپنګ کولو دپاره حتماً زده کوي ... ګنې حال به يې زما او دَ جمعه خان په رنګه وي - دا خو لا دَ نويد پنجابي يې کور ودان، چې څو کاله يې په تُرکي کې تېر کړي ؤ او تُرکي يې په رواني سره وئيله - که دائی نه وای ،نو زه او زما ملګری به په هر دويم ګام له يوه نا يوه غم او ناکرده پېښې سره مخامخ کېدو - دا منم، چې موږ به هم څه نا څه يا ډوډۍ په اشارو پيدا کړي وه، خو غم دا دی ، چې دغه باډي لېنګويج او اشارې خو هم هر ځای معنې او مطلبونه بدلوي -

*****

ماخُستن اتهه بجې دَ پولي ټوؤر وبګن موږ له خپل هوټل څخه سپاره کړو او اتهه نيمې بجې يې دَ "اورينټ هاؤس کلب" چې دَ استنبول په يَو څو مشهورو نائټ کلبونو کې ځانګړی نوم لري ته وَرسَولو - دلته لومړۍ او دَ خوند خبره دا کوم، چې دَ دې کلب په لويه درازه کې يوه تُرکۍ پېغله خپلې تُرکي روائتي جامې په تن.. سره له اوږدې ترکۍ سرې خولۍ په سر باندې ايښې ولاړه وه او هر راتلونکې سړي او ښځې ته يې ښه راغلی په خپله ژبه کې وئيلو ... زه او زما ملګری چې يې له څنګه تېرېدو ، نو ملګری ورته وَ درېدو او په پښتو کې ورته ګڼ څه شو ، چې هغې ورسره ځان جوخت په دې نيت وَدرَولو ، چې دا انجلۍ زما له ووړ قده ملګري په درخته اوږده وه او بيا يې خندل هم ... ګوره چې دَ هغې دَ خندا تر شا څه ؤ ؟ خو زما ملګري په ټوکو کې راته وئيل، څنګه مې درته پښتنه کړه ؟ او بيا دَ ده دا خبره ما او هغه تر ډېره پورې دَ ځينو نورو پُوچوخبرو سره ګنډلې خورا انجوای کړه او بيا يَو غټ عالي شان هال ، چې په منځ کې يې دَ ډيسکو او ډانس کولو دپاره ګېرډۍ دوکانچه جوړه وه چې له بامه ورندې رنګښې رڼاګانی له يوه نري او خواږه ساز سره دَ باران غوندې راورېدې او دَ دې دوکانچې شاوخواته مېزونه او کرسيانې پرتې وې - په دې هال کې په خپلو چوکيانو باندې کښېنستلو ورسته چې څنګه موسترګې وَموږلې ، نو څه ګورو ، چې په هال کې يَو بل ځای ترکۍ انجونې ، مختصرې جامې په تن ... په بېلې ډانس کولو کې اخته وَليدلې ، چې په هال کې ناست غېرملکيانو دَ سفر ستړياګانې يې په خوږو موسکاګانو او ډېر په مينه يې په بازاري خلوص وساکولو پوره پوره هڅې کولې -

په دې هال کې هر سړی او ښځه بدمسته وه، او سره شنه لاکن په سائز غټ او اوږده ګلاسونه په لاس کې په ناستو ځنګېدلو او له څنګ ملګرو سره یې خپلې خوشحالیانې ګډولې لګیا ؤ، خو ما او جمعه خان دلته هم دَ کوک واړه بوتلان تر نرئیو غاړو نیولې نوش کولو - هم دغه وجه خو وه ، چې دلته رقصېدونکې بېلې ډانسرې هم موږ ته کمې رانیږدې کېدلې – خو دَ خپل بازاري طبعیت درلودلو له سوبه په موږ باندې هم په خپل خپل وار چې به له ستېجه راکوزې شوې .. نو به یې موږ ته هم دَ خپل عادت په سمه حاضري راکړه ... هغوئ دَ ډانس په چپه څه نور هم وئیلو ، خو موږ ورسره هیڅ نه منلو ... البته یَو نیم تصویر مو ورسره په دې واخیستلو ، چې دا موقعه سهار راته دَ ژوندي یاد په توګه بیا بیا دَ استنبول شپه راپه زړه کوي - لاکن موږ دَ هغوئ له نور نیزدېکته ډډه کوله او ورسره داسې تر غاړې وتلو نه ... لکه نور ټوؤرسټانو چې به کولو – لنډه دا ، چې ډوډۍ مو هم دلته وَخوړله او تر دولس بجو پورې مو دَ ترکو پېغلو بېلې او ماډرن ډانسونه داسې په رنګارنګ رېښمینو جاموکې کتلو ، چې په عامه ژبه کې جامې په هیڅ اړه نه شی وئیل کېدای -

دَ شپې دولس بجې چې څنګه له دې کلب څخه دباندې راوَتو ، نو دَ پُولې ټوؤر سړې موږ دواړه تر لاس وَنیولو او ژر تر ژره یې په خوش اخلاقۍ دَ هوټل څخه دَ ایستلو هڅه کولو سره سره راته وئیلو ...

" دې وخت ګنډکپان جیبونه وهي او څه نورې نورې پېښې هم کېږي ... خیال کوئ "

*****

دَ پروګرام په سمه سهار اتهه نیمې بجې دَ پولې ټوؤر ګاډۍ موږ له خپل هوټل څخه پورته کړو او دَ استنبول ښار او تاریخي ځایونو راښکاره کولو باندې یې پئیل وکړو - په دې بس کې زموږ پرته پنځلس شل نور سړي او ښځې هم وې – ګاډۍ چې څنګه مخته روانه شوه، نو ګائیډ چې نوم یې آصفه ښئیلو ، ځُلې ته مائیک وَنیولو او په انګرېزۍ کې دَ هرکلي وئیلو ورسته وائي...

" تُرکي ، ګوا دغه سیمه دَ حضرت عیسی علیه السلام څخه هم دوه زره کاله دَ مخه او بیا دَ ده دَ مرګ ورسته تر پنځلس سوه عیسوي پورې دَ نړئیز ژوند ژواک په اړه مرکز پاته شوې ده - او سره له دې دَ Anatolian Civilization (اناتولوي تهذیب) موجودګي دَ دې سیمې تاریخ په زرهاؤ کلونو لا نور نور شاته وړي - عثمانیه حکمرانان له ۱۴۰۰ع څخه تر ۱۹۱۸ع پورې په دې خاوره باندې حکمراني کړې ده - او دلته ښاري ژوند لومړی له رومنو او عثمانیه دورِحکومت څخه پئیل شو او نن چې تاسو په خپل چاپېرچل کې دَ استنبول پخوانې جوړ غټ غټ ماجتانً ، ماڼیانې ، ودانیانې وینئ ګورئ ... دا دَ تُرکي تاریخي عظمت ځرګندَوي "

دَ څه مزل کولو ورسته ، ګاډۍ یَو ځای تم شوه او ټول ټوؤرسټان ورڅخه راکوُز شول - او دَ ګائیډ په راهنمائی کې یوې لوړې اوچتې پخوانۍ ودانۍ، چې دَ مسلمانانو ماجت ښکاره کېدو په خوا روان شولو او چې څنګه په لویه دروازه وردننه کېدو ، نو آصفه (ګائیډ) وئیلو ...

" دا کرسچن چرچ دَ سېنټ صوفیه په نامه دَ نړۍ په لوړو تاریخي چرچونو کې ځانته یَو نوموړی چرچ دی ... چې رومن واکمنو ببخي پخوا جوړ کړی ؤ "

په دې چرچ کې دَ زړه راکښونکولاسي کار او نقش نګارۍ پرته دَ ښائیسته جوړو شوؤ ګومبتو ، دېوالونو او ګیږدۍ تمبو (ستنیانو) ځانته دَ ځانګړي جوړښت په اړه دَ پخوا زماني کاري ګرو فن لوړتیا څرګنده وله- په دې چرچ کې یوې بلې خواته ګرځېدلو په وخت داسې راته ښکاره کېدو لکه دا چرچ چې کله ماجت هم پاته شوی وي - خو ګائیډ په دې باب سر نه کړو راخلاس چې آیا زما او یا زما دَ ملګري په مزغو کې دَ دې چرچ په اړه راپورته شوی ګمان صحیح هم ؤ او که غلط - خبر ، دَ دې چرچ کتلو ورسته ګاډۍ مخته روانه شوه او ګائیډ وئیل ، چې ...

" اوس موږ دَ "بلیو ماسک " په لور روان یُو ، کوم چې په درستې نړۍ کې ساری نه لري "

او بیا یې مخته وئیل، چې ...

" استنبول ښار ، که څه هم په درو ټاپوګانو باندې آباد ښکاري ، خو په اصل کې دا ټاپوګان نه دي ، بلکې دَ نقشې له رُویه ایشئین استنبول دَ براعظم ایشیاء په خوا کې دَ وچې مځکې په دوؤ غټو څنډو باندې آباد دی - او دلته دَ دوؤ سمندرونو ګوا " بلېک سي " او " مېډیټېرینئین سي " سنګم داسې شوی دی ، چې دَ دوارو سمندرونو دَ غاړو څخه ټوؤرسټان خوندونه اخیستی شي "

که څه هم ګائیډ مخته څه نه وئیلو ، خو دا خبره څرګنده وه، چې دَ استنبول ټاپووزمه برخې ، ځای په ځای په پلونو له یَو بل سره تړل شوې وې - دَ څلورو پخو پلونو ، چې دَ غټو تمبو په کومک ولاړ ؤ څخه پرته دَ ایشیاء او یورپ تر منځه په سمندر برسېره باسفورس پُل او فتح سلطان پُل دَ کتو او حېرت وړ ځکه ؤ ، چې دې پُلونو دلاندې ستنۍ نه درلودلې او په هوا کې ولاړ له پورتنئیو اوچتو اوچتو تمبو سره دَ اوسپنو په غټو غټو رسیانو داسې تړل شوي دي، چې دَ سړي عقل ورته حریان شي - نه یوازې دا ، بلکې له دې پرته هم ځینې داسې تاریخې جوړ ځایونه په دې ښار کې شته، چې سترګو کتلو سره سره سړی په سوچ کولو هم پارَوي-

دې وخت چې موږ په بلیو ماسک کې ګرځېدو ، نو داسې محسوسېدو ، لکه دا غټ ماجت چې ډېر پخوا یعني په اولسمه صدۍ کې نه ، بلکې په ننني دور کې جوړ شوی دی - ولې چې دَ ښائیست والې پرته دومره غټ ؤ ، چې په ګرځلاؤ سړی په کې سترۍ کېږي او دلته سترګې په هر څه باندې وازې پاته کېږي - په دې غټ تاریخي ماجت کې له تکو شنو ټائیلونو او بې شمېره ستنیانو او ګومبتو پرته په سر شپږ داسې اوچتې میناري هم لري چې تر لرې لرې پورې ښکاري - هرڅه هرڅه ، خو په استنبول کې دَ ماجتانو ډېرښت داسې څرګنده وي ، چې ببخي پخوا مسلمانانو دَ اسلام خورَولو پرته بله هیڅ وظیفه نه درلوده - ځکه خو یې اسلام دَ نړۍ تر ګوټ ګوټ پورې رسَولی ؤ –

له دې ځایه مونږ دَ ټرکۍ غټ میوزیم او اسلامک سینټر ، چې دَ پخواني باچا ابراهیم پاشا په ماڼۍ کې جوړ کړل شوی ؤ ته یُو وړل شولو – دلته ۲۰۰۰ کاله پخواني شیان دَ ښوؤنې دپاره خوندي کړل شوي دي - لکه دَ کور دَ استعمال له خټو او اوسپنو څخه جوړ لوښې ، چړې، ټُورې او نېزې او دَ دې سیمې جوړې غالیانې ، خولیانې او دَ رواجي جامو نمونې هم دَ کتو وړ دي – لاکن دلته مې دَ خانهٔ کعبه اوله له لرګي څخه جوړه دروازه ، چې دَ لاس کار ورباندې شوی ؤ په لیدو مې سترګو او زړه سکون وَموندو – غوښتلو مې چې ښکل یې کړم، لاکن شیشه داسې ورباندې را جارباسلې شوې وه، چې وَس مې نه په رسېدو - دلته ګائیډ دَ اناتولوي تهذیب ځینې شیان هم راښکاره کولو په وخت وئیلو ، چې ...

" دَ دې په پرته دَ دغه زاړه او تاریخي ژواک ځینې آثار نورې نخښې په "اناتولیا" نامي علاقې کې دَ لرغونې آثارو په توګه خوندي کړل شوي دي - لکه دَ Ekhesus "ایفاسیس" غټه مجسمه ، چې دَ دېوي مور ، یعنې Mother goddess " مدر ګاډس" په توګه دَ مځکې اوله خدائینه مور ورته وئیل کېږي - دَ Artinis " اینټیینس" په نامه شهرت لري - دَ دې په بدن بېخي زیات لګېدلي تیان دا ځرګندوي ، چې دا خدائینه مور ژوند سپارونکې وه - دَ اناتولیا ۷۰۰۰ کلنه زوړ ښار دَ هغې دپاره جوړ کړل شوی ؤ - دَ دې " مدر ګاډس" څخه په بېلو بېلو وختونو کې نقل شوې یولس زره وړې او غټې مجسمې هم دَ دُنیا په ځینو عجائب ګهرونو کې پرتې دي"

دا خبرې چې یې کولې ، نو بس دَ استنبول په تنګو تنګو بازارونو یا لارو باندې یوې بلې خواته روان ؤ ، او دلته په بس کې ګائیډ وئیلو ...

" دلته یعنې په ټُرکي کې دَ نورو تاریخي آثارو پرته دَ Lymira "لائیمبرا" دَ کاڼو پخوانۍ ګومبټه او دَ Aspendos "اسپنډوس" جوړه ودانۍ چې په بېلو بېلو زمانو کې جوړه شوې ده –که تاسو غواړئ، نو مونږ درته دَ ټوؤر اهتمام کولی شو"

له دې خبرو سره سم ګائیډ زمونږ پام دَ میوزیم سره جوخت آرټ سینټر ته واړَول شوه ... دلته دَ ټُرکي دَ هرې سیمې دَ خلګو دَ جامو او استعمال شیانو نمونې ... په خاص توګه دَ ناستې او په دېوال راځړونکې غالیانې نه یوازې دَ نمائش دپاره ایښول شوې دي ، بلکې خرڅېدې هم... یَو ځای مې جمعه خان ته وئیل ، چې...

" راشه چې یوه دَ غالب چاچا ټوپۍ او دا اوږد کوټ واخلو "

ده راباندې وَخندل او وئیل یې...

" ولې ځان په درڼوؤ ... اول مو ښګونه لږ درانه دي او بیا داسې ټوپیانې خو په پاکستان کې هم پیدا کېږي"

ګوره چې اوس دَ ده اشاره په پاکستان کې دَ کومې سیمې دَ خلګو او دَ چا په لور وه ؟ خبر، چې له دې ځایه راوتلو ، نو تر دې له مخه مې دَ ژېړو جوړه یوه ښائیسته غاړګۍ، چې په ډیوتې ولاړې ښائیسته پېغلې دَ راښکاره کولو دپاره په غاړه باندې راوَځړَوله او بیا یې په وار وار راته وئیل ، چې ...

" دا ګوره ، څومره ښائیسته ښکاري "

اوس که غاړګۍ ښائیسته وه، او که نه... خو دَ هغې سره یې بېخي خوند کولو - که څه هم زما دَ ملګري په خیال دا سودا ګرانه وه، خو شاعر زړه راته وئیل ، چې دَ هغې ښائیسته انجلۍ موسکاګانې چې ورسره وَ تلې ، نو ارزانه سودا مې کړې وه - ولې چې دَ ښکلیو دَ موسکا قیمت په هر څه هرڅه ارزي او چرته بیا دومره دومره ډېري موسکاګانې، چې په کاڼو یې لا خولې کولې ... زه خو لا یَو انسان وم -

له دې ځایه پیاده موږ دَ تاریخي حمام په لور مخه وکړه - حمام څه ؤ ، یوه غټه خونه وه ، چې په منځ کې یې یوه دوکانچه جوړه وه ، چې دَ ګائیډ له قوله دلاندې یې اور بل وي او په شا وخوا وړو وړو غسل خانو کې دَ غسل کولو مخته او ورسته په ګډه باندې په دې غټې دوکانچې باندې ستړیم بات اخیستل کېږي او تر ډېره ورباندې تر درځن زیات غسل کونکې پراته وي او بدنونه ټکور کوي - که څه هم په جلا جلا وړو غسل خانو کې دَ غسل کولو اهتمام ؤ، خو شروع او اخیره یې له دې تودې دوکانچې کېدله-

ګائیډ مخته وئیلو چې...

" دغه رنګه حمامونه په افغانستان کې تر اوسه لا هم رواج لري "

وئیل ، خو یې صحیح ... خو خوارکۍ لکه لا سمه خبره نه وه، چې نن په افغانستان کې دَ وژللو راوژللو او دَ یو بل دپاره قبرونه خیندلو پرته هیڅ نه دي پاته شوي -

*****

دې وخت دَ پولي ټوؤر ګاډۍ دَ اتا ترک له تاریخي دفتر او استوګن ځای ، ګوا دَ هغه په استعمال کې پاته شوې رهائشي مانۍ په لور روان ؤ ، چې ګائیډ وئیلو ...

" دې وخت په ۷،۷۹،۴۵۰ مربع کلو میټرانو خور وور هېواد تُرکي چې په کې ۵،۸۶،۸۷،۰۰۰ خلګ آباد دي- باني ستر مصطفی کمال اتاترک دَ لومړي جنګ عظیم ورسته لومړی صدر ؤ - دَ تُرکي په ټولو حکومتي ځانګو کې یې انقلابي بدلون راویستی دی او سېکولر جمهوري نظام یې نور نور ټینګ کړو ... په خاص توګه ، ښځه یې په لومړي ځل دَ نر سره په څنګه دَ دروَله "

ګائیډ لا خبره سمه سر ته نه وه رسَولې ، چې ګاډی یوې توربخونې او غټې ماڼۍ مخې ته وَدرېدله - دا هغه ماڼۍ وه، چې اتا ترک په کې په سرکاري توګه استوګنه کوله او اوس دَ ده یادونه تازه کولو دپاره دا ماڼۍ دَ تاریخي او قامي نخښې په توګه خوندي کړل شوې وه - په صدر دروازې کې یې دوه عسکران دا سې الرټ ولاړ ؤ لکه هغوئ چې له کاڼو جوړ ؤ - ولې چې په لومړي نظر هغوئ ژوندي کم، مړه بُتان زیات ښکاره کېدو - له دباندې خوا چې دا ماڼۍ څومره سترګو ته ښه ښکاره کېدله ، نو حقه خبره ده، چې دننه به لانور نور دَ کتو وړ شیان په کې وي ، ځکه خو ګائیډ وئیل ...

" بخښنه غواړم ، موږ دې ماڼۍ ته بې له انټري پاس نه خو ور دننه کېدلی شو او نه پاس دومره ژر جوړېدلی شي - یوه دوې ورځې انتظار ورته په کار دې "

او بیا یې خپله خبره داسې مخته کش کړه ...

" په تُرکي کې زموږ (توبه نعوذ ُبالله) دوه خدائیان دي .. یَو عظیم خدائی او بل اتاترک ... ولې چې نه خو دَ قرآن شریف آیتونه رد کولی شو او نه دَ اتا ترک فرمانونه او جوړ کړل شوی قانون ... "

له دې خبرې څخه دَ هغې ګائیډ دَ خدائی پاک په وړاندې شریک درَول نه ؤ، بلکې دا یې وئیل غوښتلو ، چې دَ جدیدې تُرکي باني اتا تُرک بنیادي نظریه ، چې دَ سېکولرزم په اړه ده په خپل ژوند کې وړاندې کړې وه - هغه نه یوازې خوندي شوه بلکې ژوندۍ یې هم وساتله -

یوې بجې خواته ګاډی دَ تاریخي بازار، چې دوئ اوس ورته " ګرېنډ بازار " وائي په لور دَ استنبول په تنګو هوارو ، خو په لوړو ژورو علاقو کې جوړو روډونو باندې روانه وه او ګائیډ وئیلو ...

" دَ حضرت ایوب انصاري مزار ، انقره او فیشرمېن ویلیج ته که دَ تلو نیت لرئ ، نو خپل نومونه او پتې را وَلیکئ ... ستاسې دَ خوښې په سمه موږ دَ ټوؤر انتظام کولی شو "

او بیا یې ځکه دَ ذکر شوؤ ځایونو پرته ، تر یَو درځن زیات نورو ځایونو دپاره دَ ټوؤر کولو وختونه او دَ خرڅې خبرې په ډالرانو کې داسې په خوند خوند کولې ، چې خپل دې ملګري جمعه خان راته وئیل ، چې ...

" غوږ ورته وَنیسه خیالوَرې ته ... څنګه په خوند خوند دَ پیسو خبرې کوي ؟ "

ما هم آسره تاوان وګڼله او ورته مې په ځواب کې وئیل، چې ...

" دلته اتا تُرک ترکیان په دې وجه نه مني، چې تُرکی ته یې نوی ژوند ورکړو ، بلکې هغه کاغذونه دَ دې خلګو کمزوري ګرځېدلې دي، چې دَ اتا تُرک تصویر ورباندې جوړ دی "

زما په دې خبره چې ملګري جمعه خان غاښونه څنګه سپین کړو، نو هغې ګائیډ هم زموږ په خوا په ډېره مینه وکتو، او وَموسېدله.. اوس به لا موږ بل څه سنجَولو، چې دا څه رامخته شوه، او وائي...

" تاسو لکه چې له موږ سره په بل ټوؤر باندې هم دَ تلو اراده لرئ "

غرض... غرض او تش غرض.. یَو وار لا په زړه کې راغلو، چې په سخته او غوټ ورته یَه کړم... لاکن بیا ګوره چې څله مې په کراره ورته وئیل، چې...

" موږ به صلاح وکړو "

او بیا مې په معنې خېزه موسکا کې دَ جمعه په خوا مخ ور واړَولو...

" زه خو ورسره ځم، وایه! ستا څه خوښه ده؟ "

دائی چې لا یې هغه رنګه غاښونه سبین نیولې ؤ، راته واي...

" حریان یم، چې ستا اوس کومه یوه خوښه ده او کومه نه... چې یَو ځای هسې نامې مخ یا څېره وَوینې.. زړه ورته په لاس کې ږدې "

او ما هم ورسره ګپه خوږه ځکه کړه، چې خبر وم ، چې یار مو ټوکې کوي -
او بیا چې په خپل حېثیت ځانګړي او تاریخي ګرېنډ بازار ته وردننه کېدو، نو ګائیډ وئیل ...

" په دې بند غوندې تاریخي بازار کې ۴۵۰۰ واړه او غټ دوکانونه دي "

دَ دې بازار دَ دوکانونو دَ ښائیست او جوړښت څخه پرته، په دې مارکېټ کې دَ دوکانونو تر منځه دومره پراخه لاره تېره شوې وه، چې اوس که داسې مارکېټ زموږ په هېواد کې جوړ واي، نو تاریخي حېثیت به یې داسې نه وای پاته – ولې چې که رکشې او دَ خرو رېړهیانې په کې نه چلېدې، نو سائکلونه او دَ لاس رېړهیانې خو به حتماً په کې یوې بلې خواته لېدل کېدې - دلته زیاتر غېرملکیان ؤ ، چې سوداګانې یې په کې کولې - دَ سرو زرو دَ کاروبار ډېر زیات دوکانونه په کې موجود ؤ - دَ دې مارکېټ په سېل کولو کې دا خبرې مې زړه ته بیا بیا راتلې، چې ګنې ...

" ټُرکیانو، چې زرهاؤ کلونو دَ مخه کوم کاروبار کړی ؤو هغه دا دی ښکاره دی.. خو یَو موږ یُو، چې من حېث القوم دَ تېر شوؤ تاریخي مشرانو په قبرونو دَ کاڼو دَ څلو پرته که نور څه لرو، نو هغه دي.... خبرې او تشې خبرې، چې په کتابونو کې یې دَ تاریخي پېښو په توګه خوندي لرو او بس ... "

په ګرېنډ بازار کې دَ ګرځېدو راګرځېدو او یَو نیم شئی اخیستلو ورسته په ګاډۍ کې ماځیګر خواته خپلو خپلو هوټلانو ته تپوؤرستیان وَرسَول شولو - او یَو ځل بیا زه وم او ملګری جمعه خان او دَ لالېلي دَ بازارونو خوش رنګیانې، چې دَ شپې تر لسو بجو پورې په کې دَ نوید او پروین سره ګرځېدو -

*****

دَ شپږم نومبر درسته ورځ یا خو موږ دَ هوټل په خونې کې تېره کړه او یا بیا یو دوکان او بل دوکان دَ شیانو په اخیستو را اخیستو کې ستړي ؤ - نن موږ دوارو دا خبره وَ سنجَوله چې ترکیان دَ پاکستان دَ خلګو سره مینه لري او قدر یې کوي – ګوره چې په څه وجه ؟ بس چې به چا هم پوښتنه دَ سودا په وخت کوله، نو زموږ دَ ځواب ورسته به یې فقط دومره وئیلو ، چې...

" تُرک پاکستاني آګردش " ګوا تُرک او پاکستانیان ورونه ورونه یا دوستان دوستان-

او بله خبره مې دا هم نوټ کړه ، چې دلته په سودا کې بارګېننګ ډېر زیات کېږي – که څه هم دَ تُرک دَ مشرانو دا خبره ډېره مشهوره ده ، چې ....

" Don’t Buy house , Buy a neighbour "

لاکن له بده مرغه دا خبره ما دَ دوئی په روئیو کې وَنه سنجَوله ... خو په خوُی او بُود بد او رَډ خلګ نه ؤ .. بس په پیسو څه زیات مئین راته وَ برېښېدو –

سبا ته زما او دَ جمعه خان خپلو کورونو ته دَ تلو نیت ؤ - نو ځکه مې غوښتلو، چې نن شپه تر ډېره په استنبول کې پیاده وګرځو او دغه رنګه مې وَ هم کړو - نوید او پروین چې دلته یې څو ورځې نورې هم تېرولو اراده درلودله .. هم له موږ سره پوره پوره ملګرتیا وکړه - او بیا چرته چرته نه وګرځېدو - که څه هم کله کله نري څاڅکې دَ باران او یا نرۍ نرۍ واوره ورېدله – خو موږ دَ لیونیانو غوندې یوې بلې خواته آواره ګردي کوله او دَ استنبول دَ ساړه موسم خوندونه مو دَ رڼاګانو سره ګنډلي دَ زړونو او رُوحونو دَ سکون سوب ګرځولو – لاکن تر کومه پورې؟ .. کله چې دَ استنبول دَ شپې رڼاګانې دَ یخو هواګانو سره تورو خاموشو تیارو ته ستنېده شروع شوې ، نو موږ هم کرار کرار ستړیا ته غړې هم اچولو ... نو ځکه خو، په بېلا بېلو تنګو او پراخو لارو باندې پیاده دَ لالېلي په لور قدمونه تېز کړي ؤ او غوښتلو مو ، چې ژر تر ژره خپل هوټل ته وَرسېږو ، ولې چې اوس خو په روډونو هم خال خال کسان ښکاره کېدو - هوټل ته لا نه ؤ رسېدلي ، چې په لالېلي کې دَ یَو خلاس دوکان مخې ته یوې ولاړې انجلۍ، چې مخته یې څه سامان هم پروت ؤ ، په ما او جمعه خان باندې ژغ وکړو – موږ ورته وَدرېدو او پوښتنه مې ورڅخه وَکړه ...

" خیر خو دی... ولې دې راپسې ژغ وکړو ؟ "

دا خبره څه وه ، چې هغه انجلۍ په خپله ژبه کې ګډه شوه – نه زما سر دَ هغې په خبرو خلاسېدو او نه زما دَ ملګري - بس هېش هېش ورته ولاړ ؤ ، چې دا اوس څه وائي او يا څه غواړي ؟ څه وخت ورسته شاته پاته شوي پروين او نويد هم راورَسېدو ، او تپوس يې راڅخه وکړو ...

" څه کيسه ده ؟ "

ما ورته وئيل...

" په دې خبره خو موږ هم حريان يُو ، چې دا انجلۍ څه راته وئيل غواړي ... ته پوښتنه ورڅخه وکړه "

مګر ناشُوده خبره خو دا وَشوه ، چې اوس دَ هغې انجلۍ بله خوندکۍ چې له دوکان څخه ورته راوَتلې وه هم ورسره ولاړه وه ... دَ نويد په خبرو هم نه پوهېدله ... چې څنګه هغه انجلۍ له خپلې خوندکۍ سره زموږ په باب په خپله ژبه کې ګډه شوه، نو نويد په موسکا کې راته وئيلو ...

" موږ ځو هوټل ته... تاسو ورسره جوړ شئ "

او خپله ناوکۍ پروين يې تر لاس وَنيوله او مخته تېرېدلو په وخت موږ ته وائي ...

" دا بلغارين پېغلې دي "

"نو زموږ يې څه ... درځه جمعه چې ځو "

دومره وئيلو سم دستي چې ما ګام دَ نويد په لور اوچت کړو ، نو ملګري تر لاس وَنيولم او راته وائي...

" څه کوې چې ځغلې... څُوري خو دي نه... ورسره په ګپه کولو به ټکه نه درباندې لوېږي "

هو ، ده صحيح وئيل... وَ يې نه خوړم .. خو دَ سترګو په خمار يې داسې په مزه مزه لاهو کړم ، چې که هر څو مې ورته سر په انکار کې يوې بلې خواته ښوروَلو ، لاکن زړه مې ماته ورته منلې وه - هم ځکه خو زما دَ ژبې انکار ... انکار تر ډېره نه شو پاته - او نه مې ملګرى جمعه خان ورڅه خلاس کړو - ولې چې په هغو دواړو پېغلو کې يوې زما او بلې زما دَ ملګري شاوخوا داسې په هنر تلکې ودروَلې، چې دَ تېښتې لاره راڅخه ورکه شوه او تر ډېره هانده مو دَ موسم په رحم وکرم ځانوه پرېښوَلو –

*****

داسې پېښنه په ژوند کې په لومړي ځل راسره شوې وه، چې زه منزل ته دَ رسېدو دَ مخه .. ګوا له نيمې لارې څخه بيرته دَ پاته شوؤ پلونو په نخښنو راغبرګ شوى وم - دې وخت زه او جمعه خان کاکړ دَ ټي – بي – ټي کمپنۍ په اوتو بوس کې ناست دَ تهران په لور روان دَ اتهه څلويښت ګنټهو په اوږده سفر روان ؤ -

اوتوبوس بیا له ایراني ځوانانو او ښځو څخه ډک مخته روان ؤ - ګوره چې څله په اوتوبوس کې له دې خوا نه چا خبرې کولې او نه چا هغسې دَ خوشحالۍ سندرې وئیلې او نه هغسې دَ مستۍ اظهار چا کولو - هم ځکه دَ دیغیت له لاسه دَ ګهړۍ ستنې مخته نه تلې - زیاتره وخت په پټو سترګو او خوب کولو په ناکامه هڅو راباندې تېر شو- دې بله ورځ دَ ښې ډېرې بدنې او ذهنې ستړیا ورسته دَ ایران څنډې ته وَرسېدو ... اوس یَو ځل بیا په اوتوبوس کې ناستې ایرانۍ ښځې ، چې له استنبول څخه دَ ترکي ترورستې بارډره پورې په جینز کې برېښېدې بیرته بدلې او په غټو تورو څادرونو کې سر تر پایه پټې ښکاره کېدې –

له کوره چې راتلو ، نو دَ هر هېواد په څنډه باندې به مې دَ ګهړۍ ستنې یوه نیمه ګهنټهه شاته کولې ... خو اوس چې مې بیرته په هر بارډر باندې مخ مخته دَ ګهړۍ ستنې څنګه پېچلې لګیا ؤ .. نو ګوره چې زړه مې څله ډُوبېدو ؟ په خپله نه هېرېدونکې ماتې باندې او که دَ تُرکي څخه دَ راېلېدو له سوبه ؟ داسې نه چې زه یوازې له داسې کېفیتونو سره مخامخ وم ، بلکې دَ جمعه خان کاکړ ښه مرَغونې وه ... خبرې یې راسره کولې، خو تندی به یې ګونځې ګونځې ؤ او څُله یې خندا یا موسېدو ته نه جوړېدله - بس یَو علي نامې ایراني ځوان ؤ ، چې دَ استنبول څخه یې زموږ مازغه خوړلو چې خوړلو او ظالم ستړی کېدو نه - او خبرې یې هم داسې بې لګامه کولې، چې دَ خپل آخوندي نظام په زد کرکه څرګندولو سره سره یې سیکس هم سر ته ختلی ؤ ... موږ به په ښه خوند ویده ؤ ، نو دې لېوني او مست علي به را وَژغولو او بیا بیا به یې وئیل...

" انډیا ... مادام مادم.... بیوټي فل... لټل مني ... نائټ نائټ.... اوووف ډیلیشئیس "

دغه یَو څو دَ انګرېزۍ تورې یې زده کړې ؤ ، چې په موږ یې راچسپَولو او غوږونه یې راته خوړلو - یو څو ځله چې به یې داسې ګردان راته تېر کړو .. نو ما او زما ملګرې به هم له ډېره خشمه ورته دَ هغه په انداز کې داسې خبره بیا کړه....

"آون ... ایران ... یُو ... آخوند ... هېډ کټ کټ... اِف نو ستاپ "

دائی به له خندا شین شو ، خو دا خبره به څه بده هم ورباندې وَلګېده ... نو ځکه به یې له جمعه خان سره یاري جوړه کړه او دَ ده هغه یوه ماته ګوډه انګرېزي فقره به بیا هغسې تکرارېدله – په ما دَ هغه تېز ژغ ځکه بد لګېدو ، چې زه دَ ده او دَ جمعه په مابېن کې ناست وم - غال مې ورسرنه شو کولی ... بس کله کله به مې په لغازي موسکا ښه په خپل خشم پوهی کړو - او هغه ساده او بې وقوف به له خندا بیا شین شو او کله کله خو به یې دَ "هېډ کټ کټ اینډ فنش " رنګه تورې هم له څُلې وتلو -

*****

په تهران کې مو دَ نهم نومبر کال ۱۹۹۳ع شپه خو تېره کړه – مګر دَ بېخي زیاتې ستړیا له سوبه له هوټل څخه فقط دوه ځله او هغه هم دَ ډوډۍ خوړلو او چائیو څیښلو په نیت دَ ملګرې سره وَوتم او بیا دریم ځل په دې ، چې اوتوبوس دَ اډې په خوا مې مخه کړې وه –له تهران څخه تر زاهدان پورې دَ ۲۴ ګنټهو سفر دَ ۲۴

کلونو ښځه کم څکه نهٔ ، چې خوب نه راتلو او تش دَ میلانو ډبرې مې نه یوازې کتلې ، بلکې شمېرلې مې هم - بیا چې ښنګه دَ قفس دروازه خلاسه شوه او ما چې ښنګه دَ خپل هېواد په خاوره قدمونه ږدلو ، نوزړه مې غوښتو ، چې په چیغو چیغو وَژاړم ، مګر ژړلی مې نه شولو ، ګوره، چې ښله ؟ او په تېره بیا زما شاعر زړه .. نو څکه دَ دې پېښې اظهار په نظم کې کول راته ضروري شو ... هو ، داسې نه ... چې ...

داسې نه .... چې

له ما مه کوه پوښتنه
ته دَ ځان په پاب هیځکله
داسې نه چې تر خلې راشي
دَ ځواب دپاره خپله
زما زړګی درته پخپله

(شوق / تفتان / کال ۱۹۹۳ع)

دَ جنت ښځه لرې جنت

تاثراتي لنډیز...

" دا خو به وَ منم ، چې سري لنکا دَ سیمې دَ ښائیست په توګه په نړۍ کې ساری نه لري - هم څکه خو خدائی پاک حضرت آدم علیه السلام له جنت ښځه په دې جنت وزمه مځکې باندې راکوُز کړو - دَ دې ثبوت ، دَ ده جوړ پنځه فټه ، ښلور انچه اوږد او دوه نیم فټه پلن پَل دی ، چې تر اوسه دلته دآدم پیک نامې غره په ښوکه باندې وجود لري - مګر دَ سري لنکنو وَ بُت پرستۍ او تر ټاک اویښتې غرضي ژوند ته چې پام وَکړم، نو دا سوال په مزغو کې را اوچت شي ، چې دَ نړۍ دَ نورو هېوادونو خلګ دَ دوئی په رنګ او خوُی ښله نه دي ؟ که ښه هم په دې خاورې باندې زموږ ورَ نیکه ګونو او لومړنئیو انسانانو ژوند کړی دی "
(شوق)

"دَ پرونی خبرې په لټون"

هغه هنداره
زما دَ سوچ هنداره
هغه هنداره
زما دَ خوب هنداره
چې يو ښېره يې په ما تل ليدله
داسې ښېره
داسې ژوند وزمه ښېره
چې هم مې خپله وه ،
هم خپله نه وه
ځکه خو ما به په هنداره باندې
دَ تجسس او دَ حسرت منګولې
په مينه مينه لګولې مُدام
په دغه نيت
چې زه يې وَ پېژنم
لا يې دَ خان په باب څه وَ ژغوم
خو ، دَ نصيب لکه چې نه وه خوښه
چې يوه ورځ
هغه وړه هنداره
زما له لاسو ناڅاپه وَلوېدله
او دَ طلب هغه ماشومه ښېره
په سل توکرو ځله وَ ېښل شوه ،
بس له هغې ورځې تر ننه پورې
زه په لټون دَ هغې ښکلې ښېرې
هرې جنۍ ته زړه په لاس کې ږدمه
او لا ، دَ سترګو په کچکول کې ځينې
په ماته ځُله خېرات دَ مينې غواړم
ځکه چې څوک په رنګ مُونږې ورته
دَ چا په سترګو کې هغه سترګې دي
څوک په تندي
او څوک په زَنه هغه
څوک په شُونډانو

څوک په پوزه هغه

(شوق)

دَ بابا آدم علیه السلام دَ پَل دَ نخښې ښکلولو دَ پاره زه، سره دَ درو ملګرو په ۲۳مه جنورۍ ۱۹۹۴ع پاؤ کم دولس بجې دَ شپې دَ کراچۍ په هوائي ډګر ، په ائیر لنکا (الوتکه) کې کښېنستم او الوتکه په لس منټه بالادولس بجې والوته - ګوره چې زما دَ ملګرو ، ګوا نصیب ترین ، رضا ترین او جمعه خان کاکړ په مزغو کې څه ؤ، لاکن زما ټول سوچونه په سري لنکا کې بند ؤ ... ما فکر کولو ، چې ګوره دا هېواد به څومره شائیسته وي ؟ چې خدائی پاک بابا آدم علیه السلام دَ جنت څخه ورباندې کښته کړی ؤ - او دَ لومړي قدم پَل یې په دې خوش بخته مځکه باندې (دَخلګو له قوله) تر اوسه لا وجود لري - او بیا دَ دې هېواد دَ علاقائي ښائیست سره سره به یې خلګ څومره ښکلې وي ؟ خو ، بیا چې به مې دَ ائیرلنکا په دې الوتکه کې دې تکو تورو او بې خونده ائیرهوستېسانو ته پام شو ، نو به زړه ماتې غوندې شومه - ولې ، دَ دې هوائي کوربنو پېغلو په څېرو کې راته هیڅ قسم کشش نه ښکاره کېدو ... وایم، چې دَ تناره دَ لړونې غوندې لغوَړنې څېرې یې که څه هم انساني څېرې وې ، خو انساني سترګې نه پرې خوږېدې.. چرته بیا شاعرانه نظر؟ خو دَ دې هرڅه پرته به مې هم وَ خپل زړه ته په دې خبره تسلي ورکوله، چې کېدلی شي ، هلته مېښته خلګ دغه رنګه بې ډؤله نه وي – بس په داسې رنګه سوچونو کې جهاز دَ درو ګنټهو مزل کولو ورسته ، ګوا دَ سري لنکا دَ وخت په سمه څلورنیمې بجې کولمبو ته وَ رسېدو –

دَ کولمبو دَ ائیرپورټ په ودانۍ کې چې څنګه وردننه شولو ، نو څه ګورو ، چې دَ کسټم سړي په پاکستاني مسافرانو باندې داسې شاوخوا راوګرځېدو ، لکه جوړه چې مسافران نه ، بلکې خطرناکو سمګلرانو یې وطن ته پېښه راکړې وي - دَ یوه یوه مسافر سامان یې داسې پلټلو ، چې که یَو شئی نه هم ؤ په کې.. نو یې هم دَ ډالرانو ترلاسه کولو پورې به یې مخته نه ایله کولو – دغه رنګه یې موږ یعنې څلور ملګرو ... سره دَ نورو پاکستانیانو کم او زیات پنځه ګنټهې دلته وَځنډوَلو او دَ سهار نهو بجو خواته یې له خپل غیر قانوني او غیر انساني حصاره چې خوشي کړلو ... نو دَ هر یوه مسافر په تندي دا یَو سوال له ورایه ځلېدو ، چې دې لغوَړنو دا موږ په کومه ګناه کې په ائیرپورټ کې ټوله شپه راګېر کړي ؤ - او هغه هم داسې، چې نه یې په ائیرپورټ کې دَ اوبو څښېنلو دپاره څه بندوبست ؤ او نه دَ چائیو - ظلم خو لا دا ، چې که به هر څو موږ ورته دَ یوه ګلاس اوبو دپاره خواست کولو ، نو یوې خواته به یې داسې دیکه کړو ، لکه ښکنځا چې مې ورته کړې وي - خیر، دَ دې خیرن ائیرپورټ دباندې مې په وَچ حلق دَ یَو ټېکسي ډرائیور سره خبره وکړه، چې...

"وروره جانه ! موږ نابلده یُو ، دَ یَو ګزارې هوټل ته مې بوځه"

دَ"وئیل...

" په کولمبو ښار، چې له دې ځایه ورته دَ یوې ګنټهې لاره ده، کې هوټلان ډېر ګران دي – که زما منئ، نو دلته نیږدې دَ نیګامبو ساحل په یَو ریسټ هاؤس کې استوګنه وکړئ - زیاتره ټوؤرسټان دَ نیګامبو دَ سمندري غاړې سره جوړ ریسټ هاؤسونو کې اوسېده خوښوي – ولې چې دَ خواپاکې علاقې او ځایونو پرته، له سهاره تر ماښامه پورې بسونه له هغه ځایه کولمبو ته ځي راځي "

موږ څلور واړه ملګرو دَ صلاح کولو ورسته خبره له هغه ډرائیور سره جوړه کړه او په نیمه ګنټهه کې یې الپائن نامي وړوکې ریسټ هاؤس ته وَرسَولو - د شنه سمندر له غاړې سره جوخت دغه ریسټ هاؤس، دَ یَو بنګالي ځوان مستېر مامون، چې له بجیانو سره خپله هم په کې اوسېدو ملکیت ؤ – سترې دومره زیات ؤ، چې دَ چائی غوړَپلو سم دستي په پلنګونو وَغزېدو -

*****

دلته ګرمي دومره زیاته وه، چې ماځیګر خواته دَ لمبېدو ورسته، چې څنګه له ریسټ هاؤس څخه دباندې راوَوتو، نو سم دستي مې بیا بدن خولې خولې شو –دا لا هیڅ خبره نه وه، خو طبعیت مې هغه وخت لا نور خټه شو، چې خپل شاوخوا مې دَ سري لنکا ځاي خلګو ته پام شو - که ښځه وه، او که نر، ځوان ؤ او که زوړ او یا ماشومان، چې په رنګ خو تور ؤ ... چې ؤ، خو دَ جامو په اړه هم ډېر شاته پاتې او سترګو ته سخن سخن ښکاره کېدو - بله خبره دا، چې زیاتره خلګ دلته په لوُڅو پښو ګرځېدو - یَو ځای دَ رضا ترین وار نه وَشو او په لغازې خندا کې یې وئیل...

" تر دې خلګو، خو هاغه زموږ دَ سیمې لچیان لا ښائیسته او خواپاکې دي "

نصیب ترین هم خبره ورسره خوږه کړه، وئیل یې ...

"هو .. په لوُڅو پښو خو نه ګرځي "

او دا خبره ما او جمعه خان رَد کولی ځکه نه شوه، چې دَ دې خلګو کړه وړه جامې او دَ ژوند کولو طریقه یا لارلیکه یې بېخی زموږ دَ پښتونخوا دَ خواستګرو تورو لچیانو ته شوې وه، دا څه بده خبره نه وه، خو چې موږ او نورو غېر ملکیانو ته به یې په حېرانتیا کتلو، نو په زړه کې به شکمن غوندې شوم - ما وئیل .. چې چرته دَ سري لنکنو دا دعوه، چې ګني ..." په دې هېواد کې دَ تعلیم شرح ۸۹ فیصده ده " ... مازې دَ خبرو تر حده خو نه ده ؟ ولې چې تعلیم سړي ته دَ ژوند طور طریقې ښئیلو سره سره دَ اناپرستی، خوداری او شخصي تشخص غوره کولو درس هم ورکوي -دا خبره مې مزغو ته نه یوازې دَ دې ښځو او نریناؤ نادیده سترګو له سوبه... بلکې په دې هم راغله، چې که څه هم واړه لاکن پاخه خپل یا دَ کرایې کورنه یې درلودلو، خو کوُړی کوُړی امبارونه یې دَ کورونو مخته پراته ؤ - او افسوس په دې خبره هم راتلو، چې خدائی داسې زرغون او ښائیسته وطن ورکړی ؤ، چې سترګې یې په کتو نه مړېدې –هرلور ته دَ شنو شنو، وړو، غټو بُوټو، چمنیانو او نورو ونو پرته دَ ناریل او رقم رقم ځنګلي ونې دَ کتو وَړ وې - دَ سمندر په غاړه باندې یې

بیا بل رنګه خوندونه ؤ - سره سپین ټوؤرستان چې په کې نران او ښځې او ماشومان هم ؤ تر لرې لرې پورې لمبېدو یا ګرځېدو - دَ څه ګرځېدلو ورسته زموږ هم صبر نه وَشو او دَ سمندر ترؤ اوبو ته ورګډ شولو –

*****

نیګامبو یَو وړوکی ځای ؤ، ځای په ځای په کې ریسټ هاؤسونه جوړ ؤ ، چې په کې دَ بېلا بېلو هېوادونو څخه راغلې ټوؤرستان اوسېدو - دلته دَ سبزي مارکېټ پرته دوه درې کتاره دوکانونه هم ؤ – چې په کې دَ ضرورت هر شئی ، چپ دَ اوړو له پستې ډودۍ پېدا کېدلو - ولې چې دې خلګو له ډبل روټیانو او ساده پخو وریږو سره بوړ خوړلو عادت ؤ - په زیاترو چوکونو باندې دلته دَ حضرت مریم بي بي او حضرت عیسی علیه السلام دَ مجسمو پرته ، دَ هندوانو بېل بېل بهګوانان ، چې رضا ترین ورته پالوانان وئیلو دَ عبادت دپاره ږدل شوې ؤ - دَ اسلام په نظریه تړلې خلګ که څه دلته لږ ډېر شته خو دَ مسلمانانو دَ یوه ماجت پرته مې نور تر سترګو نه شو - مسلمانان ،چې سپینې خولۍ به یې په سر باندې ایښې وې هم خال خال په دې بیچ ستې نیګامبو کې ښکاره کېدو ... لاکن په رنګ او لباس یا په لنګونو دَ هغو نورو تورکیانو ورنه ښکاره کېدو - دلته چې کومې دوې ژبې وئیل کېږي ، هغه "تامل" او "سنهاله" دي ، چې په کې دَ "ډ" ، "ړ" او "ګ" توري ډېر زیات استعمالېدو - که څه هم په سري لنکا کې دَ "ګوتم بدها" یا "ماتما بت" منونکو "بُدهمتو" شرح ۶۹ فیصده ده، خو ګوره چې دلته په نیګامبو کې ؤ نه او که دَ بدها بُتان یې په چوکونو کې لګول دَ خپل مذهبی پېشوا توعین ګڼلو ؟ وائي .. چې دَ بُدهمتو په چپه په سري لنکا کې ۱۵ فیصده هندومت ، ۸ فیصده مسلمانان او ۸ فیصده عیسایان مېښته دي -

*****

دَ مائیګر دَ سېل پرته دَ نیګامبو لومړۍ شپه په دې اړه ډېره په خوند راباندې تېره شو ، چې دَ ریسټ هاؤس څخه په څه واټن باندې په یَو پراخ مېدان کې "اوپن ائیر تهېټر" شو وه - ځکه موږ هم ورته پېښه وکړه - مېدان له خلګو ډک ؤ - دَ څه هلې ځلې ورسته موږ څلور واړو هم ځایونه پېدا کړو او کښېښستو - دَ پښتني دوکانچې غوندې جوړ سټېج باندې دَ خاکو ، سندرو پرته دَ پېغلو ډانسونه هم په هره اړه دَ کتو او دَ زړونو دَ خوشحاله ولو وَړ ؤ - دَ دې دمامې څخه موږ دَ سري لنکنو په حقله دا تاثر واخیستو ، چې دا خلګ چې څومره په ښکاره مړَغونې برېښي ، دغه هومره دننه دننه مستي هم لري –او بیا دَ خوند خبره دا هم وه، چې دا شو دَ نرانو پرته ښځو هم ورسره په ګډه کتله - او کله کله به یې دَ یَو مستې سندرې سره ژغونه هم راپورته کړو –دولس بجو خواته چې دا مېله سرته وَرسېدله، نو دَ زیات رش له سوبه مې دومره دیکې وَخوړلې، چې دَ کوټلو بدنونو سره دَ ریسټ هاؤس په وړو خوُنو کې دَ غوماشو او زړو پنکهو دَ کړَپي په پرته هم تر سهاره پورې ښه کرار ویده ؤ –

*****

سهار دَ چائیو په غټ مېز زموږ لیدل کتل دَ جان هوګر نامي انګرېز، چې له لندن څخه راغلی ؤ او په دې ریسټ هاؤس کې اوسېدو سره وَشو - په یوازې ځان دومره دیغ شوی ؤ ، چې مازې یې دَ هېلو هائی بهانه

غوښتله او بيا که ده دَ خپلو ملګرو پېغلو ، دَ ده له قوله نن ماښام دَ " آدمز پيک " څخه بيرته راستنېدې ذکر نه وائی کړی.... نو رضا ترين به ضرور ورته جوړه لاسونه نيولې وای - ولې چې دا سړی دومره ژغېدو او داسې کړېږې وږې او ورانې خبرې يې کولې ... لکه جوړه چې دائی په دريمې نړۍ کې نه بلکې تر اولې نړۍ هم څه مخته جوړې نړۍ دَ خپل مختهآزادوځوانانو په محفل کې ناست وي - بله دا ، چې ده بل چا ته دَ خبرې وار نه ورکولو ... يوازې جان هوګر نه ، بلکې دَ ريسټ هاؤس په پټه او غلا راغلې بنګاليان ، چې دَ ريسټ هاؤس وَ شاته جوړو شوؤ وړو خونو کې استوګنۀ ، هم داسې راباندې بُونېدلو ، لکه موږ چې انسانان نه... عجوبې ۀ – اوس ګوره ، چې څله دې خلګو نه يوازې په درنو سترګو راته کتلو ، بلکې نزدېکت ته يې هم زړونه تخنېدلو - که څه هم موږ دَ هغوئ په رنګه دَ ختو څخه جوړ انسانان ۀ -

دغه ورځ لس بجې خواته په بس کې کښېنستو او دَ کولمبو په لور مو مخه وکړه - دَ بس دا سفر زما دَ ملګرو ، په خاص توګه رضا ترين او جمعه خان دپاره دَ سکون وړ ځکه ۀ ، چې تر نرانو په کې ښځې زياتې وې او هغه هم دومره زياتې چې په يَو بل کې سره چيخلې چيخلې ناستې يا ولاړې وې ... که څه هم هاغه دَ جمعه خان خبره " ټولې تکې تورې دي " ، خو دَ ملګري رضا په قول " دي خو ښځې " ... نو ځکه مو دا سفر له نيګامبو څخه تر کولمبو پورې په خندا او خوشحالۍ تېر شو او نصيب ترين چې دَ جمعه او رضا په خبرو او ټوکو يې خوند اخيستو بيا بيا وئيلو ، چې ...

" دَ پرون درسته ستړيا او دَ ائيرپورټ دَ لغوَړنو هغه تنګول يوې خواته ... دا دَ نن دَ زړه له اخلاصه خندا بلې خواته "...

دَ خندا اصل سوب دا ۀ ، چې يَو خو سره ګرمي وه او بل په دې بس کې راسره څنګ په څنګ په يوه يوه سيټ کې دوې دوې يا درې تورې لچۍ وزمه پېغلې ناستې وې ، چې دَ بدنونو تودښت يې لا نوره سا راتنګه کړې وه او خولې يې راباندې ماتې کړې وې - له دې علاوه موږ په درست بس کې دَ هغوئ په نسبت سپين پوستهۀ ، او څه څه دَ هغوئ په معيار پوره غونډې هم - نو ځکه به يې موږ ته بيا بيا او په نېغه کتلو - زما ملګرو خو به له يوې نيمې په سترګو کې سترګې داسې هم ورکرارې کړې ، چې شاوخواته ولاړو به پرې خندلو او ګوره چې هغو پېغلو ته به يې مبارکي ورکوله او پسخوندونه به يې ورباندې وهلو ؟ حال زما هم بد ۀ ... خولې راباندې ښې ډېرې را ايله وې ، خو ګوره، چې دې زړه مې څله نه غوښتلو ، چې له چا سره خبرې وکړم ؟ خبر، دَ يوې ګنټهې دَ مزل کولو ورسته دَ کولمبو ، چې دَ پاکستان دَ يَو ښار په رنګه ۀ په سخنې خيرنې بس اډې کې کښته شولو-

" دا خو پاکستان دی "

"هو ، هيڅ فرق يې نه شته "

دَ نصيب ترين له دغه خبرې سره موږ درې واړه ملګرې ځکه متفق شولو ، چې دَ دې ځای په دوکانونو ، په فُټ پاتهونو او ماتو ماتو روډونو کې هيڅ توپير راته نه شو ښکاره ... بس که بيا هم زموږ او دَ دې خلګو تر

منځه څه تو پیر ؤ ، نو هغه دَ رنګت پرته دا... چې دَ جامو په اړه دَ دې ځای ښځې او نران تر ډېره هانده انګرېز وزمه هم ؤ - تر یَو څه وخته پورې په کولمبو کې یَو روډ بل روډ پیاده وګرځېدو ، خو داسې بله عجوبه چې موږ ورته حریان شوي وای مو تر سترګو نه شوه چې دَ ذکر وَړ مې بللی وای - چپ له دې خبرې ، چې موږ یې په سوچ وهلو پارَولي ؤ ... ګوا ، دَ اډې شاوخو او بیا تر لرې لرې پورې دَ روډونو یوې بلې خواته په ټرو باندې دَ لاټرۍ ټکټونو دَ خرڅلاؤ کاروبار دومره ګرم ؤ ، چې په کتو ورڅخه دَ دې ځای دَ خلګو دَ معاشي بدحالۍ او لالچ اندازه ښه لګېدلی شوه - ولې چې زما په خیال ...

" څوک چې په لاټریانو یا جوارۍ باندې خپل قسمت ګوري ، نو پوهی شه ، چې یا خو یې کار دَ لاسه نه کېږي او یا بیا صلاحتونه نه لري او له ځانه یې هیله ختلې ده "

دَ کولمبو په ګال نامې روډ باندې چې له ټېکسی څخه کښته شولو ، نو نصیب ترین چې ښه ډېر په روسي ریاستونو کې ګرځېدلی ؤ ... یَو دم داسې وَوئیلو ...

"دا روډ او دَ روډ دواړو خواؤ ته جوړ دوکانونه او نورې ودانیانې ارومرو په روسي ډول جوړې دي"

هو ، دَ ده خبره صحیح وه ، یَو روډ ببخي پراخ او ښائیسته ؤ او بل دَ پنډو دېوالونو او غټو غټو دروازو دا دنګ دنګ او په جدید طرز جوړ دوکانونه او کمرشل پلازې او دفترونه سترګو ته ډېر ښائیسته ښکاره کېدو .... رضا ترین ، چې تر ډېره یې په حېرت ورته کتلو ، یَو ځای وَوئیل ، چې ...

"کشکې دا خلګ یې هم هغه رنګه ښائیسته وای"

دَ جمعه خان کاکړ هم وار نه وَشو ، او خپله خبره یې داسې منځ ته راوَغورځوله ...

" بس دغه خو بدبختي ده .... چې چرته علاقه ښائیسته ده ، هلته خلګ بد رنګه .. اوس ګوره ، چې په دې کې دَ خدائی پاک څه مصلحت دی ؟ "

او زه چپ په دې وم ، چې وږی وم او شاوخوا مې ریسټورینټ لټولو - یَو وخت چې موږ په دې روډ کې ، چې ورسره ورته تک شین سمندر او صفا سمندري غاړه وه ... په خوا روان ؤ – نو دَ مسلمانانو یَو ریسټورینټ مې تر سترګو شو - دَ "حلال "لیکلی توری مې په بورډ باندې لیدلو په وخت ایله له خلې دَ خوشحالۍ چیغه نه وَوته – او بیا په یو بل پسې څلور واړه ملګرې وردننه شولو - په دې ریسټورینټ کې دَ سرې لنکا دَ ځای خواړو څخه مو لا سم لاسونه نهٔ راټول کړي ، چې موږ ټوله په خولو کې لانده خیښته شولو – دَ هر یوه ملګرې له خُلې څخه شپېلکیان په دې وتو ، چې ترخو مرچو یې خپل اثر ښکاره کړی ؤ - دومره ترخه خواړه؟... وایم چې کله ما په ژوند کې نهٔ خوړلي – لکه دلته چې دَ خېټې لوږې په ما او زما په ملګرو باندې وَخوړلو - زړه مې غوښتو ، چې منډه کړم او وَدې نیږدې سمندر ته ورټوپ کړم - لاکن داسې مې

کولی ځکه نه شو ، چې پښتو نیولی وم– خیر ، چې کله له دې ریسټورینټ څخه ولاړېدو ، نو رضا ترین چې له خلې فوُفوُفوُ غوندې تورې وتلو .... په لغازي خندا کې وایې...

"اوس پوهی شوم، چې دَ دې ځای خلګ دومره تک تور څله دي ؟"

او بیا په تېزو قدمونو څلور واړه ملګري دَ سمندر دَ غاړې په لور روان شولو –

دَ کولمبو دَ سمندر دا غاړه، چې څومره ښائیسته وه، دغه هومره خلګ وربانديې کم کم ښکاره کېدو ... او چې خال خال لیدل کېدو ، نو په هغو کې هم زیات دَ بهلا بهلو هېوادونو ټوؤرستان ؤ - دلته دَ سمندر له غاړې سره ورته جوړه ګیرډۍ ودانۍ دَ نورو ماډرن طرز جوړو ودانیانو په منځ کې ډېره ښائیسته او په زړه پورې برېښېدله- دَ تصویرونو اخیستلو او دَ څه نور ګرځلاؤ ورسته یَو ځای کښېناستو ... دَ نورو ګپو پرته رضا ترین چې دَ اوله یې لا په زړه کې جوړه کړې وه .. خبره داسې منځ ته واچوله ...

" یَه ملګرو ! موږ دلته پیسې دَ څه دپاره ګارَؤ ؟ نه خو دلته دَ کتو دپاره څه شته او نه بل څه ... ولې بنکاک ته دَ یو څو شپو دپاره نه ځو"

ده لا خبره سمه سرته رسَولې نه وه، چې نصیب ترین لکه جوړه چې له هغه سره په صلاح وي... یَو دم دَ ده خبره داسې په تائیدي انداز کې مخته کش کړه ...

" هو ، دائی رښتیا وائي... دَ بلې میاشتې تر ۶ تاریخه خو به دلته چمچې وکړو –درځۍ چې څو شپې هلته په تهائي لبنډ کې وکړو - بیا که جېبونو اجازه راکوله، نو به دلته یوه نیمه شپه دَ راغبرګېدو په وخت وکړو"

جمعه خان چپ ؤ ، نه یې دَ هغوئ سره " هو" کولو او نه یې زما خبرې ته غوږ نیولو - که څه هم ما ډېر ډېر وَ یارانو ته وَوَئیل ، چې...

"دَ آدمز پیک دَ کتو بغېر دا زموږ راتګ وَ سري لنکا ته بې معنا دی او بیا که تاسو ځئ .. نو لاړ شئ ... زه به دلته پاته شم، ولې چې زه اول هم ورَغلی وم"

لاکن بیا چې کله جمعه خان هم له هغوئ سره په "هو" کې"هو" ورګډَول شروع کړو ، نو زه هم چپ پاته شوم او له ملګرو سره مې خوښه کړه - دَ دې سمندر له غاړې سره نیږدې دَ ائیرلنکا مېن آفس ته وره غلو ... بیا څه وخت ورسته دَ ائیرلنکا کنفرم ټکټونه دَ بنکاک دپاره ، چې دَ بل سبا یعنې دَ ۲۷مې جنورۍ ۱۹۹۴ع سهار اتهه بجې ورته تګ یقینۍ شوی ؤ ... چرته څخه چې به موږ په ۳ مې فرورۍ بیرته راغبرګېدو ... په لاس کې دَ ائیرلنکا دفتر مخې ته دَ ټېکسي په انتظار ولاړ ؤ –

قضا ما ځپښین دَ کولمبو په بس اډې کې دَ نیګامبو وَ بس ته وختو ... دا بس که څه هم دَ رش له سهارنۍ دلچسپیانو څخه خلاس ؤ ، خو دَ ملګرو ګپه په خپلو کې دومره سره خوږه وه، چې دَ یوې ګنټهې سفر

راباندې داسې تېر شو ، چې ګرسره ورباندې پوهې نه شوم - په خولو کې لانده خېښته دَ نیګامبو په بس اډې کې کښته شولو او نیږدې سبزي مارکېټ ته ورچپ شوؤ – هلته مې دَ خپلې خوښې دَ سبزۍ رانیولو پرته څو بندې کوپرې هم واخیستې او دَ ریسټ هاؤس په خوا مخه وکړه - دَ ریسټ هاؤس څخه ښه رالرې په یوه کوڅه کې چې څنګه راوګرځېدو ، نو دَ یوه واړه کور مخته مو یوه تکه توره پېغله چې ښخې نرۍ جامې یې اغوستې وې .. په لمبېدو تر سترګو شوه .. دَ پلاسټک بالټۍ یې څنګ ته پرته وه او ډکې ډکې لوټې یې په ځان داسې ژر ژر اچولې، لکه په وجود کې چې یې اور بل شوی وي – دا منظر په موږ کې دَ یوه خوښ شو ، خو دَجمعه خان دَ زړه خبره داسې په څُله باندې راغله ...

" واه ... خو دَ پښتو دَ فلمونو دَ باراني سینونوبارِ مې پرې مات شو "

خبره وه هم دغه رنګه ، ګوا دَ هغې توري انجلۍ دَ بدن هر اندام دَ لمدې او نرۍ جامې څخه ښکاره کېدو او بیا یې حیاء دومره غورځولې وه ، چې موږ ته یې کله پام شو ، نو په واز کې انداز یې خندلو لا راته بېل – بیا یَو وخت چې موږ ښه ډېر مخته ورڅخه تېر شولو ، او په بله کوڅه کې ښې لاس ته ګرځېدو له مخه چې مو په ورستي ځل شاته وکتلو ، نو هغې خپلې خلاسې زُلفې دَ وچولو په نیت یوې بلې خوا ته څنډلې لګیا وه او زموږ په لور یې لا هم هغسې دَ خوړلو په انداز راکتلو – ګوره ، چې اوس دا سپین سترګې وه او که موږ نادیده ؤ ... یا بیا دلته داسې غوندې حرکتونه کول څه عېب نه ګڼل کېږي -

په ریسټ هاؤس کې جان هوګر ، لکه زموږ په انتظار کې چې ناست ؤ .. زموږ په لیدو دَ چمني څخه را ولاړ شو او موږ ته یې هرکلی په ډېره مینه وَوئیلو - دَ هېلو هائی کولو ورسته زما واړه ملګرې خپلو خپلو کوټو ته مخه وکړه او زه دَ سره یار هوګر سره دَ مېن هال په صوفه باندې کښېمستم -

" ولې ... هغه ستا دوې ملګرې لا نه دي راغلې ؟ "

زما دَ پوښتنې په ځواب کې ده وئیل ...

" یَه ... لا خو نه دي راغلي ... ځکه خو دیغ یم او دا ټوله ورځ مې دلته یوازې تېره کړې ده "

او بیا یې له خپلې خوا راته وئیل، چې ...

" هغه دواړې زما ډېرې خوږې ملګرې دي – مګر دَ یوې سر ه مې هم جنسي تړون نه شته .. ولې چې ما ته تش دَ انډین انجلۍ سره سیکس کولو کې خوند راځي "

دا خبرې یې چې کولې نو په خپل شوخ انداز کې راته دَ ټوکو کولو په موډ کې بربښېدو ، نو ځکه مې ورڅخه پوښتنه وکړه ...

" انډین انجلۍ څله؟"

ده چې بیا په خندا خندا کومه خبره وکړه ... هغه دلته دَ لیکلو وَړ نه ګڼم .. ولې چې زه نه غواړم، چې خپل لوستونکې جنون ته وَرسَوم – خېر، ما بیرته دَ ده فکر دَ دې خبرې په خوا ور واړَولو ، چې ...

" دَ ده څله دَ انګریزې انجلۍ سره نه لګېږې - که څه هم مورِ او رېدلې دې چې هغوئ ملګرې په ډېر اخلاص کوې "

خو ده وئیل...

"هو ، اخلاص یې په خپل ځای، لاکن جیبونه خو هم خالې کوې "

نو دَ جان هوګر مطلب دا شو ، چې انډین انجونې له سرو سپینو انګرېزانو او یورپئینو سره بې غرضه دوستیانې کوې - داسې یې نورې خبرې هم وکړې او یَو وخت یې په خبرو خبرو کې دَ خپل مور او پلار چې تر خپلو دَ بېل شوې ؤ په اړه وئیلو ، چې ...

" مسټر شوق ! زمورِ په مغربې ژوند کې دَ سړي ساه تنګېږې .غرض غرض ، نفسانفسي او شپه او ورځ کار کار ... زما خو له انګلېنډ څخه بد کېږې .. ځکه اکثره انډیا ته ځم راځم "

او دغه رنګه ما او ده په خبرو کې دَ ماځُستن نهه بجاؤ کړې ، چې دَ ډوډۍ دَ مېز په خوا تلو ، نو یې راته وئیل...

" چې زما ملګرې څنګه راشي ، نو له تا سره یې ضرور لیدل کتل کوم "

او بیا مورِ دَ خپلو نورو درو ملګرو سره په دوډۍ باندې ورمات شولو -

*****

سرې لنکا ، چې ډېر پخوا دَ برِصغیر سره تښتې برخه وه ، یَو وخت دَ مست سمندر اوبو له وَچې مځکې څخه بېله کړه او اوس دَ بحرِهند او دَ Bay of Bangal په منځ کې ځانته په یَو بېل ټاپو باندې جوړ هېواد دی - رقبه یې په ۶۵، ۶۰۶ مربع کلومیټرانو باندې اړه لري - او ۲۰ء۱۷ ملیونه ژوندې سرې انسانان په کې اوسېږې - دَ نرانو اوسطاً متوقع دَ ژوندې پاته کېدو عمر ۷۲ کاله او دَ ښځو ۶۸ کاله دی – که څه هم کولمبو دَ سرې لنکا تر ټولو غټ کمرشل ښار دی ، خو دارالحکومت یې Javewardenepur نامې ځای دی- دَ کولمبو آبادې ۶۴۳۰۰۰ خلګو باندی اړه لري .. په سرې لنکا کې سرِکال دَ کښتې درجه حرارت 16* C او دَ لوړې درجه حرارت 27*C ده -

اوس به لا ما " دې مېګزین آف ائیرلنکا " دَ Serendih نامې رسالې څخه نور معلومات تر لاسه کولو ، چې دَ شپې یولس بجې خوا ته دباندې په مېن هال کې دَ ښځو ژغ راپورته کېده شروع شو - زړه مې غوښتلو چې

ورپورته شم او وګورم، چې څه پېښه ده ؟ اوس به مې لا دَ ولاړېدو هڅه کوله، چې دروازه وَټکېدله ... ور پورته شوم او دروازه مې خلاسه کړه ... څه ګورم ، جان هوګر ولاړ دی او وائي راته ...

"بخښنه غواړم ... ستا دَ خونې بتۍ مې بله تر سترګو شوه ، نو ځکه مې زحمت درکړو ... راځه ، چې له خپلو ملګرو سره دې پېژندګلوي وکړم "

او بیا لږ ساعت ورسته زه له هغوئ سره ولاړ وم او هوګر وئیلو ...

" دا زما ښي لاس ته اوله پېغله " لنډا " نومېږي او هغه دویمه چې په سُرت ښه چاغه ده .. " نکي " ..... ده "

نکي، چې دَ جان هوګر په ټوکه یې نري نري خندلو راته وائي ...

"هائي "

او دې بلې هم دغه رنګه توری تکرار کړو او بیا ما هم خپل نوم ورته وَښئیلو – خبرې دَ پېژندګلوۍ څخه یَو دم دَ " آدمز پیک " پورې وَرسېدې - دوئی وئیلو ...

"موږ وَ دې ساده خلګو ته حریان یُو ، چې دا خبره یې څنګه وَمنله چې دا دَ آدم پَل دی ؟"

ما پوښتنه وکړه ...

" څله... دا خبره تاسو په کومه حواله وکړه ؟"

لنډا ، چې په سترګو کې دَ خبرو کولو خورا غښتلې وه ، زما دَ پوښتنې په ځواب کې وئیلو ...

" زما په خیال دغه رنګه نخښې اکثره په غرونو کې لیدل کېږي او بیا دومره غټ پَل ... اوو مائي ګاډ .. چې اوږدوالی یې پنځه فُټه او څلور انچه او دوه نیم فُټه پلن ؤ ... زړه مې نه مني .. چې دَ انسان دَ پښې پَل دی "

دَ لنډا دَ خبرو مطلب هم دا ؤ ، چې دَ سري لنکا مسلمانان او عیسایان په دې باب چا غولولې دي - ما سر خو ورته پورته کښته وَښورَولو ، لاکن په سوچ کې ورک ځکه شوم ، چې زما دَ معلوماتو په سمون د پښې دَ دې پَل په باب که څه هم دَ سري لنکا او ځینې نورو هېوادونو مسلمانان په دې یقین سره وائي ، چې کله خدائی پاک بابا آدم علیه السلام دَ جنت څخه دَ غره په دغې څُوکه ، چې قریباً ۷۰۰۰ فُټه هسکه ده، راکښته کړو ، نو ده دَ خپلې غلطۍ دَ بخښنې دَ پاره زرهاؤ کلونه په یوه پښه وَدرېدو ، او په ژړا ژړا یې خدائی ته فریادونه وکړو-

خو خبره شکمنه په دې شي ، چې دِ آدم بابا دا پَل چې Sri Pada هم ورته وئیل کېږي ، دَ بُدهمت مذهب منونکې یې دَ بُدها دَ پښې پَل ګڼي او وائي چې... کله ماتما بُدها له دې غټې جزیرې څخه وتو ، نو په یوه

پښه ولاړ يې دلته رياضت کړی ؤ - نه يوازې دا ، بلکې هندوان بيا دا يقين لري چې دا دَ رام چندر دَ پښې پَل دی - ګوا دَ يَو روايت په سمون ، چې کله رام چندر دَ خپلې اغوا شوې ښځې سيتا ديوې دَ بري کولو په نيت دَ هندوستان څخه سېلون خواته پېښه وکړه ، نو دَ خپل فوځ دَ راهنمائي کولو په نيت يې دا پَل جوړ کړو - نو ځکه درې واړه دَ مختلفو مذهبونو منونکې ، هر کال په جنوري او فروري مياشتو کې آدمز پيک نامې دَ غره څوُکې ته خيږي او زيارت يې کوي -

څوک په حق او څوک ناحقه ؟ خو دَ مسلمانانو دَ دې اسلامي تاريخي روايت څخه هم انکار نه شي کېدلی ... چې ګنې دَحضرت آدم عليه السلام وجود دَ مکه مکرمه او طائف له منځنۍ علاقې (چې ټاکنه يې نه ده شوې) له خاورې څخه ، نه يوازې جوړ کړل شوی ؤ – بلکې تر څلوېښت کالو پورې دلته بې روح او بې ژونده پروت ؤ ... او بيا دَ جنت څخه په مځکه راکښته کولو په حقله وئيل کېږي ... چې دائی په سري لنکا کې هم په دغه غره باندې راکښته کړلی شو - او دَ روايت په سمه دَ آدم بابا قد ۶۰ فُټه ؤ ، نو لازمې خبره ده ، چې دَ پښې پَل به يې هم دَ نن دَ عام سړی دَ پَل څخه بېخي غټ ؤ - مګر دا خبره بېله وه ، چې دې لنډا نامې انګرېزې انجلۍ زړه دَ دې حقيقت دَ منلو څخه ځله منکره ؤ- يَو وار لا زړه ته راغلو ، چې ورته وَوايم ، چې که دَ پخوا زمانې هغه ډائناسور ، دَ يوه وخت خوراک يې دَ يوې اندازې په سمه دَ لس څخه تر پنځلس ټنو پورې ؤ ... که دَ ماهرينو په اندازه په ارتقائي عمل کې راتېرېدو ورسته دَ نن دَ وړې چرمشکۍ په جُوثه بدلېدلی شي ، نو بيا دَ دُنيا دَ لومړي انسان دَ پښې پَل به دَ نن دَ انسان په مقابله کې غټ ځله نه وي- دا خبره ورته دَ کولو وه ، خو وَمې ځکه نه کړه ... چې مباحثه ورڅخه جوړېدلو امکان ؤ او ما نه غوښتلو ، چې دَ شپې په دې نا موذونه وخت باندې ريسټ هاؤس په سر واخلم -

خېر ، لنډه دا ، چې دا ټاپک څنګه ختم شو ، نو دَ ځينې نورو خبرو ورسته هوګر راته وائي ...

" زما اراده ده ، چې دَ دې ټوؤر ورسته دَ ټورِرسټانو ګروپ جوړ کړم او په بس کې په نيمې نړۍ باندې راوګرځم "

په دې خبره کې چې ما هم څنګه دَ خپلې خوښې اظهار وکړو ، نو لنډا وائي ...

" هو ... که ته زموږ سره په دې ټوؤر کې ملګري وکړې ، نو ښه خبره به وي "

نيکي هم زما په ګډون کې دلچسپۍ څرګنده کړه ، ما ورته وئيل ...

"کېدلی شي ... مګر چرته به سره غواړو او بيا زه به په تاسو کې بد نه ښکاره کېږم که څنګه ؟ "

هوګر زما دَدې خبرې سم دستي تر برېتونو دلاندې وَموسېدو او وائي ...

" ستا پته راسره ده ، کله چې هم داسې پروګرام جوړ شي ، نو خط به درته وَليکم او ټول پروګرام به په کې نوښته کړم "

ما به لا ورسره خوښَوله، چې هوګر بیرته په پسخوندي او شرارتي خندني انداز خبرو ته چمتو شو ...

" لنډا یا نیکي به درسره ملګري وکړي "

ما دَ موسېدلو ورسته په طائرانه نظر یَو ځل لنډا او بیا نیکي ته په دې نیت وکتلو ، چې ګوره دوئی څه ردعمل ښکاره کوي ؟ لاکن دَ دواړو له خوا هیڅ قسم ریسپانس نه راغلو مخې ته - بلکې دَ هوګر دا خبره دواړو لکه چې په ځانونو بده هم ګڼلې وه ، ځکه خو چپ غوندې وې.. ما هوګر ته په شرارتي موسکا کې وئیل ...

" خیر دی.. زه به بې دَ ملګرې درسره ملګری شم ، هغسې هم یوازې یم "

دا خبره چې مې کوله، نو لنډا یَو وار په برګو راته کتلو ورسته په موسکا کې وائي...

" No problem , I will join you "

که څه هم هغې ټوکې کولې، او زه هم په غلط فهمۍ کې نه وم مبتلا شوی دَ هغې په داسې خبرې... خو خبر نه یم، چې بیا تر څو پورې په دې محفل کې ناست وم، نو دَ ځینو ټوکو او شوخیانو سره ګنډلې خبرو پرته شین سترګې لنډا په سترګو سترګو کې ګوره چې څله خبرې راسره شروع کړې وې ؟ هرڅه هرڅه ، خو زه په دې خبر وم، چې په انګرېزانو کې دوستي او ملګرتیا دَ مشرقي معاشرې په رنګه په یوه معنا کې نه اخیستل کېږي.. نو ځکه دې وخت زما او دَ لنډا سترګو ، ګوره چې په یَو بل کې کوم ترون موندلو ... مینه او که دوستي .. یا هسې ټائم پاسي؟

*****

"شوقه !لاړې زمونږ له کاره وَوتې"
دا خبره سهار دَ نهو بجو خواته چې مونږ دَ چائیو په مېز راغونډ شوي ؤ ، جمعه خان کاکړ په خندا ځکه وکړه ، چې زه دې وخت دَ جان هوګر، لنډا او نیکي سره په خبرو اخته وم - خبره یې ډېره غټه او بامعنا کړې وه، نو ځکه مې دَ ملګري جمعه په خوا مخ واړَولو ...

"یاره ! داسې خبره هم نه ده... مسافران دي او بیا یې زړه راسره غواړي هم "

ما چې ځنګه خبره کوله، نو په سُرت چاغې نیکي پوښتنه وکړه...

" دا روسی ژبه ده چې تاسو یې وایاست ؟"

یَو وار مې لا زړه ته راغلو ، چې ورته وَوایم، چې ˜ هو ˜ لاکن دَ دننه پښتون مې سر راپورته کړو او ورته وئیل مې ...

˜ یَه .... دا پښتو او افغاني ژبه ده ˜

زما په دې ځواب لنډا وائی ...

˜ یس یس افغانستان ... ډز ډز .. سیول وار ˜

که څه هم دې دا خبره په خندا کې وکړه ، خو داسې راباندې وَلګېده لکه ټک چې یې راباندې کړی وي ... خو وَ مې زغمله - ځکه چې ښځه وه او راباندي اوس لږه ګرانه هم ... ولې چې خپل ښائیست یې دَ شنو سترګو په اشارو کې راباندې لوګی کولو له نیت سره سره فرېښه فرېښه هم راته وئیل شروع کړي ؤ ..

رضا محمد ترین چې له ډېره وخته چپ ناست ؤ او سترګې یې په دغو انګلسئ پېغلو کې داسې کرارې کړې وې ، چې یوې بلې خواته یې نه کتلو ... هم اوس یو بل سګرېټ ته تیلئ پورې کولو ورسته دَ خپلې سینې څخه دَ یو ګڼ لوګي خړُوسکه را یستله او په موسېدلې انداز کې وائي ...

˜ درځئ چې دَ سمندر غاړې ته ځو ... اوس خو خپله پښتو را څخه هېرېږي ˜

او بیا له موږ سره دغه انګرېزان ملګرې هم دَ ریسټ هاؤس څخه دباندې وَوتو ... مګر زموږ مخه دَ سمندر دَ غاړې په لور وه او دَ هغوئ قدمونه دَ نیګامبو دَ ګڼې آبادئ په خوا ...

که څه هم دَ بلې میاشتې په درې تاریخه به دلته دَ دوؤ درو شپو دپاره له بنکاک څخه بیرته راتلو ، خو له دې خوا ، دا زموږ آخیري ورځ وه - نو ځکه موږ غوښتلو چې دَ دې بیچ پرته دَ نیګامبو ټولې کوځې هم کچ کړو او نور نور زړخوشیانې دَ خپلو دیغ شوؤ زړونو دَ سکون دپاره لوګی کړو - یوې بلې خواته آواره ګردي کولو په وخت چې کله مې یَو داسې تور ځوان ته پام شو ، چې دَ ناریل دَ ښخې نرئ او دنګې غوندې ونې وَ رک سر ته ورختلی ؤ .. نو مې نابېره له خُلې څخه وَوته ، چې ګنې ...

˜ وئ خوائیه ! دَ ناریل په داسې نرئ وَنو ، چې دا خلګ خېږي .. نو ماتېږي څله نه ؟ ˜

رضا چې زما وَ څنګ ته روان ؤ ، زما په دې خبرې اول وَ خندلو او بیا یې وئیل ...

˜ دا نو اوس کله خلګ ؤ ... خو ، ټول دَ ونو مرېې دي او دَ مرو یا چرُمشکیانو په زور ونې کله هم نه ماتېږي ˜

دا خبره څه وه ، چې موږ ټولو تر ډېره پورې پرې خندلو او په خندا خندا مو له دې ټوکې سره ترلې نورې نورې خبرې دَ سرې لنکنو په باب تر خپلو زیرِبحث راویستې -

دلته چې زموږ له چا سره هم خبره شوې وه، هر يَو په انګرېزۍ يا خو پوهېدو او يا يې ښه په خوند وئيلی شوی- او بله دَ خوند خبره دا هم، چې موږ هم دَ هغوئ په رنګه ترډېره په لوُڅو پښو وګرځېدو - هم ځکه چې چا به هم راته کتلو ، نو نه يوازې به يې ترډېره راته کتلو ، بلکې دَ څېرې له تاثره به يې له ورايه راته داسې وَبرېښېده ... لکه هغه چې زموږ په دغه حرکت باندې ډېر خوشحاله وي - او دَ خپلوئ په نظر به يې راته کتلو- دَ ماښام ډوډۍ که څه هم موږ دَ شپې دَ لس نيمو بجو خواته وَخوړله ، خو خاص خبره په دې ډوډۍ کې دا وه – چې يَو خو ، خوارږه جمعه خان او رضا ترين دَ نصيب ترين په کومک تيار کړې ؤ .. او بل جان هوګر ، نيکي او لنډا زموږ خصوصي مېلمانه هم ؤ - رضا او نيکي چې څنګ په څنګ ناست ؤ ، دَ ګپو پرته يې غُوڅي په خپلو کې بيا بيا داسې سره لګولو هم ،،، لکه جوړه چې له پخوا راهسې پاخه او خوارږه دوستان يا مائينه او مېړه وي سره - خو غم دا ؤ ، چې له دې پرته يې هم په خبرو باندې يَو بل سم نه شو پوهی کولی - ولې چې نيکي په خپل حلق کې په ګرانې انګلسۍ کې ژغېدله او رضا ترين دَ ګلابي انګرېزۍ سره په پښتو هم ورته ګډ ؤ - دلته يَو وخت چې موږ ټولو دَ رضا په ګپو خندلو ، نو رضا په خپله مخصوصه خندا کې وَوئيل ...

" يَه ملګرو ! تاسو ولې زما او دَ دې په تعلق او مينه سوځئ ؟"

نصيب ترين ، چې له ډېرې خندا يې لاس په خېټه نيولی ؤ .. ورته واي ...

" دا دې خدائی ستا نصيب کړي... انډيا ته به ورسره ولاړ نه شې"

رضا چې دَ خلې څخه يې څنګه ..." هو ، ځم ورسره ... ځم ورسره " غوندې تورې وَوتو ، نو ګوره چې لاس يې دَ نيکي په غلط ځای وَلګېدو او که په اوږه يې دَ رضا لاس اچول خوښ نه شو ، چې يَو دم سنجيده شوه او دَ رضا څنګ يې پرېښولو .. ولاړه شوه او دَ جان هوګر سره کېڼ لاس ته په خلاسې چوکۍ باندې کښېښسته - بيا رضا که هر څومره دَ هغې توجه خپل ځان په خوا اړولو هڅه کوله ، خو نيکي هيڅ ريسپانس نه ورکولو ...

" آخر مې سره ياره راځخه خفه کړه "

رضا که څه هم دا خبره په خندا وکړه، خو نصيب ترين په سنجيدګۍ کې ورته وَوئيلو ...

" رضا بس يې کړه ..داسې نه چې دا خلګ زموږ په حقله بد تاثر واخلي "

له دې واقعې پسته محفل سنجيده غوندې شو – دَ ډوډۍ خوړلو ورسته دَ جان هوګر په خوښه دباندې لان ته وَوتو .. او بيا دَ شپې دولس بجې څنګه بجاؤ شوې ؟... په دې ګرسره نه شولو پوهی -

دَ ۲۷ مې جنورۍ سهار څلور نيمې بجې مامون وَژغولو .. دَ چائی څېښلو او ضروري تياري کولو ورسته بيا څلور وارږه ملګرې پاؤکم شپږ بجې په ټېکسي کې دَ ائيرپورټ په خوا روان ؤ - دلته دوې ګنټهې انتظار

کولو ورسته چې جهاز ته وَختو ... دَ جهاز په دروازه کې دوؤ ولاړو ائیرهوستېسانو دَ مسافرانو هرکلی په خپله ژبه کې داسې کولو ...

" Ayubowan ….. Ayubowan "

او ډېر ژر بیا موږ ترا وریځو هم ښه بالا دَ تهائي هېواد دَ ځُورو دَ ښار په لور مخه کړې وه ... دا سفر په هره اړه خوندَور ؤ - هو ، سفر به ولې ښه او خوندَور نه وای، چې یَو ځل بیا دَ " دَ ځُورو دَ ښار " په لور روان وم - نو ځکه مې دَ ګډو وډو خیالاتو په رڼا کې دا نظم ، یَو وخت په ډائرۍ کې نوښته کړو ....

"ستا په لورې در روان یم"

زه هم ستا غوندې انسان یم
ژمی ، دوبی
سپرلی ، منی
په وجود محسوسَومه
او به ځیښمه
ډوډۍ خورمه
او ساه ګانې لوبَومه،
خو ، که فرق شته ما او تا کې
نو ، هم دومره
فقط دومره
چې، ته اوسې په خپل ځان کې
دَ شیشې غوندې مکان کې
او ما ستا دَ غم دروند پېټی
په اوږو باندې اخیستی
ستا په لورې در روان یم

(شوق / کولمبو څخه دَبنکاک په لور په فضائي سفر کې / ۱۹۹۴ع)

هلته لمر دَ شپې راخېژي

تاثراتي لنډيز...

"چرته چې لمر دَ شپې راخېږي ... نو حقه خبره ده ، چې هلته به خلګ دَ ورځې دَ رڼاګانو څخه نه یوازې بې خبره وي .. بلکې دَ کار او زیار څخه به هم تنګ وي - هو ، دا دَ هغې پټایا بیچ خبرې دي ، چې ځان ته دَ شپې دَ ژوند کولو په اړه په درستې نړۍ کې ساری نه لري ... دلته دَ ښځو راج دی ... نران شته په کې ، مګر دَ ښځو تر واک دلاندې - دا بېله خبره ده ، چې ظلم بیرته هم نران ورباندې روا کوي او هغه هم دَ دغو ښځو په خپله خوښه – هم ځکه خو دَ نړۍ دَ هر هېواد څخه ډک جهازونه ، که څه هم خالي کېږي په بنکاک کې ... خو مخه یې دَ سوارلیانو دَ پټایا بیچ په لور وي" (شوق)

"دَ سلو یار"

څوک چې ګوري راته
وایم ... دا به ته یې
څوک چې خاندي راته
وایم ... دا به ته یې
دا به ته یې
دا به ته یې
دا به ته یې
بس په دغه رنګه
زه په "دا" او "دا" کې
په لټون ستا دَ څېرې
دَ سلو یار شوم

(شوق / دَ کراچۍ څخه دَ بنکاک په لور په هوائي سفر کې / ۱۹۹۴ع)

ها غه څه وائی ... "یار دَ یار دَ پاره خوري دَ غوا یه غوښې" که څه هم زما خوښه نه وه ، خو دَ یارانو دَ ضد مخې ته مې وسله اچولې وه - او په ۲۷مې جنورۍ ۱۹۹۴ع ماښپښین یوه بجه په ائیرلنکا کې دَ " دَ ځورو ښار" یعنې بنکاک په ائیرپورټ باندې له ملګرو سره ګنډلی کښته شوم .. انټري ویزا لګولو ورسته چې دَ ائیرپورت څخه دباندې وتو ، نو ملګري ډېر خوشحاله ؤ او هر یوه په خپل خپل طرز دَ ائیرپورټ دَ ښائیست پرته دَ دې ځای دَ خلګو او ښائیسته ځوئیونو ستائینې کولې ... او جمعه خان خو لا داسې هم وَ وئیلو ، چې ...

" چرته دَ کولمبو او نیګامبو غوماشې او چرته دا خواپاکي او ښائیست "

ده لا نور وئیلو ، چې نصیب ترین ورته وئیلو ...

" زور خو دا خبره راکوي ، چې بیرته به هم ورځو "

مګر رضا ترین چې دې وخت یې حریان حریان شاوخوا ته کتلو ، خپله خبره داسې وکړه ...

" غم مه کوئ دا یَو ځو شپې او ورځې خو به ښې تېرې کړو "

او بیا چې په ټېکسي کې کښېنستو ، نو مې یارانو ته وئیلو ...

" دَ پیسو سره به خیال کوؤ .. دلته پیسې ډېرې ګارېږي "

دا خبره چې مې کوله، نو ټېکسي دَ ائیرپورټ څخه مېن روډ ته را وتې ؤ –

دَ جي- پي – او ائیریا کښېنډي ریسټ هاؤس داسې خو دَ اوسېدو وړ نه ؤ ، خو شبه مې په کې تېره شوه - دَ شپې په ښار کې ډېر زیات ګرځېدلو او راګرځېدلو ... یو نیم ځای خوراک او څیښاک کولو ورسته چې ریسټ هاؤس ته راغلو ، نو په ځای دَ آرام کولو ... ښه تر ډېره ناست ؤ او دَ نورو ګپو پرته مو دَ سهار دپاره دَ تهائي هېواد دَ تاریخي او زوړ ښار چیانګ مائي ته دَ تلو پروګرام چې څنګه حتمي کړو .. نو خپلو خپلو بسترو باندې دَ خوب کولو په نیت وَغزېدو -

سهار ته چې مې سترګې خلاسې شوې ، نو اتهه بجې وې – دَ تیاري کولو او پیاله پیاله چائی څیښلو ورسته دَ بنکاک په ښار کې دَ سېل کولو په نیت ورګډ شولو - که څه هم ماته دَ دې ځای چاپېر نابلده نه ؤ ، خو بیا مې هم ښه ډېر خوند ورباندې اخیستلو - له یوه مارکېټه څخه بل مارکېټ ته چکر څه ... چې دغه رنګه مونږ په بلا مارکېټونو باندې راوګرځېدو ...

"ډېر ښائیسته او پاسته خلګ دي دا تهائیان "

نصیب ترین چې دا خبره څنګه وکړه ، نو رضا دَ سګرېټ په کش کې و اي ...

" هو ... په خاص توګه دغه تهائي پېغلې دوکاندارانې ... چې هر کاروبار په ډېره خندا خوشحالۍ کوي "

دَ هغه په " هر کاروبار " باندې ټولو دَ هغه په لور ور وَکتلو ، خو بیا هم یوه دَ هغه دَ دې خبرې نفي نه وکړه - ولې چې دلته که نر دی او که ښځه په ظاهره ډېر خوشحاله برېښي ... ګوا له غمه خلاس خلګ او ټوؤرستانو

ته احترام لري - نور داسې هیڅ بد نه شته په دې خلګو کې ... بس که یَو تورسټ یا مشاهده کونکی دغو خلګو ته ګوته نیسي .. نو هغه ده، دَ دوئی بې لګامه او ناروا عیاشي –

ستړی شوی هم ډېر وم په دې سېل کې - خو دَ ټولو ملګرو په خوښه مو دا فېصله وکړو ، چې په ستړیا وسا کولو کې دَ وخت ضائع کولو ځای به دا خبره بهتره وي ، چې دَ ماځیګر په ټرېن کې دَ چیانګ مائي په خوا روان شو او درسته شپه په خوب کې تېره کړو... او دغه رنګه مو وکړو - ګوا قضا ماځیګر خواته په ټرېن کې کښېنستو او دَ خپل منزل په لور مې پېښه وکړه - داسې خو دا ټرېن څه خاص نه ؤ، خو دَ صفائي او پراخې پراخې له سوبه یې سړی متاثره کولی شو - او بل دَ ټرېن دا ډبه، چې موږ څلور ملګري په کې ناست ؤ ... دَ تهائي ښځو څخه دومره ډکه وه ، چې دَ نه غوښتلو پرته هم په درو بې خونده تهائي پېغلو سره په ګپو کولو کې کښېوتو – او خبرې مې په خپلو کې سره ایله شوې - دا څه نوې او خاص خبره نه وه - زه ښه خبر وم، چې دلته زیاتره پېغلې دَ سړیانو سره ملګرتیا دپاره مازې بهانې غواړي –

" تر بنکاک خو دا دَ ټرېن سفر یَو په لسه ښه دی "

ګوره چې نصیب ترین دا خبره په کومه حواله وکړه و خو رضا ترین چې دَ یَو بې ډؤله غوندې جوړې تهائي پېغلې سره جوخت ناست ؤ ، دَ نصیب ترین خبره داسې مخته تائید کړه ...

" هو ، داسې ماحول خو خوش بختو ته نصیب کېږي ... څنګه کاکړ صاحب .. صحیح وایم که غلط ؟ "

او کاکړ صاحب هم ورته وئیل ...

" په خوند کې یې هیڅ شک نه شته ، مګر دې شوق ته ګوره چې په کومه یې روان کړي یُو "

چې خبره تر ما پورې وَرسېده، نو ورته وئیل ،،،

" چیانګ مائي ښار مې لیدلی نه دی ، خو له خلګو مې اورېدلي دي چې دا ۷۰۰ کلن پخوانی جوړ شوی ښار دی (چې دَ ۱۱۰۰ کاله پخواني جوړ دَ بُدها ټېمپلز پرته یې شنې درې دَ کټو وَړ دي) بله دا ، چې دا ښار دَ تهائي لېنډ دویم غټ ښار دی "

ټرېن چې به کله په یَو سټېشن وَ درېدو ، نو موږ به هم ورڅخه دَ څو منټو دپاره کښته شولو – دلته مې دا وَ سنجَولو ، چې سټېشن غټ ؤو که ووړ ... هر ځای خوش رنګې دَ بنکاک په حال وه - بس که تر منځه یې توپېر ؤ ، نو په لباس کې ... ګوا دَ بنکاک په چپه دَ تهائي لېنډ په منځنئیو برخو کې پېنټونه او سکرټونه کم لیدل کېږي - دَ لارې دَ سټېشنانو نومونه مې ځکه په ډائرۍ کې نوښته نه کړو ، چې دَ اشارو په ژبه هغو درو پېغلو ، چې درې واړه دَ چیانګ مائي او سېدونکې وې سره سم نه پوهېدلو ... بس یَو مې دَ صوبه "لامپانګ" ،څه غټ غوندې رېلوې سټېشن ؤ ، چې لامپانګ نومېدو دَ "لامپانګ" نامې ښار کې یَو خواته جوړ ؤ .. او بل ، یَو وخت موږ په "لامفون " نامې سټېشن باندې دَ لس منټه دپاره کوُز شولو- او بیا چې څنګه څنګه

تېرېن دَ چيانګ مائي په لور مزل لنډوَلو، نو هغه درې واړه انجونې، چې دَ يوې نوم Nid ؤ ... نورې نورې رانيږدې کېدې – که څه هم زما سر دَ هغوئ په مطلب خلاس ؤ، چې دا انجونې په موږ باندې ځانونه راناوان کول غواړي – خو، يارانو دَ خلې دَ بازۍ پرته دَ لاسو بازۍ هم پېئيل کړې وې او ناشُوده دا، چې په دې ډبه کې ناست نورو مسافرانو په هيڅا باندې هيڅ باک نه درلودلو - هر يَو خپلې مخې ته آزاد ؤ، زه لا ښه وم، يَو دوې ګنټېې خوب مې هم وکړو – خو يارانو دَ دوؤ لمحې دپاره هم سترګې نه کړې پټې – ولې چې هاغه دَ جمعه خان خبره، چې ...

"بيا چې کله کورو ته وَ رسېږو، نو ښه ډېر خوبونه به وکړو - دلته په خوب او خوراک باندې وخت نه دی ضائع کول په کار"

نه يوازې دا دَ جمعه خان نظر ؤ، بلکې ورسره نورو دوؤ ملګرو هم دغه رنګه وئيلو - لنډه دا، چې دا يادګار سفر، چې په ۷۵۱ کلوميټرانو باندې يې اړه لرله په څورلس ګنټهو کې سرته وَرسېدو او اتهه بجې سهار مو دَ چيانګ مائي په غټ ښار کې قدمونه کښېښولو –

*****

په هوټل کې دَ څلور ګنټهو دَ خوب او آرام ورسته، ماښپښين دوؤ بجو خواته په ستې ټوؤر باندې وَوتو - لومړی موږ Wat Chiang Man ته ورَغلو – چرته چې په کال ۱۲۹۶ کې جوړه شوې دَ بُدها مجسمه نه يوازې دَ نمائش، بلکې دَ تهائيانو دَ عبادت دپاره ړدل شوې وه - دا ځای ببخې پخوا دَ چيانګ مائي باچا Mengrat دَ استوګنې دپاره په استعمال کې راغلی ؤ - دلته دَ بُدها له يَو بُت سره په تختۍ باندې دَ هغه دَ بنيادي نظرئيې اصول په انګلسۍ کې داسې ليک ؤ ...

(ترجمعه) ....."په دُنيا کې (توبه نعوذوبالله) يَو خدائی هم نه شته - بس دَ ښو او بدو کارونو صله انسان ته په خپل ژوند کې دَ سزا او جزا په صورتونو کې ورپه برخه کېږي"

دَ دې ورسته موږ درې واړه ملګري Wat Phra Sing او Wat.U. Mong ... چې دراصل يَو نغم ؤ، ته ورَغلو – دلته هر ځای دَ بُدها پخوانۍ مجسمې پرتې وې ... يوه نيمه مجسمه، چې عمر يې تر زرو کالو هم څه زيات ؤ .. دَ کتو وَړ ځکه وې، چې دغو بُتونو په کړو وړو کې بُدها ته څه تهائي وزمه ښه ورکړل شوې وه او داسې يې ښکاره کړی ؤ، لکه هغه چې دَ نيپال په لومبېني نامي ځای کې نه بلکې هم په دغه تهائي سيمه کې پېدا شوی وي - او دَ دې ځای دَ تهائيانو خيال هم څه دغه رنګه ؤ - هو، لکه دَ ځينو ماهرينو دَ رائيو له مخه دَ باميان له جوړ شوې غټ بُت سره دَ بُدها استوګنه تړې - ګوا دا خبره مې مزغو ته بيا بيا سوال کېده، چې دَ بُدها منونکې دَ بُدها په اړه صحيح معلونات نه لري او که له خپلو يې خپلې سيمې سره يې منسوب کول دَ هغه سره دَ زيات عقيدت ښوؤنه کوي ؟

په Wat Suan Dok نامي ټېمپل وزمه ځای کې جمعه خان کاکړ دَ ۵۰۰ کلنې پخوانۍ له Bronze څخه جوړې مجسمې سره په څنګ کې ولاړ وئيل يې ...

" خدائی ته وَګورئی ... درځئ چې ځو ، داسې نه ... چې دَ بُدها په مذهب ته ور وا نه وړو "

نصيب ترين هم ورسره خبره خوږه کړه ...

" موږ خو څه دَ بُدها زيارت ته نه يُو راغلي ، چې له يوه بُت څخه يې بل بُت ته دريږو "

آخر دَ صلاح مشورې ورسته مې ټکټونه وکړو او دَ Doi Suthep Tour په وېګن کې کښېنستو ... هلته يې هم لومړی دَ بُدها زيارت راباندې وکړو او بيا يې سم دستي قامي لرغونې آثار دَ نمائش وَ ځای ته يُوړو - دلته دَ تهائي خلګو تاريخي او ډېر پخواني رقم رقم دَ استعمال شيان دَ ښوؤلو دپاره ايښې ؤ - له دې پرته دلته دَ لاسي جوړو شيانو پرته دَ "لانا " lanna تهائي آرټ نادرې نمونې په دې وجه دَ کتو وَړ وې ، چې په هرڅه کې يې دَ مذهب رنګ له ورايه بربښېدو – دَ چيانګ مائي په يونيورسټۍ ائيريا کې Trible Resaerch Centre دَ کتو وَړ او په زړه پورې ځای ځکه ؤ ، چې دلته دَ تهائي قبائلي علاقو ځينې رواجي او په استعمال کې راتلونکې څېزونه دَ نمائش دپاره ږدل شوې ؤ - غرض دا ، چې تهائي لښکه څه هم دَ چيني او انډين ژواکونو تر اثر دلاندې روزل شوی ښکاري ، خو بيا يې هم دَ لباس، استوګنې او دَ ژوند کولو طور طريقې په هره علاقه کې څه څه بدلې ښې لري - او بله مې دا خبره هم وَسنجَوله چې تهائي خلګ دَ خپل مذهبي جنون پرته دَ کلتور او ژواک ساتلو په اړه هم ساری نه لري - او هيچا ته اجازه نه ورکوي ، چې هغه دي دَ دوئی په جامو ، دَ ژوند کولو په طريقو او يا دَ بُدها په شان کې ګستاخي وکړي ... دلته دَ ښځې او نر تر منځه دَ ملګرتيا په حقله دَ دواړو خوښې ته اهميت ورکول کېږي–

The Rose of North يعنې دَ چيانګ مائي زاړه طرز جوړ بازارونه دَ ماښام خواته دَ سېل او خوند وَړ ځکه دي ، چې هر لور هر اړخيزه رنګينياني خورې ورې وي - دَ زړه هر رقم ارمان که څوک وَغواړي دلته په آسانه پوره کولی شي - خو څه څه حياء او شرم هم شته ... داسې حال هم نه وي لکه په بنکاک يا پټايا بيچ کې دَ سپين سترګې تر هانده وي - کېدلی شي چې دا خبره له دې سوبه وي ، چې چيانګ مائي دَ تاريخي ښار پرته په مذهبي اړه مقدس هم ګڼل کېږي - خو بيا هم ځای په ځای په کې ترتاک او ويښتې ځايونه هم څه کم نه دي ، چې ټوؤرسټان په کې له ځانونو څخه دَ يو څو لمحو دپاره داسې وځي، چې راستنېده يې که څه هم ژر وي ، خو دَ يادونو په اړه ورسره ټول عمر تړلي وي - دَ تودو ماښامونه او دَ تهائی پېغلو دَ سوداګانو کاروبار شايد چې دَ تهائی هېواد په معاشي سوکالۍ کې دَ يوې لوې انډسټرۍ مثال لري - او دغه انډسټري تهائي هېواد دَ مخته وتو هېوادونو سره په څنګ کې که نه هم دَرَوي ، خو ورپسې روان يې ضرور ساتي - ولې چې دلته دَ ټوؤرسټانو جېبونه که لږ ډېر دَ تاريخی ځايونو په کتو سپکېږي ، نو دَ ښځو دَ لاسه پوره پوره خالي کېږي هم - څنګه څنګه چې ماښام دَ ماخُستن په لور ور روان ؤ ، نو دَ بازارونو رش کمېدو او دَ ډيسکوګانو ، بارونو او کلبونو په لور دَ خلګو سېلاب ورماتېدو لګيا ؤ - هرڅه هرڅه ... خو زه چې په

دې هېواد کې له کوم شي څخه زيات متاثره کېدم ، نو هغه ؤ دَ تهائيانو خوږه ژبه او بل ته دَ احترام په نظر کتل -

*****

په دې بله ورځ ماځيګر ۵ بجې چې دَ ۱۱۰۰ کلنې دَ بُدها دَ زړې مجسمې په نوم ورجار شوي ښار څخه وتلو دپاره بس ته ختو ، نو زړه مې نه غوښتو ، چې دومره ژر ورڅخه لاړ شم - لاکن يَو خو دَ موږ سره ورځې کمې وې او بل ياران هم په ضد ؤ ... بس په هائی وې نمبر ۱۰۶ يعنې دَ لومړي غټ ستاپ "لامفون" په خوا روان شو - دَ لمر تر پُټېدو پورې سترګې دَ روډ دواړو خواؤ په قدرتي جوړ غر او سمه او وړو غټو کلو ته په کتو بوخت وې ... خو بيا چې مو څنګه سترګې پُټولې، نو بس دَ "لامفون " په يوه هوټل باندې وَدرېدو - دلته زموږ دَ بس سوارليان چې په کې زياتره ټوؤرستان ؤ ، په دې هوټل کې چې څه پاخه ؤ وريادې مات شولو ... خو ، موږ دلته په ورېږو او سبزيانو خوړلو باندې دَ خېټو لوږه مړه کړه – له دې ځايه بنکاک ۵۶۰ کلوميټره په واټن باندې ؤ –

مخته له "لامپانګ" نامي ځای څخه بس په هائی وې نمبر۱ باندې دَ بنکاک په لور مخه وکړه – خوب په بس کې دَ دې هوار روډ له سوبه ښه کېدو - لاکن څنګه چې په کار ؤ ، هغسې نه شو کېدلی – ګوا حال دا ؤ ، چې نه وېښ وم او نه ويده - آخر چې سهار شو ، نو ۶ بجې خواته موږ دَ بنکاک په يوې بس اډې چې Ekmai Bus Stop نومېدو باندې له بس څخه کوُز شولو .. نو له خوبه تيار ځنګېدلو او سترګې مو نه خلاسېدې، خو دَ پروګرام په سمه مو دَ پټايا بس سټېنډ ته ځان وَ رسَولو او ټکټ کولو ورسته بس ته چې څنګه وختو ، نو بيا دومره هم نه شولو خبرو چې بس څه وخت له اډې څخه مخته روان شوی ؤ ؟ موږ ټول ملګري په خپلو سيټونو داسې په خوند ويده شوي ؤ ، چې يَو وخت چا وَښورَولم، چې...

" مسټر مسټر... کښته شه.... پټايا بيچ سټي راغله"

سترګې چې مې څنګه خلاسې کړې، نو دَ سهار نهه بجې وې - ټېکسي مې کرايه کړو او په نيمه ګنټهه کې J.P Inn نامي هوټل ته ورسېدو ، چې دَ سبکنډ بيچ روډ او Soi – 7 په کونج کې جوړ ؤ ته ورَغلو –

*****

دَ ښه ډېر خوب کولو ورسته څلور واړه ملګرو دَ نيږدې سمندر غاړې ، چې ورته پټايا بيچ وئيل کېږي .. په لور مخه وکړو - دا دَ شنه سمندر صفا غاړه له يوه سره تر بله سره پورې دَ بېلابېلو هېوادونو دَ ټوؤرسټانو څخه ډکه وه ... هر لور سرې ، شنې ، ژېړې او دَ لرګيانو څخه جوړ سايه وانونه ولاړ بربښې – موږ دَ يوه سايه وان دلاندې کښېنستو او دَ شاوخوا دَ ښائيسته مخلوق په ننداره شولو –

" اوس مې نو زړه ایله ځای ته راغلو ... ګنې دَ بنکاک څخه چې په دې خوا راروان ؤ ، نو ډېر خفه وم .. ما وئیل ، چې ګوره دا شوق مې بیا کوم ځنګل ته بوځی ؟ "

دَ رضا ترین ، چې دې وخت په اوږده چوکې کې غزېدلی ؤ ، دَ دې خبرې په ځواب کې ما ورته وئیل ، چې ...

" بې غمه شه .. پټایا بیچ څه معمولي ځای نه دی - دَ دې ځای روښه شپه په دُنیا کې مشهوره ده "

ما به لا مخته خبره وړله، چې نصیب ترین منځ ته راولوېدو او وائي ...

" هون ... ځه ښه وَشو ، چې خوبونه مې په ایډوانس کې ورته کړي دي "

او دې وخت زموږ دَ مخه یوه دَ پاخه عمر ښځه ګوره چې دَ فرانس وه او که روسۍ تېره شوه – زموږ توجه یې خکه دَ ځان په لور واړَوله ، ولې چې تیان یې ښکاره او په خېټه راځنېدلو - جمعه خان دَ هغې په لور کتلو ورسته وائي ...

" توبه توبه ... څه لوُڅ لغړ خلګ دي ... دَ حیا ء دَ نوم شئی لا نه شته په کې "

او بیا په دې ټاپک ښې ډېرې خبرې منځ ته راغلې - بیا چې موږ دَ ماځیګري تک ژېر لمر دَ سمندر اوبوته وَ سپارَلو ، نو پورته شولو او دَ علي بابا ربستورینټ پو لور مې دَ ډوډې خوړَلو دپاره مخه وکړه –

دَ " جي - پي اِن هوټل " سره ورته په غټ مېدان کې جوړ ستېال وزمه " بارونه " چې تش انجونو په کې کار او روزګار کولو ، که دَ کتو وَړ ؤ ، نو دَ بیچ رود چې ورته فرسټ روډ هم وائي خوش رنګیاني او تود ژوند په خپل خپل ځای ممعناؤې درلودلې – له یوه بار څخه تر بله باره پورې ... دَ " Go Go " څخه تر " ډیسکو " پورې ... غرض دا چې ښه ډېر په کې وګرځېدو راوګرځېدو -

" دلته خو بې دَ غتې دهندې لکه چې بل هیڅ کار نه کېږي "

دَ جمعه خان دا خبره بې معنا نه وه، ځکه خو نصیب ترین ورته وئیل ...

" دَ تهائیانو دا بې غېرته او دَ بې حیائۍ انداز مې نه شو خوښ .. او بیا حریان په دې یم ، چې باشعوره ځوانان لا هم په کې اخته دي "

ما په طنزیه موسکا کې وئیل ، چې ...

" دغه خو وجه ده، چې په دې ملک کې امن دی "

او مخته رضا ترین هم زما خبره داسې په پسخوندي انداز مخته کش کړه ...

" هو ، ولې چې خلک یې په عیاشۍ کې بوخت ساتلي دي... ځوانان دَ سوچ او فکر کولو موقع لا نه لري "

دغه رنګه موږ دَ لیدو کتو پرته په تهائي خلګو کې دَ خپل خپل نقطه نظر په سمه شپې خواته ستړي او خوبَولي غوندې دَ خپل هوټل په لور روان شولو –

*****

په دې بله ورځ ، ګوا دَ فرورې په دویمه نېټه کال ۱۹۹۴ع چې په لانچ کې کورال آئي لېنډ ته وَرسېدو ، نو ملګري ډېر خوشحاله ؤ ، چې په جامو کې نه ځائیدو او هر یوه دَ دې واړه او دې ښائیسته ټاپو په باب دَ خپلو رائیو اظهار په ډېرو درنو ټکو کولو – یوه وئیل ...

" دَ دې جزیرې شین ګشتي په هر څه ارزي - کشکې داسې ټاپو زموږ په هېواد کې هم وای "

دویم وئیل ...

" دومره زیات انګرېزان ...؟ ماته خو داسې ښکاري ، لکه موږ چې دې وخت په ته تهائي لېنډ کې نه .. بلکې دَ انګرېزانو په یَو هېواد کې یُو "

او سم دستي دریم ملګرې دَ خپلې خوښې اظهار څه داسې وکړو ...

" واه ... دومره رنګینې خو ما په ژوند کې چرته نه وه لیدلې ، لکه دا دلته چې یې وینم "

او زه چپ ځکه وم ، چې دلته زه په کال ۱۹۹۲ع کې هم راغلی وم او بل دا ، تر لومړي ځل په دې ورځ خلک یَو په لسه زیات هم ؤ .. ځکه ورته حیرت وړی وم او ورته په کتو باندې بوخت وم - زما درې سره ملګرې په خپل خپل ځای صحیح ؤ – ولې چې سرو او سپینو ښځو ، چې Bikini او Bra یعنې دوې ګوټې نیکرانو او ښېخې مختصرو سینه پوشونو کې اورونه وره ولو او دَ بدنونو نمائش یې ډېر په هنري انداز کولو او دَ دې شنه ټاپو په ښائیست کې یې له خپلې خوا ښکلاګانې ورګډَولې - دلته په دې ورځ دَ لمبېدو او سن بات کولو پرته دَ بیچ مساج معاملې هم څه زیاتې ښکاره کېدې - دَ واټر سکوټر چلولو او دَ واټر بوټ سره په رسۍ تړلو پېراشوټ کې دَ سمندر بالا الوتلو ورسته موږ هم لمبېدو ته ملاؤې وَتړلې او بیا رک تر ماځیګره پورې دَ دې ټاپو دَ غاړې په ژېړېخون ربګ باندې غزېدلې پراته ؤ – بیرته چې دَ پټایا ستېې په لور په کوم لانچ کې راتلو ، نو لانچ بې اندازې زیات دَ ټوؤرستانو څخه ډک هم ؤ –

بیا هغه رنګه شپه وه او موږ ، چې تر نیمې شپې پورې دَ ښار په روډونو او کوڅو کې ګرځېدو –

" قیامت که راتلو ، نو پېئیل به یې له دې ځایه کېږي "

دَ نصیب ترین دا خبره مې په زړه ځکه وَ لګېده ، چې دلته په هر محفل، هر سټېج او هره شو کې دَ ښځو کردار که په ظاهره خونده ور ښکاره کېدو – خو دَ ښځې توب څخه دَ ستر او حیاء څادر پورته کولو سوب هم ؤ - داسې ولې کېږي او دلته ښځې ته دَ ښځې په نظر ځله نه کتل کېږي ؟ دَ دې پوښتنې په ځواب کې دغه لوُځې او دَ شرم تر ویالې ټوپ شوې ښځې وائي .. چې هغوئ دَ نرانو ، که څه هم هغه پلار وي، که مېړه یا ورور ... په خوښه خو دا هر څه کوي او ټوؤرستانو ته سکون ورپه ګوته کولو کې هغوئ نه دَ هغوئ دَ نرانو خوائش مخې ته بدل شوی دی - ولې چې دَ دې ښځو په سپکاوي کې دَ هغوئ وَ نرانو ته ښې ډېرې پیسې په لاس ورځي - که داسې نه وکړي، نو نران یې له کورونو باسي او یا په هغوئ باندې ظلمونه روا کوي - ښځې په کورونو کې تر هغه وخته پورې احترام لري چې ځواني یې نه یوازې ملګرې ، بلکې دهنده یې ښه روانه وي - په داسې کورنئیو کې چې څه وخت یوه ښځه زَړه شي ، نو هغه یا له کوره وَشړلی شي او یا په کور کې دَ مینځو په رنګه کارونه ورڅخه اخیستل کېږي - هو ، دا هغه خبرې دي چې حقیقت بلل کېږي .. ولې چې دلته اکثره خبرات ټولونکې ښځې په عمر زړې وي - دلته مې ځان سره وئیلو ، چې جار شم تر اسلام چې ښځې یې په نرانو باندې دَ ستر او حیاء له لارې درنې کړې دي - زما دَ زړه دغې وینا زما سترګې په دې باندې وَ پارَولې چې هر نر تهائي ته دَ کرکې په نظر وګورم - وایم، چې ایله به مې وس نه ورباندې رسېدو ، ګنې ښه به ورسره جوړ شوی وم - په دې باب زما دَ ملګرو هم دغه رنګه احساسات او جذبات ؤ – ځکه خو موږ هرې مېلې یا دمامې ته په کتو نه یوازې دَ حېرت ګوته په غاښ ؤ ، بلکې دَ زړونو تاؤ مو ورباندې په پسخوندي خبرو او غندلو سړَولو هم -

*****

نن زموږ دلته ورستۍ ورځ وه، سبا ته به دَ خېره کولمبو په لور بیرته ورتګ ؤ – که څه هم طبعیتونه مې خراب ؤ ، خو اراده مې دا کړې وه، چې ښه ډېر به ګرځو او داسې یَو ځای به نه پرېږدو ، چې دَ کتو وَړ وي - داسې نه، چې ورسته ارمانونه پسې کوؤ - نو ځکه اول سهار بیا په ټېکسي کې ناست دَ پتایا پارک په لورې روان ؤ - په دې ښار کې چې مخته روان ؤ ، نو دَ دې ځای دَ خواپاکۍ سوال مې له ډېرو ورځو په مزغو کې بیا بیا سر پورته کولو ... خو ځواب مې هغه وخت لاس ته کړو ، چې دَ هر هوټل ، دوکان او کور مخته مې له کچرو څخه ډک تور تور پلاسټکان تر سترګو شولو ، چې دَ میونسپلټۍ په یَو ټرک کې ناستو ورکرانو ټولوَلو او ټرک ته یې وراچوَلو - خو عجبه خبره دا وه ، چې دَ ځینو پلاسټک کڅوړو چې سرونه یې خلاس ؤ ، کې زیاتره دَ شرابو خالي بوتلان او کنډوم رنګه ګډ وډ څېزونه له لرې ښکاره کېدو - نو ځکه خو ډَ داسې کڅوړو په لیدو رضا ترین په مخصوصه خندا کې وَ وئیل ...

" لا ګوره چې څومره کنډومز به په ګټرانو کې بهول شوي ؤ ؟"

دَ هغه دَ دې سوال په ځواب کې به لا موږ نورې نورې خبرې ځواب کولې ، چې پتایا پارک ته وَرسېدو .. په دې پارک کې په شنو شنو غټو سوئمنګ پولونو کې دَ بې شمېره سرو او سپینو خلګو بې باکه لمبېدو له

موږ څخه هم هر څه داسې هېر کړو -   چې په نه ساعت کې يې موږ هم دَ خپل خپل وَس په سمه برخې وګرځېدو او لمبېدو ته مو ملاؤې وَتړلې –

" څه مې وکتو او څه مې وَبائيلو ؟"

احساس يې راته هغه وخت وَشو ، چې ورڅخه وَتو - لنډا دا ، چې په دغه ورځ موږ دَ پټايا ستې او ورسره منسوب زياتره مشهوره ځايونه له يو سره تر بله... داسې وَکچلو ، چې په بدنونو کې مې سېک نه شو پاتهـ – ګوا دَ Jamthien Beach له خوش رنګه ځايونو څخه واخلې بيا رک تر Nong Nooch Tropical Garden پورې پياده وګرځېدو - څه وخت چې دَ هوټل په لور روان ؤ ، نو لمر هم پټ شوی ؤ – او مخته ، دَ څه آرام کولو ورسته دَ دې ځای دَ شپې په رڼاګانو کې دَ تېرې شپې په شان يَو ځل بيا برخه ګرځېدلو هڅې کولو ته چمتو شوي ؤ –

*****

دَ فروري ۱۹۹۴ع په دريمه نېټه ، په ائيرلنکا کې ناست يَو وار موږ بيا وَکولمبو ته مخه کړې ده - ولې چې کراچۍ ته زموږ دَ بيرته غبرګېدو ټکټان په شپږ تاريخه له کولمبو ائيرپورټ څخه ؤ -

" اُوووف خدائيه ! درې شپې به دَ غوماشو سره په جنګ ځنګه تېروَمه ؟"

که څه هم له ځان سره وَبُونېدمه ، خو دې فکر مې په سر کې درد را په برخه کړو - داسې حال تش زما نه ؤ ، بلکې هر ملګری په خپل سيټ کې په پټه خله ناست ګوره چې څه څه سوچونه يې وهلو – او بل زما وَ "آدمز پيک" ته دَ تلو نيمګړی ارمان هم نه شو پوراکېدلی - ولې چې دَ تلو پاره ښې ډېرې شپې ورته په کارېدلې – تر کولمبو پورې دَ جهاز دا سفر په داسې ګډو وډو فکرونو کې راباندې تېر شو - او يَوځل بيا موږ څلور واړه ملګري دَ مامون بنګالي په الپائن نامي ريسټ هاؤس کې په ماتو زړونو استوګنه کوله – که دَ رضا ترين ټوکې نه وای ، نو که نور نه... دَ غوماشو په خوړلو به مې پاکستان ته ملېريا تبې خامخا راوړې وای – او بل ريسټ هاؤس ته مخامخ دَ جوړو وړو کورونو ځينې تورې پېغلې زموږ په بيرته راتګ څه په ځانو باندې هم غلطې شوې وې – ځکه خو يې دَ کتلو او خندلو راخندلو پرته دَ مستيانو ښې ډېرې ښودنې هم کولې - لاکن زموږ له خوا دا حال ؤ ، چې نه مو دَ هغوئ وَ ښورېدلو زړونو ته دَ عمرونو ګروم اچولی شو او نه موږ سره دومره وخت - بس وخت ته مو ديکه ورکوله - ګواورځ په کولمبو ښار کې او ماځيګريان دَ نيګامبو په سمندري غاړو تېروَل اوس زموږ معمول جوړ شوی ؤ –

داسې وړې پېښې خو ډېرې راسره وَشوې ، خو دا يوه پېښه دَ بيانولو وړ ځکه ګڼم ، چې په زړه کې مې نوښته شوی ده – يوه ورځ قضا ماځپښين خواته، چې دَ کولمبو څخه په بس کې دَ نيګامبو او بيا پېدل خپل ريسټ هاؤس ته ورسېدو ، نو څه ګورو چې دَ ريسټ هاؤس مخې ته دُنيا راجمه شوې وه – خدائی حق دی چې په ليدو يې وينه راوچه کړه او قسم قسم ويرې او وسوسې په زړه کې راماتې شوې – او بيا چې ريسټ

هاؤس ته ننوتو ، نو پولیس چې په ګېټ کې ولاړ ؤ دننه تلو څخه وګرځولو – مخته موږ هم هیڅ خبره نه وکړه او په جمه خلګو کې وَدرېدو او تماشه مې کوله - یَو رنګ مې په خبره تلو او بل راتلو ... ما وئیل ، کېدای شي ، چې پولیسان په موږ پسې راغلې وي - او بیا مې زړه ته تسلي په دې خبره ورکوله ، چې موږ دا یُو دباندې ولاړ یُو ... که داسې څه خبره وای ، نو له موږ سره به بې سپینه کړې وه - دَ تپوس کولو ورسته پته وَلګېده ، چې دَ پولیس سړي دَ هغو بنګالیانو پسې راغلي دي ، چې دلته دَ خپل هېواد څخه په غلا باندې په سمندري لاره راغلی ؤ - زړه مې لا سم په ځای شوی نه ؤ ، چې پنځه دَ پولیس سړي دَ ریسټ هاؤس دباندې په خندنئیو خبرو را وَختو - او بل ورسره هیڅوک هم نه ؤ ... نو دَ دې مطلب دا ؤ ، چې دَ دې هېواد دغو محافظان هم لکه دَ پاکستاني پولیس عسکروله هغوئ سره خبره خلاسولو دپاره ورته راغلي ؤ - که داسې خبره نه وه ، نو هغه بنګالیان به کله هم دَ ریسټ هاؤس دباندې په آزاده نه ګرځېدلو –

په شپږمه فروری کال ۱۹۹۴ع چې سهار اتهه بجې په جهاز کې کښېنستو... جهاز لا الوتی نه ؤ ، چې ما دا وړوکی غوندې نظم چې برایه شپه مې لا دَ زړه په تختۍ نوښته کړی ؤ ... په خپلې ډائرۍ باندې داسې واړَولو ....

"دَ آدم پَل"

ما غوښتل ، چې ښکلوم به
دَ آدم دَ قدم پَل زه
او یَو دوې سلائي خاوره
به په سترګو لګومه
چې په ژوند مې دَجنت باړ
څه پرې مات شي
او زړه ښاد شي
خو ، چې څنګه ور روان شوم
نو ، دَخپل ړومپي قدمه
رګ تر پَله دَ آدمه
ځای په ځای باندې لېوانو
په جُوثه دَ انسانانو
دومره دومره وَداړلم
چې په ځای دَ سجدې ما
پَل ته پورته کړو لاسونه
او په خپلو پلو راستون شوم

(شوق / نیګامبو ... کولمبو /۱۹۹۴ع)

˝څه وجه ده ، چې له کوره وځمه ، نو په خوشحاليانو او بيا چې دَ کور په لور راځمه نو هم خفه نه يم ؟˝ دا هغه سوال ؤ ، چې ما په ډائرۍ کې دَ نظم ورسته نوښته کړو او دائرۍ مې بنده ځکه کړه، چې دَ ډېر سوچ کولو پرته مې هم ځواب په ګوتو نه راغلو .... خوبيا چې کور ته وَ رسېدم، نو نور نور دَ دې خبرې دَ ځواب پسې پرېښانه شوم - ولې چې دَ دباندې وتو او دَ بيا وزَر کولو تمې او خواهش مې په زړه کې سر راپورته کړی ؤ - بس نه يم خبر ... چې څله او داسې به تر کومه راسره کېږي او تر څو به کړېږم ... ګوا کله دَ غم په سرو سکروټو او کله دَ خوشحالۍ په ببپاکو کېفيتونو کې ؟

خوب مې ليدو ... خو ، ويده نه وم

تاثراتي لنډيز...

˝منم ... چې چرته ښځې خپل مخته آزادې پرېښول شي . هلته په نريناؤ باندې ژوند بار (په معاشي توګه) کم شوی دی ... خو دغې آزادۍ دَ کور تقدس او دَ خوشحالې کورنۍ تصور دَ مخه وړی هم دی - ګوا ، نر نه دی نر پاته شوی او ښځه ښځه نه ... ولې چې دواړه په خپلو کې اول خو دَ رښتې ساتلو ته تيار نه دي او که تيار دي هم ... نو تړون يې په داسې نازک سپنسې شوی دی ، چې شلېده يې ګرسره وخت نه غواړي - او چې چرته دَ ښځې دَ ژوند اختيار دَ سړيانو په لاس کې دی - هلته نه يوازې ښځې ته په درنه سترګه کتل شوې دي ، بلکې سړيانو هم قدر موندلی دی .... دلته زما دَ خبرې څخه مراد دا ، چې نن که څه هم مسلمانانو دَ ژوند په لوبه کې (دَ تعمير او ترقۍ په اړه) ماته خوړلې ده – خو کورونه يې دَ جنت څخه کم نه دي ... او هيڅ شک نه شته ، چې په دې اړه کرېډټ اسلام ته ځي˝   (شوق)

˝وسوسه˝

ما يې زړه ته لاره وکړه
هم يې سترګو کې مېښته شوم
خو ، چې څنګ ته يې ورتلمه

لا به نور نور ورڅکېدمه
چې ناڅاپه مې ورپام شو ،
نو خولې شولې راماتې ...
پښې مې ځای په ځای شوې شلې
په وجود کې مات رامات شوم
او له ډاره دَ مرګي زه
په هيڅ هم نه پُوهېدمه
چې ، په کومه وَ تېښتمه
شاته بند دَ خوُنې ور ؤ
دواړه اړخ مې دېوالونه
او همت مې کوی نه شو
دَ "يُوپا" په لورې ځکه
چې يې ځُلې کې کوکېدلې
دَ غاښو په ځای سکروټې
او له پوزې يې اورونه
غورځول اژدها غوندې

(شوق / تهيم:- پتايا بيچ - تهائي لېنډ ... ۱۹۹۴ع / نظم:- پېښين ۱۹۹۵ع)

"ته ما دوست جوړوې"

راسره نيږدې ناستې تورسرې ، چې دَ ډېره وخته يې سوچ را په کې بند ؤ ... او په وار وار يې دَ وړو سترګو تر کونجونو راته کتلو ، په بلنه خولې راباندې ځکه نه شوې را ايله ، چې دلته دوستانې جوړَول دَ انجونو مشغله نه ، بلکې کاروبار هم ګڼل کېږي - ما دَ هغې انجلۍ دَ خواست په ځواب کې څه وئيلو دَ مخه سر تر پايه ورته وکتلو – انجلۍ چې جينز پېنټ او سره شرټ کې بده نه ښکاره کېده – ورته په پسخوندي انداز وَموسېدم او په لغازي ډؤل مې ورته وئيل ...

" تهائي او دوستي ؟ ناممکن ناممکن ..."

لا به مې نور څه ورته وئيل ، چې هغې زما په سترګو کې سترګې داسې را واچولې، لکه زما په پسخوند چې خشم ورَغلی وي – که څه هم ماته دَ خپلې غلطۍ احساس شوی ؤ ، او اوس به مې بخښنه ورڅخه غوښتله، چې هغې لاس راوَغزَولو او په نره يې راته وئيل ...

"No Money , only friendship "

زه چې دَ دې په لومړۍ غوښتنه باندې لا ست شوی وم ، لاس په لاس کې ورکړو او بې واره مې دَ خلې څخه وَوتو ...

" واه ... دا نو اوس خبره شوه "

داسې مې ځکه ورته وئیل، چې زما په ذهن کې دَ هغې دَ جسم په اړه هیڅ داسې طلب نه ؤ ... ځکه خو مې دَ هسې یَو دوست په نیت دوستۍ ته اوږه کښېښوله - او بیا په دې "لکي بار" کې دَ څه ناستې ورسته ورسره دَ ډیسکو په خوا دَ پتایا ستې په فرسټ روډ ، چې بیچ روډ هم ورته وئیل کېږي باندې روان وم – دې وخت دَ ګهړۍ ستنې دَ شپې دولس بجو څخه اوښتې وې -

ما خوب نه لیدو ، بلکې دا هر څه دَ سترګو وړاندې ؤ – دَ کرسمس دَ رنګارنګ پروګرامونو لیدو او دَ زاړه کال دَ نوې کولو په شوق کې زه نن سهار دَ تهائي ائیر ویز انټرنېشنل په جهاز 58 – TG کې دَ کراچۍ څخه دَ تهائۍ هېواد دَ "حوُرو ښار" ته رسېدلۍ وم ... اوبیا دَ یَو څو ورځو تېرَولو دپاره نېغ له ائیرپورټ څخه دلته پتایا ستې ته - ولې چې زما اصل منزل مقصود سنګاپور او له سنګاپور څخه دَ انډونیشیا یوه نیمه نوموړې جزیره (ټاپو) لیدل هم ؤ - لاکن سنګاپور ته دَ ډائریکټ فلائټ سروس نه درلودلو له سوبه VIA بنګاک ورته تګ ممکن ؤ - نو ځکه له دواړو خواؤ څخه زما ټکټان.. په هم دغه تهائي هېواد باندې تېرېدو راتېرېدو دپاره کنفرم شوې ؤ- نن ګوا په ۲۴م دسمبر ۱۹۹۴ع شپه دَ نه غوښتلو پرته هم زه دَ "اېن" ، چې کرسچن وه او له برما څخه یې تعلق درلودلو او ډېر پخوا له خپلې مور او پنځه کلنې لوُر سره دلته راغلې وه ... په انسانیت وزمه دوستۍ کښېوتم - هغه انجلۍ څه، دَ باد مسته څپه وه ، چې زه او زما هرڅه یې دَ مخه کړي ؤ - دَ ګرېس ډیسکو څخه دَ راوتلو په وخت موږ دا عهد کړی ؤ ، چې زموږ تر منځه به دوستي له هر رقم غلط سوچ او غرض څخه خلاسه وي - ګوا هغه به ما سړی نه ګڼي او نه به زه دا ښځه ... په هم دې خو مې ورسره په نره دَ ساتلو هڅه کوله -

" سبا سهار به نهه بجې راځم او تا به له ځان سره کور ته بوځم – ولې ، زه غواړم، چې زموږ دَ کرسمس په خوشحالیانو کې ته ګډون وَکړې –زما مور او وړه لوُر به ستا په لیدو ډېره خوشحاله شي "

او بیا "اېن" دَ خپلې Yah نامې خوندَکۍ ، چې دَ چیانګ مائي اوسېدونکې وه سره دَ هغې په موټر سائکل یَو خواته مخه وکړه - زه هم خوبَولی غوندې دَ K. K. Inn په خوا روان شوم – په لاره کې مې سوچ کولو ، چې چرته مېږه خو یې مړ نه دی ، چې په کور کې یې دَ موجودګۍ ذکر په خله نه راځي –او بیا ګوره، چې څله کرسمس په خوشحالیانو کې زما ګډون ضروري ګڼي ؟ چرته دَ مېړه دَ لیدو باړ خو راباندې نه ماتوَي ؟ هر څه هرڅه ، خو زه له دې سره په بې غرضه دوستۍ کولو شرمنده ځکه نه وم ،چې زموږ تر منځه داسې هاسې غرضونه نه ؤ – ولې چې زه خپلې پښتو نیولی وم او دا خپل کست... مګر وېرېدم بیا هم ورڅخه -

*****

دَ کرسمس په ورځ دَ سهار تر نهه بجو پورې دَ کې - کې –اِن په ورړه لابي کې دَ ˝ ابن˝ چې اصل نوم يې ˝ يوپا کيوسري کران ˝ ؤ ، دَ تريخ انتظار ورسته راولاړ شوم او دې هوټل ته مخامخ .. دَ روډ بلې ځى ته جوړ الفردوس ريستوزينټ ته وره غلم – بار والا ته مې دَ چائيو آرډر ورکړو او سترګې مې دباندې په ښکاره روډ دَ ابن لاره څارلو کې بوختې کړې – يَو وخت اشرف الدين لالا چې پښتون ؤ او دَ دې هوټل مالک هم ... دَ چائيو ټرې خپله را اخيستې وه – چې ټرې يې په مېز ايږدله ، نو يې په پښتو کې راته وئيلو ...

˝ پښتون راته برېښې ... پښتون يې ؟˝

ما وئيل ...

˝هو ، پښتون يم ˝

دومره ورته وئيلو ورسته مې دَ هغه له خوا راغزَولى لاس کې لاس ورکولو په وخت به مې لا دا پوښتنه ورځخه کوله چې ... څنګه يې دا اندازه وَلګوله چې زه پښتون يم ؟ خو زما له پوښتنې يې دَ مخه خبره دا سې خلاسه کړه ، چې ...

˝ ستا دَ مخ کاسې ، سترګو او په خاص توګه چې مې دا ستا برېتونو ته پام شو ، نو ما وئيل ... چې دا ځوان پښتون دى ˝

بيا يې دَ نامه پوښتنه وکړه ... او ما چې څنګه خپل نوم ورته وَښائيلو ، نو ده څه سوچ کولو ورسته وئيلو ، چې ...

˝ دا نوم راته څه اورېدلې شانتې ښکاري ... ته چرته هغه افضل شوق خو نه يې چې ، شلېلى امېل نامې کتاب يې ليکلى دى ؟ ˝

ډېر حريان شوم او ورته وئيل مې ...

˝ هو.. هو ، زه هغه افضل شوق يم ... لاکن ...˝

زما دَ ˝لاکن˝ تورې ورسته اشرف الدين خبرې ته نه پرېښولم او راته وئيل يې ... چې ˝ستا کتاب˝ ... دا تورې له خلې رايستلو ورسته يې وئيل ˝يَو منټ˝ او بيا ولاړ شو -

اوس به لا ما دَ چائيو کوپ خلې ته وړلو ، چې څه ګورم ...˝ ابن˝ دَ روډ په هغه بله ځى باندې ولاړه ... ماته ګوري او خاندې ... ما ورته په لاس اشاره وَراتلو وکړه او دا را روانه شوه – په تور شرټ او جينز سکرټ کې په خلاسو ويښتو ډېر ښکلې ښکاره کېده ، چې څنګه را وَرسېده ، نو وائي ...

" سوري سوري وَځنډېدم "

او لاس راکولو ورسته په مخامخ چوکۍ کې کښېښسته – موږ خبرې کولې ، چې اشرف الدين لالا بيرته راغلو او راته وائي...

" دا ګوره ستا کتاب ، چې څه موده مخکې زما ملګري نسيم الرحمان له پاکستان څخه رالېږلی ؤ "

داسې وئيلو ورسته يې ابن ته وَکتلو او موسکنی غوندې شو ...

" دا څوک ده ؟ "

ما وئيل ...

" هسې دوست "

دومره خبره چې مې کوله، نو دائی له ابن سره په تهائي ژبه کې اخته شو – ګوره چې څه يې وئيلو او هغې څه؟ خو بيا چې يې زما کتاب ورته ورکولو ، نو دائی ماته وائي...

" دا ماته تهائي انجلۍ نه ښکاري ، ولې چې ژبه يې سمه نه ده "

اوس ابن دَ کتاب پاڼې اړَولې را اړَولې او اشرف الدين لالا ، چې زما په څنګ کې په چوکۍ کښېښستو راته خپله کيسه پئيل کړه او واي ...

" ښېخي پخوا زما پلار دلته راغلی ؤ - اوس موږ دَ دې هېواد ځاي خلګ يُو .. دا ګوره زما شناختي کارډ ... او موږ دلته ډېر غټ کاروبار لرو – زما کشر ورور چې زما دَ تهائي مور څخه دی امير سيد نومېږي ... دې وخت دَ پټايا ستې مئير دی – زما پښتو سوچه ځکه پاتې ده، چې ما په پاکستان کې دَ خپل پلار دَ ورونو (اکاګانو) سره ډېر وخت تېر کړی دی – دَ امير سيد هم لږه لږه پښتو زده ده – مګر زما زوئی کريم او لوُر ... هغه ګوره چې په کاؤنټر باندې ولاړ دي ... او ښه ډېره پښتو يې په دې زده ده، چې زه يې په کال کې يَو يا دوه ځله پاکستان ته ځان سره حتماً وړم "

ده به لا نور څه وئيل، چې ابن وَمنځ ته راولويده او وئيل يې ...

" ناوخته شو .... درځه چې ځو "

ما ورته وئيل...

" لږ صبر وکړه ... لاړ به شو "

او اشرف الدین لالا ته مې وَوئیل ...

" ښه ، نو خبره دې کوله "

دائی وَموسېدو او دَ اېن په لور يې ورکتلو ورسته وَوئیل ...

" دَ دې تازیله ده ... ورسره لاړ شه .. ما او تا به بیا خبرې کوؤ او بیا زه غواړم ، چې نن دَ ماځېګري دَ چائیو بندوبست درته په کور کې وَکړم .... امیر سید سره به دی هم لیدل کتل وَشي "

دَ هغه دَ تکراري ضد دَ مخې مې وعده ورسره کولو ورسته له اشرف الدینه څخه اجازه اخیستله – او بیا زه او اېن دَ ریسټورینټ څخه دباندې وَوتو –

یَو وخت ټېکسي دَ یَو وړوکې هټ وزمه کور مخې ته تم شو او موږ دواړه راکښته شولو - یوه وړوکې ماشومه انجلۍ ، چې دَ دې کور مخته ولاړه وه ... زموږ په لیدو په منډه منډه راغله ... اېن په ډېره مینه په غوزۍ کې واخیسته او څپ کولو ورسته يې راته وئیل ...

" دا زما لوُر ده "

ما يې په سر لاس تېر کړو او بیا هټ وزمه واړه کور ته روسره دننه شولم ... یَو وړې خونې ، چې مخته يې وړه شان برانډه په لرکیانو جوړه وه ته وره غلو - دلته خورا ډېرې ښځې هم وې ، څوک ناستې ، څوک ولاړې ... خو زموږ په ورتګ یوې بلې خواته وَ وښبل شوې او موږ څو قدمه مخته تېر شولو - یوه زړه ښځه ، چې اېن ورته ماما یعنې مور وئیله راولاړه شوه ... څه مخته راغله او زما په سر يې لاس داسې تېر کړو .. لکه زه چې دَ هغې زوئی یا زوم وم او راته په خپله ژبه کې ګډه شوه – په ژبه يې نه پوهېدم، خو په سترګو کې يې څرکېدونکو اوښکو ټول حالونه راته تېر کړو ... او بیا اېن په خپلې مورکې باندې غوزۍ واچوله او په اوږه يې دَماشومې غوندې سر په اوږه ورته کښېښولو او څه وخت ورسته چې يې سر پورته کړو او خواره واره وېښتان يې دَ څېرې څخه په یوه جټهکه چې لرې کړو .. نو څه ګورم سترګې يې دَ اوښکو څخه ډکې وې – مګر زما دَ زړه ساتلو دپاره يې په شونډو مصنوعي خندا راویستله او راته وائي ...

" ته کښېښه ... ولې ولاړ يې ؟ "

زه کښېښستم ، خو ټولو ښځو داسې راته کتلو ، لکه زه چې دَ اېن دَ کورنۍ غړی وم - غرض دا چې دَ کرسمس کېک ، چې په تهائي ژبه کې ورباندې خود لکه چې " هېپي کرسمس " لیک ؤ ، زما مخې ته په واړه مېز باندې کښېښول شو .. او اېن راته وائي ...

" پليز کاټ يې کړه "

ما چې په خپل ژوند کې په داسې موقعو باندې کېک نه ؤ کاټ کړی ، دَ اېن دَ زړه ساتلو دپاره مې چاړه راپورته کړه او چې کېک ته مې ورورړله ،،،نو دَ اېن لاس هم راوَرسېدو او دواړو په ګډه کاټ کړو - ښځو دې وخت په ګډه ، ګوره چې کومې سندرې وئيلې او دلته اېن دَ کيک اول پيس په غاب کې کښېښولو ورسته ماته وړاندې کړو - او زه دغه رنګه تر ډېره وخته پورې په ښځو کې ناست تماشه جوړ شوی وم – يَو وخت چې له دې محفله راولاړېدم ، نو دَ اېن لوُر ته مې څو نوټونه په لاس کښېښولو او دَ اېن سره دباندې راوَوتم – مور يې هم تر دروازې پورې راغله - اېن تر نيږدې سړک پورې راسره راغله – ماته يې ټېکسي وَنيولو او خپله دَ کرسمس خوشحاليانې لمانځلو دپاره دَ کور په خوا روانه شوه - اوس چې زه په ټېکسي کې دَ ښار په لور راروان وم ، نو زړه راته وئيل، چې .. چرته اېن (يوپا) دَ زړه ساتنې په ثواب کې خو مې دَ دغه وړه کورنۍ په زاوال کې نه واچوله ؟ چې زما په ورتګ يې دَ کرسمس دَ خوشحاليانو په ځای دَ خندلو ... وَ ژړلو ؟

دا هغه سواليه خبره وه ، چې زه يې دَ ځواب په لټون کې په لومړي ځل دَ انسانيت په اړه له يَو داسې امتحاني کشمکش سره مخامخ کړی وم، چې ما داسې سنجوَلو لکه دا زموږ يعنې دَ انسانانو ترمنځه چې دَ بېلابېلو اصنافو په نامه دَ کرکو وېښ چې نه يوازې ناروا کار بلکې غېر انساني الميه هم وي - ولې ، چرته يَو غرئيز پښتون او هغه هم نر ... او چرته دَ تهائي يا برما دَ سيمې بازاري کس ... او هغه هم ښځه ؟ چې تر منځه يې دَ انسانيت په نوم ملګرتيا تر دې هانده دوام مومي ، چې يَو بل ته دَ کور دَ مقدسه غړې وئيلو په وخت عار نه محسوسوي..... هو ، زه له يَو داسې ريښتونې حقيقت سره په روحاني توګه مخامخ شوی وم، چې په ژوند کې په اول ځل ... ما ځان ته انسان په نره وئيلی ؤ -

*****

ماځيګر دَ خپل قول په سمه زه دَ اشرف الدين لالا سره دَ ده وَغت کور ته وره غلم - په دې بنګله غوندې جوړ غټ او ښائيسته کور ، چې ورسره جوخت يې يَو غټ دَ بوُزو او پُسونو فارم هم درلودلو ، کې يوې خواته دَ چادرو دَ بام دلاندې کټونه داسې برېښېدلو ، لکه جوړه چې پښتني حجره وي ... دلته کښېنستلو په وخت مې ورڅخه وکړه ...

" پښتانه لکه چې درته راځي ؟ "

لالا وئيل ...

"هو ، زما دَ کلي خلګ ډېر بېخې زيات ماته راځي "

دومره وئيلو ورسته خپله مخته وائي ...

" موږ که هر څو اوس تهائیان یُو ، خو خپله پښتو او پښتانه مې نه دي هېر کړي او هڅه دا کوم ، چې زما په کور کې دي پښتو هرکله ژوندۍ وي"

"بېشکه ... پښتون ، خو پېژندلی کېږي په پښتو باندې"

ما هم ورسره دَ خپلې شېرينې ژبې په حق کې داسې وَ وئيلو او بيا موږ تر دې موضوع دلاندې خورا ډېرې خبرې وکړې -

لنډه دا ، چې دَ چائیو څښلو په وخت مو تر خپلو دَ ځينو نورو ګپو شپو وهلو ورسته ، چې را ولاړېدم ، نو اشرف الدين لالا راته وائي...

" لږ صبر وکړه ، چې په يک تاره باندې درته پښتني لاره واؤروم"

او بيا يې نوکر ته ژغ وکړو ...

" هلکه.. هغه زما يک تاره راواخله"

اوس دَ يک تارې په تار چې ده ګوتې وهلې ، نو سترګې يې پټې وې ... لکه جوړه چې چا په زړه باندې ويښتلې وي.. او بيا څه وخت ورسته چې په ګاډۍ کې کښېښمستو ، نو دائی وائي...

" درځه چې دَ امير سيد سره دي پېژندګلوۍ وکړم "

او ګاډۍ يې په کوڅو کې يوې بلې خواته سمه کړه... چې کله په يَو ګېټ ننوتو ، نو يې وئيل ...

" دا دَ امير سيد بنګله ده... او ورسره ګېراج ، چې په کې تر دوه درځنه زياتې ګاډيانې ولاړې وې ، دَ عالي شانې بنګلې مخې ته ولاړ نوکر ته يې ژغ کړو ... او په تهائي ژبه کې يې دَ امير سيد پوښتنه ورڅخه وکړه، بيا ده بيرته ګاډۍ راوګرځوله او وائي...

" امير سيد دباندې وتی دی... خبر بله ورځ به ورته راشو "

او بيا يې لاره کې راته وئيلو ، چې ...

" امير سيد دَ دې ښار په مړَو خلګو کې يَو دی ،،، تېرو ورځو کې يې په ۶۰ مليون باتهو باندې يوه مځکه خرڅه کړې وه"

چې دَ کې – کې – اِن هوټل مخته يې کښته کولم ، نو راته وائي...

" هر کار یا لانجه چې وي ... نو حکم کوه .. دلته زموږ هوله دی "

او بیا مخته تېر شو -

شپه دَ پخوا په شانې په ګرځېدو راګرځېدو راباندې تېره شوه او ډیسکو ټیک ته هم وره غلم - لاکن په ډیسکو مئینه اېن هلته هم نه وه راغلې...

"خبر... سبا نهو بجو ته خو راځي "

زړه ته مې په دې خبره تسلي ورکړه او دَ خپل هوټل په خوا روان شوم – دَ هوټل په کاؤنټر باندې چې مې دَ خونې چابۍ اخیستله، نو په کاړنټر ولاړ ځوان راته وئیل...

" ماښام خواته یوه انجلۍ ستا پوښتنې ته راغلې وه "

ما ورځخه پوښتنه وکړه، چې څنګه انجلۍ وه .. مګر زړه ته یې دَ څېرې کړه وړه نه راتلو او ملامت هم نه ؤ .. ولې دلته خو په درځنو انجونې ځي راځي - دا خوښه راته پته وه، چې دَ اېن سېوا بله څوک کېدای شي ؟ او بیا په خپله خونې کې په پلنګ باندې وَغزېدم – سترګې مې پټې کړې – مګر خوب نه راتلو – که به مې هر څو کوشش وکړو او یَو اړخ بل اړخ به اوښتم... خو خوب لکه راځخه مرَور شوی چې وي... ګرسره نیږدې نه راتلو- کله یَو سوچ او کله بل سوچ او بیا چې یَو وخت مې په بُدها کې سوچ بند شو - نو دا سوال به مې مزغو ته راغلو –ګوا یَو خواته دَ دې تهائیانو دَ بُدها سره دَ عقیدې درلودلو دا حال ؤ ، چې په شان کې یې ګستاخي نه یوازې اخلاقي ، بلکې قانوني جرم ګڼل کېږي – او بل خوا ته دَ ده وړې او غټې مجسمې په بارونو ، کلبونو او پبونو کې څه ... وایم، چې په هغه هالونو کې هم پرتې دي ، چې چرته دَ ښځو له سرونو څخه دَ حیاء پړونې اخیستل کېږي... داسې څله کېږي ؟

دَ دې سوال په ځواب کې به مې کله ذهن او زړه وئیلو، چې کېدلی شي ، دا خلګ وَ بُدها ته دَ هغه دَ دې نظرئیې ثبوت ورکول غواړي ، چې ګوندې "بس دغه ژوند دی او دلته چې څه کوي ،،، نو هغه به رېښې " ولې چې دلته دغه یَو کاروبار خوښَول کېږي – شرافت، غېرت ، همت او انسانیت دلته خپلې معناؤې بائیللې او تقاضې بدلې کړې دي – نر په هر حال کې په دلالي حېثیت خوښ دی او ښځه په هرقیمت دَ خپل مخالف سیکس دَ خواهشاتو تنده ماتولو په کار کې سکون محسوسوي –

که داسې خبره هم نه ده، نو بیا څله له بُدها سره دَ عقیدت پرته، دَ بُدها دَ مجسمو په وړاندې بې حیائۍ ته جوګه شوي دي ؟ او بیا دَ حېرت خبره لا دا هم ده ، چې تهائي قانون او انتظامیه چې ټوؤرستانو څخه دَ بُدها دَ احترام توقع کوي ، مګر په داسې لړلې حال چپ دي ... هو ، شاید په دې چې ... که دوئی پابندي لګوي، نو خو معیشت یې متاثره کېږي - غرض دا ، چې په دا رنګه ګڼ وړ سوچونو کې یَو وخت خوب په

خپله غېږه کې اخيستی وم – بيا مخته نه وم خبر ... چې زه خپل جنت وزمه کور کې پروت وم او که دَ اژدها په خلې کې ؟

*****

سهار نهه بجې خواته زه او ابن په ټېکسي کې ناست دَ پټايا پارک په لور روان ؤ - دَ ابن سترګې داسې سرې غوندې راته برېښېدې لکه جوړه چې يې ډېر ژړلي وي – مګر مانه غوښتلو ، چې په پرهارونو يې مالګې وَدُوړَوم - بيا څه وخت ورسته دَ ليدلي کتلي پارک غټ سوئمنګ پولونه ؤ او موږ – چې نه يوازې لمبېدو ، بلکې ورسره ورته سمندري غاړې باندې ښه تر ډېره په ژېړ او صفا رېګ باندې کښېنستو هم - بس يوه خبره چې ماته به يې زور راکولو .. او يا له پښتو څخه اړَولو باندې بيا بيا مجبوره کولم ... نو هغه ؤ ، دَ ابن بدني کړه وړه ، چې په سوئمنګ کاستيوم کې يې دَ کټونکې ايمان خطا کولو .. چې به مې څنګه سترګې ورباندې کرارې کړې ... نو دې به وَخندلو .. هم ځکه به يې زه نور نور په غلط فهمۍ کې مبتلا کړم - لاکن همت مې بيا هم دَ وئيلو ورته نه شو کولی – ولې ، چې پښتو راته دَلارې خنډ وه - بس دننه دننه به سوځېدمه – که څه هم له خپلې خواهغې په خپله مخوصه لهجه کې دَ انګرېزي دا تورې زما تر غوږو بيا بيا تېرَولو ... يعني وئيل به يې ...

˝مې لائي يُو ... يُو لائي مې آر اټ ؟˝

غرض دا ، چې ماځيګر خواته موږ له دې پارک څخه بيرته دَ پټايا ستې په لور راغلو.او دلته دَ څه ګرځېدو ورسته چې کله دَ لانچونو پلېټ فارم په لور روان ؤ ، نو دَ دې پلېټ فارم سره ورته .. ګوا دَ روډ خواته جوړ دَ بُدها دَ واړه مندر ، چې په کې بُدها په ښکاره پروت ؤ او مخته يې څو قسمه نرينه شرمناک نوسونو په ليدو وَچ وَ درېدم ... حريان شوم، چې دا نرينه بلاګيان له بُدها سره څه اړه لري ؟ پوښتنه مې له ابن څخه ځکه نه شوه کولی ، چې دې خپله زما توجه په هغې خوا اړَولولې وه ... شوق يې په خلې سم نه ورتلو ، وئيل يې ...

˝سو سو ... لوک لوک˝

او بيا هغه وخت زما دَ حېرت انتها نه وه، چې يَو وخت دَ بُدها وَ مجسمې ته ولاړې دوې پېغلې له سلام کولو ورسته شاته ورځخه څو قدمه راغلې او دَ بېل بېل ډؤل جوړو (نوسونو) مخې ته وَدرېدې ... لاسونه يې ورته جوړه وَنيولو او په ډېر احترام ورته تر ډېره سرونه ځنَولې ؤ -

لنډه دا ، چې زه په دې هر څه ليدو په سوچونو کې ورک، چې کله پلېټ فارم باندې مخته روان وم. نو مې همت وکړو او له ابن څخه مې پوښتنه وکړه ...

˝ دا ما څه وَليدو او هغه هم دَ بُدها مخته پراته ؟˝

دې يَو ځل وَخندلو او بيا يې له شرمه مخ په لاسونو کې پټ کړو او څو لمحې ورسته چې په خپل حال کې راغله ، نو راته وائي ...

" دلته ځينې تهائيان دا يقين لري چې دَ بُدها له دې نوس څخه انسان او انسانيت زېږېدنه کړې ده – ځکه خو يې دَ بُدها مخته ړدي او پوجا يې کوي "

په عقلي دليل خو يې خبره بده نه وه کړې ، لاکن دَ بُدها په اړه څله ؟ ولې چې دَ بُدها تر زېږېدو دَ مخه خو هم انسانان ؤ ... هو ، دا کېدلى شي چې دا خلګ دَ دې عضو احسان من ځکه وي ، چې دَ دې له برکته خو يې معاشي سوکالئ موندلې ده –

*****

وخت مخ په وړاندې روان ؤ .. او آخير ۳۰م دسبر ۱۹۹۴ع هم راغلو - دا ورځ زما او دَ اېن دپاره دَ خفګان ځکه وه ، چې زه سبا يعنې په ۳۱م دسبر ۱۹۹۴ع سنګاپور ته روان وم - او دغه وجه وه ، چې دَ اول سهاره بيا دَ اشرف الدين لالا په ريستورينټ کې ناست ؤ او ګپې مې لګولې – يَو وخت چې په بله تلو دپاره راولاړ شولو ، نو دَ جېب څخه مې دَ ۵۰۰ باټهه نوټ راويستلو او اېن ته مې وړاندې کړو ... داسې خو اېن دا نوټ واخيستو .. مګر په لاسو کې يې دَ مروړلو پسته راباندې په ډېره غصه وَغورځولو او Finish Finish چې دې Finith Finith وئيلو ورسته په تېزو قدمونو له ريستورينټ څخه وَوته – يَو څو قدمه خو لا زه هم ورپسې وره غلم او نارې مې ورپسې وکړې ... خو هغه وه ، چې تر شا يې نه راته کتلو -

دَ اېن په تلو دَ نن ټول پروګرامونه سره ګډ وډ شولو – نه پوهېدم چې څه وکړم ... دَ دې خفګان راباندې دومره وَغمېدو ، چې ځان راته ظالم او دَ هغې دَ پاکې رښتې مجرم ښکاره کېدو – ولې چې ما يې په مينه باندې ټوکه کړې وه او قيمت مې ورته ټاکلى ؤ - او بيا مې دا هم يقين شو ، چې راځي به خامخا .. مګر دَ درستې ورځې دَ انتظار کولو پرته هم نه راغله - مطلب دا ، چې دَ شپې هم ... او په داسې رنګه تريخ انتظار کې مې سترګې سره وره غلې وې ، چې يَو وخت دَ خونې دروازه په زوره زوره چا په لغتو وَوېښتله .. سپک راپورته شوم او يَو دم مې له خلې وَوتو " يا الله خېر" په سامولې انداز مې ګهړۍ ته وکتلو - دَ شپې څلور بجې وې - زړه مې له ويرې او وسوسې دَ حلق ژبه ښکلول شروع کړو.. خو آخير پښتون وم ، ، ، همت او غېرت مې سره يَو ځاى کړو او دروازه مې خلاسه کړه - دا څه ؟ حق حريان پاته شوم ... ولې چې اېن مخته ولاړه وه او وړه غوندې په پلاسټک کې بنده ګلدسته يې لاس کې وه او .... سوري سوري وئيلو کې يې ګلدسته راوړاندې کړه - ما ځان ورباندې تللو دپاره تندى تريو کړو او بيرته غبرګ شو او په خپل پلنګ پرېوتم .... هو ، شايد دا مې غوښتلو چې پخلا مې کړي - لاکن هغه په دروازه کې ولاړه وه ... آخر تر کومه ؟ سر مې راپورته کړو او ورباندې ژغ مې وکړو ورباندې ... او بيا دا لومړى ځل ؤ ، چې هغې زما په خونې کې قدم ايښى ؤ - او هغه هم په داسې پاک نيت ... چې نه زه دَ ځان په رنګه وم او نه هغه دَ ځان .... بس دغه يوه خبره به يې بيا بيا په ماته ګوډه انګلسئ کې کوله چې ...

"ما له تا سره دوستي ځکه وکړه، چې ستا ښه زما دَ هغه مېړه ته شوې ده، چې له تېرو درو کلونو څخه يې هيڅ درک نه شته.. خبره نه يم چې مړ شوی دی او که ورک ؟"

او بيا زما ګڼ تصويرونه يې په پرس کې اچولو په وخت په وار وار دا خواست راته کولو ... چې زه دې هغې ته هر کله دَ يَو ښه دوست په حېثيت خطونه ليکم - او بيا چې يو دوې ګنټې ورسته زه په ټېکسي کې کښېنستم، نو دَ هغې سترګې له اوښکو څخه ډکې وې - وخت تېرېده لړي... خو يادونه په زړه پاتې شي او په خاص توګه دَ داسې بې غرضه دوستانو، لکه اېن (يوپا) چې په تهائي لېنډ غوندې ځای کې هم دَ پاکې او صفا دوستۍ په تقاضو پوره پوره وَوتله – نو ځکه خو مې دا نظم دَ هغې دَ ياد دَ تاثر دلاندې په بنکاک کې خپلې ډائرۍ ته وَسپارلو ...

"اورونه"

دا چې
ستا په نامه ګُله !
زه ساړه اسوېلي باسم،
نو خو، پوهی شه
چې په ما کې
ستا دَ مينې بل اورونه
لا هغه رنګه بلېږي
لا هغه رنګه تاؤېږي

(شوق / بنکاک.. تهائي لېنډ / ۱۹۹۴ع)

له ښکلا څخه تر ښکلا پورې

تاثراتي لنډيز ---

" اسلام او کُفر .. دَ ښکاره تقاضو په اړه تر اوسه لا په اندونیشیا کې دَ یوه بل په ضد .. که ښکاره نه پټ په پټه خپل خپل منونکې روزي – ګوا دَ زرګونو ټاپوګانو په دې هېواد کې ، چې چرته مسلمانان په زیات شمېر مېښته دي ، هلته دَ ژوند کاروبار نه یوازې سوړ ، بلکې پټ هم تر سره کېږي - بیا چې چرته دَ هندوانو ، عیسایانو یا سېکولر خلګو اکثریت دی .. هلته ژوند نه یوازې دَ ژوند په رنګه دی بلکې دَ سېلانیانو دَ تفریح دپاره زړه خوښونې هم لري – مخته به ګورو ، چې کوم تهذیب او مذهبي نظریه دَ اندونیشیا ټاپوګان په خپل اثر کې اخلي ؟ هو ، که څه هم ښکاري داسې لکه اسلام چې څومره په تېزۍ دا ټاپوګان په خپل اثر کې اخیستې ؤ .. هم هغسې په تېزۍ ورځخه خدائي په امانۍ هم وائي ... لګیا دي "
(شوق)

" اُوف کولی نه شم "

څه دي وَ خوړم په سترګو
څه دي چُور کړمه په حُسن
څه دي خپل کړم په نازونو
څه دي یُوړم په خبرو ...
بس که پاته دي نور څه لا ،
زما په دې خالي وجود کې
نو هغه دي ستا غمونه
او یا هغه حسرتونه
ارمانونه او یادونه
چې هم ستا په ذکر فکر
ما په ځان ځان کې دننه
په مزه چیچي او خوُري ، خو
زه خوار اُوف کولی نه شم
داسې نه ، چې ستر خالق دي
زما په آه باندې وَ نیسي

(شوق)

په پتایا ستي کې دَ زړه بائیللو ورسته ، زه دَ بنکاک ائیرپورټ څخه په تهائي ائیر وېز انټرنېشنل کې دولس بجې غرمه ناست سنګاپور ته ژر تر ژره رسېدو په تمه ځکه وم ، چې دَ خپل جوړ کړل شوې پروګرام

په سمه ما دَ نورو خلګو سره په ګډه زوړ کال نوی کول غوښتو – ګوانن ۳۱م دسبر ؤ - دَ راتلونکې شپې په يَو منټ بالا دولس بجې به کال ۱۹۹۵ع نوی کېدو - ځنګه چې جهاز آسمان خواته پورته شو ، نو ګوره چې زه څله بې غمه غوندې شوم ؟ که څه هم دَ تقدير په حواله زما دَ رسېدو امکان په سل کې سل نه ؤ او بيا څه وخت چې جهاز دَ سنګاپور په ائيرپورټ کښته شو او انټري کولو ورسته زه يَو وار بيا دَ نوؤ ولولو سره ملګرى دَ ائيرپورټ دَ رنګينې دُنيا ځخه دباندې راوَتم – په ټېکسي کې کښېنستم او ډرائيور ته مې وَوئيل، چې دَ آرچرډ روډ په شاوخوا کې مې يَو ښه او ارزانه هوټل ته بوځه – ټېکسي مخته روان شو- تر ډېره پورې په ټېکسي کې چپه چپيا وه- يَو وخت چې خوب وَځنګولم ، نو ځان بېدار ساتلو دپاره مې په ټېکسي ډرائيور باندې ژغ وکړو ...

" په سنګاپور کې ډېره ګراني ده "

ده وئيل...

" هو ، دَ سړي وَس نه په رسېږي "

او بيا يې مخته خپله وئيلو ...

" زما په خيال چې ته دَ مخه هم راغلى يې، چې په آرچرډ روډ خبر يې ؟ "

" ته درست پوهې شوى يې.. دا زما دويم ځل دى چې سنګاپور ته راځم "

بيا مې خبره مخته داسې کش کړه ...

" تا ته پته ده ، چې دَ نيو ائير خوشحالياني دَ آرچرډ روډ په کومه علاقه يا ځاى کې ښه لمانځل کېږي ؟ "

ده وئيل...

" نيو ائير ... ته لکه چې نيو ائير لمانځلو ته راغلى يې ؟ "

ما به لا اوس ورته " هو " کولو ، چې ده زما دَ اولې خبرې په ځواب کې خبرو ته داسې اوږه ورکړه ...

" داسې خو دَ دې آرچرډ روډ په پراخو فُټ پاتهونو باندې زيات رش وي ، خو دَ غټو هوټلانو په لانونو او هالونو کې يې دَ لمانځلو خوند بيا جلا وي - لکه آرچرډ هوټل ، ډائناسټي هوټل ، ماندرين هوټل او دغه رنګه نور نور "

او بيا يې ګاډى بل روډ ته ګرځولو په وخت وئيلو ...

" هوټلان دلته ډېر ګران دي ... ولې تاسو ګیسټ هاؤس کې نه اوسېږئ ؟ چې پُرسکونه هم وي او ارزانه هم "

ده به خبره مخته وړله ، چې ما ورسره خوښه کړه او ورته وئیل مې ...

" مګر دَ آرچرډ روډ شاوخوا کې دې وي او بس... "

"اوکې.... اوکې"

دَ ده له خلې څخه دومره راته وَتلو ...

پوهی شوم ، چې دا ډرائیور زیاتې خبرې نه خوښَوي.. نو ځکه ما هم بله خبره ورسره نه وکړه ...

"انسان هم بلا شئی دی، چې دَ لاسه یې کېږي. نو دَ سر په مځکې جنتونه جوَوي او چې سستي یې وَ نیسي، نو دَ لاس خیرې لا هم نه شي صفا کولی"

دا خبرې مې ایله مزغو ته نه راغلې ، ، بلکې دې وخت دَ روډ دواړو اړخونو ته ولاړ دنګو دنګو بلډنګانو ، چې شیشه او دَ قیمتي کاڼو ټائیلونه په کې بېخي زیات په کار راوړل شوي ؤ ته په کتو زړه دَ سنګاپور په ستائینې مجبوره کړم-

یَو وخت ټېکسي دَ لکي ګیسټ هاؤس، چې په یوه پراخه کوڅه کې جوړ ؤ مخته وَدرېدو- په ګېټ کې ولاړ یَو ځوان ترګاډی پورې راغلو او دَ ګاډی دروازه خلاسولو سم دستي ورسته وائي...

" خونه دې په کار ده ؟ "

ما به لا اوس "هو" ورته کولو ، چې ډرائیور په خپله ژبه کې ورسره ګډ شو .. خود لکه چې دَ کرایې پوښتنه یې ورڅخه کوله.. هم ځکه خو دَ هغه ځوان دَ ځواب ورسته ډرائیور راته وائي...

" دا ګیسټ هاؤس ښه دی او کرایه یې هم زیاته نه ده ، ، ، بس فقط ۳۰ ډالره سنګاپورین "

که څه هم دا رقم پاکستاني شپږ سوه روپۍ جوړېدې ، خو ورسره وَ مې منلو ځکه چې دَ برایه شپې بې خوبۍ زه دې وخت سر لګولو ته په هر قیمت مجبوره کړی وم -

دَ ګیسټ هاؤس دا وړه خونه څه خاص نه وه، لاکن دې وخت مې خپله وه .. نو ځکه ښه بې غمه په پلنګ وَغزېدم او بیا دومره دَ ځان جهانه بې خبره وېده شوی وم، چې کله مې سترګې بیرته راخلاسې شوې ، نو دَ ماځُستن پاؤ کم لس بجې وې – که مې خېټه خالي نه وای، نو دا هم کېدلی شو ، چې کال په خوب کې راباندې نوی شوی وای - ژر مې غُسل وکړو .. جامې مې بدلې کړې او دباندې راوَتم .. خو دَ ګیسټ هاؤس

څخه دَ وتو له مخه مې په لابي کې دَ واړه کاؤنټر شاته ناستې زَړې ښځې څخه دَ آرچر روډ پوښتنه وکړه، نو دَ مور په شان يې په ډېره مينه راته وئيل ...

" داسې وَکړه ، چې دباندې وَ وتې ، نو راسته لاس ته به روان شې – بيا چې په چپه لاس په اوله کوڅه وګرځې ، نو نېغ به آرچر روډ ته وَرسېږې"

ما هم دغه رنګه وکړو- په کوڅه کې دَ راسته لاس په خوا ورسم شوم – که څه هم دا پراخه کوڅه ويجاړه نه وه .. ښه ډېر سړي او ښځې په کې ګرځېدلې – خو ما ته دَ خپلې ايکړۍ احساس په سر کې نرۍ درد را اچولی ؤ - ما وئيل..

"کشکې په دې موقعه يَو ملګری راسره وای .. که په خوږو يارانو کې يو هم نه.. بس خو "يو پا" يعنې" اېن" راسره وای ، نو نن به مې په نيو ائير خوندونه اخيستی وای - په داسې ارمان زه دَ چپه لاس په کوڅه وګرځېدم – دا کوڅه دَ خلکو دَ رش په اړه کوڅه نه... بلکې سم بازار ؤ ، چې نېغه دَ رڼاګانو په لور وتلې وه - څنګه څنګه چې مخته تلم، ګڼې وړې رڼاګانې واضح کېدې – بيا ښه مخته چې دا کوڅه دَ جل بل او بېخي خوش رنګه آرچرډ روډ ته ورګډه شوه، نو لومړی نظر مې دَ روډ په هغه بل اړخ جوړ عالي شان هوټل ماندرين باندې وَلګېدو ... هوټل څه ، يَو محل ؤ ، چې په سرو او شو، او ژېړو رڼاګانو کې کوکېدو او ورسره جوخت يَو بلډنګ، ګوره چې دا دَ دې هوټل برخه ؤ او که ځانته بېل ، چې ورباندې ليک ؤ ... "هېپي نيو ائير سېريموني پروګرام" - نه يوازې دا ، بلکې روډ له يوه سره تر بل سره پورې کوکېدو لګيا ؤ - دلته آرچرډ هوټل ؤ، که ډائناستي هوټل ، لکي پلازه وه ،که پلازه سنګاپوره، يا بيا دنګ دنګ آرچرډ ټاؤرز، هر يَو ځان ځانته دَ کتو او حېرت وَړ ؤ - هر څه هرڅه، مګر دَ سنګاپور پېغلو، چې زياتره په لانګ سکرټونو کې ليدل کېدې، دَ دې روډ ښائيست لا نور نور زيات کړی ؤ- خېر، يَو ځای مې دَ خېټې لوږه په برګر خوړلو باندې ماته کړه او بيا مخته تېر شوم–

دَ شپې يولس بجې خواته مې تر ډيسکو هال پورې ځان وَرسَولو - په دې ښائيسته او غټ هال کې دَ مابېن ګړدي ډيسکو سټېج شاوخوا واړه مېزونه او چوکيانې لګېدلې وې او ښځې نران، چې جوړه جوړه ؤ ورباندې ناست ؤ - دَ خوند خبره دا وه، چې دَ هر چا په سر باندې دَ کاغدانو جوړه رنګينه خولۍ چې اوږده څوُکه يې دراودله پرته وه – زه چې څنګه په يوې چوکۍ باندې کښېښستم، نو زما په سر باندې هم خولۍ کښېښوله - دَ هوا او ګېس څخه ډکې پوُکنې، چې نه يوازې دَ بالا چهت څخه راځړېدلې ، بلکې په هر مېز باندې هم دوه درې درځنه په سپنسيانو تړل شوې وې - پُوکنې په هوا کې ولاړې وې –او مخامخ په سټېج باندې په درځنو انجونې، چې پخوانۍ چيني او سنګاپورين رواجي رنګينې جامې يې په تن وې .. دَ شاپېريانو غوندې په خوږو رقصونو وړاندې کولو کې اخته وې - دَ ډيسکو زياتره سپيکران چپ ؤ - بس يَو نيم ژغېدو- نه خو زه يوازې دَ خپلې ايکړۍ احساس تنګولم ، بلکې په وار وار دَ ډيسکو دَ رواياتو په سمون انجونو هم زما دَ ايکړوالي غم خوړلو پوره پوره هڅې کولې – مګر زه وم، چې دَ دې پرته هم دَ چا په تندي خال نه شوم – خو ترکومه؟ آخر يوه جګه نرۍ سنګاپورين پېغله ، چې دَ جامو او ښکاره کړو وړو په

اړه نښه هم لګېده ، داسې راڅرمه شوه، چې که به مې هرڅو ورته دَ ولاړېدلو ورته وئيلو .. خو دغومره رانېږدې کېدله – خود ، لکه چې دې هم ملګرې نه درلودلو – اوس که يې زړه ما ته تخنېدو او که نه، خو دَ هال دَ نورو خلګو مخته يې خپله ايکړي، (چې دلته په داسې موقعو دَ يَو انجلۍ دپاره دَ بې عزتۍ سوب وي) پُېټولو دپاره له ماسره ناسته وه – پرله پسې يې هڅه کوله چې زما توجه دَ ځان په خوا واړَوي –

خير، دولس بجو ته لا يَو منټ پاته ؤ، چې ستېج دَ ډانسرو څخه خالي شو او بيا څو لمحې ورسته دَ بام له خوا يوه ځانګو کرار کرار په کوزُېدو شوه - ځانګو څه وه، تياره ګلدسته وه- دا غټه او اوږده ګلدسته چې کله دَ ستېج تر فرشه پورې راوَرسېده – نو دَ سپکنډو ستنې هم دولس بجو څخه اوينتې وې – ګلدسته وَښورېده او دَ اسرافيل تر شپېلۍ په زوره، مګر په اوربدو خوږه نغمه دَ هال په غټو سپيکرانوکې داسې خوره شوه، چې ايله مې دَ غوږونو پړدې وَ نه شلېدلې – او ګلدسته هم په ستېج باندې پاڼې پاڼې شوه – اوس په ګلونو کې پټه خُوره، چې په سر باندې يې تاج پروت ؤ او ګنې جامې يې په تن وې - په ستېج ولاړه موسېدله او بيا چې څنګه دې انجلۍ دَ شېمپېن بوتل خلاس کړو، نو دَ " هېپي نيو ائير" تکراري آوازونه راپورته کېدل پئيل شول - او دلته په مېزونو به خلګو ډکې پُوکنې ،چې له رنګينو کاغدانو څخه ډکې وې په ستنو چاؤدلې او هلته دَ ډيسکو غټ سپيکران هم داسې خلاس شو ، لکه جوړه چې قيامت راغلی وي – اوس درست هال دَ خلګو په غورځېدلو راغورځېدلو ځنګېدو- نه يوازې دا ، بلکې په درست هال کې جوړه جوړه ښځې او نران دَ مستۍ څخه په ګډا اخته ؤ - زما مخته ناسته انجلۍ هم څه کمه نه وه مسته، چې اوس يې دَ سترګو دَ غال او دَ خلې دَ خبرو سره سره لاسونه هم زما په لور په وار وار راغزېدلو- مګر زه وم، چې دَ دننه مستۍ مې تر پايه دباندې نه راوَيسته .. بس دَ مستانو په مستۍ مې خوند اخيستلو – او دا مې ګڼلو ، چې دَ مغرب په رنګ لړلي سنګاپورين دَ خوشحالۍ اظهار څنګه کوي ؟ او ما داوَ سنجولو ، چې دا خلګ هم په هيڅ يوه معنا دَ اروپايانو او امريکنو څخه کم په دې نه دي، چې درسته شپه يې په سر اخيستې وه-

*****

دَ نوي کال ۱۹۹۵ع په لومړۍ ورځ ماځيګر خواته دَ ګيسټ هاؤس څخه دباندې وَوتم او په ټېکسي کې نېغ ميلر سټريټ ته وره غلم – هلته مې دَ " ګرې لاين ټوؤرز " دفتر څخه دَ " توُرې بيچ " دَ سېل دپاره دَسبا سهار دَ نهه بجو په " فېرې ټريپ " کې نوم نوښته کړو او په ۳۲۵ سنګاپورين ډالرانو مې ټکټ تر لاسه کړو - توُرې بيچ، چې په انډونيشيا کې دَ " باتام " په وړو جزيرو کې دَ يوه واړه زرغونه ټاپو ساحلي برخه ده، په دې سېل چې په دوؤ ورځو شپو يې اړه لرله کې دَ هوټل پرته ، خوراک څښناک او دَ سېل ټول خرڅونه په پورته ذکر شوې کمپنۍ باندې په يوه ټکټ کې تاوان ؤ – ټکټ جېب ته اچولو ورسته مې دَ سنګا پور دَ بې ساري پلازو ، بازارونو او روډونو په خوا مخه وکړه - ځای ځای پياده او يا چرته په بسونو او ټېکسيانو کې - غرض دا ، چې ايمرالډ هل روډ ، پېراډائز شاپنګ سېنټر هم په ښائيست څه کم نه ؤ - دلته دَ اليکټرانکس سامان پرته بيوټي تهراپي او مېک اپ سېنټرانو زياتوب دا خبره مزغو ته را واچوله، دَ دې واړه او ښائيسته هېواد دَ ښځو دَ ښائيست رازونه په دې ذکر شوي سېنټرانو کې مستوره دي - او بيا دَ

بیچ روډ ګولډن مائل ټاؤر او پلازه هوټل نامي ودانیانو که دَ حېرت ګوته په غاښ کړی وم، نو هینډرسن روډ ، تهامس روډ او ساؤت برج روډ هم ځان ځان ته ښکلاګانې او ځانګړې خوش رنګیانې درلودلې - مګر دَ اینسن روډ دغه مانښام زما ځکه نه هېرېږي، چې دَ انټرنېشنل پلازه دننه او شاوخوا راغونډ عالم ته په کتو او خوندونو په زړه اخیستلو دَ سوبه ځان له حاله وتی وم او څه چې مې دَ سنګاپور دَ شپې ژوند په حقله اورېدلې ؤ، نو تر هغه هم څو واره زیات په بوګس سټرېټ کې ما په خپلو سترګو ولیدو - دلته په هر دویم قدم مستي وه ، خواني او دَ زړونو راګېرَولو دپاره خوش رنګه او خوش ذائقه تلکې دَ ډیسکوګانو، بارونو، کلبونو او ځینو نورو نومونو سره ګنډلې درَول شوې دي - دلته څه وخت تېرَولو ورسته په ټېکسی کې دَ ګیسټ هاؤس په خوا روان شوم – په لاره کې زما دَ یوې پوښتنې په ځواب کې تعلیم یافته ټېکسي ډرائیور وئیلو ...

"سنګاپور، چې تش په ۶۱۶ مربع کلومیټرانو باندې قریباً په ۳۳ لکهو مېښته خلګو پورې اړه لرونکی ووړ ملک او ښار دی ، ته دَ رڼاګانو او دَ رنګونو ښار وئیلو پرته دَ ګڼو ثقافتونو ښار ځکه وئیل کېږي، چې دلته دَ چینیانو پرته، مسلمانانو، چې سلطان ماجت سره په عرب نامي سټرېټ کې مېښته دي ، هم دَ دې ښار پخواني ځاي خلګ دي - او انډین، چې دلته په برطانیه دورحکومت کې دَ برصغیر څخه دَ مزدورۍ په غرض راوړل شوي ؤ، هم په ګڼ شمېر په سرنګون روډ ، ګوا لټل انډیا کې اوسېږي – او بیا رېفلس نامي ځایونه او ودانیانې ځکه ډېرې دي، چې "سر سټېمفورډ ریفلس" هغه لومړی انسان ؤ، چې دا خطه یې دُنیا ته په ګوته کړې وه - او دَ سنګاپور دریاب له خوا یې پېښنه راکړې وه ... چرته چې دَ "ټانګ کانګ" ودانۍ پرته ، دَ دُنیا لومړی دنګ او هسک هوټل "ویسټین سټېمفورډ" هم دَ کتو وړ دی–

*****

سهار نهه بجې دَ ټوؤرسټانو فېري (کشتۍ یا لانچ) دَ سنګاپور "فنګر پئیر" نامي ساحلي پلېټ فارم څخه یَو خواته په سمندر کې مخه وکړه – دې وخت په کشتۍ کې له ما څخه سېوا ۱۳ ښځې او سړي، چې دَ بېلابېلو هېوادونو سره یې اړه لرله هم ناست ؤ - لکه څنګه چې دَ دوئی په ما کار نه درلودلو، نو دغه رنګه ما هم دَ سمندر دَ څپو ننداري کولو سره سره دَ ډائرۍ په پاڼو څه داسې هم نوښته کولو ...

"دا منم چې دَ نړۍ ځینې هېوادونو خلګو له موږ څخه دَ ژوند لوبه په هره معنا او هر ډګر کې ګټلې ده، خو ناشُوده دا، چې سمندرونه یې هم زموږ تر یوازیني سمندر او سمندري ساحل له اوبو صفا، شنه او مست دي– بد بوی هم نه ورڅخه ولاړېږي لکه زموږ دَ کراچې سره په څنډه موجود سمندر څخه چې راځي ... چرته زموږ او دَ دوئی دَ سمندري مخلوقاتو تر منځه خو هم ..."

دا فقره مې ګوره چې څله مخته پوره نه کړه - ډائرۍ مې بنده کړه او دَ مایوسۍ دَ دې احساس غم غلطولو دپاره مې سګرېټ ته تیلۍ بله کړه .. بیا مې تر ډېره پورې دَ خلې څخه دَ لوګیانو سبینې لوخړکې وتلې .. زما خیال دا ؤ، چې دا سمندري مزل به تر ډېره پورې وي - خو هغه وخت زه ډېر حریان شوم، چې فېري په پاؤ بالا

لس بجې خواته دَ يَو تګې شنې جزيرې (ټاپو) ˝ تورُي بيچ ˝په صفا او غرئيزه غړه باندې وَدرېدو او ژغ وَشو ...

˝ مورِ خپل منزل ته وَرسېدو ˝

چې دَ کشتۍ څخه وَ بلې ورې کشتۍ ته ورکښته شولو ، نو زړه ته مې دا خبره راغله، چې چرته دا ساحلي برخه چې دَ ˝ تورُي بيچ ˝ په نامه پېژندل کېږي - دَ سنګاپور دَ ښار سره نښتې جزيره خو نه ده؟ بيا مې خپله وئيل، چې يَه که داسې خبره واي، نو په فېري کې به يې څله دلته راوړلو –

*****

دَ ˝ ګرې لائن ˝سور سپين ستګر دَ قميص په جيب برسېره رانښتۍ دَ انډونيشيا دَ ايميګرېشن بُوت څخه دَ ګائيډ په مرسته مخته تېرېدو سم دستي دَ نورو ملګرو سره په سپين ˝ بيمو ˝ګوامني بس کې کښېنستم او دا بيمو مخته روان شو – مورِ لا خو په سيټونو کې سم کښېنستې نه ؤ ، چې مني بس څه نيم درځن هټونو ، چې شاوخوا درباندې وروکې دېوالونه راجاروتې ؤ څخه مخ ته وَدرېدو - دې هټونو دَ شنو ګڼو ونو او چمنيانو په منځ کې کټ مټ دَ زيارت ، چوتېر يا مري دَ يَو کلې ننداره وراندې کوله -که مخامخ يې روډ په هغه بله څۍ باندې دَ لرګي له درو او بانسونو څخه جوړ واړه واړه هټونه نه ښکاره کېدلی ...نو ما به يقيناً دا ګڼلی وی ، چې په دې زرغون ټاپو باندې دې وخت له مورِ څخه پرته، که نور ژوندي سرې شته، نو هغه به ځناورن وي –هو ، که څه هم داسې خبره نه وه، ولې چې مورِ دَ اسلامي نړۍ تر ټولو غټ هېواد انډونيشيا په ۱۷۵۸ ټاپوګانو کې دې وخت دَ ˝ تورُي بيچ ˝ په نامه پېژندل شوې زرغون ټاپو په مځکه باندې دَ زرګونو ټوؤرسټانو او ښو ډېرو ځاې خلګو ، سره دَ سېل په غرض مېښته ؤ – خبر، خپلو خپلو خونو ته تلو دَ مخه ګائيډ مورِ ته وئيل...

˝په پنځلس منټو کې به دننه دننه تاسو ټول په دې پراخ چمني، ګوا غولې کې راغونډ ېږئ ... ولې چې بيا به دباندې په سېل وَځو ˝

*****

دَ ټوؤرسټانو څخه ډک ˝ بيمو˝ ، چې څنګه مخته روان شو ، نو ګائيډ چې دَ ډرائيور سره په سيټ کې ناست ؤ ، مخ را اړَولو ورسته وئيلو ...

˝هېواد انډونيشيا چې په زرګونو ټاپوګانو باندې اړه لري ، کې کم او زيات ۱۹ کروړه انسانان مېښته دي – په کوم کې چې ۶۵ فيصده په بالي او جاوا کې اوسېږي ... مطلب ، دلته داسې واړه ټاپوګان هم شته، چې انسانان يا خو نه شته ورباندې او يا بيا ښخې لږ دي - دغه ټاپو چې دې وخت يې مورِ دَ ˝ تورُي ˝ نامي سمندري غاړې ته روان يُو کې تر ځاې خلګو دَ نورو هېوادونو څخه راغلې سېلانيان زيات ليدل کېږي –

چې یَو خو دلته لکه تاسو چې یې خپله خپل چاپېریال کې هم وینئ .. دَ قدرتي نندارو سره سره شنېزه زیاته ده او بل دې ټاپو ته دَ سنګاپور له خوا دَ بېلو بېلو هېوادونو دَ ټوؤرسټانو راتګ آسانه او وړیا هم پرېوځي "

دا خبره سرته رسَولو ورسته ګائیډ زموږ پام دَ روډ دواړو څنډو ته اړَولو په وخت وئیل ...

" تاسو ته به هم کېدی شي ، چې په لومړی کتنه کې دا ښکاره هټونه او وړې دَ لرګیانو او بانسونو جوړې ودانیانې دَ کلو کوُډلې ښکاره شوې وي ... مګر رښتیا خبره دا ده ، چې دا هر څه حکومت دَ ټوؤرسټانو دَ استوګنې دپاره په داسې ډیزائن ځکه جوړې کړې دي، چې دلته ټوؤرسټان دَ آرام سره سره ځانونه دَ ځنګل او دې ځنګلي کلې وال چاپېر برخه وګڼي - هم دغه وجه ده، چې دَ نورو ټاپوګانو په سر دا ټاپو ورځ په ورځ دَ نړی دَ توؤرسټانو پام دَ خپلو ښائیستونو او زړخوښیانو په لور اړَوي -

بیمو ، چې یَو ځای دَ ښې لاس په خوا راګرځېدلو ، نو په دې ګاډی کې ناستو ملګرو کې یَو ځوان دَ ګائیډ څخه دَ دې ټاپو دَ شپې دَ ژوند په حقله چې پوښتنه وکړه، نو ګائیډ دَ هغه په داسې پوښتنه یو وار وَموسېدو او بیا یې داسې وئیلو ته ملا وَتړله ...

" منم چې دلته دَ " بالي " په ډوَل دَ شپې ژوند تود نه دی ، خو بیا هم دَ ټوؤرسټانو دَ سېل او خوند اخیستلو دپاره لږ ډېر " بارونه " ، " اوپن ائیر ریسټورنټس ، سره دَ خوارۀ ژوند له احساسه پرته یوه ژواکې شو هم اهتمام کړې ده - دلته تر نیمې شپې پورې دَ ټوؤرسټانو دپاره خوارۀ وېښي - خو هر څه په یوه دائره کې – ولې چې دلته کلیوال ماحول دی"...

او بیا یې خبره مخته داسې کش کړه ..

" او دَ " بالي " په ټاپو کې مسلمانان دَ نه برابر دي ... ولې چې هلته ۹۲ فیصده هندوان اوسېږي – دا به هم وَ وایم، چې دَ بالي څخه پرته سماټرا ، جاوا ، کالي مانټین، سلواسي او ایریان جایا نامي مشهوره ټاپوګان ، نه یوازې دَ زیاتې آبادی په سوب غټ دي .. بلکې کمرشل ښارونه او غټ بازارونه هم لري "

دَ ایریان جایا ټاپو په ذکر لا یَو وار زړه راته وئیل ... چې دَ ګائیډ څخه پوښتنه وکړم - ګوا چرته دا هغه ټاپو خو نه دی، چې تر اوسه وربانده په ځینې ځنګلي برخو کې زیاتره خلګ ځناور وزمه دي او په غارو کې اوسېږي او جامې هم نه اغوندي او دَ دې ځای خلګ ، که څه هغه ښځې دي او که نران په خپل خپل سر څو څو ودونه کوي – پرته له انساني غوښو خوړَلو ، دا خلګ دَ دُښمن سر په دې پرېکوي او ځان سره یې ټول عمر خوندي ساتي ، چې دَ هغوئ دَ عقیدې له کبله دَ دُښمن روح بیا دَ دوئي په واک کې دَ همېش دپاره ورځي - خو دَ دې معلوماتو کنفرمېشن مې دَ ګائیډ څخه ځکه نه وکړو ، چې ما وئیل .. چې چرته دَ ده دا خبره شکمنه نه شي، چې وئیلي یې ۇ ، چې...

" ګوندې دَ سهېلي لمرختیځې ایشیا په دې هېواد کې اسلام ببخي په لږه موده کې خور شوی دی "

لنډه دا ، چې څنګه مې دا سوچونه سرته رسَولو ، نو بيمو يعنې وېګن يا مني بس دَ تورُي بيچ هغه ريسارټ ته وَرسېدو ، چې خلګ ورباندې سټړيا وساکولو سره سم دَ قدرتي ننداړو څخه خوندونه هم اخلي – او دَ لرې لرې ځايونو څخه ورته راځي -

دَ سمندر دا زرغونه او غرئيزه غاړه ، چې په معنوي او فکري توګه اورمرو دَ پښتني ګودر په رنګه وه - دَ نورو سمندرونو دَ پراخو او هوارو غاړو څخه يَو دم سترګو ته بدله او خوندَوره ځکه ايسېدله، ولې چې دلته دَ سمندر له اوبو سره جوخت ۱۵۲ چيني او انډونيشين طرز وړې وړې ودانيانو چې دروازې او براندې يې دَ سمندر په خوا راخلاسېږي .. نه يوازې دَ ستائينې وَړ وې ، بلکې دَ ساحل ښائيست يې هم سېوا کړی ؤ - دَ ګائيډ له قوله ، دلته يوازې دَ NTUC کلب ممبران اوسېدو ته راځي او يا بيا دَ مينې په رښتو کې تړلي Couples ... هو، خبره وه هم دغه رنګه، ولې چې دَ هرې ودانۍ په برانده کې يا دَ دغو ودانيانو مخته جوړ غټو سوئمنګ پولونو شاوخواته جوړه جوړه خلګ ليدل کېدو - او بل .. که يوې خواته دَ غرو زرغونې څوکې په اوبو کې دننه او دباندې ډېرې ښائيسته ښکاره کېدې - نو په ژېړېخون او خواپاکې رېګ برسېره دَ شنو اوبو ښائيست ، هغو خلګو لا نور نور زيات کړی ؤ، چې يَو بل خواته ګرځېدو او يا په رنګينو ټوکرانو باندې پراته ؤ - ځای په ځای دَ لرګيانو او خاشو جوړ ګېډې سايه وانونه او دَ ځينو درختو لاندې په رسيانو هوډل شوې ځانګوګانو لا بېلې سترګو ته ښې ښکاره کېدې - هرڅه هرڅه ، خو ما دا خبره هم وَسنجَوله، چې دَ نورو سمندري غاړو په ډؤل دلته نه چا په چا پسې منډې وهلې او نه څوک په مستيانو کې بوخت ؤ - دَ دې مطلب دا ؤ، چې دلته خلګ سټړيا وساکولو ته راځي او بس - او بيا رښتيا خبره دا وه، چې زما يوازېنی حېثيت تش ماته بد ايسېدو ، نه چې هاغه دَ تهائی لښه په رنګه نورو خلګو .. په تېره انجونو ته ... ځکه خو مې جوړه جوړه خلګو ته دَ حسرت په نظر کتلو او دَ يکړی احساس راباندې غمېدلو - لاکن ها څه وائي ، چې (بنده حريانه .. خدائی مهربانه) ګوا ، کله چې دَ اوبو څخه دَ يوه سايه وان په خوا را روان شوم ، نو زما له اړخه تېرېدونکې فېرنګۍ ژغ راباندې وکړو ...

" هېلو مسټر "

او ما چې ځواب وربيا کړو ، نو هغې ځان رانيږدې کړو او وئيل يې ...

" بخښنه غواړم... هغسې هم دواړه دَ يوه سايه وان په لور روان يُو .. نو غواړم چې ستا سره څه خبرې وکړم "

"هو ، ولې نه ... ولې نه ... يقيناً "

او بيا مې سر تر پايه ورته وکتلو – دا سره سپينه ښځه، چې دَ سر په ژېړو وېښتو کې يې څه څه سپين وېښته هم راشنه شوي ؤ .. او په عمر تر ما غټه ښکاره کېدله ... خو بيا هم په ښکاره کړو وړو زړه خوشحالونکې او خوُی خصلت درنه مونبدله - ګوره چې څه يې په زړه وره غلو ، چې په اوړو راټال دَ کڅوړې غوندې خړېخون پرس څخه يې يَو کتاب وزمه شئی راوَيستو او راته وائي...

" البم دی... يَو نظر يې وَګوره "

په تګ تګ کې چې مې څنګه هغه البم پرانستلو، نو دا وائي...

"په دې کې چې دَ کومو ماشومانو تصويرونه دي... دا هغه څوک دي، چې خپل مخه او شا ته هيڅوک نه لريّ

" ښه ښه لاکن... "

ما به لا خبره مخته کشوله چې هغې بيا وار لاس ته کړو ...

"دا ماشومان زموږ په فلائي ځانګه کې روزل کېږي "

" چرته او څنګه ؟ "

ما پوښتنه وکړه ...

دې فرنګۍ په مخ را ايله وښتان په لاس شاته واړَولو او سترګې يې په سترګو کې داسې راته واچولې، لکه ما چې په خپل اصل مطلب پوهی کوي او بيا وائي ...

" دا ګوره ... ډېرو خلګو دَ خپل وَس په سمه ډونېشنز (عطيې) را کړي دي "

او بيا يې دَ څندې کاپۍ رامخته کړه... خو ما بيا ورڅخه پوښتنه وکړه ...

" تا زما دَ دې خبرې ځواب نه کړو را ، چې ته دَ کوم ځای څخه راغلې يې ؟ "

دا چې اوس له ما سره په څنګ څنګ دَ بې سته ګرل فرېنډ غوندې را روانه وه... دَ موسېدو ورسته وائي...

" دَ هرې خبرې ځواب به در کوم.. راځه چې دلته دَ دې سايه وان دلاندې په چوکيانو کښېنو "

موږ دواړه دَ سايه وان دلاندې پرتو چوکيانو باندې کښېمستو – زه څه غوندې جګ کښېنستم، خو دا څه په خپلې اوږدې ساحلي چوکۍ باندې وَغزېدله او راته وائي...

" زه دَ انګلېنډ څخه راغلې يم "

"انګلېنډ ... ؟ "

داسې مې انګلېنډ په مزغو کې ځکه سوال شو، چې ما خو دا اورېدلي ؤ ، چې انګلېنډ خو، يَو فلائي مملکت دی او هلته دَ ملک هر غړی په حکمت تاوان وي - ګوا که څوک روزګار نه شي کولی يا يَو څوک دَ

معزورۍ له سوبه بله سهارا نه لري .. نو حکومت وظیفه ورکوي - ځکه خو مې بیا په ډېر لغازي انداز ورته وَوئیل ...

" پوهی نه شوم ... مطلب راته ښائیه "

"چنده ..."

دې به لا مخته څه وئیل، چې وار مې دَ مخه کړو ...

"مطلب دې دَ ډالرانو څخه دی هان ؟"

"هو... هو ، یقیناً"

دې چې څنګه دا تورې له خلې په نره را وَیستلو ، نو زما له خلې ورته وَتو ...

"مګر"

دَ مګر مخته مې خبره ځکه له خلې څخه نه راوَوتله، چې دَ ډالرانو هیلې یې په خوږې موسکا کې زما زړه ته منګولې راواچَولې ... ګوره ، چې هپناټائز یې کړم که څه غم ؤ ، چې دَ نه غوښتلو پرته هم زما لاس خپل جیب په خوا راټول شو ...

او بیا مې ښه په یاد دي، چې کله یې ډالرونه زما دَ لاسه اخیستلو ، نو په سترګو کې یې نورې نورې ناښکاره خبرې هم داسې په ښخینه هنر وکړې ، چې دَ یَو څو لمحو دپاره زه له ځان ورک شانتې شوم - لنډه دا ، چې اوس زه یوازې نه وم- ځکه خو مې پښې په یَو ځای نه تم کېدې.... کله یَو خوا او کله بل خوا .. رک تر ماښامه پورې په دې سمندري غاړه ورسره ګنډلی ګرځېدم -

که یوازې وای نو دَ شپې دَ دې ځای ثقافتې شو به ما تر پنځه یا لس منټه زیاته نه وای کتلی – بس خو خبره دا وه، چې یوازې نه وم.. ځکه تر پایه مې وکتله - دَ انډونیشیا دَ خلګو دَ ژوند ژواک او په کلیوالو جامو کې دَ انجونو او ځوانانو رواجې رقصونه .. که څه هم ساړه ساړه غونډې ؤ، خو دَ سترګو وړاندې ښه ایسېدو ... او بیا چې دَ دې شو کتلو ورسته په بیمو (مني بس) کې ناست دَ هټونو په خوا راتلو ، په‌لاره کې دا خبره مزغو ته راغله، چې دا سوشل ورکړه چې نوم یې سارا ؤ .. چې نن سهار له سنګاپوره راتله ، نو یوازې نه وه .. ولې چې په فېرې کې چې له ما ټول جوړه جوړه ؤ – اوس څله راڅرمه شوې ده؟ چرته ... هو ، یَو دم ډؤل ډؤل وسوسو په سر واخیستم – که به مې زړه ته هر څو تسلیانې ورکړې، خو دَ مزغو څخه مې یوه نابلده ویره نه وتله - ما نو څه کولی شو .. بله چاره هم نه وه، ګوا زړه مې هغه وخت بیرته په ځای شو ، دَ رښتیا په مېدان مې خپلو ټولو واهمونو ته ماته ورکړه –

*****

دَ سهار ناری کولو ورسته دَ بیمو (مني بس) په ځای، ګائیډ دَ درو بګیانو ، چې دلته ورته ډوکرز وائي سره راغله- زموږ دَ پوښتنو په ځواب که ده وَوَئیل ...

" دَ دې ټاپو سبل نور نور خوندَور کولو دپاره ټوؤرنګ کمپنی دَ دې بګیانو انتظام کړی دی "

دا ډوکرز نامي بګیانې زموږ دَ بګیانو په ډؤل ځکه نه وې، چې یَو خو یې اربې دَ ربړو وې او بل وړې هم – خو په اربو برسېره یې دَ لرګیانو جوړه باډی تیاره خونه ښکاره کېده .. چې یَو آس یې مخته تړلی ؤ – ګوا څلور کسان په کې په کراره کښېنستی شو – دا بګیانې چې په ښېلو لارو دَ دې زرغون ټاپو وَ یوه واړه کلې ته وَرسېدې، نو دَ دې کلي چاپېر راته عجیبه ځکه نه ایسېدو ، چې زیاتره کورونه دَ لرګیانو او بانسونو څخه داسې جوړ شوې ؤ ، لکه زموږ دَ کلو کوُډلې – او هرې کوُدلې مخته چرګان ، هېلیانې، بُوزې او مېږې ګرځېدلې – بس که زموږ او دَ دوئی په منځ کې څه توپیر ؤ، نو هغه دَ جامو ؤ.. او بس - ولې چې نزان او ښځې یې زیاتره په لنډ غوندې لنګونو کې ښکاره کېدو – دَ نرانو قمیصونه سپین یا ژېړ ؤاو دَ ښځو زیاتره شنه او ګلداره ... بل که دَ نرانو خولیانې په سر وې ، نو ښځو یې دُسمالونه په سرونو پېچلې ؤ - سارا ، چې دې وخت زما له څنګه ناسته وه .. تر ډېره پورې پټه خله دَ خپل چاپېر نندارې کوله – او ما هم کار ځکه نه پرې لرلو ، ولې چې په ډائرۍ کې مې دَ دې کلي خاص خاص خبرې نوښته کولې – زه لا په ډائرۍ لیکلو اخته وم، چې دَ سارا په زړه کې دَ ډالرو لالچ سر راپورته کړو او مخامخ ناست سپین سرې فېرنګې ته ګډه شوه – ګوا هغه پرونۍ برغزو یې ورته کوله – خو عجبه دا ، چې دَ قابو کولو دامونه یې هم هغسې ؤ.. په کومو چې یې زه تر دې دمه اسیر کړی وم – یَو وخت داسې هم راغلو ، چې دَ دې په دام کښېوتې سپین سرې فېرنګې دَ ما څخه دَ چوکۍ بدلولو خواست وکړو او بیا دغه بابک چې زما په خالي چوکې باندې له سارا سره اوږه په اوږه کښېنستو ، نو که څه هم دواړه پلار او لوُر ښکاره کېدو – خو دَ سارا حرکتونو او دَ سارا دلچسپیانو داسې ښرګندَولو ، لکه جوړه چې دَ مودو مودو تږې سره یَو ځای شوې وې – او بیا چې بابک له خپلې بټوې څخه ډالران ورته وایستلو ، نو دَ سارا څېره او سترګې دَ کتو وَړ وې – ولې چې دَ تازه ګل غوندې غوړېدله– زما دغه شک آخیر په یقین هغه وخت بدل شو ، چې دَ ماځپښین خواته یې موږ دَ سمندر په هغه غاړه، له چرته څخه چې به په فېرې کې سنګاپور ته تلو .. بیرته کښته کولو ... نو زما دَ مخه هغه تازه جوړ Couple لاس په لاس کښته شو – ما لا دَ سارا توجه دَ ځان په خوا را اړَولو دَ پاره تر لاسه وَ نیوله، خو دې لاس کش کړو او په موسکا یې آخر هم راته وَوئیل ...

" ما اوتا ښه وخت تېر کړو .. خوشحاله اوسه "

دلته دَ غرمې دودۍ خوړَلو ورسته، چې په فېرې کې دَ سنګاپور په خوا روان شولو ، نو دَ خپل پخوانې یار جان هوګر .. هغه وینا ، چې ده تېر کال په نیګامبو کې راته کړې وه .. زما زړه وَ منله ، ګوا ...

" انګریزه ښځه وفا نه کوي .. تش دوستي کوي او هغه هم دَ ډالرانو دَ ورښوَلو دپاره "

دَ ۳مې جنورۍ ۱۹۹۵ع شپه مې په هغه پخواني لکي ګیسټ هاؤس سنګاپور کې په خواږه خوب تېره کړه او په دې دویمه ورځ بیا زه وم او دَ مونکي ګاډ جنت روډونه او دنګې دنګې شاپنګ پلازې .. چې په کې په ګرځېدو او لیدو کتو مې دَ ستړیا احساس لا هم مزغو ته نه راغلو - دَ لوي سکاټس روډ ، فار ایسټ پلازه او سکاټس شاپنګ سېنټر ، چې څو اړخېزه دلچسپیانې یې درلودلې .. تر پښو ایستلو ورسته ماڅپښین خواته دَ دې ښار دَ سمندر وَ هغې ښائیسته غاړې ته وره غلم ، له کومه ځایه چې لانچونه او کېبل کارونه تر سېنټوزا سېل ځای ته ځي راځي - هلته دننه دې سېنټوزا ته ځکه نه وره غلم، چې درې کاله پخوا لا ورته وره غلی وم – دَ ګرځېدو او کتو راکتو جنون مې دې ځای ته رسېدلی وم. چې ماځُستن زه دَ چائینا ټاؤن دَ ښکلاګانو او رنګارنګ رڼاګانو څخه په ټېکسي کې دَ خپل ګیسټ هاؤس سره جوخت آرچرد روډ کې تېرېدم، نو دَ فېشن شو بورد په لیدو دَ تیکسي څخه کوُز شوم او نېغ دَ ماندرین هوټل په دې فېشن شو هال کې ورننوتم – ټکټ په لاس کې دَ انګریزي U په طرز جوړ ښائیسته او جل بل سټېج په خوا مې مخه وکړه – دَ دوکانچې شاوخوا په کرسیانو کې خورا ډېر نران او سړي ناست ؤ او هغو ښائیسته سنګاپورین حُورو ته یې کتلو ، چې په عجیبه او سترګې خوشحالونکو جامو کې یې دَ خپل ښائیست او دَ بدن ښودنې کولې - دا مېله زما دپاره نوې په دې وه ، چې مخکې مې داسې شو نه وه لیدلې – چې څنګه له ماډل له پړدې څخه راښکاره شوه ، نو شاوخوا ناستو خلګو به ورباندې دَ کېمرو سپینې رڼاګانې دَ برېښنا غوندې غورځولې – او ما خپله کېمره ځکه نه را ایستله، چې زما کېمره دَ خلګو دَ غټو او قیمتي کېمرو دَ مخه هیڅ وه – تر ډېره پورې په ښکلو څېرو سترګې خوږولو ورسته خوبَولی خوبَولی دَ ګیسټ هاؤس په خو روان شوم –

*****

دوې ورځې او شپې نورې دلته تېرَولو ورسته، په شپږمه جنورۍ ۱۹۹۵ع دَ ماڅپښین دوې بجې په جهاز کې کښېنستم او بیرته په هغه پخواني لور ورغبرګ شوم - خوشحاله ځکه وم، چې دَ تهائیانو دَ "کرانګ تهیپ" یعنې دَ حوُرو ښار ته روان وم - او تر لسم تاریخه پورې دَ هغه هېواد دَ ساحلونو څخه دَ خوند او مزې اخیستلو دپاره خورا ډېرې ورځې شپې راسره وې - او داسې مې سنجولو لکه زه چې به ډېر زیات وخت دَ ساحلونو په ژېړ رېګ باندې په سن باتهونو کولو کې تېرَوم او هغه ملګرۍ ، چې په هره معنا یې ما سره صفا او پاکه دوستي کړې وه سره بلا ډېرې خبرې هم کوم او دې ځل به ور څخه دَ هغې دَ ژوند څه ناپېښې هم اورم، چې ماته نور نور دَ دې خلګو دَ روئیو او فطري خاصو او خامیانو اندازه وَ لګېږي -

خو ، دَ خدائی لکه چې نه وه خوښه - له بنګاک څخه یَو ، ځل بیا چې څنګه پتایا ته وَرسېدم، نو په خپلو هغو زړو لارو ور چپ شوم، چې ما وربادې دَ خپل ښه بخت له رُویه فرښته موندلې وه ... هو ، دَ یَو داسې دوست په حېث ، چې ما یې په حقله په ډائرۍ کې خورا صفتونه کړی دی او دا مې څرګندَولو هڅه هم کړې ده... چې په مردارو او سخنو ډم اوبو کې هم دَ نرګس دَ ګل په شان ښائیسته ګلونه دَ ژوند دَ زلفو زینت جوړېدلی شي– هم ځکه خو مې یَو بار .. بل بار او دغه رنګه هر هغه ځای وَ لټولو ، چې دا دَ نرګس ګل په کې خپل

رنګونه وبښلي ؤ – خو هیڅرته چې مې هم نه کړه پېدا ، نو مې دَ هغې تر خوندکۍ Yah پورې ځان وَ رسَولو- او په ساهکېدلې انداز کې مې ورځخه پوښتنه وکړه ...

" یوپا چرته ده ... ؟ زه یې نن شپه په لټون پسې ستړی شوم "

دَ یوپا دې خوندکۍ په موسکا او په ډېر وياړ ځواب راکړو ، چې ستا دَ تک په دويمه شپه هغې دَ یَو جرمن چې دې ورته ایلامني وئیلو ... ځوان سره دوستي وکړه – مخته بیا ما له Yah ځخه پوښتنه په دې نه وکړه ، چې آخر پښتون وم ... خپله لاره مې په مات زړه مخ مخته له دې سوچ سره وهل شروع کړه ...

" ځه چې خدائی کوي ... ښه کوي "

او بیا دا پاته نورې ورځې شپې څنګه تېرې شوې ؟ دا دَ یَو داسې سوال ؤ ، چې هر شپه به یې دَ محرمیانو په غېږ کې ساتلم او هر سهار به یې زه دَ نوؤ هیلو سره ملګری دَ یو نامعلومه سمت په لور ګامونه او چټولو ته پارَولم - او هم دغسې له ما سره اکثره کېږی او زه نه یم خبر ، چې دا زه څه لټوم ؟ .. دا خبره کېدی شي ، چې زما تر مرګه پورې سر ته وَنه رسېږي ... خو تر خپل وَسه پورې لګیا یم ، چې دَ روح تنده څه نا څه ماته کړم ... هو ، که څه هم رښتیا خبره دا ده ، چې سرابونو غولولی مسافر یم ... او مسلسل غولېږم .... لکه زما دا نظم

" سرابونو غولوَلی مسافر "

څوک چې ستا تپوس له ما وَکړي لالیه !
زه دَ سوچ په توُنده اسپه باندې کښېنم
او ګودر ګودر دَ ژوند وَلټَومه
خو هیڅرته چې تا نه وَوینم ، راشم
او خولې دَ تندې وچې په دُسمال کړم
بیا څوکه غوندې په ماتو ګوډُو تورو
وَ هغه سړي ته زه داسې ګویان شم
" ما په سترګو دَ ځېرې نه ده لیدلې
ها جنۍ چې زه یې تل خبرې اورم
دَ دفتر دَ ټېلې فون په رسیور کې "
نو زما په دې ځواب هغه مُوسکی شي
خُله کږه کړي او پسخوند کې راته وائي ....
" شوقه یاره ! واقعي چې ته شاعر یې
سرابونو غولوَلی مسافر یې "

(شوق / بنکاک ځخه دَ کراچۍ په لور په هوائي سفر کې / ۱۹۹۵ ع)

دَ سپلانی په څیر... خپل ځاني سفري تاثر...

"یَو داسې سوال ، چې زه یې ځواب ته رسول غواړم ... هغه شاید چې ما دَ ژوند تر ورستۍ لمحې پورې وَکړوي راوکړوي ، ځکه چې زه خوبونه رښتیا کول غواړم ... هغه خوبونه چې زه یې په ویښو سترګو وینم ... هو ، دَ یَو داسې انسان ... ښکلې انسان خوبونه ، چې زه یې دَ رحمان دَ اشرفیت او افضلیت په دعوې کې اغیزل شوې هغه هنداره کې دَ لیدلو متمني یم، چې ابلیس ته ځکه په ویاړ ښودل شوی وه، چې هغه یانې دغه لعین ابلیس په کې خپل ځان دَ شېطان په بڼه نه یوازې وَ ویني بلکې خپل ځان دَ دغه اشرف المخلوقات په مقابله کې وړوکی هم وَ سنجوي - هو .. دَ دې غښتلي انسان په زد ، چې نن دَ خپلو ځناوري روئیو په سوب په هر مېدان کې دَ شېطان وَ لمسیانو ته نه یوازې ماته ورکوي ، بلکې په غېر ارادي توګه غواړي هم ، چې اوس ابلیس ورته دَ خپل شېطاني فطرت په سمون جوړه هغه هنداره ښکاره کړي ... چې په کې هره ښکاره کېدونکې څېره ښکرَوره برېښي" ——— (افضل شوق)

*****

"ما چې کله او چرته هم دَ ځان پېژندګلوي دَ خپل هېواد په نامه کړې ده ،نو ماته دَ کرکې به نظر کتل شوې دي ... بیا که مې هر څو ځان ورته سپینولو دباره دَ پستو او ښائیستو خبرو څخه کار اخیستی دی – لاکن دَ انسان په څیر منل شوی نه یم – ولې چې تر ما دَ مخه زما اکثره هېوادوالو په دباندې نړۍ کې دع خپل کردار څنګه څنګه ښودنې کړې دي .. هغه ، که څه هم دَ هغوئی په وختي ګټه ، خو دَ قام او هېواد په تاوان تمامې شوې دي - نو ځکه چې اوس له ما څخه هم څوکم پوښتنه کوي .. نو زه بېرته په هاغه کس باندې خبره پرېږدم ، "ګوا وایه ! ستا په خیال زه څوک او دَ کوم هېواد غړی کېدلی شم؟" مخته بیا دَ ده خوښه ، ما څوک او څه ګڼې ؟" ——— (افضل شوق)

*****

" هر څو که زه له خپلې پښتنې سیمې څخه زړه ماتی وتی یا تښتېدلی یم ... نو زه بې پښتو شوی ځکه نه یم ، چې دَ پښتني خمیر درلودلو له سوبه مې نه یوازې دَ یَو سیال پښتون په حېث دَ هر مثبت نړئیز او آفاقي ژوند څخه ساهګانې مستعار کولو له هڅې سره سره دَ مینې ، سوکالۍ انساني روئیې او سوچونه خپلولو هلې ځلې هم کړې دی او بیا مې په خپل ذات کې رانغاړل شوې دې هر اړخیزه کلیوال او غرئیز پښتون ته په فکري توګه نه یوازې سوال کړي دي ، بلکې دغه سوال مې دَ هغوئ دَ سترګو دَ خلاسَولو له یوازیني ځواب سره په دې منطقي دلیل ځواب کړي هم ځکه دي ، چې زما دَ دغې بې سواده او ساده ... لاکن همتګري

پښتون قام دَ بقاء ژوند تش او تش دَ نړۍ په سر له آفاقي ادراکي شعور خپلو لو سره سم دَ وخت له ستنو سره په عقلي ځغل کې دی ... نه چې دَ هغوئ دَ متو په زور کې " ———— (افضل شوق)

*****

" ژوند "

بند کړه کتاب ... که معنا غواړې دَ ژوند
په توکل سفر ته ملا وَتړه
شه مخامخ دَ موسمونو سره
کائینات وَڅېړه په خپلو سترګو
او په رنګونو کې ځان وَرنګوه
بیا مې یقین دی ، چې دَ غرو لمنې
ساحل ، ګودر او دَ اوبو شنې چینې
غټې ، وړې او زرغونې جزیرې
سوئمنګ پوُلونه ، او پارکونه به ستا
دا مضطربه رُوح کړي ترې دومره
چې دي دَ وَچ حلق تر دُرشله زړګی
داسې په منډه ، په ټوپونو راشي
لکه ژوندون چې وي فقط یو تنده
او ته دَ تږو آرزوګانو کاروان
چې مزلونه لنډوَي همېشه
خو ، تر مرامه نه رسېږې کله

(شوق / دَ کراچۍ څخه دَ کوئټې په لور په سفر کې / ۱۹۹۴ع)

اختتام

www.salgay.com